

xəlil rıza ulutürk

آزادلیق

چئویرن: آیدین یشیلمز

«بو کیتابی آذربایجان جومهوریتی نین دولت مستقیلیینی، اراضی بوتوولویونو قوروماق اوغروندا مباریزه ده، «عسکران» رایونو هنده ورینده کی ووروشمادا قهرمان حؤکمو ایله دؤیوشوب شهید دوشموش اوغلوم «تبریز خلیل بیلی» نین اونودولماز، پارلاق خاطیره سینه سونورام.»

خلیل رضا اولوتورک



باشی سۆز

خلیل رضا، اصلینده شاعیر ده ییل! خلیل رضا، تاریخ دیر، ادبیات دیر، کولتوردور، خلیل رضا درد قاینای دیر، غئیرت، ساواش قاینای دیر.

بو کیتابی اوخودوقجا، خلیل رضانین تاریخی نئجه آچیق- آیدین تصویره چکدیغی گؤرونور. خلیل رضانین شئعرلرینده، تاریخ وار. او، شئعرلری ایله، تاریخی یازمیش و تورک میللتینه اولان ظولم لری شئعرلریله یازمیش و بیزلره چاتدیرمیش دیر. بو شئعرلر و بو تاریخ اونوتولما یا جاق دیر.

خلیل رضا، ادبیات دیر. خلیل رضانین شئعرلرینی اوخودوقجا، تورک ادبیاتی نین نه قدر زنگین اولدوغونو گؤروروک. خلیل رضا بیر سۆز صرافی اولان شاعیر، سۆز ده نیزی نین اوستاسی دیر و سۆزلری نئجه ایشله ده جیینی چوخ یاخچی بیلیر.

خلیل رضا، بیزیم کولتورموزدور. او، بیر درد قاینای دیر. هامی نین دردینه یانان بیری دیر. غئیرت دن بوغاز داماری شیشن بیری دیر و بونلاری شئعرلری له بیزه گؤستریر. خلیل رضانین گؤزونده، ساتقینا و قورخاغا یئر یوخ و هر زامان، اونلاردان کنار اولماغی و اونلارین اوزونده کی ماسکه لری چکیب سالماغا و اونلارین چیرکین اوزلرینی گؤستمه یه چالیشیر.

خلیل رضا، دئوریم چی شاعیر اولاراق، وطن اوغروندا نجه ساواشماغی دا اؤیره دیر. او زیندان دان هئچ قورخما ییب و ایللرینی

بو یولدا قویموش بیر اینسان دیر. خلیل رضا، غئیرت، شرف قاینای
دیر.

او، هر زمان دوشمن قارشى سیندا سینه سینی اؤنه وئریب، مظلوم
لاردان دفاع ائتمیش دیر. خلیل رضا، «آذربایجان» دیر. او اودلار
یوردونون اونودولماز غئیرت، شرف و دئوریم شاعیری اولاراق
آنیلاجاق دیر.

خلیل رضانین شئعرلرینی اوخودوقجا، بونلارین هامیسی آچیق
گؤزله گؤره بیلیریک. اودا بونلاری بیزه گؤستمک و یاشاییشیمیزدا
اونلار باغلی قالماغیمیزی ایسته ییر. بیز، موباریزه یولوندا، خلیل
رضانی اؤزوموزه اؤرنک توتاراق، آدیملامالییق. یاشاسین آزادلیق،
یاشاسین خلیل رضا.

آیدین. ی

ایچینده کیلر

- ج باش سؤز
- ی یاشامی
- ۱ آزادلیق
- ۲ غئیرت اوغلو
- ۴ یاشاسین خالق جبهه سی
- ۸ «همد آراز»
- ۱۲ له که
- ۱۶ اینام
- ۱۹ صلاحیت ایسته بیرم
- ۲۳ آپاردی سئلر ساران
- ۲۷ سنین جاواین
- ۳۱ داوام آندیر ۳۷
- ۳۹ اینسانلیق هیمنی
- ۴۱ اوخشاییش
- ۴۲ سن منیم سسیمی ائشیدیرمی سن؟
- ۴۴ اوزبک دلی
- ۴۷ مندن باشلانیر وطن
- ۵۰ آذربایجان
- ۵۲ منی چاغیریرلار هرگون دان اوزو
- ۵۴ نیظامی گنجوی عفو ائله منی
- ۵۶ گوزون آیدین آذربایجان
- ۶۰ ایکینجی دوغولوش
- ۶۳ یکی شاعیرین صؤحبتی
- ۶۵ ده لی کؤنلوم
- ۶۸ ایلمک قورخوسو
- ۷۰ خودو موعلیم
- ۷۳ کیشی لره آرخالاناق
- ۷۵ گوجسوز لویوم، گوجسوز لویوم

- ۷۶..... سنین اؤلومونو گۆزله بیلر وار
- ۷۸..... تورک سۆزوندن قورخان گه دا
- ۸۳..... جاناماز و آفتافا
- ۸۴..... سن آلچاق سان
- ۸۶..... سوپورگه چیلر تورکوسو
- ۸۹..... هاچان، هانسی یئرده؟
- ۹۳..... سیلاح لان!
- ۹۹..... دوغونون آدی
- ۱۰۱..... آچارام بو سیرری
- ۱۰۳..... سن بزه ننده
- ۱۰۵..... سنین آدین گلنده
- ۱۰۷..... غزل
- ۱۰۸..... دنه گلن تویوقلار
- ۱۱۴..... منه شخصیت گرک
- ۱۱۸..... موشفیق ده نیزی
- ۱۲۴..... سن مندن اوره کلی سن
- ۱۲۵..... آزادلیغیم
- ۱۲۸..... خالق ایراده سی
- ۱۳۱..... آیریلیق تورکوسو
- ۱۳۵..... بیر دوستون دئدیکلری
- ۱۳۷..... موستقیل لیک
- ۱۳۹..... سئوینجین زیروه سی، غمین زیروه سی
- ۱۴۲..... سس سیز آچیلان گول له لر
- ۱۴۶..... کبشی بطنی
- ۱۴۹..... چتین یول
- ۱۵۲..... من شئعر یازدیقجا
- ۱۵۶..... گلیر بؤبوک آذربایجان
- ۱۶۳..... گۆی گۆلون
- ۱۶۵..... غزل

آیدین. ی	آزادلیق	خلیل رضا اولونورک
۱۶۶.....	ده میر قفس	
۱۶۸.....	سوروش، پشیمانام می؟	
۱۶۹.....	الویداع آذربایجان	
۲۲۰.....	گولوم، آچ پنجره نی	
۲۲۱.....	زینداندنا سعادت	
۲۲۴.....	گزینتی گوشه سی	
۲۲۷.....	بوخ، من قاچا بیلمزدیم	
۲۳۵.....	قویما شیر پیشیکله شه	
۲۳۶.....	قار	
۲۳۸.....	منیم بختیمه دوشدو	
۲۴۰.....	دوستاق گئییمی	
۲۴۱.....	سعادت اولدوزوم	
۲۴۲.....	جزا کؤینه بی	
۲۴۵.....	پروانه یه آزادلیق	
۲۴۶.....	کئشیک چی لریم	
۲۴۹.....	بیزیم ائلر یئرینده می؟	
۲۵۱.....	گۆره ک کیم کیمی	
۲۵۴.....	بیخین، سؤکون، داغیدین	
۲۵۸.....	تورک	
۲۵۹.....	ماغارا	
۲۶۰.....	ایلهام اوستونده	
۲۶۲.....	چیخاراق باهارا آذربایجانی	
۲۶۴.....	قاچسان گول له له یه جم	
۲۶۹.....	بعضن آشیب-داشیر غضب	
۲۷۳.....	سنین گوژ یاشلارین	
۲۷۵.....	«اییل کوروم، اییل کئچ»	
۲۸۳.....	خودو ممدلی	
۲۸۷.....	وطنیمی دوشونورم	
۲۹۰.....	تانکلار	

۲۹۲.....	سون سعادتیم
۲۹۴.....	الویداع لثفور توو
۳۰۰.....	اؤیره نیرسن
۳۰۲.....	بیزیم تورال
۳۰۴.....	گول یاستیق
۳۰۸.....	سورغولار
۳۱۰.....	قهرمانلیق
۳۱۲.....	ساتقین
۳۱۵.....	قورخاقلار، جسورلار
۳۱۹.....	سوسا-سوسا...
۳۲۲.....	تسلیم چیلیک
۳۲۵.....	گوئلردن گلن کیشی
۳۲۹.....	اوغولوم تبریزه
۳۳۲.....	منیم شئعریم
۳۳۴.....	یوردوم-یووام
۳۳۷.....	یاخشی کی بو یوردون بالاسی یام من
۳۳۹.....	ایره لی
۳۴۱.....	هاوا کیمی، سو کیمی
۳۴۵.....	بوز ایچینده اود
۳۴۷.....	خیابانی یوردوندا
۳۵۲.....	آلدانما
۳۵۳.....	هئچ اولایلمز کی...
۳۵۵.....	بیز بیرلیکده یاشاییریق
۳۵۷.....	کیرپی نه بیج اولورموش
۳۵۸.....	شوشا سفری
۳۹۲.....	ایکی قارداشین صؤحبتی
۴۰۹.....	قالخ آباغا، وطنیم !
۴۱۸.....	آند ایچیرم
۴۲۲.....	اؤزبک تورکلری

آیدین. ی	آزادلیق	خلیل رضا اولوتورک
۴۲۴.....		وطن، سنین سییرینم!
۴۲۶.....		قورخاق
۴۲۹.....		سونرا
۴۳۰.....		احتیاط
۴۳۴.....		قائیم
۴۳۷.....		سیاسی دوستاغین یئرش قایداسی
۴۳۹.....		اولادیم سوزوم
۴۴۱.....		آزادلیق مئیدانی
۴۴۵.....		باکی میتینگ ایچینده
۴۵۹.....		نانکلار باکی یا گیرن گئجه
۴۶۰.....		آکادمی ده بیر گؤزه ل آغلار
۴۶۱.....		خلیل، بیراز صبر ائله!
۴۶۵.....		قاپار گئدر آراز بویو
۴۷۱.....		آذربایجان - تورک سالامی!
۴۷۲.....		تبریزیم منیم
۴۷۵.....		اوت تاپاسی یانیندا
۴۸۰.....		«کور»وم
۴۸۵.....		یاز یغیم گلیر
۴۸۶.....		ساغلیق، یا خود وصیت
۴۸۸.....		سارسیلماز قودر تیمیز
۴۹۳.....		دؤیوشلرده گئنجه شیرم
۴۹۵.....		من آذربایجانام
۴۹۹.....		حیات دوشونجه لری
۵۰۱.....		تامام دوغمایان گونش
۵۰۴.....		دعوت

باشامی

خلیل رضا اولوتورک - آذربایجانین دؤورومچو شاعیری
خلیل رضا اولوتورک ۱۹۳۲-جی ایل اوکտوبر آیینین ۲۱-ده
آذربایجاندا سالیان رایونونون پیربیه کندینده رضا کیشینین
عائیله سینده ایلك کۆریه دونیا یا گۆز آجدی. گلیشی ایله عائیله یه
سئوینچ باغیشلایان اوشاغا باباسی خلیل اؤز آدینی وئردی. کۆریه،
قایغی و سئوگی ایله بؤیودو. اونو یئددی یاشیندان اوخولا
گؤندردیلر.

ایکی سالیلی سالیان شهر اورتا اوخولوندا ائیتیم آلدیغی ایلك
ایلردن خلیل اؤز چالیشقانلیغی، باجاریقلیغی و داورانیشی ایله
اؤیرتمن لرین سئوگی سینی قازاندی. او، سالیان شهر
کیتابخاناسینین ادبیات درنگینین اویه سی ایدی. ۱۹۴۹-۱۹۳۹-
جو ایللرین اوخول یاشامی خلیلین یئنی ادبیات عالمینه، نجه
دئیرلر، قوشاق- پوئزیانین چتین، رومانتيك یارادیجیلیق مئیدانینا
چیخماسی اوچون حاضرلیق دؤورو اولدو. اونون فولکلور، کؤکله
شیک- کلاسیک و چاغداش یازیچیلارین اثرلرینی اوخوماسی،
ایستر- ایستمز اوندا یازیب- یاراتماغا گوجلو مارق اویاتمیشدی.
خلیل، اونو هیجانلانديران، دوشوندورن اولایلاری آرا-سیرا پوئتيك
دیله سؤیله مه یه چالیشیردی. اونون ایلك یایمیلانان شعری
"کیتاب" ۱۹۴۸-جی ایله "آذربایجان پیونئری" قزئتینده
یازیلیمیشدیر.

۱۹۴۹-جو ایله خلیلین آذربایجان دؤولت بیلیم یوردونون دیلچیلیک- فیلولوژی فاکولته سینین ژورنالیستیک بؤلومونه گirdی، باکی گؤرکول- ادبی چئوره سی اونون یارادیجیلیق دوغولارینا گئیش یول آچدی. اونوئرسیتده ادبیات شوناس- بیلگین جعفر خندانین، سونرالار شاعیر بختیار واهابزاده نین باشچیلیق ائتدیگی ادبی درنکده، ایسترسه ده آذربایجان یازیچیلار بیرلیگینده خالق یازیچیسى میرزا ابراهیموون باشچیلیغی ایله کئچیریلن "گنجلر گونو" بیغینجاقلاریندا سورکلی مارقلا قاتیلماسی خلیل رضانین شاعیر کیمی یئتکینلشمه سینه اؤنملی ائتکی گؤستردی.

۱۹۵۴-جو ایله آذربایجان دؤولت بیلیم یوردونو بیتیرن خلیل رضا امک چالیشلارینا "آذربایجان قادینی" درگیسی رنداکیسیاسیندا باشلامیشدیر. او بورادا ادبی ایشچی گؤروین ده چالیشدیغی ایکی ایله (۱۹۵۵-۱۹۵۷) دؤورو درگی لرده یایملادیغی یازقا- مقاله و شئعرلره گؤرکول توپلومون ماراغینی قازانمیشدیر. ۱۹۵۴-جو ایله خلیل رضا ساؤت یازیچیلار بیرلیگینین اوپه سی سئچیلیر. اونون ایلك شئعرلر توپلوسو - "باهار گلیر" (۱۹۵۷) کیتابی دا باسیلیر. ۱۹۵۷-جی ایلین آقوست آییندا آذربایجان یازیچیلار بیرلیگی خلیل رضانی موسکووا یا ماکسیم قورکی آدینا دونیا ادبیات اینستیتوسو اولان ایکی ایللیک یوکسک ادبیات کورسلارینا گؤندرمه سی ده گنج شاعیرین گلجینه ایناملا باغلی ایدی. خلیل رضا اینستیتودا روس ادبیاتینین گؤرکملی بیلگینی پاؤئل

آنتوکولسکینین باشچیلیق ائتدیگی بۆلمهده قوشاق-پوئزیانین تئوریک تمللرینی اؤیرنمکله یاناشی، دنیا خالقلارینین اویقارلیق قالیتی- ارثی ایله یاخیندان تانیش اولموشدور. موسکووادا ائییتیم ایلیرینده گۆرکملی روس شاعیری ساموئیل مارشاکین ائوینده و یاسنایا پولیانادا آدلیم لئو تولستویون آنی- خاطریره موزئینده اولماسی، لئنینقرادا اثرمیتاژ خزینه سینه توپاری گزیسی، ناظیم حیکم و میخایل شولوخوولا گۆروشرلی گنج شاعیرین خاطریره سینده درین ایزلر بوراخمیشدیر.

۱۹۵۹-جو ایله خلیل رضا باکییا قاییتدیقدان سونرا آذربایجان دؤولت پئداقوژی (اؤیرتمن یئتیشدیرمه ائییتیمی) اینستیتوسونون اسپیرانتوروندا ائییتیمینی ایرکی سورموشدور. او، ۱۹۶۳-جو ایله " ساواشدان سونراکی آذربایجان سووت ادبیاتیندا پوئما ژانری (۱۹۴۵-۱۹۵۰)" قونوسوندا یازدیغی تیزینی اوغورلا ساوونموش، دیلچیلیک بیلیملری آدایی عئلمی درجه سینه اویغون گۆرولموشدور. اونو اینستیتودا اؤیرتمن کیمی ساخلامیشلار. اؤیرنجی ائدیتوروندا اؤیرتمن کیمی گیردیگی گوندن خلیل رضا درس پروقرامی چرچیوه سی ایله محدودلاشمامیش، وطن سئورلیک روحلو دئییشمه و سؤیلمه لرینده آسکی میلی بشری دیرلیمیزدن و دوغما دیلیمیزدن اورک یانغی سی ایله سؤز آچمیشدیر.

خلیل رضا آذربایجان تورکجه سینین دورولوغو، اؤزگه دیلین ائتکی سینه معروض قالماسی اوچون اؤزونه اؤزل دیرنیش یولو دا

سئچمیشدی. هارادا اولورسا- اولسون دوغما دیلینده تمیز دانیشمایان آرخاداشلاریندان ائشیتدیگی هر یابانجی سؤزجوک اوچون ۵ قپیک جریمه ایستر، "دانیشیغیندان موتلو قالدیغی سویداشلارینی بیر مانات مبلغینده اؤدوللندیرردی". بئله لیکله، او، چاغداشلارینین آنا دیلینین دورولوغونو قوروماغا چاغیریر، باشقا یؤندن روسلاشدرما سیاستینه قارشى دیرنیشه چالیشاردی. البته، بوتون بونلار دؤولتین حاکیم دایره لرینین گؤزوندن یایینیمر، چوخ چکمیر کی، اونون توپلومسال-پئداقوژی چالیشمالاری داریسقاللاشیر. "بیلیک" توپلومو یولو ایله آذربایجان رایونلارینا گؤندریلمه سی یاساقلانیر. شاعیر صابیر روستمخانی یازیر:

"خلیل رضانی باشا دوشمه یه نلر چوخ ایدی. اونون جسارتلی وطنداشلیق شئعرلرینی دینله مکدن بئله قورخانلارین سایى مین- مین ایدی. او، کورسویه قالخاندا دوروب سالوندان دیشاری چیخیردیلار. خلیلین آنتی سووئت، آنتی ایمپئریا چیخیشلارینا دلیلک کیمی باخانلار، اونون سسینی کسمه یه چالیشان، یوکسک کورسولره یولونو باغلایان، اونو کیچیلتمک ایسته یه نلر خلیل رضا یئتنگینین الله وئرگی سی اولدوغونو، شاعرین الله حؤکمو ایله دانیشدیغینی دوشونه بیلمیردیلر" (باخ: X.Rza. "عؤمور کیتابی" نى یازان شاعره. باکی، ۱۹۹۸، ص. ۵).

۱۹۸۴-جو ایله ده شاعیرین «عؤموردن اوزون کوچه لر» کیتابی و ساوئت خالقلا رینین دیل لریندن چئویریلیمیش پوئتیک اثرلردن عبارت «قارداش لیق چلنگی» ادلی توپلوسو، توپلوم طرفیندن

آذربایجان ساؤت دؤولت اؤدولونه سونولسا دا، بو فیکیر حاکیم دایره لرین قارشى دورماسینا ندن اولموشدور.

خلیل رضا آذربایجان دؤولت پنداقوژی قوروموندان اوزاقلاشدیریلیر، اونو آذربایجان بیلیم لر آکادئمیسینین نظامی آدینا ادبیات اینستیتوسونا چاغیریلار. بورادا خلیل رضا بوتون گوجونو بیلیمسل ارشدیرمالار ایشینه و یئنی یارادیجیلیغا توپلاییر.

اولو شاعیر ۱۹۸۵ -جی ایله آذربایجان - اؤزبک ادبی ایلیشگیلری، مقصود شئیخ زاده نین یاشام و یارادیجیلیغی حاقیندا مونوقرافیک اثرلری اوزرینده چالیشیر، و «مقصود شئیخ زاده نین بدیعی یارادیجیلیغی و آذربایجان اؤزبک ادبی - ایلیشگیلرینین گونجل سورونلاری» قونوسوندا دوکتورلوق تئزینی ساوونور. بونا باخمایاراق، خلیل رضا یئنه ده "شوبهه لی شخص" کیمی ایزلنیر، اونون ایمکانلارینی داریسقالاشدیریر، "تهلوکه لی اجتماعی دیرنیش" یولوندان چکیندیرمه یه چالیشیرلار.

۱۹۸۶ -جی ایله آذربایجان ادبیاتینین گلیشمه سینده کی خیدمتلرینه گؤره اونا «أمکچی اینجه اوزلوق یئتکینی - امکدار اینجه صنعت خادیمی» آدی وئریلیر.

۸۰ -جی ایللرین سونلاریندا میلی آزادلیق حرکاتی گئنیشلندیگی زامان خلیل رضانین گور سسی آذربایجانین هر یئریندن ائشیدیلیردی. او، بوتون وارلیغی ایله خالق حرکاتینا قوشولموشدو، هر یئرده روس شووینیست سیاستینی، داغلیق قاراباغ تورپاغینا

باسقین ائدن اثرمنی داشناکلارینین کیرلی جینایتلرینی اودلو-
آلولو چیخیشلاری ایله آچیم-آچیقلایر، لعنت لندی ریردی.

بیز تورکۆستان ائللری بیک

غئیرت، قودرت یئللری بیک.

داشناکلاری قووان بیزیک،

دار گۆزلری اووان بیزیک.

یئتر مئیدان سولادیلار،

یوردوموزو تالادیلار.

باکیمیزی عزیزله یک ،

عقربلردن تمیزله یک!

شؤعله وئرسین بو لعل، مرجان -

اثرمنی سیز آذربایجان.

آذربایجان بیلگینلری زامان - زامان اؤز یارادیجیلیقلاریندا

آذربایجانچیلیق اولکوسونه اوغرامیشلار.

بو سیرادا رحمتلی شاعیریمیز خلیل رضا اولوتورکو اؤزلیکله آد

آپارماق گرکیر. اؤز اولکوسو اوغروندا دیرنن بیلگینلر اوردوسو

ایچریسینده خلیل رضا اولوتورک ایستیقلال شاعیرلری محمد

هادی، احمد جاواد، محمد بی ریا کیمی تاریخی اؤنم قازانمیشدیر.

خلیل رضانین میللی اولکو- ایلکه لری آزادلیق، آذربایجانچیلیق-

تورکچولوک اولکوسو و آرزوسو آذربایجانین گلشیمه سی ایدی.

صنعتچینین پوئزیاسیندا وطنین، خالقین گنلشمیش گۆرکمی

وارسیل قاینالارلا گۆستریلمیشدیر.

خلیل رضا آزادلیق اولکوسو ایله پوئزیاسینا بشری ایچ گتیرمیشدیر. او، آذربایجان ادبیاتینین گؤرکملی یئتکینی، ادبیات شوناس، بیلگین، اجتماعی-سیاسی خادیم، میلی-دئموکراتیک حرکتیمیزین ساواشچیسى، آذربایجان پوئزیاسیندا گؤرکملی ادبی سیمادیر.

اونون پوئزیاسینین کؤکو، مایاسی وطن عشقی تورپاق و دنیا ایله باغلیدیر. شاعیر یازیردی:

«بیزیم بیرینجی بورجوموز یئر کوره سینی قوروماقدیر. یئر کوره سینده کی سونسوز گؤزلیکلری، فوضولینین و شتکسپیرین یاراتدیغی پوئزییا کهکشانلارینی، ابن - سینانی قوروماقدیر. بوتون دوشونورلرین اوریندن، گؤزلریندن سوزولن گؤرکول ایشیغی قوروماق بیزیم بورجوموزدور... بیز اؤز گوجلورلریمیزی سینیرلار، اوقیانوسلار اوزریندن اوزادیب بیر - بیریمیزی سلاملامالی، اؤز قلبیمیزین قرارینی کسگین بیلدیرمه لی ییک. یاشاسین خالقلا رین آزادلیق اولکوسو».

ایلك آلاهییم، سون آلاهییم موباریزه ! منه بنزه!

دوغرانسام دا خینجیم - خینجیم، ذره - ذره، ریزه - ریزه،

مرامیمدیر موباریزه! منه بنزه!

خلیل رضا «شوبهه لی شخص» کیمی ایزلمیش، ۱۹۹۰-جی ایل یانوارین ۲۶-۱۵ ساؤت دؤولت گؤوتلیک امکدانشلاری طرفیندن توتوقلاناراق موسکو وایا - لئفور تووو توتساقخاناسینا گؤندریلمیشدیر. آردیشیق سورغو- سؤال، آغیر اتهام شاعیرین ایراده سینی قیرا

بیلیمیر، او، زیندان دا دا آزادلیق اوغروندا ساواشینى ایرلى سورور. ۸
 آی ۱۳ گون اؤز یوردوندا اوزاقلاشدیریلیمیش شاعیر، اودلو-آلویلو
 قلبینین ایشیغیندا «ئفورتووو گوندهلیگی» نی، ۲۰۰ دن چوخ
 شئعر، پوئما و مکتوبونو قلمه آلیر.

«ئفورتووو گوندهلیگی» شاعیرین قبول ائتدیگی اولوتورک
 تخلصونون بلگه سیدیر.

خلیل رضا ۱۹۹۰ جی ایلین یانوارین ۲۶ دک ۴۰ ایللیک ادبی
 یارادیجیلیغی دؤورونده اؤز اثرلرینی «خلیل خلیلوو»، «خلیل
 خلیلبی لی»، «خلیل اودسئور»، «خلیل رضا» تخلصو ایله یازیب،
 یایملا میشدیر. «خلیل رضا اولوتورک» تخلصو ایسه شاعیرین
 کئچدیگی موباریزه یولونون، ادبی-معنوی آختاریشلارینین منطقی
 سونوجو ایدی. شاعیر، عؤمرونون سون ایللرینده، دؤرد ایل بئش آی
 ۲۲ گون، دونیاسینی دییشه نه قدر یازدیغی شئعرلرده و
 یایملا دیغی کیتابلاردا خلیل رضا اولوتورک ایمضاسینی
 قویموشدور. شاعیرین اؤلوموندن سونرا اونون عؤمور-گون یولداشی،
 فیرنگیز خانیم ۲۰-جی یوز ایلین سونلاریندا بو گونه دک خلیل
 رضانین شئعرلرینی، گونده لیکلرینی و چئویرمه لرینی دوزنله یه رک
 خلیل رضا اولوتورک ایمضاسی ایله یایملا ماقدادیر. او، خلیل
 رضانین یاریمچیق ایشلرینی - «ایشیق اوزو گؤرمه یهن» اثرلرینی
 یایملا ماقلا اونو یاشادیر، ابدیته، اؤلمزلییه قوووشدورور.

من بیلیرم دونیا یا ائله بیر گون گله جک:

داغلا راسس سالاجاق یالنیز اووچو گولله سی.

* * * * *

لاکین او زامان بئله قلبیمده دپلننه جک
باکی دا یئره هوپموش قانلارین شلاله سی.
موسکووا، لئفور تووو زیندانی،

۱۰ فئورال ۱۹۹۰

شکر خسته لیگی اولان شاعیرین ساغلیغی توتساقخانادا داها دا
پوزولموش دور. ۱۹۹۰ - جی ایل اوکتوبرون ۹-۱۵ یاتاب قاتاریندا
باکییا گتیریلن خلیل رضا، بیر آی سورن یارغیلاما سوره جیندن
سونرا آزادلیغا بوراخیلدی. جیسمی چوخ گوجسوزله میش، فیزیکی
دورومو آغیرلاشمیش، بنیزی سارالمیش شاعیر، خستلیگینه
باخمایاراق سوجسوز تانییب، آزادلیغا بوراخیلدیغی ایلک گونلردن
یئنه آذربایجانین باغیمسیزلیغی اوغروندا مباریزه یه آتیلیمشیدیر.
۱۹۹۱- جی ایلین مایین ۶-۱۵ شاعیر «تورک میللتی اؤدولو
لاورئاتی» فخری آدینا لاییق گؤرولموشدور. بیر ایلدن سونرا اونا
آذربایجان جومهوریتی نین میلی شاعیری فخری آدی
وئرلمیشدیر.

ان آغیر، ان چتین آشیلان بیر ذیروهدن بویلانماق موتلولوغو هر
کیشیه نصیب اولمور. بئله اوجالیقلاردان بیرى ده شهیدلیک
ذیروه سی دیر. باغیمسیزلیغینین اوغروندا دیرتن، آذربایجانى کؤرپه
ایکن بئشیگینده بوغماغا اوزانان اللرى کسمک اوچون اونو
ساوونماغا قالخان و بو قوتسال ایستکلر اوغروندا اؤلومون شهیدلیک
ذیروه سینی چیخان ایگیدلردن بیرى ده، میلی ایستیقلال شاعیری

خلیل رضا اولوتورکون اوغلو تبریز خلیلی لی دیر. قهرمانلیق بیر نئچه آنین، ثانییه نین ایشی دئیل، قهرمانلیق بیر کیمسه نین، شخصیتین ایلیگین ده، قانیندا، سومیونده دیر.

تبریز ۱۹۹۱ - جی ایلین اوکتوبرون دان ۱۹۹۲ - جی ایلین یانوار آیینین ۳۱ - ی نه کیمی قاراباغین ناخچیوانیک حیواریندا گئدن دؤیوشلرده قهرمان حؤکمويله دؤیوشوب شهید اولدو. اولوم ایله اولوم آراسینداکی اثییتی می یاشام کؤرپوسونه، اولومسوزلویه چئویره بیلدی.

آذربایجان رئسپوبلیکاسینین پرنزیدنتتی ابولفضل ائلچی بی یین ۸ اوکتیابر ۱۹۹۲ - جی ایل تاریخلی بوپوروغو ایله تبریز خلیل رضا اوغلو خلیلی لیه آذربایجانین میلی قهرمانی آدی وئرلمیشدیر.

ان بؤیوک سئوینج سن، ان مقدس غم،
منی اود ایچینه آتان تبریزیم.

اوزونه باخاندا بالام دئییرم،

آدینی چکن ده آتام تبریزیم!

بیر سحر، بیر گونش وار منزلیم ده،

قوی دونیالار بیلسین نچی سن کیم سن.

کیچیک منزلیم ده، دار منزلیم ده،

سن اوجسوز - بوجاقسیز مملکتیم سن.

بو میصراعلاری اوخویارکن شاعیرین دوغما بالاسینا و وطنینه اولان بؤیوک، سونسوز سئوگیسینی گؤروروک.

وطنینی، میللتینی جانیندان آرتیق سئون خلیل رضا اولوتورک
۱۹۹۴ - جو ایل اییونون ۲۲-ده دونیاسینی دیشمیش و فخری
خیاباندا توپراغا وئریلمیشدیر.

آذربایجان خالقینین میلی موباریزه سینده اؤزل خیدمتلرینه گؤره
میلی شاعیر خلیل رضا اولوتورک، (اؤلومون دن سونرا)
«ایستیقلال» میدالی ایله اؤدوللندیریلمیشدیر.

روحو شاد، یولو گئدرلی اولسون.

قاینقلار:

gencekitab.az

forum.fox.az

اثرلری

بهار گلیر (۱۹۵۷)، بهره لی گون (۱۹۵۹)، سئون گؤز لر (۱۹۵۹)،
محبت دستانی (۱۹۶۱)، منیم گونشیم (۱۹۶۳)، گئرچک سئوگی،
قوللارینی گئنیش آچ (۱۹۶۵)، کراسنادون قارتاللاری (۱۹۶۷)،
یئنی زیروه لره (۱۹۷۱)، اوجالیق (۱۹۷۳)، دوغمالیق (۱۹۷۷)،
تاپارام سنی (۱۹۸۰)، مقصود شهزاده نین یارادیجیلیغی (۱۹۸۱)،
ماراللاردا دوز یئییه رمیش (۱۹۸۱)، عؤموردن اوزون گئجه لر
(۱۹۸۲)، هارا گئدیر بو دنیا (۱۹۸۳)، داشدان چیخان بولاق
(۱۹۸۶)، دراماتورگیادا ادبی ایلیشکی لر (۱۹۸۷)، مندن باشلانیر
وطن (۱۹۸۸)، دوام ائدیر ۳۷ (۱۹۹۲)، آيلا گونش آراسیندا
(۱۹۹۳)، اوزون سورن گئنجلیک (۱۹۹۳)، من شرقم (۱۹۹۴)،
باغیشلا ای وطن (۱۹۹۵)، ...

ترجمه اثر لری

بالاجالار (A. Laptev) (۱۹۷۲)، ایلیا سئلوینسکی (۱۹۷۵)،
قارداشلیق چلنگی (۱۹۸۴)، مواویت دفتری (موسی جلیل، ۱۹۷۹)،
دونیا یا پنجره (۱۹۸۴)، ۳۰-اونجو عصره مکتوب (رابرت
روز دستونسکی، ۱۹۸۴)، توران چلنگی (۱۹۹۲).

تتتتت

آزادلیق

آزادلیغی ایسته میرم

ذره-ذره، گرام-گرام^۱

قولومدا کی زنجیرلری قیرام گره ک!^۲

قیرام! قیرام!^۳

آزادلیغی ایسته میرم

بیر حب کیمی، درمان کیمی

ایسته بیرم سما کیمی،

گونش کیمی،

جاهان کیمی؛

چکیل، چکیل از غضبکار^۴

من بو یوردون گور^۵ سسی یم؛

گره ک ده ییل سیسقا^۶ بولاق،

من عوممانلار تشنه سی یم.

۱۹۶۰

^۱ - qram - چکیش و آغیرلیقا ایلگیلی اولان کیلو و گرم.

^۲ - مطلقا سیندیرمالی یام.

^۳ - سیندیرام.

^۴ - ایشغالچی.

^۵ - gur - یوغون، قدرتلی.

^۶ - sisqa - بالاجا، آنلام: منه بالاجا بولاق کار ائتمز.

غئیرت اوغلو^۱

«ناخچیوان» یم ایگیددیر، سارسیلماز مغرور، متین
اؤن آتش^۲ سنگریدیر قهرمان مملکتین.

حاققین، ایسلامییتین، تورکلویومون قلاسی
اوردا یاشاییر، اوردا، خالقیمین نیجات یولو^۳
«ده ده تورک»،^۴ وطن اوغلو.

ایستر ایلدیریم دوشسون، ایستر گورشاد،^۵ یا دولو
سنگرینی بوراخماز، «ده ده تورک»، مسلک اوغلو^۶
واری یوخو اینینده،^۷ یگانه شئق^۸ کوستیومو^۹
میلیونلار قیزی، اوغلو.

آلمیش یاشی حاقلایان، فقط روحونو
باهار کیمی ساخلایان.

داغدی «ده ده تورک» و موز

گونشین قارشى^{۱۰} سیندا، آلنی آچیق، اوزو^{۱۱} آغ

^۱ - ائلچی بئی قصد ائدیر.

^۲ - ön atəş - خط مقدم، سیپر.

^۳ - قور تولوش یولو.

^۴ - ائلچی بئی قصد ائدیر.

^۵ - gürşad - سئللی یاغیش.

^۶ - ایده آلی و دوشونجه لی آدم.

^۷ - əynində - اوستونده، گئینمیش.

^۸ - یاراشیقلی، شیک.

^۹ - یئرلی پالتار.

^{۱۰} - اوزه رینده، قاباغیندا.

^{۱۱} - üzü

آغ دی «ده ده تورک»وموز.
هوجئیره^۱ سینه قدر، بوللور^۲ ایمانلا دولو
اثلچی بئی غئیرت اوغلو.
پاک دیر «ده ده تورک»وموز
حاق دیر «ده ده تورک»وموز...

۱۹۹۴

^۱ - هوجره

^۲ - بولور، آنلام: آغ، صاف و پاک ایمانلا دولودور.

باشاسین خالق جبهه سی

ده نيزدن آیری دوشسه داملا،^۱ سؤنر،^۲ محو اولار،
 نئچه میلیارد داملادا، واحید ده نیز حؤکمو وار،
 یوبانمایین،^۳ تئز گلین، ای غئیرتی اولانلار،
 «بارریکادا»^۴ دان گلیر بوگون تورک آذر سسی؛

باشاسین خالق جبهه سی.

«قارباغ» اوره ییمدیر، «شوشا» گؤزوم گيله سی،^۵
 گؤزلریمه توشلانیب،^۶ بوگون دوشمان گولله سی.
 بیرجه آن ال ساخلاسا، مین-مین باکی فهله سی،
 بیزه کج باخانلارین، کسילה جک نفسی؛

باشاسین خالق جبهه سی.

منیم «سومقاییت» یم وار، باغری قاینار جهننم،
 قدیم «گنجه باسار» ین اوره یی غم، گؤزو نم،^۷
 وطنه نیجات وئرن، قووه یالنیز اؤزومم.
 منه اینانمایانین، یئرله گیرسین شوبهه سی؛

باشاسین خالق جبهه سی.

آذربایجان-عالمین آزادلیق مئیدانی دیر،

^۱ - قطره، دامجی.

^۲ - خاموش اولار.

^۳ - گنجیکمه بین.

^۴ - سنگر، یولو باغلابیب، سنگر قورماق.

^۵ - گؤز به به ییم.

^۶ - یؤنه لیبدیر.

^۷ - یاشلی.

کیشی کیمی یاشاماق، ایمانی دیر، جانی دیر،
 یوردو یالنیز اره نلر^۱، قهرمانلار تانیدیر^۲،
 اؤلوموندن گئچنلر-خالقین ظفر نغمه سی؛
 دارماداغین ائده جک، دوشمانی خالق جبهه سی.
 اؤن جرگه^۳ ده آددیملار داهی «محمد امین»^۴،
 قطعی غلبه میزه او امین، بیزده امین،
 دونن یوزدوک، بوگون مین، صاباح اللی مین، یوز مین،
 اوتوز آلتی میلیونلوق آذربایجان اؤلکه سی؛
 اؤزو بویدا جبهه دیر، یاشاسین خالق جبهه سی!
 هارای، «سراب»، «اردبیل»، «هارای»، «دریند»، «ناخچیوان»!
 آل، گؤزومو وئریرم، ای اولدوزسوز آسیمان.
 گل سین، کیمده قالیبسا باری یاریم داملاقان،
 ییلخاق، «باییل»^۵ دا چؤکسون «باستیلیا»^۶ قلعه سی؛
یاشاسین خالق جبهه سی!
 مئیدان کابینئتینده گبر سین آغنیانلار^۷،
 تانک گوجونه میللتی، اسیر، قول^۸ ساخلایانلار!

^۱ -ərənlar - دلیر، قورخمایان.

^۲ -tamidir - دان اولدوزو.

^۳ -ön cərgə - بیرینجی سیرادا.

^۴ -محمدامین رسولزاده نی قصد ائدیر.

^۵ -Bayıl باکی دا خزر ده نیزینه سوخولموش بیر بورون و بورادان آدینی آلان سمت.

^۶ -Bastiliya دوستاق آدیدیر، اصلینده روس ایستتماری قصد ائدیلمیر.

^۷ - آخیب گندلر، قورخاقلار.

^۸ - نوکر.

اؤز خالقى نین الینى، قولونو باغلایانلار،
ان ایرنج بیر کؤله^۱ دیر، قارى دوشمن کؤله سى،
وور، گبرسین کؤله لیک!

یاشاسین خالق جبّه سى.

آغ جیگرلر^۲ اؤلودور، یئددى باشى اولسادا،
شرف سیزلر الیندن، اوردن^۳، چلنگ آلسادا،
زلزله دن گوجلودور جرگه میزده هر صدا،
آزادلیق اولمالیدیر هر جنگین سون نوقطه سى؛

یاشاسین خالق جبّه سى.

داغ باشیندا بیر داغدیر «مین کند»، «لاچین» قالاسى،
بو لیاقت، بو جورئت، عصرلرجه قالاسى،^۴
به لنسه ده قانینا، مین- مین وطن بالاسى،
آزادلیغى هانسی زور^۵ الیمیزدن آلاسى؟
اوتورداجاق یئرینده، خالقیم هر بیر ناکسى؛
یاشاسین خالق جبّه سى.

^۱-برده.

^۲- قورخاقلار.

^۳- میدال، نیشان.

^۴- یاشایاجقدیر، قالاچاقدیر.

^۵- گوج.

ولگا،^۱ ایرتیش،^۲ یئنی سئی،^۳ تئرنک^۴ بورونسون زره،
 بوتون قان سورانلاری سوپورمه لی خزره،
 اؤلسون جوفت باشلی گورزه، قوی چارپماسین نظره.
 بشرییت گؤزله ییر بیر سعادت تۇحفه سی؛
 یاشاسین بشرییت!

یاشاسین خالق جبّه سی.

سولار منی آپارسا، من اونا سئل دئییه رم،
 یئل پالیدی^۵ قوپارسا، قاسیرغا،^۶ یئل دئییه رم،
 ضربی^۷ که رن^۸ سیندیران بیر ائله ائل دئییه رم،
 یئلین، سئلین، ائلین ده بیر لیکده دیر قووه سی،
 ته پیینله از یلسین قوی عقربلر زمره سی،
 پلانئتی قورویور آییق آرسلان پنجه سی؛
 یاشاسین آییق آرسلان،

یاشاسین خالق جبّه سی.

تورکان، ۲۰ آگوست، ۱۹۸۹

^۱ - آرال گؤلونه تۇکولن بیر چای دیر.

^۲ - باتی سبیریدا بیر چای دیر.

^۳ - باتی سبیریدا بیر چای دیر.

^۴ - Terek، قوزئی قافقاز یادان چیخان و خزر ده نیزینه تۇکولن بیر چای دیر.

^۵ - palıd - بلوط.

^۶ - qasırga - گردباد.

^۷ - ووروشو، گوجو.

^۸ - kəran - کنده چوب، آغاچ دیرک.

«ممد آراز»^۱

من سنى گۆرموشم، تونج^۱ يومروقلارين
 يئرلره، گۆيلره حؤكم ائله ينده،
 قارلى «ارزوروم» دان انگين^۲ «خزر» ه
 جان آتان، هايقيران^۳ آراز آخارى^۴
 سنين اوره ييندن يول ايسته ينده!
 من سنى گۆرموشم سؤز سركرده سى:
 آلولو، قودرتلى، جورئت لى، متين.
 بوگون آدديملارين بيرازجا اوركك.^۵
 اوفوقلر آشماغين بيرازجا چتين.
 داينايب سيليرسن آلين ترينى،
 من سنى گۆرموشم: اود جيگرلرين،
 آلوو جيگرلرين طلب ائده نده،
 بوتون يئر اوزونون كولكلرينى.
 دينله ييب شئعيرينى پيچيلداميشام،
 خالقيمين صنعتكار اوغلودور آراز.
 خالقيمين يارالى باغريدور آراز.
 جسور اوغوللارا قيمت وئرمكده

^۱ - برونزه، آنلام: ده مير و سرت يومروقلارين.

^۲ - engin - ديب سيز بوجاق سيز، بؤيوك.

^۳ - باغيران.

^۴ - سويون آخما سمتى، يۇنو.

^۵ - ürkək - قورخان.

آه، خالقیم، دئییه سن گنجیکیر بیراز.
 قیناماق اولارمی؟ بلکه ده اولماز.
 کیمسه چۆره یینی داشدان چیخاریر
 بیزیم اودلار یوردو^۱ اودون ایچیندن
 اکیندن، بیچیندن آییلیمیر باشی.
 داش-دیرناقلا یاریر قایانی، داشی.
 ده میردن اود آلیر، ده نیزدن ایشیق.
 تراکتور دیزلری، کوتان^۲ اللری
 شوملاییر^۳ چؤللری جیگرینه دک.
 سه پیر صحرالارا دن^۴ اتک-اتک
 کۆرپولر یارادیر گۆی قورشاعی تک
 داغ چاییندان قودرتلی کمرلری پارتلادان
 نفتین هر بیر داملاسی
 زاوودلارا^۵ سیغمایان پامبیغین هر الچیمی^۶
 اوغروندا دؤیوش گئدیر.
 زحمت سنگرینده دیر
 انلیک کیرشان^۷ یئرینه

^۱- آذربایجانین دیگر آدی.

^۲- kotan - گاواهن.

^۳- یئری سورور.

^۴- توخوم، دانه.

^۵- کارخانه لر، تأسیسات لار.

^۶- ال توتومو.

^۷- نچه قلم بزنمه.

ماشین تکرلریندن قوپان توزو تورپاغی
 جامالیندا حیس ائدن گلین لره فیکیر وئر،
 بو وطنین اودونا یانماق یاریشیندادیر
 خالق، سنگر باشیندادیر.

حاقق-ناحاق جنگینده سوسمایانلارین
 قهرمان فیکرینی قیسمایانلارین^۱
 گئجیکسه قیمتی، قیناما...درک ائت،
 گئت...الینجه چایی یاخاسینا چیخ:
 گورهاگور^۲ له گلن چای داشلاریندان
 اوزونه ائو تیکیر گلین، بی اوغلان.
 امک مئیدانیندان، ایش مئیدانیندان،
 دؤیوش مئیدانیندان خئیلی اوزاقدا
 هارداسا دومانلی بیر گوشه جیک وار.
 اورا کیم ییغیشیر؟ بئش-اوچ گؤزو دار
 بیرینجی سنگرده ووروشانلارین
 هونر چلنگینی^۳ اوغورلایانلار!
 داریخما، فیکیرلش، یانارکن نفس
 ذکا هر یئتندن تاج اومما بیلمز^۴
 اوزو یئرین، گؤیون تاجداریدیر.

^۱ - فیشاردا و زوردا قویماق.

^۲ - گورولتو.

^۳ - میدال، نشان.

^۴ - اوزله مز، اینتظاری اولماز.

کۆرپودور، اوستوندن نسیلر گئچیر
 بولاقدیر، سویوندان تشنه لر ایچیر
 قیشین قوجاغیندا روح باهاریدیر.
 ذکایا، زحمته قیمت وئرمکده،
 کیمسه گنجیکرسه، اؤزون گنجیکمه:
 آیدان ایشیق اومور، گۆی گئجه یاری
 ظولمتدن ایشیقا، دره دن داغا
 خالق کییم چیخاریر؟ خالق اوغوللاری!
 هر میصرا(ع)ن هدفه سراسر ده ین اوخ
 هونردیر، ایشیقلی زیروه لر آشماق
 حیاتین معناسی چلنگ میدیر؟ یوخ،
 گۆزه ل یاشاماقدیر، گۆزه ل یاشاماق!
 اؤز ایلهامین وئرسین گوج، قودرت سنه،
 قلم، قیلینج توتان ال سوستالماسین.
 نه غم، بورجلو قالسین جمعیت سنه،
 تکی جمعیتته بورجون قالماسین!

له که

روسیا آج جاناوار، ارمنیستان قوجا کافتار
 قارت^۱ قارتالین دیشلریندن وطنیمین قانی دامار.^۲
 قارا، قانچیر^۳ یارالاریم گؤیوم-گؤیوم گؤینه ینده
 تولکو، چاققال، «کلبجرین» سومویونو چئینه ینده
 خیانته ایمضا آتان، جینایته قول چکن^۴ وار
 باش ائیسین می آلچاقلارا «موروو»،^۵ «گئیتی»^۶ ... اولو داغلار؟
 خیسینلاشان، خوسونلاشان^۷ آغ جیگرلر^۸ گور نه قدر،
 یوز یوز گه دا^۹ بیرجه مرده، بیرجه اره، ده یر مگر؟
 ده نیز صبریم، داغ تمکینیم جیلوولاییر^{۱۰} غضبیمی
 ظولمت کسن ایلدیریمام، نور سئلی یم صوبحه کیمی
 جهنم اول ای خیانت، من بیلیرم کیمسن، نه سن
 «تپه گؤز» سن،^{۱۱} «قارا دئو»^{۱۲} سن.

۱- قوجا.

۲- آخار.

۳- qançır - ضربه دن گؤیرمیش، قانچیل.

۴- qol çəkən - ایمضا آتان.

۵- murov - داغ آدی دیر.

۶- Geyti - داغ آدی دیر.

۷- ایکی سی ده فیسیلداشان آنلامیندادیر.

۸- قورخاقلار.

۹- قورخاق، عاجیز.

۱۰- دوردورور.

۱۱- ده ده قورقود ناغیلاریندا آدی گئندن بیر قهرمان دیر.

۱۲- ناغیلاردا آدی گئندن و کؤتولوک سیمگه سی اولان بیر دئودیر.

قان قیرمیزی^۱ بیر اوردویا دونن آلقیش، احسن دئین
«علی حیدر قارائو»^۲ سن!
قول، کؤله سن
کؤله ده ییل، سن اؤلوسن.
آغ کاغیذا قارا یالان، قئر^۳ له که سن!
سن کیمسن کی، خالق آدیندان، یورد آدیندان قول چکه سن^۴
بنزین، مازوت کاغیذینا قول چکن تک، قول چکه سن.
سن وطنه قانینلا یوخ، قارنین ایله باغلانمیسان.
میلیاردلاری اودا-اودا^۵
ساغ تاینندان، سول تاینندان
توتا-توتا پیی لنمیسن، یاغلانمیسان
اوغلون، قیزین-ایت پیشیکین آمریکادا، روسیادا
اؤزون قویروق بولاییرسان^۶ بوردا یادا^۷
بو اؤلکه نین، بو میللتین شرف، غئیرت تاریخی وار.
شیر یوردونون سندینی تولکو نه جور ایضالایار؟
به قدر کی، آنا یوردوم «مظاہیر» لر یئتیشدیریب
«صنعان اوغلو»، «جسور فرج»، اوددان چیخیب، اودا گیریب.

^۱ - سویت روس اردوسو، ارتش سرخ، فیزیل اردونو قصد ائدیر.

^۲ - آذربایجان ایشغالینا سبب اولان کمونیست خابین لردن بیر.

^۳ - qir- قاپ قارا.

^۴ - ایضا آتاسان.

^۵ - uda-uda

^۶ - یالتالیق ائدیرسن.

^۷ - اؤز گه یه.

بو قدر کی، «سردار حمید»، «ترتر» چایین یاخاسیندا
 بو قدر کی، «شاهی مردان»، «ایواز خان»ین آرخاسیندا
 قالا قورور، ائله سانیر دونیا دورور آرخاسیندا
 ارلر دورور آرخاسیندا!
 بو قدر کی، بیرله شیبیدیر سیلاح توتان اللریم ده
 عصیرلرده، نسیل لرده گوئی ده، یئرده
 اینانیرام، بایراغیمیز شاه زیروه دن ائنه یه جک
 گوئی ره جک گولشنلریم، چیچک چیچک، لچک لچک.
 ایچک بوللور شلاله نی، اوره ییمده اودو قالسین
 غصبکارا قول اولانین، باشی باتسین، آدی قالسین.
 من غلبه ایسته ییم می؟ غلبه نین اؤزو منم
 آلتی ایلین آلتی عصره دئیلمه میش سؤزو منم
 کیمسه بیراز لنگ ترپنسه، اؤزو دؤنوب بیر قوشونا^۱
 قارتال کیمی قئی ووراجام، چیخیب اوجا داغ باشینا،
 «شوشا»میزی، «داس آلتی»نی، تامام آزاد ائده جه یم.
 قیزیل، گوموش بولودلارین ایشیغیندا ایته جه یم.
 سول الیمده قان بنووشه، ساغ الیمده خاری بولبول^۲
 «کرکی جاهان» اوباسینی بزه یه جم سونبول-سونبول
 «خوجالی»دا قالدیراجام ان محتشم بیر آبیده
 گول بالالار اوخویاجاق، «واقیف»، «صابیر» مکتبینه.

^۱ - qoşun - اردو.

^۲ - چیچک آدی دیر.

وارلیغیملا اینانیرام، مشعلیمیز سؤنمه یه جک
بایراغیمیز آل گونش تک، شاه زیروه دن ائنه یه جک!
آنجا... ائله او زامان دا سیزلایاجاق جاندا سیزی^۱
هانسی جراح کسه بیلر سن بویدا جا یارامیزی؟
آذربایجان گورمه میشدیر سنین کیمی یارامازی...!

۱۹۹۳

^۱ - SIZI - آغری، درد.

اینام

او گون، منجه گله جک:
یاخشی اوغوللارینی تانیاجاق آذربایجان.
آذربایجان - اودرباغدای^۱
گونش بویدا گؤرونه جک کور^۲ اوستونده گئجه لر آی.
خزیرمین قوجاغیندا، قیراغیندا
مین-مین گئجه چیراغیندا.
مین-مین سحر یئرله شه جک
هر بیر کؤنول میلیارد - میلیارد کؤنوللرله بیرله شه جک
یئتیشمه میش مئیوه لری باغدا کیمسه درمه یه جک
سئومه دیگی بیر اینسانا کیمسه کؤنول وئرمه یه جک.
قالماياجاق ایش باشیندا نه بیر ساتقین، نه بیر کؤله
قالستوکلو^۳ کرتنکله.
ایزی، توزو قالماياجاق میسکینلرین، جیلیزلارین^۴
بو جیرلارین^۵، بو توزلارین.
«قوبوستان»^۶ دا قایالارا

^۱ - odərbağday - آذربایجانین ایسمینی ائتمیولوژیک اولراق، یوروملایراق چیخاریلان شکیل.

^۲ - kür - آذربایجاندا ان بؤوک جای لاردان بیرى دیر. آراز چایی دا اونا قاتیلراق، بیرلیکده خزر ده نیزینه تۆکولورلر.

^۳ - کراوات لی.

^۴ - cılız - آریق، بیر ده ری-بیر سوموک.

^۵ - cır - وحشی.

^۶ - باکی اطرافیندا بیر داغ دیر.

ائپوپئییه^۱ حکک ائده جک تزه نسیل اوغوزلارین!
 قالما یا جاق ایش باشیندا بو کلاسیک گور با گورلار،^۲
 گؤزلری ساغ اول-اولا، قلبی کورلار.
 او گونون اوغروندا من ۲۴ ساعاتیمی، بیرمی بئشه چئویردیم،
 بو کولونگ بدنیم له چاپدیم، داغلار دئویردیم.
 او گون مطلق گله جک،
 بورونموشم آغ توزا، هله گؤره ن یوخ منی.
 دؤرت عوممان آیناسیندا، برق ووراجاق^۳ گوندوزوم.
 اؤز خوشونا گلمه سه، گه تیره جم من اؤزوم.
 اینسان خوشبخت اولاندا... بعضن هئچ یاتا بیلیمیر
 قلبه عوممان دولاندا... گؤزونه یوخو گلیمیر.
 اینسان جسور اولاندا... قویور حسرته نوقطه،
 دردلرینی گؤنده ریر، اوزاق اعزامیته
 اینسان مودریک اولاندا... «ای دوست، باشا دوش منی!»
 دئییب دوستا چئویریر، بیراز قانان دوشمنی.
 ایسان ایگیدسه آلیر آیلا، گونو اووجونا،
 تیکیر گئجه گوندوزلو بیربیرینین اوچونا
 خوشبخت... جسور... مودریک... ار، بیر بیرینه جالانیر
 جالان دی می... قلمله نئچه تونقال قالانیر.
 یئنی عؤمور یارادیر، عؤمرون اولوب- قالانی.

^۱ - ناغیل، داستان.

^۲ - گه برمیشر، گور به گور.

^۳ - ایشیق ساچاجاق.

من گئجه لر بو عشقین، بو قودرتین سسی یم،
پلانئتین^۱ بلکه ده، یئددینجی قیته^۲ سی یم.

۱۹۸۶

^۱ - یئر کوره سی.

^۲ - قاره سی یم.

صلاحیت ایسته بیرم

بالینا^۱ گؤلمه^۲ ده یاشایا بیلمز
 اونا عوممان گره ک، اوکئان^۳ گرک.
 گئن - گئن آچسین دئییه قانادلارینی،
 قارتالا قفس یوخ، آسیمان گره ک.
 کیشی سیغا بیلمز قابیغینا،
 یئددی سما یانیر گؤزومده منیم
 دؤیوش قیلینجی یام، گیرسم ده قینا^۴
 عوممان لنگری وار کؤکسومده منیم
 گؤر نه دئییر اوره ییمدن
 گئچن نییت:
 شوعالاردان قیزیل کمند،
 گویدن وسعت، یئردن قووت
 سئلدن سورعت ایسته بیرم.
 طبیعته لایق اولان بیر جمعیت^۵ ایسته بیرم.
 ماغارا^۶ ساکینی سه وییه سینده

^۱ - وال.

^۲ - بالاجا ده نیز.

^۳ - اقیانوس.

^۴ - qin - غلاف.

^۵ - جامعه، توپلوم.

^۶ - غار، کؤهول.

گه دا^۱ اوستوموزه قوچولانماسین^۲.
 سوسسون، ایلان دیلی، هاچالانماسین
 گۆزو ساغ، ویجدانی کور آداملاری،
 قلبی فیندیق بویدا، تیر^۳ آداملاری،
 اؤزو چوخدان اولو، نه فسی دیپ دیری،
 عار، ناموس چکمه یی ترگیدنلری،^۴
 یوکسک وظیفه یه قئر-ساققیز، زه لی^۵
 روتبه دن یوز اللی یاپیشانلاری،
 گنجه لر ده لمه دن،^۶ دئشیکدن چیخیب
 یاراسالار^۷ کیمی تاپیشانلاری،^۸
 بوللورلا، قیزیل لا، زرله، زیبیل له
 فئودال قصرینی بزّه ینلری
 علمین سینه سینده، شئعرین باغیریندا
 خرچنگ آزارینا^۹ بنزه ینلری
 اؤزو ده وه لری دنگه وئریرکن،^{۱۰}

^۱- آلچاق آدام.

^۲- قاپارماسین، خوروزلانماسین.

^۳- کلاش آدام.

^۴- بوراخانلار، ترک ائدن لر.

^۵- مزاحم، انگل.

^۶- ده لیک، دئشیک، سوراخ.

^۷- خفاش، گنجه قوشو.

^۸- تاپیلان لار.

^۹- سرطان آغری سینا.

^{۱۰}- ده وه دنگه وئریمک: ده وه نی یوکله ییب آپارماق.

بار بالیق توتانا ایش که سن لری،
ایپک له، پامبیق لا باش که سن لری،
اؤلونجه، کۆپونجه سیلله له مه یه،
سؤزومله، شئعریمله گول له له مه یه
ماجال، فورصت ایسته بیرم.
صلاحیت ایسته بیرم.
آیلتسین ناکسی ایلدیریملاری
بوتلرین^۱، کوتلرین^۲ کال پئیسه رینده
باری هئج اولماسا بیر قیلینج قیریم^۳
منیم صنعت عالمینده کهکشان تک آغ یولوم وار.
اؤده بابک قالاسینا بنزه ین ایش استولوم^۴ وار.
بونا گۆره نه عیمارت، نه سلطنت ایسته بیرم
اؤزلولرین ماسکاسینی بیرتماق اوچون،
صلاحیت ایسته بیرم.
تکجه آیلا، تکجه گونله بو کائینات گۆزه للشمز،
پاک، مقدس، اولو اینسان، آیا عوض، گونه عوض.
اینسانلاری شیکست ائدن، خیردالایان، کیچیلدن وار
هرلندیریب، فیرلاندریب، قاپیلاردا گیجلدن وار
کوت باشلاری آییلتماغین،

^۱ - büt - بُت.

^۲ - küt - کاغیل سیز.

^۳ - سیندیریم.

^۴ - stol - میز، ماسا.

داش قىلبىرى يوشالتماغىن لوقمانى يام.
بونا گۆره نه بىر ملهم، نه بىر شفقت ايسته بىرم.
جان يانغىمى خرجه مه يه صلاحيتت ايسته بىرم.
قولوم سىنسا، تىلسىملرى دىشىمله ده قىرارام من.
ايراده مىن كولونگويله داش سدلىرى يارارام من.
يالنيز، يالنيز اؤز كؤكسومدن قووت، قودرت ايسته بىرم.
بو دونيانى اوره يىمجه قورماق اوچون،
صلاحيتت ايسته بىرم.

آپاردی سئلر سارانی

«آرپا چایی آشدی، داشدی،
 سئل سارانی آلدی، قاجدی،
 سورمه گؤزلو، قلم قاشلی،
 آپاردی سئلر سارانی،
 بیر آلا گؤزلو بالانی.
 گئدین دئیین خان چوبانا،
 گلمه سین بو ایل موغانا،
 موغان باتدی ناحاق قانا،
 آپاردی سئلر سارانی،
 بیر اوجا بویلو بالانی.»
 یوخ، بونو گؤرمه بین^۱ آرپا چاییندان
 کیم دئییر سارانی سئلر آپاردی
 شاهنشاه باغیندان، قیش ساراییندان
 یوردوما اوزانان اللر آپاردی
 سونگلر^۲ قلبلری ده لیب گئچنده
 قانسیز جلادلارین قلبی می یاندی؟
 «باکی» باغلاریندان گلیب گئچنده
 گؤردو آغ شانیمی^۳، آغزی سولاندی.

^۱ - اونو سبب بیلمه بین.

^۲ - نیزه لر.

^۳ - بیر اوزوم (üzüm) چئشیدی.

قوجاغی صفالی گۆزه ل باغلاریم
 دیشلری گۆینه دن^۱ بوز بولاقلاری
 هر لپه سی^۲ قیزیل آرازیم، کوروم^۳
 چؤلرل یاراشیغی شوخ جئیرانلاریم،
 «مرند»یم، «شکی» نین گولو، گولزاری
 بؤبوک «فضولی» نین ال یازمالاری
 «آران» توراجلاری، داغ ککلیک لری
 «قزوین»ین، «ماکو»نون گۆزه للیک لری
 اوره کلر یانديران کامانیم، تاریم
 یئرآلتی، یئر اوستو ارمیتاژلاریم
 اؤکوز ده ری سینه یازدیغیم یازی
 او بابک قالاسی، بو قیز قالاسی
 هر داشین آلتیندا ثروتیم، زریم
 بوخچادا جئهیزلیک میرواری لریم
 لاپ او گوموش جامیم، زرلی فینجانیم
 دونیانین بئهئشتی آذربایجانیم
 ایشتاها گتیردی غصبکارلاری
 یاغلی قویروق گزن جانناوارلاری
 کسیلدی باغلاردا بولبولون سسی،
 یاد آتلار تاپدادی باغی، بوستانی

۱- sızladan - آغریدان.

۲- دالغاسی.

۳- kür - چای آدی دیر.

یازیلدی «گولوستان موقاویله سی»
 پوزولدو یوردومون مین گولوستانی.
 بیر یاندا شاهنشاه، بیر یاندا دا چار
 قان ایله یازدیلار صولح قرارینی
 تیکانلی مفتیلله ساریدی اونلار
 بؤیوک بیر میللتین یارالارینی.
 گورشاد تۆکدو، طوفان اولدو،
 آراز داشدی، عوممان اولدو
 قایالاری آل قان اولدو،
 او ساحیلده، بو ساییله.
 اؤلکه یاندى، وطن یاندى،
 قیزیل پول کیمی خیردالاندى
 دوولت گئتدی، وار تالاندى،
 او ساحیلده، بو ساحیلده
 بیر بیریندن جیدا دؤشدوک،
 دیری گؤزلو اودا دؤشدوک
 بیز یادلارا نئيله میشدیک،
 او ساحیلده، بو ساحیلده
 «فوضولی»م غملى نئیدی
 او بیرده می قارا گئیدی؟
 یاراسینا کیملر ده یدی؟
 او ساحیلده، بو ساحیلده

«شبی-هیجران یانار جانیم،
تؤکر قان چشمی-گریانیم
اویادار خلقی افغانیم»
او ساحیلده، بو ساحیلده
نه حسرت، نه هیجران اولسون
واحید آذربایجان اولسون!
قوی بیرلشسین بیر جان اولسون
او ساحیلده، بو ساحیلده.

۱۹۶۰

سنین جاواین

هاردا پیس له سلر خلیل رضانی،
 هاردا زاییلداسا بیر ناکس، یا کم،
 سن بیرجه سؤز سؤیله تمکین له، محکم،
 سؤیله: خلیل رضا آذربایجان دیر.
 بلکه دئییه جکلر: صبری چاتیشمیر،
 بیراز ده لی-دولو بیینی ده قاندر.
 بوتون اوغورلاری^۱، قوصورلاریلا،
 سؤیله، خلیل رضا آذربایجان دیر.
 اؤنونده آغ ورق، الینده قلم،
 داغلارین آلتیندا تۆیشومه^۲ سی ایله،
 اوجا کورسولردن هارای چکنده،
 آرا بیر آز قالا باتان سسی ایله،
 اوچوروم قییسیندا، دره دیبینده،
 ساغ قالیب دؤیوشمک تجروبه سی ایله،
 اوچ یوز یاد شاعیری دوغمالاشدیران،
 شئعیریندن قووتلی ترجمه سی ایله،
 توفانلار ایچینده سولماز، سارالماز،
 «قارداشلیق چلنگی»^۳ گول دسته سی ایله
 داغی بیر کولونگ له بیخیب تاپدیغی،

^۱ - باشاری لاری.

^۲ - Töyşümə - تووشومه، نفس آلماق.

^۳ - خلیل رضانین بیر اثری دیر.

«بابک»-ستلوینسکی^۱ خزینہ سی ایلہ
 ظولمت ده گۆزلره ایشیق گه تیرن،
 «موآبیت دفتری» موعجیزه سی ایلہ
 هاردا بیر ییخیلان ایستعداد گۆرسه،
 قالدیریب بایراغا چئویرمه سی ایلہ
 یوز-یوز نهری ایچن، بوتوو عوممان دیر
 دوغما مکانینا، «تورکان» ینا گل
 باغی، ائو-ایشیکی بیر گولوستان دیر.
 آچار قوللارینی، باسار باغینا،
 گۆررسن نه ساده، نه مهربان دیر.
 گوجو چاتمایاندا اژداھالارا
 غضبی داغ سؤکن اوددور، وولکان دیر،
 چیرپار سیلله سینی پادوش اوزلره
 گورزه^۲ نین گۆزونه چۆپ اوزاداندیر.
 بوتون ناکس لری، نادرست لری،
 خلیل رضا آدلی تونقالدا یاندیر.
 غئیظینه^۳ یاخشی کی دؤزور تئلفون
 ناقیل^۴ نه بیلسین کی گلن توفاندیر.
 هانی «اردبیل»ین خزینہ لری؟

^۱ - اوکراینالی شاعیر و. ستلوینسکی نین «بابک» آدلی اثری دیر.

^۲ - gürza - افعی ایلانی.

^۳ - حیدده تینه.

^۴ - نقل ائدن، روایت ائدن.

هانی «بئيله قان» نین دوردانه لری؟
 کیملر داشیدیلار، ثروتی، زری؟
 یورد عطری چکیلن قورو ریحاندير.
 قانیندا یاشاییر وطن تاریخی،
 فقط نه «کوراوغلو»، نه «ستارخان» دی
 بوتون ایگیدلرین جمعی اولمالی،
 بوتون غم کش لرین غمی اولمالی،
 اؤله جک سورونن...امین اولمالی،
 ایندی دشمن بؤیوک...باشقا زاماندير.
 اوره یی «دربند» دیر، خیالی «تبریز»،
 یالنیز جسورلارین اطرافیندا بیز
 مانطیق له ده میرتک بیرلشمه لیز
 باشقا جور یاشایان بوش یاشایاندير.
 ده ییبسه کؤنلونه بیر کم، بیر ناشی
 تکلہ نیب حذرله گئدر یاناشی،
 چیینینی او قدر اوجا توتار کی،
 بیاض بولودلارا توخونار باشی،
 ساکیت باخیشی دا بعضن عصیاندير.
 اونا داشدا آتسا هر گه ده - گوده
 گؤزر کی، سؤنمزدير بو آتشکده
 یاشار قورد گرزونده، شیر بهه یینده،
 ائوده قادینی دا دیشی اصلاندير.

بعضن آراز اولور، بعضن کور^۱، خزر،
 جانیندا ده لی بیر اینتیقام گزر،
 دن دوشن ساچلاری داغلارا بنزر،
 هم «قوشقار»^۲، هم «سهند»، هم «ساوالان» دیر
 قولوندا یوخسادا زنجیر ایزلری،
 داییم زنجیر قیریر جوشقون حیس لری،
 پیغمبر گؤزودور آییق گؤزلری،
 باخما، اوشاق کیمی تئز آلداناندیر.
 بوتون اوغورلاری، قوصورلاری لا، آذربایجان دیر.
 قولاق آس کؤکسونده یانار نفسه،
 هر کس آذربایجان اولایلمه سه،
 هله نورلانماییب، فیکری دوماندیر.

۱۹۸۴

^۱ -kür- کور چایی.

^۲ -qoşqar- قوزئی آذربایجان دا بیر داغ آدی دیر.

داوام ائدیر ۱۳۷

بو دونیادا اوتون، سویون، توپراغین دا یادداشی^۲ وار،
 سیندیر یلمیش بیر بوداغین، سؤندورولموش
 اوجاغین دا یادداشی وار.
 الک-ولک^۳، دارماداغین اوتاغین دا یادداشی وار،
 بایاق ایستی، ایندی بومبوز یاتاغیندا یادداشی وار،
 ناللی چکمه آلتیندا جا قولو چیخان کوکلا^۴ جیغین،
 میز اوستونده یئتیم قالان بیر قلمین،
 واراغیندا^۵ یادداشی وار.
 آذربایجان تانیمیشدیر واخت سیز قاپی دؤینلری،
 قارا گونلر گه تیررکن قان قیرمیزی گئینلری،
 یوخ، اونودا بیلمه ریک بیز، خئییر جیلدی گئین شری،
 یوز مینلری... قانونسوز و محکمه سیز،
 گول له باران ائدن لری.
 قورخا-قورخا یاریم آدییم آتا-آتا،
 آیاق اوسته یاتا-یاتا،
 قورشاقاجان قار ایچینه باتا-باتا،
 سور گونلره گئندلری.

^۱ - استالینین امری ایله ۱۹۳۷ ایلینده ائدیلن سویقیریم و سورگون سیاستینه اشاره ائدیر.

^۲ - حافظیه سی وار.

^۳ - آلت-اوست، داغیناق.

^۴ - قیز اوشاقلاری نین گلین جیک او یونجاغی.

^۵ - ورق، صفحه.

آج، یوخوسوز، نالان، عوریان،
 مین-مین قوجا، مین-مین جوان،
 ایش اوستونده بیر سؤموک دو، بیرده ده ری.
 یوخ اونودا بیلمه ریک بیز
 آج جاناوار ایشته‌هی^۱ لا، یوردو سؤکوب تۆکنلری،
 بیر دسته نی قانا چکن دسته باشی ته که لری.
 رهبر، خادیم ساییلیردی باش کسنلر، گۆز اویانلار
 -حاقق-باغیران بوغازلارا قورشون تۆکدو
 مارکاریانلار، قریقوریانلار^۲.
 یاندا دوردو «توپوریزده»،^۳ آستا جلاد، اوستا جلاد.
 آدی دوغما، اوره یی یاد
 «جین جعفر»^۴ ین اللری ایله ویران قالدی خانیمانلار.
 ۷۴ مین دوستاق گئتدی قاییتما دی یوزده بیر.
 چوخو گولله ایشیغیندا اؤز الی ایله قازدی قبری.
 ان رزیلی بو ده ییل، یوخ،
 ان رزیلی اودور کی، سن
 اؤزون شاعیر آدلانسان، ادیب، عالیم آدلانسان
 باخیب دوستاق ائتدیگینه کام آلسان، شادلانسان.

^۱ - iştahıyla - اشتهاسی ایله.

^۲ - ۱۹۳۷ ایلینده، آذربایجاندا کمونیست پارتیسی سکرتری اولان میرجعفر باقیراوف زامانیندا یوکسک گۆره ولرده اولان و آذربایجان داکی ژنوساید سیاستینین یوردو جولری اولان ارمیلر.

^۳ - میرجعفر باقیراوف زامانیندا یوکسک گۆره وده اولان گورجی اصلیلی اداره چی.

^۴ - ۱۹۳۷ ایلینده، آذربایجاندا کمونیست پارتیسی سکرتری اولان میرجعفر باقیراوف.

یوخ، اونودا بیلمه ریک بیز، ایش باشیندا اومبا دوران^۱ گورزه لری
 «ناخچیوان» دا^۲ DTK نین چیرمک قوللو^۳ دیلاوری،
 آلنی کرپیج، گؤزلری توم^۴ ... میرزه لری،
 اللرینده داشدان کئچن جاسوس نامه عرضه لری،
 تریبوندان «وطن!» دئییه، «میللت» دئییه وعظ ائله ین هرزه لری
 یوخ، اونودا بیلمه ریک بیز
 بیرجه اوسکوک^۵ شوهرت اوچون، گؤز دیکدییی ثروت اوچون
 من لیینی ساتانلاری.
 خیرتده یه جن باتاقلیغا باتانلاری.
 - دالوی^۶ موغام:
 - دالوی پاپاق!
 - دالوی تار دا!
 - دالوی ساز دا- دئییب لیغا^۷ باتانلاری،
 خیانتده قوربان گئتدی تر بنووشه، باهار، «موشفیق»^۸
 هله ده بو جینایته زیروه لردن باخار موشفیق.

^۱ - یان دوران، ایکی الینی بؤیورونه وئریب دوران.

^۲ - KGB نین.

^۳ - پالتاری نین قولونو چیرمه میش، سیوامیش.

^۴ - توخوم.

^۵ - بارماق قدری، بارماقلیق، بیر آز.

^۶ - دفع اولسون آنلامیندا اولان روسجا بیر ایفاده دیر.

^۷ - پالچیغا.

^۸ - ۱۹۳۷ ایلینده استالینین غضبینه گننج یاشدا قوربان گندن آذربایجان شاعیری میکائیل

موشفیق.

خیانتته قوربان گئتدی نچه ایگید،
 پئنس نئلی،^۱ زر عصالی، نور هئیکللی اولو «جاوید»^۲
 قوربان گئتدی داغ بوللورو «یوسیف وزیر»^۳
 یالچین قایا- «احمد جاواد»^۴
 قوچ کوراوغلو، سانی اوغلو حاجی کریم
 اولدوزلاری سالخیم کیمی گویدن ده رن،
 «چوبانزاده بکیر»^۵ یمیز
 گول له لندی ته په یمیز،^۶ کسه یمیز،^۷ هونه یمیز.
 بو دردلری اؤنجه سئزیم^۸
 تاب ائتمه دی «جعفر» یمیز^۹
 هارای، دنیا!
 هله دورور او قانسیزلار.

^۱ - گونش گوزلوکلو.

^۲ - ۱۹۳۷ ایلینده استالینین طرفیندن سبیریا یا سورگون گئدن و اورادا حبسه اؤلدورون، سوویتلر بیرلیگینین بیخیلماسی ائناسیندا آذربایجانین گؤرکملی عالیمی پروفیسور دوکتور عابباس زامان اوف طرفیندن مزاری تاپیلان و سوموکلری دوغدوغو ناخچیوانان گه تیریلیب و توره نله دفن ائدیلن شاعیر حسین جاوید (حسین عابدوللاه اوغلو راسی زاده)
^۳ - ۱۹۳۷ ایلینده استالینین ژنوساید و سورگون سیاستیندن نصیبینی آلان تانینمیش یازار یوسوف وزیر چمن زمینلی.

^۴ - استالینین ۱۹۳۷ ایلینده حیاتا گئچیردیغی ژنوساید و سورگون سیاستی نتیجه سینده قورشونلاراق شهید ائدیلن آذربایجانین آزادلیق شاعیری احمد جاواد.

^۵ - ۱۹۳۷ ایلینده شهید اولان آذربایجانلی آیدین بکیر چوبان زاده.
^۶ - ناموسوموز، غئیر تیمیز.

^۷ - گوجوموز، قووه تیمیز.

^۸ - درک ائدیپ، آنلاییب.

^۹ - استالینین باسکی سی آلتیندا اولان آدلیم شاعیر جعفر جاببارلی.

قهرمانا، مرد باخیشا آمان وئرمز ایمانسیزلار.
 قیردیغیمیز دیشلرینی زامان- زامان شاققیدادان^۱
 قان تۆکمە یه، باش کسمه یه ایمكانسیزلار...
 ائله بیلمه او دهشتلی یانقین بیتدی، باتدی، گئتدی.
 هله دورور، داوام ائدیر ۳۷.
 او، یاشاییر، قورخولاردا، هورکولده^۲
 - بلکه بیرده قایتاریلدی...
 «بلکه» لرده.

ویجدانلاری باسیب یئین لکه لرده، کۆلگه لرده
 نه قدر کی، بیر میللتی یئتمیش یئرہ بۆلنلر وار،
 نه قدر کی، روتبه اوچون، شؤهرت اوچون اؤلنلر وار،
 نه قدر کی، کابینئتی، وظیفه نی
 گۆزلرینه ته پنلر^۳ وار،
 تیرانلارین^۴ یامبیزینی^۵ بیراز آلتدان اؤپنلر وار،
 نه قدر کی، ایستعدادی آددیم-آددیم پوسانلار^۶ وار،
 حال دردینی هایقیرماغین^۷ عوضینه،
 عقرب کیمی سوسانلار وار،

^۱ - قیجیردادان.

^۲ - hürkü - قورخولاردا.

^۳ - سوخانلار.

^۴ - ظالیم لرین.

^۵ - یانینی.

^۶ - گوده نلر.

^۷ - باغیرماغین، چیغیرماغین.

نه قدر کی، ایش باشیندا بونجا کوتباش^۱
کم ساواد وار،
دوز اوچ یوز مین دیدرگیندن هئچ نه یازماز
مطبوعات وار،
نه قدر کی، باشچی اولور باشسیز جانلار،
بیر میللتین من لیینی تالام-تالام تالایانلار،
نه قدر کی منه اخلاق درسی وئریر
فراری لر، بوشقاب دیبی یالایانلار،
نه قدر کی،
- دموکراتی!
- آشکارلاما!- دئییه-دئییه بوغاز بیرتیر،
بو زویچولر،^۲ زورناچیلار، شئیپورچولار،
نه قدر کی جزاسیزدیر،
«خانکندی» مده ائولر ییخان، اوره ک ییخان بیرتیجلار،
داوام ائدیر ۳۷.
داها کاسکین، داها جیددی.
نه قدر کی، خالق شاعیری خالقا یاددیر،
نه قدر کی، روتبه لی لر مطلق داھی ایستعداددیر،
نه قدر کی یاللانلار^۳ هاردا آشدیر، اوردا باشدیر،

^۱ - kütbaş- عاگیل سیز، آخماق.

^۲ - یالتاقلار.

^۳ - آلدانانلار.

نه قدر کی، اثرکن دوران، آخشاما جان کتمن^۱ ووران،
 آنالارين دؤشو سودسوز، گؤزو ياشدير،
 داوام ائدير ۳۷.
 داها کاسکين، داها جيددی.
 ديققت! ديققت!
 قاپاماسين^۲ گرز لريني هاراي-هشیر، چيغير-باغير،
 قازنتلری لال ائله مک خالقی ائتمکدن آغير...
 روحون هله اؤلمه ميشسه، هايقيير-باغير:
 نه قدر کی، سيخيپ منی ليمون کیمی سومورن^۳ وار،
 سومويومو گه ميرن وار،
 نه قدر کی، «باکی» ميزا پوسگوردولور اولوم توزو
 طياره لر زه هرله بير او کولخوزو، بو کولخوزو،
 نه قدر کی، جوجوق آنی «پستی سيد»^۴ ده مايالانير،^۵
 آشی^۶ ميزا قاتير آلچاق يوز فيتنه نی، مين يالانی،
 نه قدر کی، «اووچئر نکو»^۷ دستک له بير «بالايان»^۸ ی،

^۱ - بئل ووران، باغبانليق ائدن.

^۲ - باغلاماسين.

^۳ - sümürən - سوران.

^۴ - pastisid - زهیرلی زراعت داواسی.

^۵ - واکسينه اولونور.

^۶ - واکسن.

^۷ - روس تئلويزيونوندا سیاسی يوروملار آپاران بير قازئته جی.

^۸ - سالدیرقان فيکیرلر داشييان تروريست، داشناق پارتيسی نين اؤيه سی اولان زوری بالايان.

میللی گدا^۱ «بوروویک»^۲ ی، «آغانبکیان»^۳ مین ایلانی،
 نه قدر کی، جانیمیزدا قان سوروجو مین گه نه^۴ وار،
 منیم ایستی سؤزلریمه سویوق باخان بیگانه وار،
 او خیانت سانما بیتدی، داوام ائدیر ۳۷.
 او جینایت داوام ائدیر.
 منیم شئعریم، منیم قانیم جینایت له داعوا ائدیر،
 بیر حالدا کی، داوام ائدیر ۳۷،
 قورخ کی، بیر گون وطن دئییه:
 - خلیل بالام قوربان گئتدی.

باکی، ۲۸ ماییس ۱۹۸۹.

^۱ - gada، آچاق، رذیل.

^۲ - روس قازئته چی.

^۳ - گورباچوفون اکونومی دانیشمانی.

^۴ - قان سوران بیر بؤجوک دور.

ایسانلیق هیمنی^۱

دوشونمه یه ماجالیم یوخ، گئجه-گوندوز من ایشده یم
سو ایچینده، اود ایچینده، بوز ایچینده یوروشده یم
الیمده بئل، شیریملارا^۲ آخان سو مو، یوخسا قانیم؟
منیم شکلیم-سو آرخینا عکسی دوشن کهکشانیم.
فابریکلرده دزگاه لارین چاققاچاکی-منیم حاققیم،
بیرجه بودور تسلیم کی، ساغدير کوریم، آنام، خالقیم.
چکيجیمین ضربه سیندن اود سیچراییر گئجه لره،
دؤنور گوئیده پاریل-پاریل اولدوزلارا، غونچه لره،
ساغدا تاخیل خزینه سی، سولدا پانبیق چیراغ بانی
اؤنده قارا قیزیل نهری، دالدا چنلر^۳-نفت عوممانی.
بس اومدوغوم، گؤزله دییم هانی، هانی...؟
گؤزلریمین ایشیغینی، اوره ییمین شیره سینی،
بال یوخومو، وار یوخومو،
هر شئییمی بخش ائدیرم اینسانلیغا،
جان قویورام میلیارد تونو میثقال-میثقال بیغا-بیغا،
من آتلانتام، من تانری یام، قلبیم دولو، الیم بوشدور،
خوشبخت اولسون تکی عالم...منه ائله بودا خوشدور.
راکت لره قاناد وئرن اؤز الیمدی،

^۱- مارشی.

^۲- شیارلار؛ کرتی لرده، تارلاردا اکین لرین آراسیندا اولان شیار.

^۳- تانکرلر.

بو دونیانین اؤزولویم،^۱ دنیا منیم اؤزولومدو،
صبا منیم پاک نفسیم، اولدوزلاردان گلیر سسیم،
بس نه اوچون سعادتیم، دوغرام-دوغرام، کسیم-کسیم؟
کوره ییمده تر شیریمی، داییم اکین-بیچینده یم،
ایلدیریمین، قاسیرغانین، لئیسانلارین ایچینده یم،
بشریت قارشیسیندا اعلا وئردیم ایمتاحانی،
بس او منه وعد اولونان اوفوق، هانی، هانی؟!

۱۹۸۴

^۱ - تمل.

اوخشایش

ده نيزلر دئيه سن منه بنزه يير،
من بونو درک ائتديم، بو گئجه يارى.
اوندا كى، خزرين سود دالغالارى،
قايلار باشينا قالخان پيلله دى
ائله بيل اولدوزدان، آيدان تۆكولن،
دالغالار، آز قالا آغ شلاله دى،
تئل-تئل، ساچاق-ساچاق، پيلله-پيلله دى.
كولكلر دئيه سن منه بنزه يير،
ايللاه كى، كوله يين سون پاييز عطرى.
آچارام لاي با لاي پنجره لرى،
چكرم طوفانى جييرلريمه،
كولكلر منيم اوچون ان گۆزه ل نغمه.
آغاجلار دئيه سن منه بنزه يير،
«ساغول» گۆزله مه دن وئرير بهره-بار،
اولدوزلار اؤزو ده منه بنزه يير.
دونيايا اوجادان باخان اولدوزلار،
ياخين قوهوملوغو كشف ائتديمندن،
آچيقدير اوره ييم اون بير ايقليمه.
اولدوزلو، باغچالى، روزگارلى دونيا،
مين-مين خزرين له ساريل كؤنلومه
آچيقدير اوره ييم اون بير ايقليمه.

سن منیم سسیمی ائشیدیرمی سن؟

ان یوکسک آنتنانی^۱ سندن اؤترو^۲ قوروبلار،
 گۆزونه گیرمک اوچون، بئینینه گیرمک اوچون.
 نفسین، سسی نین کئشییینده دوروبلار،
 توخوجو دزگاهیندا سنی اییرمک اوچون.
 کؤسته بک شئر بازا، مین دفعه سؤز وئریرلر،
 سنی چاشدیرماق اوچون، سنی آزدیرماق اوچون
 قانلی گۆز یاشینی یوخ، گول اؤزونو گؤرورلر،
 سرگی لره سریرلر، سنی سوسدورماق اوچون.
 سن بو قدر دولاشیق، چیرکلی سسلر ایچینده،
 ائشیده بیلیرمی سن، منیم بوللور سسیمی؟
 سسیم یارانا ملهم، ایللیق باهار نسیمی،
 دینله یه بیلیرسن می منیم جسور سسیمی؟
 مملکتیم، عزیز، آنام، تبریزیم^۳ منیم،
 توکو توکدن سئچمه یه واختین، ماجالین هانی؟
 آیرا بیلیرمی سن، گوجلو، گوجسوز وطنیم،
 مین تیکانین ایچیندن بیرجه ظریف ریحانی؟
 هانسی سسده گۆز یاشی، اوره ک قانی جوشورسا،
 بیل، منیم سسیم دیر او، هئج اؤزوم اولماسامدا.

^۱ - آنتن.

^۲ - سنین ایچین.

^۳ - شاعیر اؤز اوغلو تبریزی قصد ائدیر.

قولاغیندا سسله نن، «یئتیم سئگاه»^۱ یا «شور»^۲ سا،
 زنگوله سی، خالاری نه فس آلیر میصرامدا.
 هاردا زلزله قوپسا، هاردا چیخسا ایلدیریم،
 هاردا قاسیرغا جوشسا، دیققت کسیل، آماندیر!
 او منم، طولمتلری کسیرم شیریم-شیریم،^۳
 حیددتیم هر توفاندان، داها گوجلو توفاندیر.
 زرلی پیاله لرده گۆز یاشینی ایچیرلر،
 گۆر نئجه سالمیش تورا، سنی سسلر طیلسیم
 عومور، گونوم!
 بو قدر سویوق سسلر ایچینده،
 ائشیده بیلیرسن می منیم قاینار سسیم؟

۱۹۸۶

^۱ - آذربایجان موسیقی سینده بیر کلاسیک سئگاه دیر.

^۲ - آذربایجان کلاسیک موغاملاریندان بیرینین آدی.

^۳ - şırım-şırım شیر-شیر، تیکه-تیکه.

اؤزبک دیلی

(گؤرکملى اؤزبک عالیمی «ابراهیم حاقق قول» اوچون)

هانسی گونده انیب گلدین سمالاردان، اؤزبک دیلی؟

قاناد آلدین ان مقدس صدالاردان، اؤزبک دیلی!

آراخچینلی گلین لرین دینله دین می لایلاسینی،

سن یاراندین او ایلاهی نیدالاردان، اؤزبک دیلی!

اثرالارین^۱ آلت قاتیندا لای-لای قیزیل کولچه^۲ میزسن،

سؤیله، نه جور چیخدین اوزه؟

هیمالیایلا، تیان-شان لایشید^۳ اولان، ای موعجیزه،

سؤیله، نه جور چیخدین اوزه؟

هانسی آیدا، هانسی گونده سیلکه لندی بیزیم جاهان؟

البوروس، آلپ، پامیر داغی ارضی یاریب چیخدی هاچان؟

من دوشوندوم، آچار تاپدیم فیکیرلرین ایلگه یینه^۴

اؤزبک دیلی قالدیرمیشدیر بو داغلاری اؤز چیینینه!

آدیملا دیم گاه یاخیندا، گاه اوزاقدا:

«کایراک قوم» دا، «قاپچی غای» دا، «قول بولاق» دا...

توپراقدا کی فیل سومویو ایزین سنین، اؤزبک دیلی!

کهکشانلار ارضه باخان گؤزون سنین، اؤزبک دیلی!

قالینلیغی نئچه آرشین، بوزلاقلاری اریتمیسن،

^۱ - عصرلرین.

^۲ - külçə - قیزیل شمش.

^۳ - بیر یاشدا، بیر سنده اولان. یاش داش.

^۴ - توخونما دوگونو.

قیلینجلاری سوسدورموسان، نیزه لری کیریتیمسن.^۱
 تندیرلرین شیرمایینان اپپه یینین^۲ ایستی سینی
 قانیمیزا یئتیرمی س، اؤزبک دیلی!
 آدیملادیم «زرافشان» دا، «یئددی سو» یون آرخاسیندا.
 «کاشقادریا»،^۳ «چوو»،^۴ «ساری سو» یاخاسیندا.
 بیر وخت قیزیل قایالاری آپاراردی دالغاسیندا
 نه ایچین بئله آزالیب سو؟
 چایلار بلکه سنه وئردی اؤز گوجونو، اؤزبک دیلی!
 ایلدیریملار ظولمت کسن اولگوجونمو،^۵ اؤزبک دیلی؟
 بیزیم قوجا پلانئتدن^۶ سن قدیمسن
 دینیم، تانریم، معبدیمسن،
 دیل اوره یی، اوره ک دیلی، اؤزبک دیلی!
 گۆردوم بوللور قصرلرین ناخیشیسان^۷، زر ناخیشی.
 جووهرینی سندن آلدی نئچه یاقوت، نئچه کاشی
 ای یکی مین بئش یوز ایللیک سمرقندین اؤزول^۸ داشی
 دینله، منه نه لر دئییر جانیمداکی شلاله قان:

^۱ - سوسدورموسان.

^۲ - əppəy - بیر تور اوت آدی.

^۳ - kaşqadərya - گۆل آدی دیر.

^۴ - çuv - گۆل آدی دیر.

^۵ - ülgüc - تیغ.

^۶ - سیاره دن.

^۷ - نقشی سن.

^۸ - özü - کۆک، ریشه.

قیزیل قالا، جانباز قالا، کیچیک تپه، ساری کورقان^۱
 داشکند، بوزسو، گوچیجه، شورگؤل، بوری قازغان^۲
 ته نیر قازغان...
 وارلیغیما قووت گلیر آدلارداکی دوغمالیقدان
 کیم دئیر کی، ائله یالینیز چای آدیسان؟
 منیم قارتال اوره ییمین ده میر کسن قانادیسان.
 قارت قرانیت قایالاردان چیخان سو تک دورولموسان
 جیحون اولوب، سیحون اولوب بو تورپاغا وورولموسان
 یوسیف، لوطفی شئعر یازدی ایپک له له ک^۳ ساغ الینده
 بابیر^۴ سنی اونوتمادی اوزاق قانقین^۵ ساحیلینده
 هئیها، بو گون اونودان وار... نئجه دئییم او نادانلار
 یئیب سنین چؤره یینی قیریلدایر یاد دیلینده
 سدلری سن یاخاجاقسان، ییخاجاقسان، اؤزبک دیلی
 چووغونلاردان^۶ ساغ چیخمیسان، چیخاجاقسان، اؤزبک دیلی
 اؤته جک^۷ اؤز تورکوسونو آغیز-آغیز اؤزبک دیلی
 یاراغیمیز،^۸ بایراغیمیز، وارلیغیمیز اؤزبک دیلی.

۱۹۸۶

^۱ - sarı kurqan - یئر آدلاری دیرلار.

^۲ - bori qazğan - یئر آدلاری دیرلار.

^۳ - lələk - قوش تئله یی.

^۴ - babir -

^۵ - qanq -

^۶ - توفانلاردان.

^۷ - اوخویاجاق.

^۸ - سیلاخیمیز.

مندن باشلانیر وطن

دئدیم قوجالمیشام، ایدمانی^۱ آتدیم،^۲
 بیر موددت سحر لر، دویونجا یاتدیم.
 گئچدی بئش گون، اون بئش گون.
 گوردوم دامارلاریمدا سانکی دوگون وار، دوگون.
 ساغ دیزیم سؤزه باخمیر،
 سوستام بیرازجا، لنگم
 ائله بیل کی قفسده،
 پیشیکله شن پلنگم
 قالخدیم یاتاغیمدان دان اوزو^۳: - اولماز!
 پولاد کمریمی قورشادیم- اولماز!
 هانسی شلاله سه سانکی داغدان یوخ،
 چینیمدن آتیلیب های سالدی:- اولماز!
 ایپلری دولاشیق کؤهنه کئتلری^۴
 آچدیم، باغلا دیم.
 اوخوندان یاپیشیب ارضی ساخلادیم.
 سیویشیب اووجومدان هایقیردی:- اولماز!
 بیر واخت «تیان شان» دان «آلپ»، «کارپات»
 ایلدیریم شاخه لی بیر کمند آتان،

^۱ - ورزشی.

^۲ - بوراخدیم، ترک ائله دیم.

^۳ - dan üzü - صوبح تیزدن.

^۴ - ورزشی باشماقلاری.

نره سی^۱ اثرادان اثرایا^۲ چاتان
 جسور ده ده لرین اوغلسان:- اولماز
 هر اینسان وارلیغیندا اویویور^۳ ایکی خیصلت
 گۆز-گۆزه دیر ائله بیل
 قورخاقلیقلا جسارت
 عاجیزلیک له دیانت
 خسیس لیک له سخاوت
 ترددله قطعیت
 قالخ آیاقا، اؤزونو کشف ائت بیرده تزه دن
 ال چکه بیلمزسن موباریزه دن
 آتیلار اوستونه بیر قیر پیمداجا^۴
 بوینوندا قالستوک^۵ گزدرین افعی
 سوست لوک حایاتین کفی^۶
 اودور، یانیر دان یئری...
 آدیملا گونش له تن^۷
 تورپاقدان باشلانمیر، یوخ،
 کیشی قانیندا کی غئیرت سئلیندن،

۱- هاراسی.

۲- عصر دن عصره.

۳- یاتیر.

۴- بیر گۆز قیر پیمیندا، بیر آندا.

۵- کراوات.

۶- دوشمنی.

۷- tən- برابر، ائشیت.

سندن باشلانیر وطن.

مندن باشلانیر وطن!

آذربایجان

«آذربایجان، منیم تاجیم، تاختیم، اوی،
 اویانماز می کور اولاسی باختیم، اوی»
 «آلماس ایلدیریم»

بو بئیتی ائشیتدیم «رفیق ذکا» دان،
 گۆزومدن سیچرادی یاش داملا-داملا،
 فیکریمده جانلاندی بیر اولو اینسان،
 باش ایدیم اؤنونده بیر احتراملا،
 «آذربایجان، منیم تاجیم، تاختیم، اوی،
 اویانماز می کور اولاسی باختیم، اوی»
 او قانلی ایلیرین قان چاناغیندان،
 سییریلیب قورتولدو «آلماس ایلدیریم»،
 قورتولدو اؤلومون مانجاناغیندان،
 سانکی بیر، قورد اولدو «آلماس ایلدیریم».
 آرغیسی اووندو آغری داغیندا،
 قارتال اویلاغیندا، شیر یاتاغیندا.
 گۆزونده پارلادی اولدوزلو سانجاق،
 آیlandی گۆزونده تورلو مورادی،
 او، آنا وطن ده یاشادی، آنجاق
 یاورو وطن دئییه بعضن آغلادی،
 «آذربایجان، منیم تاجیم، تاختیم، اوی،
 اویانماز می کور اولاسی باختیم، اوی»

آذربایجان، جان وئرمیشیک آدینا،
 جانیمیزدیر آدیندا کی جان سنین،
 سویوق قلبلر یانا بیلمز اودونا،
 ناموس سنین، شرف سنین، شان سنین.
 «آذربایجان، منیم تاجیم، تاختیم، اوی،
 اویانماز می کور اولاسی باختیم، اوی»

منی چاغیریرلار هرگون دان اوزو^۱

منی چاغیریرلار هرگون دان اوزو
بولودا قیرمیزی خاللار دوشنده،
هله بیرجه نفس اودولمامیش مئه
آچیق پنجره مدن گلیب کئچنده.
ده نیزی گوروروم، دیورام آنجاق
ده بیر ساحیللره قیرچین-قیرچین سو،
خزرین حدودسوز ماوی لیینده،
منیم قلبیم بویدا بیر قووت سوسور.
توخونوب هارداسا سال قایالارا،
زومروده چئوریلیر باهار لپه سی،
اوزادیر کؤنلومه اینجه الینی،
آغلایان تنه یین^۲ آخان شیره سی.
هوندور الکتیریک سوتونلاریندا
گریلن^۳ ناقلیلار کیپریکلریم می؟
چکیب آل گونشین شوعالارینی،
داشیییر ائولره، عیمارت لره،
آلقیش کؤنلومده کی قیامتله.
ده نیزله تورباغین، آتش له سویون،
صوبح ایله گوندوزون قووشاغیندایام،

^۱ - dan üzü - صوبح واختی.

^۲ - tənə - گۆیون، آسمانین.

^۳ - gərİLən - آچیلان.

باهارین پایتاختی هاردادی؟ قلبیم!
 ان بؤیوک آرزولار قایناغیندایام.
 آی هله سؤنمه ییب...بو قیزیل دیسکی
 آلیب توللاییم می باشقا دونیا یا؟
 گئدیم می، قوشلوب آغ بولودلارا؟
 نور اولوب آخیم می، سون سوز فضا یا؟
 ایچیم می خزری؟ یوخسا دوزلرین،
 داغلارین یئرینی ده ییشیم می من؟
 اوزادیب عؤمرونو بو گوندوزلرین
 یانیم می گئجه لر گونش کیمی من؟
 بوپبو!^۱ زرقانادلی شاناپیپیکلر^۲
 بیر یاشیل بوداغین آلتیندا قوشا^۳...
 قوی یووا ساسینلار منیم اووجومدا
 بیر عؤمرو اونلارلا وورارام باشا...

۱۹۶۹

^۱ - bupbu - قوش آدی دیر.

^۲ - şanapipik - قوش آدی دیر.

^۳ - qoşa - یان یانا.

نیظامی گنجوی عفو ائله منی

قیزیل قوش سوسدوغوندان یئییر ککلیک دؤشونو، اووا چیخان
شاهلارین الی اوسته ایله شیر.
بولبول سوسمادیغیندان تیکان دئشیر کؤکسونو گول غونچه
حسرتیله قان-یاش تۆکور، ال له شیر. (نیظامی)

«سیرلر خزینه سی»^۱ نی ترجمه مقامیندا،
گلیب بورا چاتارکن قلمیمی ساخلادیم
داهیلرله^۲ ده ییشمک بیر آز آغیر اولسادا،
عفو ائت منی، ای بؤیوک موعلیمیم، اوستادیم!
منه نه ککلیک دؤشو، نه تارلان^۳ اولماق گره ک
نه ده اووچو شاهلارین الی اوسته ایلمشک
آلچاقلیغی گؤرنده سوسماق ان بؤیوک عذاب،
گۆزه لیگی گؤرنده سوسماق اوره کده گؤینک^۴
نه یاخشی کی، هئچ زامان نیفرتیمی قیسمادیم
محبتیم جوشاندا چایلار کیمی چاغلادیم
گورزه خیصلتلی لرین قارشى سیندا سوسمادیم،
قویمادیم له که لنسین نه سوی آدیم، نه آدیم.
قوی سوسانلار قازانسین شؤهرت، ثروت، سیم و زر

^۱ - مخزن الاسرار نظامی.

^۲ - dahilər - هوشلولا، عاغیلیلار.

^۳ - بیرتیجی بیر قوش.

^۴ - سیزیلتی.

بام باشقادییر کۆنلومون اینتیظامی، نیظامی،
آلچاق لیغی گۆرنده سوسا بیلسه ایدی اگر،
نه «خمسه» یاراناردی، نه ده داهی «نیظامی».

۱۹۸۶

گۆزون آیدین آذربایجان

اوستاد شهریارین بو تایا گلجه یی خبرینی ائشیدرکن یازیلیب.

فخر ائت، گۆزون آیدین آذربایجانیم
 گوز گونو^۱ قوینونا^۲ ایلک باهار^۳ گلیر.
 چیچک سرگی سی دیر «میل»^۴ یم، «موغان» یم،
 اللرده تیتره ین لاله زار گلیر.

منیم وارلیغیمدا بیر شاد خبر وار
 دئسم، بوز ایچیندن گوئه رر باهار
 گرر^۵ قانادینی قوجا قارتالار،
 گوژرسن یوز شاهین^۶، مین شونقار^۷ گلیر.
 سیغمیر یاتاغینا نه «آراز»، نه «کور»^۸
 خزره قلبیمدن خزر تۆکولور
 آیریلیق سدلی لای-لای سؤکولور
 یوردومون یاریسی منه دار گلیر.
 او تایدا بیر آتش، بیر گونش دی او،

^۱ - سه شنبه گونو.

^۲ - قوجاغینا.

^۳ - باهار فصلی.

^۴ - آذربایجاندا بیر اوبا آدی دیر.

^۵ - آچار

^۶ - قوش آدی دیر.

^۷ - شاهین، بیرتیجی قوش.

^۸ - kūr - چای آدی دیر.

آرازین اوستوندن دالغین کئچدی او،
 باخدی... گۆزلری ایله نههری ایچدی او،
 سرحدلر، مفتیلر تازی مار گلیر.
 آخیر داغدان آخان سئلرله بیرگه،
 چیرپینیر چؤلرده یئلرله بیرگه،
 آچیر قوللارینی ائلرله بیرگه،
 آنادا، اوغولدا بختیار گلیر.
 بیر رسسام نقش ائدیب «حیدربابا»نی
 باخماغا چاغیریر ائلی، اوبانی،
 فیرچاسی-کیپرگی، رنگی-اؤز قانی،
 ال بویدا شکیلده دونیالار گلیر.
 منیم خسته آنام قالخیر یاتاقدان،
 سسینه سس وئریر قوشلار بوداقدان،
 سئوینجی جوشغوندور چایدان، بولاقدان،
 جان سیز سینه سینه ایقتیدار گلیر.
 نه دیر اللرده کی، بو لاله، نرگیز؟
 بو هانسی رایحه، هانسی عطیردی؟
 او، اؤزو کلمه دی، اونو سئوگیمیز،
 جانلی ماقنئت کیمی چکدی، گه تیردی.
 گلیر، گۆزلرینده سئوینج دولو یاش،
 بریلیانت تاجلارا اییلمه یین باش،
 باش اییر موقددس آذربایجانا،
 اؤپ او آغ ساچلاری، ای قایا، ای داش.

بو آخشام هامی نین گؤزو اوندادیر،
 صنعتین ان بؤیوک سؤزو اوندادیر،
 یانار بیر اوجاغین کؤزو اوندادیر،
 چیخیب اود ایچیندن بیر قاتار گلیر.
 «همایون»^۱ اوستونده چالاجاق اؤزو،
 «سه گاه»^۲ ی اودلارا سالاجاق بیزی،
 اوچ جه^۳ تئل اوستونده آنا تبریزی،
 دونیایا گؤسترن بیر «سه تار» گلیر.
 او اینجه تئلره قوربان اولوم من،
 آرازیم سوزولور^۴ او پرده لردن،
 گؤزومده، کؤنلومده گؤز یاشی دن-دن،
 اوستومه گاه چیچک، گاه دا قار گلیر.
 بو گون سئوینجیمن دیوانه یم من،
 زرگر گلیب چیخیب، دوردانه یم من،
 گؤر هانسی ایشیغا پروانه یم من،
 فیکریمه آز قالا ناغیلار گلیر.
 بیراز گنجیکمیسن، محترم اوستاد،
 «واحید» چوخ گؤزله دی، گؤرمه دی هئیها،
 من ائله بیلیرم: بورا، بو ساعات،

^۱ - آذربایجان کلاسیک موغاملاریندان بییری نین آدی.

^۲ - آذربایجان کلاسیک موغاملاریندان بییری نین آدی.

^۳ - üççə - یالنیز اوچ تئللی ساز، سه تار.

^۴ - süzülür - آخیر.

سۆكولوب، تۆكولن بیر مزار گلیر.

دؤندو گولوستانا «فخری خیابان»

«جابارلی»، «اوزه ییر»، «وورغون» یانبایان،

وطن، میلیون-میلیون ایشیقلا یان،

هر ایکی ساحیلی ایشیقلا ندیران،

قلبیمیز دونیا یا مشعل دار گلیر.

متین عقیده لی، مرد اعتقادلی،

ترلان آرزولاری، تبریز قانادلی،

کوراوغلو قیلینجلی، بابک عینادلی،

ساوالان کؤکسولو، صنعتکار گلیر.

جان آتیر چایلاری گورلشدیرمه یه،

خیردا دو یغولاری ایریلشدیرمه یه،

قوزئی گونئی له بیرلشدیرمه یه،

فخر ائله، ای وطن، شهریار گلیر.

ایکینجی دوغولوش

پروفیسور «باغیر باغیراوف» ون ترتیب له دیگی «رسول رضا» آلبومونو ورقلرکن.

قارشیمدا بیر موعجیزه: مرمز جیلیدلی کیتاب،
 سود ورقلر^۱ دان یئری، سؤزلر زرله یازیلدی،
 آشیب داشان سئوینجه، قوی گه تیرسین اوره ک تاب،
 گؤزلریمده ایشیقدير میصرع-میصرع قیزیلی.
 اوخوموشدوم «باکی» دا، «تورکان» دا، بیر ده آچدیم
 آوتوبوسدا، مئترودا نوش ائتدیگیم کیتابی،
 بو کیتاب شئعریمیزین باشیندا بیر گولتاج دی،
 بو کیتاب بیر خزینه، گؤزه للیک اینقیلابی.
 نه کدردن، نه غمدن، نه ده حسرتدن بیر ایز،
 او، یئنی دن دوغولموش، او ساپ ساغلام، دیپ دیری،
 بیزدن آزجا قاباقدا، آدیملاییر فخریمیز،
 ایگیرمی اینجی یوزایلین نادیر، بؤیوک شاعیری.
 یئتمیش بیر ایللیک عؤمرو داملا-داملا خرجه دی،
 چیچک لره، قوشلارا، ناقلیره^۲، سؤزلره،
 سونبول میصراعلارینی درز-درز^۳ ییغیب دجله دی^۴،

^۱ -süd vərəqlər- آق ورقلر.

^۲ -نقل ائدن لره، راوی لره.

^۳ -دسته دسته.

^۴ -توپلادی.

خیرمانین دان پای دوشدو، شعله دوشدو اوزلره.

نسیمی درگاهیندان گلن بیر ائلچی... رسول...

نه چین بونو واختیندا درک ائتمه دی بیر چوخو؟

هله ده سورونن وار... آدی اینسان...، اؤزو قول

کیتاب کیمی آچ اوخو... گزن مئییت دیر چوخو.

کیمین چونسه، او ایندی حزین، کؤوره ک خاطیره،

کیمین چونسه علمی ایش، شؤهرت، قازانج قایناعی،

کیمین چونسه مزاردیر، غرق اولموش گوله، عطره،

یا دا مغرور بیر هئیکل، آغ بولودلار پاپاغی.

منیم اوچون بایراقدیر سرکرده رسول رضا،

باشیندا سیرالاری سئیره لن^۱ بیر اوردو وار،

هله ده سنگرده دیر، سنگرده رسول رضا،

سناپیر^۲ گؤزلرینده اود یوردونون اودو وار.

سیلیر آلین ترینی، دؤیوش فاصیله سینده،

آتا و اوغول کیمی قونوشوروق آرا بیر،

ان بؤیوک موباریزه هله اؤنده دیر، اؤنده،

اؤلوم-دیریم دؤیوشو عؤمر و گیرو ایسته بیر.

هله دورور جاهاندا عقربدن ده خیردالار،

مئیدان کابینئتیندی موضیر، میکروب بویدالار،

هله دورور جاهاندا ذلی^۳ لر و ذلیل لر،

^۱ -seyrælən- آریلان.

^۲ -snayper- کسکین نیشانچی، تک تیرانداز.

^۳ -zəli- زالو.

ات چئینه ین، قان ایچن، آغزی قانلی قاتیللر،
 هله دورور جاهاندا اوزون جاینقلارینی،^۱
 خالقلارین اوره یینه، بئینینه اوزادانلار،
 داشیییب بیر اولوسون^۲ ثروتینی، وارینی،
 عوضینده سورتولموش ده میر وئرن ساختاکار.
 شاعیر بو دؤیوش لرین جانی، بئینی، نه فه سی،
 ماسکالی ده ییوسلارین ماسکاسینی پارچالار،
 بارریکادادان^۳ گلیر رسول رضانین سسی،
 منیم باغریمدان کئچیر پولاد بارریکادالار.

۱۹۸۷

^۱ - پنجه لرینی.

^۲ - ulus - میللت.

^۳ - سنگر، مانع.

ایکی شاعیرین صؤحتی

- یالواریرام خلیل رضا،

سیرر قالسین اؤز آرامیزدا.

من قورخمورام کم فرصت دن،

من قورخورام مین صیفتدن،

من قورخورام وظیفه یه

جلد^۱ دیرماشان شئعربازدان،

موسکووادا، یا باکی دا بوتون ده لمه- دئشیک لره،

گیریب چیخان شؤهرت بازدان.

- من قورخمورام عزیز شاعیر، وهاب زاده،

من اینیمه^۲ کفن گئییب، آتیلیمیشام بو مئیدانا.

پیچیلتینی خوشلامیرام،

اؤز رأییمی دار گؤزلره،

سیلله کیمی چیرپیرام من،

دوشمنی مین غئیظینده ده یئنی قووت تاپیرام من،

ایمضام آچیق، کؤنلوم آچیق، نیفرتیم ده آچیق، ساچیق،

باجاریرسان، ای قارانلیق، قارشیمایا چیخ،

گؤزلریمین ایچینه باخ، ای بداخلاق!

یالنینز بودور منیم یولوم،

- قوربان اولوم، یالواریرام، خلیل سنه:

^۱ - cəld - زیرک، تفر.

^۲ - əynimə - اوستومه.

اونلار سنین گؤزلرینه،
 عقرب کیمی خیردا، جیلیز^۱ گؤرون سه ده،
 اینان، ده ده:
 یاخیر بعضن داغ کیشی نی، کیچیک زده،
 - سن یالوارما، وهاب زاده،
 من بو سیرری آچمارام، یوخ،
 آچیق شئره دؤنده ره رم.
 بیزیم یازیق پلانئتدن،
 هله باکیر،^۲ هله تمیز
 آیا، مارسا گؤنده ره رم.
 سن قورخورسان، سنین قورخون منیم چون درد،
 قورخا- قورخا یاشادیق کی، بو گونه قالدی مملکت.

^۱ - ciliz - بالاجا.

^۲ - ال ده ییلمه میش.

ده لی کؤنلوم

هامی یاتیر شیرین-شیرین... سن قوللاری چیرمک لیسن
یاخینلیقدا خزر سوسور...سن خزدن اوره کلی سدن
یاتیر شه هر، یاتیر یئر-گؤی، یاتیر دونیا، سن او یاقسان
چیلچیراغ بان وارلیغینلا قارانلیقدا بیر مایاک سان^۱
یاشاییرسان، دقیقه نین جووهرینی سیخا-سیخا
یومروق بویدا اوره یینه عوممانلاری ییغا-ییغا
سؤز سئچیرسن، هر باغچادان میصرع-میصرع گول ده ریرسن
قیریمینی، ثانیه نی عصرلره گؤنده ریرسن
یاشاییرسان بو گنجه نین گؤزلری نین قاراسیندا
منزیلده یوخ، چوخ اوجادا... آیلا اولکر^۲ آراسیندا
آلغیش سنه ده لی کؤنلوم، زحمتین شاه داماری سان،
ساربان اولوب میصرع لاری، کاروان-کاروان آپاریرسان
دعوت سیز ده یوللانیرسان معدن لره، مکتبلره،
ال وورورسان چوخلارینا یاساق اولان مطلب لره،
چوخدور «ده لی-دولو» دئین، نه یاخشی کی، سن «ده لی سن»
توستو، دومان آراسیندا پاک عقیده مشعلی سن.
کثافتین اورتاسینا سن گیریرسن باهار کیمی،
باتاقلیقلا آراسیندا یاشاییرسان گولزار کیمی،
آلغیش سنه، رام ائدیرسن نامردلری، ناکس لری،

^۱ - ده نیز فترنی سن.

^۲ - ülkər - ثریا- یئددی باجیلار.

لوغمان اولوب ساغالدیرسان اعتیقادى شیکست لری،
 سهوین ده وار، سوچون دا وار، فقط خالقین حضوروندا
 بیر-بیریندن معنالی دیر اوغوروندا، قصوروندا،
 دسته ده ییل بیر اوردودور باشیندا کی آداملارین،
 ده میر سدلر تاب ائله میر، پولاداندیر آددیملارین
 دردین، غمین، قایغی لارین یان ها یانا، سؤن ها سؤنده،
 دؤنوب پاک بیر آلوو اولور نه فه سی نین کوره سینده،
 قان تزییقین،^۱ شه که رین^۲ ده سانکی یئرلی-دییلی یوخموش
 هئچ بیر مرض، هئچ بیر اؤلوم!

شغغئیرسان،^۳ یارا-یارا دومانلاری، چیسکین^۴ لری
 گۆز وئیرسن گۆزسوزلره، آیلدیرسان میسکین لری،
 ووروشمالار پایتاختی دیرسنین ائوین یازی ماسان،
 دفتر-کیتاب یوکو آلتدا ایتیب-باتیر یازیق ماسان،
 یاشاییرسان، سنگر اوسته هردن نفس ده ره- ده ره
 اصلا گذشت ائله میرسن فراری یه، آغ جیگره^۵
 بیر عوممانسان، واخت اولور کی، فیرتینالار قوپاریرسان.
 قانادلارین او تایی، بو تایی، شاه دامارین- آراز، آراز
 قارتال فیکری، شیر اوره یی زنجیرله مک اولماز، اولماز

^۱- قان فیشارین.

^۲- قند ناخوشلوغو، دیابت.

^۳- هجوم اندیرسن.

^۴- نم نم یاغیش.

^۵- قورخاغا.

حاقق يولونو كسه بيلر هانسي بولود، آخى هانسي؟
 وارليغيندا لنگرله نير آذربايجان رنسانسي،
 آرا وئرمه هوجومونا، يار¹ فيتنه نى، فعلى كؤنلوم
 هردين بير آز عاغيللى اول، ده لى كؤنلوم، ده لى كؤنلوم.

¹ - كس، دوغرا، آرادان بؤل.

ایلمک قورخوسو

آلاق ییغماق اوچون اییلسن ده سن، گره ک یئر اوستونده شاخ
یئری یه سن. «رامیز دویغون»

او قده ر اییلیب ایشله میشم کی،
دیکلده بیلیمیرم بوکوک بئلیمی
اوت-آلاق ییغمیشام، داشلار یارمیشام،
ده میرین باغریندان اود چیخارمیشام.
سونونجو آلاغی یئردن چکنده،
دؤزمه دیم تورپاغا دیزیمی قویدوم.
دوزه لمیش بئلیمی بیر ده ایه نده،
بئلی بوکوکلرین حالینی دویدوم.
بیلدیم کی، دونیادا نه لر چکیب دیر،
رنجبرلر، بورلاکلار^۱، قارا فهله لر.
اینسان آز سئچیلیر دؤرت آیقلیدان،
دیکلده بیلیمیرسه بئلینی اگر.
دیکلده بیلیمیرسن سن قامتینی،
ایتیرمیش اولورسان لیاقتینی،
اوج جه آددیم لیقدا بیتن گولون ده،
گوجون یوخ دویاسان طراوتینی.
سینیسا ووقارین، منلیک قدرتین،

^۱ - قایقلاری ایپلره توتوناراق حرکت ائتدیرن ایشچیلر.

دوغان گونشی ده گۆرمه بین چتین،
 اللرین اولسا دا السیز کیمیسن،
 دئیینه بیلسن ده، دیلسیز کیمیسن.
 اییلیب دوزه لیب چالیشماقدان سا،
 اییلیب چالیشماق بلکه ده آسان،
 بس اوندا دونیا یا تاج اولدوغونو،
 هاچان دوشونرسن، هاچان قانارسان؟
 بئلی بوکوک گلیر دونیا یا اینسان،
 بئلی بوکوک گئدیر دنیا دان اینسان،
 گل-گئت آراسی دا بو جور کئچیب سه،
 دئمک، یئرلی-دیبللی یاشاماییب سان!

خودو موعلیم^۱

عالیملر ایچینده دارالفنون دور،
 علمین نه فه سی دیر خودو موعلیم.
 قاینار قلب، ان ایتی گۆز ده اونوندور
 سحر شعله سی دیر خودو موعلیم.
 ساکیتجه یاناشدی سۆز کورسوسونه،
 باخدی، انگین سالون کیشی اوزونه
 غثیرت امیزدیردی، هر بیر سۆزونه،
 گۆردوک ائل سسی دیر خودو موعلیم.
 اینتیظار سالوندا کیمسه او یغولو،^۲
 کیمسه اۆز فیکری نین قولو،^۳ مشغولو،
 لاپدان شیمشک چاخدی-گۆی گورولتولو،
 گۆیلر تحفه سی دیر خودو موعلیم.
 شکوفه کیمیدیر: نه گول، نه غونچه،
 بیزه درس دئیردی بئش عصر اؤنجه،
 هله ده بنزه بیر آللولو گئنجه،
 دووران سوره سی دیر خودو موعلیم.
 کوردو... ارض رومدان باش آلیب آخیر،
 باغدی... وارلیغینی سالخیم تک سیخیر،

^۱ - آذربایجانین باغیمسیرلیک حرکتینده اؤنملی بیر یثره صاحب اولان و زامان سیز حاققین رحمتینه قاووشان پروفیسور خودو ممداف.

^۲ - یوخولو.

^۳ - قول، نوکر.

داغدی... لای لاریندان گورون نه چیخیر،
 قیزیل کولچه سی دیر خودو موعللیم.
 ظلمت بیر هئیکلین احاطه سی نور،
 یئرہ گیرمه لیکن دایانیب مغرور،
 ایلدیریم می چاخیر، یئر، گوی مو قوپور،
 آرسلان نعره سی دیر خودو موعللیم.
 بو یوردون آلتیندا زلزله لر وار،
 بوش مقوا کیمی کؤکسوز اولانلار،
 آتشین اوستونده نه جور دایانار؟
 بیر اود کوره سی دیر خودو موعللیم.
 بیر قلب پیوند اولوب نئچه مین قلبه،
 بیرلیکین نصیبی یالنیز غلبه،
 یئتیریب نه قدر جسور طلبه،
 یوردون یئییه سی دیر خودو موعللیم.
 «شهریار» آدلانان بیر اولو قدرت،
 «سؤنمز»، «مشروطه چی»، «ساوالان»، «سهند»^۱
 «جوشغون»، «جاواد هئیت»... چوخدان اونا بند
 چیچکلر ده سی دیر خودو موعللیم.
 اوزانیب جوت قولو^۲ تبریزه دوغرو،
 آنکارا، ایستانبول گؤزونون نورو،

^۱ - هامیسی گونئی آذربایجانین آدلیم بازار و شاعیرلری دیرلر.

^۲ - هر ایکی قولو.

هر جسور جومله سی ایسرافیل سورو،
غئیرت قیطعه سی دیر خودو موعللیم.
چتین دیر یوروشو داغلار آشانین،
چوخلاری سوساندا جوشوب داشانین،
آیلی گئجه لرده نور کهکشانین،
خزرده عکس ائدیر خودو موعللیم.
گوموش ساچلارینا النسه ده قار،
قانیندا گور ها گور شلاله گورلار،
اوزونده اناالحق شعله سی پارلار،
صافلیق چشمه سی دیر خودو موعللیم.
بویجا بیراز بسته^۱ ... نئجه دئییم من؟
باغیریندا یئرله شیر حدودسوز وطن،
قارا هدفلری کوله دؤنده رن،
بیر توپ گول له سی دیر خودو موعللیم.

تورکان، ۱۶ اوجاق، ۱۹۸۸

^۱ - قیسسا بوی.

کیشی لره آرخالاناق

یالنیز کیشی لره آرخالانمالی،
 او کیشی رتبه سیز، یوخسول اولسادا،
 یالنیز حقیقتی دایاق سانمالی،
 حقیقت مئیداندا یالقیز قالسادا.
 یالنیز محبت له ایشیقلا نمیشی،
 اؤیوب، گۆز اوستونه قویا بیلرسن،
 حاقق اوچون دؤیوشده باغری یانمیشی،
 یانیندا یولداش یوخ، دونیا بیلرسن.
 چوخ اولان حاق سیزا آرخالانماقدان،
 آز اولان حاقلی یا گوونمک اوستون،^۱
 وئرمه، دئو اولسادا، حاقسیزلارا جان،
 وئرمه، لاپ بئینیندن چیخسادا توستون.
 اوره یه، ادراکا گوونمه ییب سه،
 چوخون یاواش-یاواش آزالماسی وار،
 دوغان گونش ایله نفس-نفسه،
 بیر گولون یاییلیب یاز اولماسی وار.
 منم سونالاییب^۲ سئچن آزلاری،
 ال بویدا قلبیمه عوممان دئمیشم،
 یولدا سورو-سورو شئعربازلاری،

^۱ - üstün - یوخاری، یوکسک، برتر.

^۲ - حساس داورانماق.

من بیرجه شاعیره قوربان دئمیشم.
 هارای، ای آزلاریم، گلین چوخالاق،
 سیزین هر بیرینیز بیر داغ، بیر اوردو،
 اونلار یولوموزدا یال نیز اوت، آلاق،
 بلکه مورگوله ییر^۱... اویات یوز قوردو.
 اؤلدو وار، دؤندو یوخ، دؤیوش آمانسیز،
 بو یولدا اؤلومو شرف سانمالی،
 یال نیز سال^۲ قایالی اولو^۳ داغلارا،
 یال نیز کیشی لره آرخالانمالی.

^۱ - چورت وورور، یاتیر.

^۲ - یاستی.

^۳ - ulu - اوجا، بؤیوک.

گوجوم، گوجسوز لویوم

یومروغومو داغا وورسام، داغ یاریلار
 شلاله نی قوجاقلاسام، قوللاریمدا سئل قیریلار
 فقط منیم گوجوم چاتمیر وظیفه لی بیر نادانا
 یامان اولور، حؤکم ائدنده ایش باشینا کئچن دانا.
 من اوزه رم، سیخا-سیخا دؤرد عوممانی اوره ییمه
 یوز شاخه لی ایلدیریمی دولایارام بیله ییمه
 فقط گوجوم چاتمیر منیم
 کم لیکینی، کوتلوبونو^۱ قانون کیمی یئریده نه
 اؤزو آغیل محتاجی ایکن، سنه آغیل اؤیره ده نه
 قیلینج کسمز، بالتا باتماز زنجیرلری قیرارام من
 یئددی باشلی اژداهانین جهنگینی^۲ جیرارام من
 فقط گوجوم چاتمیر منیم مین صیفتلی بیر ایلیسه
 ال-آیاغا هئی ساریلان او ناکسه، بو ناکسه
 هم قدرتلی، هم گوجسوزم، هم جسورام، هم ده افل^۳
 یول گئدیرم، مانعه لر جرگه-جرگه، سیرا-سیرا
 شی یلدا ظولمتیندن داها مودهیش، قارا داغی
 قلم بویدا کولونگوم له قیرا-قیرا.

۱۹۷۸

^۱ - بی سوادلیغینی، آنلامالیغینی.

^۲ - آغزینین گوشه سینی.

^۳ - باشاری سیز.

سین اؤلومونو گۆزله ینلر وار

چوخذو اؤلوم نوع لری، ساییم بیر-بیر، سن اؤیرن:
دوشمنه تسلیم چیلیک، دؤیوشدن قاجماق- اؤلوم
ائلینی آتماق- اؤلوم، دیلینی ساتماق- اؤلوم
چوخذو اؤلوم نوع لری: ایلهام سیزلیق دا اؤلوم
باری بیرجه معبده اینام سیزلیق دا اؤلوم
یاد^۱ قاپازی^۲ آلتیندا داییم قالماق دا اؤلوم
لکه یاخماق، حاق یئمک، شره سالماق دا اؤلوم.
چوخذو اؤلوم نوع لری
آنجا ان شرف سیزی- ائلین گۆزوندن دوشمک.
یاریم میثقال شؤهرته اویوب^۳ یولدا سوروشمک.
بومبوش شؤهرت نامینه جوربه جور دونا گیرمک،^۴
یادین قوینونا^۵ گیرمک.
بوتون اؤلوم نوع لری گلیب سنده جمع اولوب،
بونا گۆره دارتیرام دؤشوندن نیشانلاری.
اوزه واری^۶ بزه ک سن، ایچه ریدن تزه ک سن،^۷
موعاوینین دوشونور: هاچان گه به ره جکسن؟

^۱- اؤزگه، بیگانه.

^۲- ضربه سی، باسقی سی.

^۳- اویماق، آلدانماق.

^۴- پالتار، لباس.

^۵- قوجاغینا.

^۶- ظاهیری، اوزده قالان.

^۷- مال پوخو.

چلنگ^۱ اومان^۲ دوشونور: نه گول، نه ده چیچکسن
 چلنگ صدرلیگیندن هاچان ال چکه جکسن؟
 هاچان گه به ره جکسن؟
 آسپیرانتین^۳ دوشونور: بیزیم علمی رهبری،
 یا علم سیز رهبری
 اونوتموشدور عزراییل آخی ندن اؤته ری؟^۴
 چوخدو اؤلوم نوع لری
 سنین ویجدانین اؤلگون،^۵ آمما نفسین دیپ دیری،
 وای او گونه حیاتین اؤلومدن بتر اول،
 اؤلومونو گؤزله ین یاخشی کیشی لر اول.

۱۹۸۶

^۱ - مدال.

^۲ - گۆزو یولدا اولان، امیدوار اولان.

^۳ - آسیستانین.

^۴ - نه ایچین.

^۵ - اؤلמוש.

تورک سۆزوندن قورخان گه دا^۱

غریبه دیر شاکه رین:^۲

تورک سۆزونو ائشیده جک درحال اومبا دورورسان^۳

باجارسان،^۴ همین سۆزون دوز گۆزوندن وورورسان

قارداشیم اوغلو-تورکئل،

دوغما کندیم ده «تورکان»^۵

شئعیریمده گۆرسن، در حال پوزوب قارالاییرسان

یا «مرده کان»^۶ یازیرسان،

یا «شوولان»^۷ یازیرسان، تکی تورکان اولماسین

دوداق آلتی میرتدانیب، سؤیله نیب خیسین-خیسین^۸

بعضن آشکار دئییرسن:

-قارداش، «تورکان» اولماسین.

یوخ، «قارداش» سۆزونو سن گۆتور گئری، ای گه دا

سۆزدن قورخان حریف دن، قارداش اولماز دونیادا

نه یاخینا، نه یادا.

بو دونیادا نوع به نوع قورخاقلار گۆرموشم من:

^۱ - گده، آلچاق.

^۲ - şakərin - طبیعتین.

^۳ - قارشى گلیرسن.

^۴ - الیندن گلسه.

^۵ - خلیل رضانین دوغولدوغو یئر.

^۶ - mərdəkan - باکی نین یاخینلیغیندا بیر کند.

^۷ - şüvelan - باکی نین بیر کندى، تورکانین یئنی آدی.

^۸ - یاواش - یاواش.

اوددان، سودان، ده نيزدن، ایلاندان قورخان دا وار
 هئیلولادان، تئیفدن،^۱ خورتدان دان قورخان دا وار
 آنجاق سؤزدن قورخانی دونیادا گۆره ن هانی؟
 یوخ، بو عادی سؤز ده ییل، تورک سؤزودور، آی جانیم
 سوس، تانیدیم من سنی، ویجدانی چوخدان سوسان
 اوتوز یئددینجی ایلین^۲ لاپ دیبینین خیلتی سان
 سن نچه نجی ایلدن سن؟^۳
 قیرخینجی دان؟
 نه فرقی؟

هله هئچ دوغولمامیش، قورخولودور قورخاقلار
 بوتون جینایتلرده قورخاغین بارماغی وار
 سنین کیمی لرینی سوپورمه سک جاهان دان،
 اینان، بیرده قاییدار بلکه او قیرغین، او قان
 سنه خیطاب ائتمه یی عار بیلسم ده اؤزومه،
 گره ک داوام ائله ییم باشلادیغیم سؤزومه
 دینله: هر حالدا سندن بئش-آلتی یاش بؤیویم
 ارضین ان بؤیوک چایی «نیل»ه بنزه ین تورکم
 آذربایجان تورکویم، بو سویون^۴ شاه بوداغی

^۱ - شیخ، روح.

^۲ - استالین طرفیندن ۱۹۳۷ ایلینده باشلاتیلان قتلی عام و سورگون سیاستینه ایشاره ائدیر.

^۳ - هانسی ایلده دوغولموسان؟

^۴ - SOY - نژاد، تورک سویونو ایشاره ائدیر.

نئچه-نئچه ائرانین^۱ کؤکسومده دیر قاینای
 ارضین بوز لای لارینی اریدن قودرت منم
 داش دؤورونو یاشایان، تونج دؤورونو یاشایان،
 ده میر دؤورونده پولاد اریدن حیکممت منم
 آوروپانی اویاتدی «آتیلا» نین قیلینجی
 او قیلینجی «فضولی» قلمینه چئویرن
 جرئت، لیاقت منم.
 راکئت لرین آناسی آرابانی کشف ائدن،
 نه قدر اولوسلارا: یونانلارا، روسلارا،
 تونقوسلارا، لئح لره، آلمانلارا، چئخ لره،^۲
 مین-مین سؤزو بخش ائدن بشر آتاسی تورکم
 قولاق آس ای عقلی کم:
 مندن باشلانیر تاریخ.
 تاریخ قدر قوجامان، تاریخ قدر مودریکم
 تورکم، نئچه میللته اؤز قانیمی وئرمیشم
 ده نیزلر بطنیمده دیر، عوممانیمی وئرمیشم
 گئت دولان کامچاتکانی، آلیاسکایا گئدیپ چات،^۳
 آمئریکایا کمند آت، اوردا ریشه م وار منیم
 دیلیرینی آراشدیر،
 اؤز دوغماجا بالامدیر قدیم هیندولار منیم

^۱ -era -عصر.

^۲ -میللت آدلاری.

^۳ -یئتیش.

من جیغیر^۱ یوخ، تاریخین کهکشان تک یولویام
 ده ده قورقود، آلمامیش، ماناسام، کوراوغلوبام
 شئعرین، علمین، روبابین ایلک باهار نسیمی یم
 تورکوستاندا فارابی، عراقدا «نسیمی» یم
 بیر قانادیم «نوایی»، او بیری «یونوس امره»
 اؤیرن، هانسی مقامدا ائندیم سمادان یئر
 نچه میللتین ساچی اللریمله داراندی
 ایوخان، ایوان سؤزلی،
 بیزیم «خان» دان یاراندی
 اولوق-اولنگ قارداشدیر، بس اوغور-ایقور نجه؟
 بونلار نه تاپماجادیر، نه اووسون،^۲ نه بیلمه جه
 وولقا- ایرتیش، یعنی سئی، قیزیل ایرماق- قوللاریم
 ارضین شاه داماریدیر منیم دؤیوش یوللاریم
 یوخ، بیگانه قالمادیم نه خئیره، نه شره
 من «چئلوک»^۳ سؤزونو بخش ائله دیم بشره
 سینیرلنمه^۴ بوش یئر،
 تورکه قارشى توشلانمیش جاسوسلار گؤرموشم من
 بولانیق کن دورولموش،
 اؤیره نرکن آییلیب اؤزو تورکه وورلموش

^۱ - نازیک، بالاجا یول.

^۲ - ovsun- جادو.

^۳ - çelovek- روسجا سؤزجوک «کیشی» آنلامیندا.

^۴ - حرصلنمه، آجیقلا نما.

تورک،

بیرجه حياتیم یئتمیش ده نیز یئلکه نیم
سن گئت آناندان اؤیرن، کیمدن قازانمیش سنی.

۱۹۸۶

جاناماز و آفتافا

«منیم آروادیم اثرمنی دیر، اوشاقلاریم دا روسجا اوخویور، آنجاق
اؤزومو اصل موسلمان ساییرام. ائویمده جانامازیم دا وار، آفتافام دا.
جانامازی گؤز اوستونده، رفته ساخلاییرام، آفتافانی بیانونون یانیندا.
سن جانین، بیر بیزه گل!»

بیر قوهومون دئدیکلری

منم روسا حؤرمتیم وار،

ارمنی یه رغبتیم وار،

سنین کیمی موسلمانا،

آنجاق مین-بیر لعنتیم وار.

آچ قارشیندا جانامازی،

اؤپ مؤهرونو یوز یول آزی

جانامازین جددی کسین

سنین کیمی پیش نامازی، سنین کیمی یارامازی.

آفتافایا توخونما هنج،

ناپاک اولار تمیز سویو،

یوز دریادا چیمسن بئله،

یئنه چیرکسن عؤمرون بویو.

جانامازلا وئر باش - باشا،

قیل تاماشا زیگیل - داشا،

گؤر ده یر می عؤمرون سنین،

بؤیرو قیریق او گیل^۱ داشا؟

۱۹۸۶

^۱ - گل، پالچیقدان دوزه لمیش.

سن آلچاق سان

اونلارین آراسیندا یاخشیلاری آز ده ییل،
 آنجاق پیسلری بوگون دئییه سن بیراز آرتیب.^۱
 دارتیب گوردان^۲ چیخاریر ناکس لر اجدادیمی،
 سوی آدیمی، آدیمی داشدان سیلیر، ده ییشیر.
 مریم ماریا اولور، ائلخان دؤنور ایوانا،
 حسن اوغلو آز قالا گلیب اولور قاسانوو.
 مقبره می، معبدی چئویریرلر یارغانا،^۳
 هاردا بیر خاطیرم وار اود وورورلار، اود-آلوو.
 ایچه ریده دوغما آد، اوستونده سه یاد بیر آد،
 ظرف^۴ یولا سالینمیر پوچتدان^۵ باشقا جور اولسا
 تامام بولقارلاشانا وئرلیر آد، موکافات،
 تورک سه، دئمک بیر هئچدی، حتتا گووهر، دورر اولسا.
 نیظامی بایرامیندا قاراحسینی دینله دیم،
 قورخوسوندان تورکجه یوخ، باشقا دیلده دانیشدی.
 ییلک و سون مکتوبونا هئچ بیر جاواب وئرمه دیم،
 تسلیم چی فراری لر منه چوخدان تانیشدی.
 دیمیتروو توتولاندا، دوز اللی ایکی ایل اؤنجه،

^۱ - چوخالیب.

^۲ - قبیردن، مزاردان.

^۳ - اوچوروم.

^۴ - پاکت.

^۵ - پست دان.

یادیندا می من نئجه «اؤلوم کورسوسو» یازدیم.
بولقار کمونیستی نی آزاد ائدیب...دوشمی
آلولو نیفرتیمین دار آغاجیندان آسدیم.
کمونیست جیلدینه گیرمیش فاشیست لر دورور هله
ساغ اولسایدی دیمیتروو بیرتاردی ماسکاسینی
سن سه زورنا چالیرسان، دم توتورسان قاتيله،
آستا^۱ سیغاللاییرسان اؤنونو، آرخاسینی.
اونلار چکیب آپاریر، اینینی یوخ، بئینینی
گۆز نورونو، نبضینی، وارسا غئیرتینی ده.
سن سه «دوستوم» دئیین مدح ائدیرسن جانی نی،
«دوستلوق» سؤزو سنین چین بیر آل-وئردی اصلینده.
سیماسینی ایتیرمیش یاددان هئچ نه اوممورام،
آنجاق سنی دارتیرام «اؤلوم کورسوسو» نه من.
دینله، گۆر نه لر دئییر باغیرمدا کی بو یارام:
بشرین دوشمی دیر، تورکه دوшمن کsilن.

سوپورگه چیلر تور کوسو

تمیز صاباح یئلیریندن آزجا اثرکن اویانمیشیق،
 بیز اؤزموز دان یئرئیک، آل شفقه بویانمیشیق،
 آبشرونون یاخاسیندا زنجیرلنمیش مین-مین ایشیق،
 بیز ایشیقلار آراسیندان کؤلگه لری سوپوروروک.
 ایشیقلارا ماسکالانمیش لکه لری سوپوروروک.
 سوپورگه میز قووت لیدیر فاتح لرین راکتیندن،
 چون یارانیب خالقیمیزین نیفرتیندن، حیدده تیندن،
 داشدان چیخان بولاق کیمی بیز چیخمیشیق هر چتیندن
 بار-بهره نی داشیدیلار، خزل قالدی، خزل چوروک^۱
 بیز باهاریق، لاله زاریق، خزللری سوپوروروک.
 کیمدیر اونلار؟ پر قو، ایپک یاتاقلاردا آغنايانلار
 باش موقع ده بوش یاشاییب پییله لنلر، یاغلانلار
 وارلیغینی بیر مئدالین زیگیلینه باغلایانلار
 یولوموزدا انگل، کؤتوک،^۲ چیینیمیزده ان آغیر یوک،
 بو یوکلری، کؤتلوکلری، دؤنوکلری^۳ سوپوروروک.
 بیزیم باکی باغلار یوردو، تانری ساللار شه هری دیر،
 بوق «کلمه سی»، «بوغدا» سؤزو دیلیمیزین گؤوهری دیر

^۱ - çürük - قوخموش، پوسیده.

^۲ - kötük - بوردا مانع آنلامیندادیر.

^۳ - dönük - وفاسیز.

«علی بئی»^۱ لر، «زردابی»^۲ لر، خزیمین دان یئری دیر
 «اوزه بیر بئی»^۳ بیزه باشچی، «باکی خانلی»^۴ بیزه اؤندر.^۵
 هئچ مومکون مو آیلماسین مین-مین آذر، مین-مین اودر؟^۶
 یاواش سوپور، توز قالخماسین... قیش کیمیدیر بو ایلکی یاز،
 نارینج، لیمون قابیغینی سوپوررکن دوشون بیراز،
 یوردو لیمون کیمی سیخیب توللایانلار چوخ یاشاماز،
 گلر او گون، بیز اونلاری پلانئتدن سوپوره ریک،
 عالم بارلی باغا دؤنر، عطیر ساچار آلم، اریک.
 حاضیرینا ناظیرلردن شرفلی دیر سوپورگه چی،
 عادی نفتچی، چکیجینی تاققیلدادان بیر پینه چی،
 یوردوموزون اوره ییندن صاف قان کیمی گلیب کئچیر،
 قوی ردد اولسون یولوموزدان هر آغ جیگر، سؤنوک،^۷ دؤنوک
 بیز حؤرومچک تورلارینی سؤکوب، تۆکور، سوپوروروک.
 گون گله جک، بو تورپاقدان قیزیل گوللر فیشقیراجاق
 - گونش! - دئییه - باهار!! - دئییه شلاله لر قیشقیراجاق
 سؤنه بیلمز بو اؤلکه ده مین ایلرله یانان اوجاق،

^۱ - آذربایجانین تانینمیش تورکجه ایدئولوگو حسین زاده علی بئی.

^۲ - آذربایجان دا ۱۸۷۵ ایلینده ایلک تورکجه «کینجی» ادلی قازئته یی چیخاران حسن ملیک زاده زردابی.

^۳ - آذربایجانین تانینمیش بسته کاری اوزه بیر حاجی بئیلی.

^۴ - آذربایجانین تانینمیش عالیمی عباسقولو باکی خانلی نین باباسی.

^۵ - باشچی، رهبر.

^۶ - odər - آذربایجانلی.

^۷ - sönük - سؤنموش.

قلبیمیز اود کوره سی دیر، قوشا جیگر-قوشا کؤروک^۱
 بیز قارتیمیش^۲ ایجتیمایی گورزه لری سوپوروروک
 سوپورمه یی باجارماساق، توپوروروک.

۱۹۸۸

^۱-körük- ده میرچی لر و قیزیلچی لارین اود قیزارتما آلتی.

^۲- کؤهنلمیش، اسکی میش.

هاجان، هانسی یئرده؟

یئنه اوز به اوزوک...من یئنه مجنون،
 سن یئنه اول کی اؤبودلرینده.
 خبرین یوخدو کی، بیر جوفت یومروغوم
 بیر جوفت قومبارادیر^۱ کمر یئرینده.
 ساغیندا، سولوندا، هنده ورینده^۲
 بالا ایلان کیمی اییرنج، تپ تزه،
 اوزون ناقلیل لرین^۳ بیر اوجو سنده،
 ای دولاشیق ناقلیل، ای قوجا گورزه!
 دیلینده یئنه ده کؤهنه موعظه:
 - آی بالا، خالقیمیز چوخ بلا چکیب،
 یئرسیز جسارتدن، یئرسیز عینادان.
 مئیدان اوخوماغین فایداسی یوخدور،
 آغیلسیز جسورلوق زیاندير، اینان!
 منی یوخ، خالقی یوخ،... یالنیز اؤزونو،
 موردار ده ریزی نی گودن قورومساق!
 باری خالق آدیندان دؤیمه گؤزونو،
 ائل سندن، سن ائلدن میلیون وئرس^۴ اوزاق.
 لیاقت معیاری، البته خالق دیر،

^۱ - qumbara - خمپاره.

^۲ - händəvər - اطراف، محیط.

^۳ - نقل ائلدن لرین.

^۴ - verst - هر وئرس، ۱۰۶ کیلومتردی.

ائله سه فیکیرلش بیر آزجا ده رین.
 باده یوخ، دیبی نین خیلتی سان آنجاق
 خالقى باده بیلیب نوش ائدن لرین.
 بسدیر! آز قیریلدات خالقین آدیندان،
 نئجه ماسکالانیب سورتوک صیفتین
 سن کی، کال باشینی گیرلمه ک اوچون
 باشیندان باسیرسان بو مملکتین
 وطنین ان جسور اوغوللارینی
 شیکست ائتمک اوچون تله قورورسان
 دونن گول له ایله وورولانلارین،
 نسلینی بو گون ده سؤزله وورورسان
 او دار گؤزلرینی آچ، منی تانی
 «میکاییل موشفیق»^۱ یوخ، خلیل رضایام
 اوتوز یئددی ده یوخ، سکسن یئددی ده
 آچان قانلی گولم، عشقم، آرزویام
 هاچان، هانسی یئرده پولاد سیلله می،
 چیرپمادیم او پادوش، او داش اوزلره؟
 شئعر توفنگیمی، صنعت گول له می،
 هاچان توشلامادیم مسلک سیزلره؟
 هاچان، هانسی یئرده چکیلیب گئری،
 آزجا آشیم دئدیم، آغریماز باشیم؟

^۱ - آذربایجانین گنج یاشدا اولن تانینمیش میلی شاعیری میکاییل موشفیق.

بیر آن ترک ائتدی می قاینار سنگری
 منیم پوئزی یام، ایلک یاراق داشیم!
 هاچان، هانسی یئرده مین صیفتلری،
 حاققین دیوارینا دیره مه دیم من؟
 قویدوم خک اندازا چوخ مورتدلری،
 گوجوم چاتماسادا، لعنت دئدیم من.
 سیزین قوردوغونوز جهنم لرین،
 هاچان آتیلما دیم تن^۱ اورتاسینا؟
 جیردیم یاخاسینی نوع-نوع غملرین،
 ایمکان وئردیم می کی، ایراده م سینا؟
 هاچان، هانسی یئرده بیر قلم داشین،
 گؤروب ذرره بویدا ایشارتیسینی،
 تاپیب او فورمه دیم سؤز چینقیسینی؟^۲
 یارما دیم سددینی نئچه کال باشین.
 دئ، هانسی مجلسه گلدی آغ ساققال،
 قالخیب ترک ائتمه دیم اونا یئریمی؟
 هانسی آغ بیرچک دن، هانسی جوجوقدان
 هاردا اسیرگه دیم گونش مهریمی؟
 هاچان، هانسی یئرده بو مملکتی،
 اوزومه ان یوکسک بایراق سئچمه دیم؟

^۱ - تام، دوز.

^۲ - çinqisini - کیویلجیمینی.

ثروتی، شۆهرتی، عیش و عیشرتی،
 چوروک^۱ خزل کیمی باسیب کئچمه دیم؟
 وطن می-سیلسیله داغلار دیر وطن،
 بلکه ده ان یوکسک زیروه سی منم،
 نصیحت وئرمه سین منه هر یئتن،
 من اؤزوم آز قالا خالقام، وطنم.

۱۹۸۷

^۱ - çürük - چوروموش.

سیلاح لان!

بو سرت، آغیر گونلرده،
من-عالی باش کوماندان
اولسام، اولماسام بئله
آذربایجان آدیندان
امر ائدیرم:- سیلاح لان!
سیلاح سیز دایناماغا بیر قیرپیم^۱ دا حاققین یوخ،
گۆزلرین-قوشالوله... کیپریکلرین گول له،^۲ اوخ...
بیلیرم، دوشمن لرین برک دوروب کئشیینده،
آلینمیشدیر الیندن حتی اوو توفنگی ده
نه غم، کینله سیلاح لان!
توپدان، توفنگدن اوستون،
تانکدان، راکئت دن گوجلو
غئیرتین له سیلاح لان!
آرخالی کۆپکلره نیفرتین له سیلاح لان!
خیابانی روحونو آلیشدیر نه فه سینله،
جرئتین له سیلاح لان!
بیلیرم، البوروس دان، ساوالان دان آغیردیر
چیینینده سنین یوکون.

^۱ - بیر آن.^۲ - قورشون.

تله گوزگو،^۱ رادیو، مطبوعات چوخدان اؤلگون.^۲

یوخ...سن اؤلمه مه لیسن!

هله کی، گئدیب گلن نه فه سینله سیلاح لان!

قفسده سن می؟ قیر، سؤک، قفسین له سیلاح لان!

سن بیزیم شئعیریمیزدن، نثریمیزدن گوجلوسن.

عصریمیز قهرماندیر، عصریمیزدن گوجلوسن.

۳۷ ده باتمیش، ۴۶ دا وورولموش

نسلیمیزدن گوجلوسن.

دوداقلاریندان قوپان نه چین آماندیر، آه دیر؟

آلچاقلارا غضبلی بیر باخیش دا سیلاح دیر.

باخیشینلا، قانینلا، وجودونلا سیلاح لان!

دؤن سمندر قوشونا^۳...یان...اودونلا سیلاح لان!

ده یه نکهله،^۴ کوره کله، داش-کسکله سیلاح لان.

نوش ائت ایلدیریملاری، بیر شیمشکله سیلاح لان!

اونلار سنی سیلاح سیز، پناه سیز گؤرمک ایستر،

سن نغمه یله، مارش ایله، نوماییش له سیلاح لان!

بایراق ائله اوزون سن،

قالخ، دؤیوش له سیلاح لان!

سیلاح لان اینسان لیغا سونسوز محبتین له،

^۱ - تلویزیونون بیر قونو حاقدان باخیشی.

^۲ - ölgün - اؤلوموش حالدا اولان.

^۳ - اوددا یاشادیغینا اینانیلان بیر قوش.

^۴ - سوپایلا.

هومانیزیم آدلانان ان بؤیوک ثروتینله!
 هله هئچ بیر فیتوایا، فعله، مکره اویمایان،^۱
 بیرجه قاریشقانی دا تاپداماغا قییمایان،
 قلبی عوممان دان ده رین،
 بنووشه دن ان کؤوره ک،
 حتی دوشمانلارینا
 دوز-چؤره ک وئرن خالقیم!
 چکینمه، بو دؤیوشده عالم سنه پناه دیر،
 سنین گول تمیزلیگین، صافلیغین دا سیلاح دیر.
 قانیندا صافلیق آدلی داشقین ایله سیلاح لان!
 دونیایا محبتین، عشقین ایله سیلاح لان!
 وور-چاتداسین ایچینده ائله بیلمه کی، تکسن:
 یئرده، گؤی ده سنین دیر، سن قالب گلجکسن!

۱۹۸۸

^۱ - آلدانمایان.

نه یاخشی کی...

گۆیده بولود سیخلاشاندا،
 یئرده اینسان ایله توققوشاندا
 آج تورپاغا، صاف، گوناھ سیز جوجوق قانی تۆکولنده
 لالیخلامیش^۱ بوش شعارلار یئر به یئردن سۆکولنده
 ایکی اوزلو ناطیق لره هئچ کس قولاق آسمایاندا
 ده یه نکلە، توفنگ له ده «گنجە»، «باکی» سوسمایاندا
 اود پوسکورن آغیزلاری هئچ کس یوما بیلمه ینده
 هفته لرله یوخوسوزلار بیرجه آغیز گولمه ینده
 آغ بایراقلار کمندینده دوشن زامان «شوشا» بندە،
 «آغام» یالین اللرینی یومروقلایب دؤیوشنده
 بیر سس قوپدو اوره ییمدن: - نه یاخشی کی، تورکیه وار.
 هر سال داشی، قیاسی دا ده میرله شن بؤیوک دیار!
 نه یاخشی کی، بو دونیادا ایستانبول وار، آنکارا وار.
 نه یاخشی کی، کۆکسوموزون تورک آدلانان جنگری^۲ وار
 نه یاخشی کی، آذربایجان تورکلری وار،
 نه یاخشی کی، اؤزبکیستان تورکلری وار.
 نه یاخشی کی، تورکمینیستان، قازاخیستان تورکلری وار
 قیرغیزیستان، تاتارستان، باشقیردستان تورکلری وار
 نه یاخشی کی، آلتای، سیبیر، اوغورستان تورکلری وار

^۱ - چوروموش.

^۲ - کیویلیجیم.

پرن-پرن ائدیلسه ده، آدی ده ییشیلسه ده،
 روحو، قانی ده ییشمه یین بولقاریستان تورکلری وار
 نسیمی یه گوئیدن گلن بیر سس وئرن
 فضولی یه مین ایل یاشار نه فس وئرن پروردیگار
 نه یاخشی کی، کرکوک، عراق تورکلری وار،
 باغداد، حلب تورکلری وار،
 دایاغیمدیر، بایراغیمدیر، وارلیغیم دیر تورکلویوموز
 جسور، آغ اوز تورکلویوموز
 عملی دوز، اوره یی دوز تورکلویوموز
 نه یاخشی کی، پلانئت وار،
 پلانئتی هرلندیرن^۱ بیر قووت وار
 ساوالان دان بیرآز قوجا،
 ئورست دن بیرآز اوجا لیاقت وار
 نه یاخشی کی، آلپامیش^۲ وار، کوراوغلو وار،
 غرب ده، شرق ده منم!- دئین تورک اوغلو وار
 جانیم-گؤزوم خلیل رضا!
 سن دونیایا گلمه میسن تورک سؤزویله اؤیونه سن^۳
 گلمیسن کی، اینسان لیغین سیننه سینده دؤیونه سن
 سن بؤیوک سن،
 آما کیچیک، سایجا کیچیک اولوسلار وار،

^۱ - دؤنده رن، فیرلادان.

^۲ - alpamış- قهرمان آدی دیر.

^۳ - öyünmək- افتخار ائده سن.

اومید شامی^۱ سؤن ها سؤنده،
 اودین، نانای، لزگی، نن^۲ وار گوژو سنده
 هارداسا بیر چوکچا^۳ یشار، قار آلتیندا آغ بیچیمده
 گوژو اودلار دیاریندا، اؤزو لای-لای بوز ایچینده،
 تورکسن سه، قالخ! چات دادینا باتانلارین،
 گونوز گوژو باخا-باخا یاتانلارین
 کیمی لاییق تورک آدینا؟ هاقیر، بیلسین هر آج گؤده ن:^۴
 اؤزو دوستاق اولا-اولا...اؤزگه سینی خیلاص ائدن!

۱۹۸۸

^۱ - شمعی.

^۲ - udin-nanay-ləzgi-nen- اویون آدلاری.

^۳ - قوزئی بوز ده نیزینه یاخین یئرلرده یاشایان چوکوتلار.

^۴ - آج گوژولو.

دویغونون آدی

واخت اولور، من سنه سونام دئییرم
جاندا بسله دیگیم اینام دئییرم
واخت اولور، آز قالا کۆرپم دئییرم
ده نیزم، کۆکسومده له پم دئییرم
اؤزون دئی، ای منیم روحوم قانادی،
نه دیر بو دویغونون، بو حیسیسین آدی؟
قوهوموم، عزیزیم، نه ییمسن منیم؟
بلکه بیر نغمه یم، نه ییم سن منیم؟
سنه سیغینیرام، سونام اولورسان
منه دایاق وئرن اینام اولورسان
نه دیر نو الفتین، بو مهرین آدی؟
ای گۆزوم مرادی، ای آغزیم دادی!
بؤیوک کشمکش لر بورولغانیندا،^۱
داغیلار، داغا آرخالانماسا
یئرین قووه تینی دویماز قانینا
پالیدی^۲ قورویان اورمان اولماسا.
سنین نه فه سین دیر منیم نه فه سیم
گۆزلی نین اودو گۆزلریمده دیر
سنین جیگریندن گوج آلیر سسیم،

^۱ - گردابیندا.

^۲ - palid - بلوط.

عشقیمین قووه تی دیزلریمده دیر.
گزدیگیم جاوایی تاپدیم دئییه سن
دؤیوشده گووه نجیم، آرخامسان منیم
ده لی جئیرانیم دا، وطنیم ده سن
بیرجه سؤزله دئسم دوغمامسان منیم.

آچمارام بو سیرری

سن بیر گۆیرچین تک سیغین قوینوما
 دینله اوره ییمدن گلن سسلری
 قانادلان گونشه...ساریل بوینوما،
 هئچ کسه آچمارام، اینان بو سیرری.
 هئچ کسه آچمارام بو سیرری گولوم،
 بیرجه آلوو توتان دوداقلار بیلر
 بیرجه بو خوش گنجه، بو آیلی ده نیز،
 کؤنول همده میمیز بو باغلار بیلر.
 بؤیوک قیز اولسان دا کورپمسن منیم،
 ده نیزم، کؤکسومده له پمسن منیم،
 من عشقین عوممانی، سن عشق اسیری،
 اوز،^۱ گولوم، آچمارام، اینان بو سیرری.
 هئچ کسه آچمارام بو وصالی من،
 بیرجه شاققیلدايان بولوتلار بیلر
 بیرجه بو دونیادا سئویب سئویلن
 مهربان، ایشیقلی کؤنولر بیلر.
 ائنگ^۲ ساحیللره دان سؤکولنده،
 توفانلا، ده نیزله، گۆیله باش-باشا
 آخسین قلبیمیزه بوتون اولدوزلار،

^۱ - üz - چیم، سودا اوزمک.

^۲ - یئنگ.

بوتون چیچکلره ائدک تاماشا.

هئچ کسه آچمارام، اینان بو سیرری،
بیرجه آل گونشلی گون دوغان بیلر
بیرجه عشقیمیز تک ابدی، بؤیوک
بو کائینات بیلر، بو جاهان بیلر.

۱۹۶۵

سن بزه ننده

قیرمیزی گئینیب سن چیخما ائودن،
 قورخورام اود توتوب آلیشا دونیا.
 ماوی گئیننده جیلوه لنمه چوخ،
 قورخورام اؤزونو گوئلر تانییا.

سن آغ گئیننده احتیاطلی اول!
 سعادت بویونا بیچیلر، ای گول،
 قورخورام قوشولوب آغ بولودلارا،
 اوچاسان، قالخاسان اولو قاتلارا!!

قارا گئیننده ایشیق ساچیرسان
 قارانلیقدا یانان اولدوزلار کیمی.
 نه قده ر گئدیرم، اوزاقلاشیرسان،
 الیم اولدوزلارا چاتا بیلر می؟

آمان دیر، بیر آزجا ساده گئیین سن،
 آمان دیر، بیر آزجا اوجوز گئیین سن.
 اونسوز دا سرمستم، آل^۱ دا گئیین سن،
 گه دک^۲ ده، ایپک ده، شال دا گئیین سن.

بوگون گئینمیسن قیزیلی دونو
 پاییزا بورونموش باهارسان، نه سن

^۱ - قیرمیزی.

^۲ - gadak - گامیش بالاسی.

اینینده آتشییم، اودوم بیل اونو،
 کئچدیگین یوللارا قیزیل سه پیرسن.
 من درزی^۱ اولسایدیم... کیپرک لریمی
 اینه-ساپ ائلردیم باشدان کئچردیم
 بوتون گئییم لری آتیب بیر یانا،
 سنه اؤز کؤنلومو پالتار بیچردیم.
 بوتون گئییم لرده احتیاطلی اول،
 خبردار ائلدیرم سنی، ای صنم:
 بوتون گئییم لرده محبتیمدن
 آلیشا بیلرسن، یانا بیلرسن.

۱۹۸۷

^۱ - خیاط.

سنین آدین گلنده

روحوم بدن دن اوینار، سنین آدین گلنده،
یا کاغیڈلا، یا سؤزله،
یا ایشاره، یا گؤزله
باری بیر ذرره بویدا مهرین، اودون گلنده.
ایلاہ کی تئلفوندا دوغما سسین گلنده،
گؤزلریمین اؤنونده جانلی عکسین گلنده،
ممبرانا، ناقیله...هر جانسیزا جان وئرن
ارضی عطیرلندیرن پاک نفسین گلنده.
گؤیلرین آیناسینی گونش تر-تمیز سیلر،
اوره ک دیققت کسیلر
قولاغیما بیر سؤزون یاریم سؤزون گلنده،
ایلاہ کی، اینصاف ائدیب دوروب اؤزون گلنده.
سنی تانییارام من، آددیمی نین سسیندن،
دونیانین او باشیندان بو باشینا چاتاسی
بیر قیز راییحه سیندن.
تله سیک آددیملارین، دونونون خیشیلتی سی،
منیم اوچون داغلاردا شلاله شیریلتی سی.
بیر-بیرینه سؤیکه نن
گوللرین پیچیلتی سی.
اللا ده ینده یئرله گؤی قوجاقلاشیر،
گؤز قویورام اووجونا،

طالعیم جیزگیلر تک، سنین اووجوندا یاشار.
 وارلیغیم بیر سؤز کیمی،
 دیلین اوچوندا یاشار.
 بایرام ائتمز می کؤنول.
 اوره ییمی آماغا
 دونیادا ان سئویملی، گؤزه ل قادین گلنده،
 سنین آدین گلنده.
 قانادلانماز می اوره ک، ایکی گؤزوم گلنده،
 اوتوز ایلدن سونرادا، قار کیمی آغ، آغاپپاق
 گلین لیک پالتاریندا فیرنگیزیم^۱ گلنده؟
 نئجه آشیب-داشماییم؟
 محبت سارایینا تمل، اؤزول^۲ گلنده،
 ایلاسه کی، معمار کیمی دوروب اؤزون گلنده.

۱۹۸۴

^۱ - خلیل رضانین آروادی نین آدی.

^۲ - تمل، پایه.

غزل

سن اینجه چیچکلرده کی ژالم کیمی گلدین
 بیر قان باهاسی، باغچاما لالم کیمی گلدین
 آلدین دا اوجالتدین منی افلاکه اؤزونله
 ائندیکده، موقددس، یئنی عالم کیمی گلدین
 دولدوم نفسیندن ساچیلان رایحه لرله
 گئتدیکده آپاردین فرحی، غم کیمی گلدین
 شاهلار منه قیبتله یله باخیر، ان اولو شاه من
 چون سن اولو گویدن اولو تۇحفم کیمی گلدین
 «بیر قانلی گول آغزیندا و منی کاسه سی الده»
 بیر جننت ایکن، عؤمره جهننم کیمی گلدین
 بیرجه تئلینه گۆزلریمین نورو دا قوربان
 عشقیم، فرحیم، آه ایله نالم کیمی گلدین
 دونیا باغی قارلی، من اوزولموش قوجا باغبان
 روحوندا قرنقیل، منه همدم کیمی گلدین
 قودرت ده، محبت ده، متانت ده اؤزونسن
 ییغدین داغیناق گوللری، بیر جم کیمی گلدین
 وئردین... آلیب ایچدیم مئی... کؤنلوم داغا دؤندو^۱
 داغدان تۆکولن نورلو شالام کیمی گلدین
 عالمره بیلدیر کی، «خلیل» هئج زامان اؤلمز
 چون اووجوما افسونلو پیالم کیمی گلدین!

۱۹۸۳

^۱ - داغ کیمی اولدو، داغا اوخشادی.

دنه گلن تووقلار

ائویمیزه گلیمیشم، باشیمین دوستلارییلا
 شادلانیر سوسای^۱ آنام:- خوش گلیمیسیز، آی بالا!
 قوربان دیر دوستلارینا بوتون خوروز- بئچه میز،
 دنه^۲ گلن، گلمه ین توووغوموز، جوجه میز
 شادلانیر سوسای آنام
 گونش آنام، آی آنام
 سیغمیر ائوه- ائشیییه، گئدیر، تزه دن گلیر
 اتکلری پاراشوت، اته یینده دن گلیر
 - آی ایلقار، قویما آشسین او چیل خوروز چیری
 آغزینی دؤندر بری
 خویما، قاچدی... قویما، گود^۳
 - دود! دود! دود! دود!^۴
 والللاه، بیللاه بس ائتمیر ایکسی بیر نفره
 یازیخیرلار،^۵ آزیلار^۶
 چپرلری آشیرلار، چاشیرلار، دولاشیرلار

^۱ - susay - ساکیت.

^۲ - dən - یئم.

^۳ - güd - دالیسیجا گنت.

^۴ - düd-düd-düd - تووق، جوجه نی یئمه چاغیراندا بو سسله چاغیرالار.

^۵ - یئرلرینی یادیرغاییرلار.

^۶ - باشقا بیر یئره گئدیرلر.

واخت اولور، بیرجه سیخما^۱ دن اوسته دالاشیرلار^۲
 بیر-بیریله دیدیشیر
 آل قانا بولاشیرلار
 آی گول باهار، آی گلین، اوجاق کئچیر، بونو اوت^۳
 - دودا! دودا! دودا!
 گؤر نئجه یورو یورلر... تاماشادیر هره سی^۴
 یاز بئچه سی قاجیر، حئیف... گلیر پاییز فره سی
 ائشه له نیر^۵ کوللوک ده چینه دانی بوش فره
 لاری خوروز، آج خوروز، یولوق فره، لوش فره
 - گلین، دن یئیین بیراز، قاپیلار گز نلریم
 بورنویلا تزک ائشن، ائشمکدن بئن^۶ لریم
 قاجیب تئزینلریم،^۷ آرپادان کوسنلریم
 اوغورلوق یا دوغورلوق... قارین اوتاران^۸ لاریم
 اوغومون، دوستلاری نین
 قوربانی اولانلاریم

^۱ - بیر آوج.

^۲ - dalaşirlar - باش باشا قویورلار.

^۳ - üt - تویوقون توکلرینی یولماق و پیشیرمه یه حاضیرلاماق.

^۴ - هر بیرسی.

^۵ - قازینیر.

^۶ - یورولان.

^۷ - تویوق بعضن گیزلیجه بیر یترده یومورتلاماغا باشلار و بونلار بیلینپ آلینیرسا، تویوق یومورتالاری گؤرمسه، باشقا بیر یتر تاپیب یومورتلاماغا باشلار، بونا تئزیمک دئیرلر.

^۸ - یتمک گودن لر.

«بیسیم الله» دئی، آی ایلقار، دؤندر ئوزون قیبله یه
واللاه بیرجه سینی ده قویمارام بو سوفره یه
یو باشینی، تمیز یو... یازیق نئجه چیرپینیز
نئجه ده قشنگ ایمیش باشیندا کی پاپیلی
دن سه پیر سوسای آنام، اتکلری پاراشوت
تویوق قانیرمی اؤبود: - دودا! دودا! دودا!
سه پیر هنده ورینه اووج- اووج آرپانی
ال آتیب بیردن توتور اوزون بویون چولپانی^۱
گؤی چمنی قیزاردیر قیرمیزی قان، ایستی قان
آخان کیمی قارالیر یاشیللیغین اوسته قان
دالیرام بو لووحه یه، آپاریر خیال منی
آچیق- آشکار گؤرورم
آددیم باشی قورولان یوز- یوز تورو، تله نی
چوخو گؤزله پیر ده نی... آزی گؤرور تله نی
دوشور، دالبادال دوشور
کیمی ثروت تورونا، کیمی شوهرت تورونا
عؤمرو بویو گزسه ده، هئی قورونا- قورونا^۲
گونلرین پیر گونونده دوشور غفلت تورونا
...دن سه پیر سوسای آنام، بیردن نورلانیر اوزو:^۳
نه یاخشی گلدی چیخدی بو ده بیرمان خوروز

^۱ - هشدرخان جینسیندن اولان تویوق.

^۲ - قوروماق، گؤزله مک.

^۳ - üzü

پپی یی قان قیرمیزی... بسی دیر بیر قازانین
ایلقار بالام، سن جانین
بو یولوغا توخونما، قوی بیرازجا دیرچلسین
کؤکلسین، جانا گلکسین،
رحم اندیر یولوقلارا منیم رحیم دیل آنام
اینصافینا قوربانام، اینصافلی، عادیل آنام
رادییونون میلینی، آرجا بورورام یانا،
ائفیرده^۱ جو به جور سس...
دؤیوشور نئچه دیکتور،^۲ بوغاز بیرتیر، هایقیریر
تؤوشویور^۳ نئچه دیکتور،
هپسی تله، هپسی تور
اوزاقلاردا بولوتلار، یاری نور، یاری کؤلگه
ABS دن سه پیر یئنه، تئهران رام اولا بلکه
تئهران دن سه پیر یئنه، تبریز خام اولا بلکه
دوشونورم... دولاشیر ایلدیریملار قانیما
بو حدودسوز، بو دیبسیز فضا اوکئانیندا^۴
یئر کوره سی آز قالا نهنگ تورا اوخشاییر
اؤکتور^۵ بیله یینده، مین-مین قاندال داشی بیر

^۱ - فضا، هاوادا

^۲ - diktör - اسپیکر

^۳ - نفس-نفس قالیر

^۴ - اوقیانوسوندا

^۵ - ekvator - خط استوا.

سرحدلرین آلتیندا زلزله لر یاشاییر
 طییاره لر، قاتارلار هاراسا دن داشی ییر
 ... نه چون سیلدی گۆزونو گۆره سن سوسای آنام؟
 بیرجه تویوغون باشی کسیننده آه چکن
 دؤزمه ین سوسای آنام!
 گۆره سن بیلیرمی کی، یئر اؤزونده نه قدر
 اینصافسیزلار یاشاییر؟!
 تویوغون یوخ، بیر خالقین باشینی کسمک اوچون
 جور به جور دن داشی ییر
 ایلقار یویور بیچاغی، سیلیب قویور کنارا
 تورپاق آتیر اوستونه قانا باتمیش اوتلارین
 بیرجه قان لکه سینه دؤزه بیلمه ین اوشاق
 گۆره سن بیلیرمی کی، ائله ایندی... هارداسا
 دونیانین سینه سینده اینسان قانی گؤل له نیر
 نوع به نوع... گیزلی - آشکار بشر قانی سئلله نیر
 آنام اوجاق باشیندا... عینی آچیق، اوزو شن^۱
 دوشونورمو گۆره سن
 هایانداسا ایندی جه سه پیر کیمسه باشقا دن
 دن دن کار آشماياندا،^۲
 بومبا چیخیر جیبیندن، راکئت چیخیر جیبیندن!

^۱ - üzü şən - اوزو گولش

^۲ - یئم ایشه یارامادیغیندا

ماسکالانیب، واخت اولور، ماسکاسینی گۆتورور،
چولپانی^۱ یوخ، بیر یوردو ایچه ریبه اؤتورور
امر ائدیر آرام-آرام:

دن یئی! اگر یئمه سن، بیل کی، سنینله وارام
دن یئمه سن، یوردونو تانکلار ایله شوملارام!^۲
توپلار ایله شوملارام!

دن یئمه سن، دنله رم آییق اوغوللارینی!
تله قیران، تور کسن ساییق اوغوللارینی!
... سیز ای دوولتیم، واریم-

سیز ای بو سالوندا کی عزیز اوخوچولاریم!
منیم زریم، گۆوهریم-

بایاقدان شئعیرمه دیققت کسینلریم!
گۆرورم، قارانیقدا آلودور گۆزلرینیز
هاردانسا صدا گلیر، هاردانسا دعوت، اؤیود:
- دود! دود! دود!

ساکیت دینله میرسینیز
کامان کیمی، یای کیمی گرلیلیر^۳ حیصه لرینیز^۴
منه آچیق دئیین سیز:

ایشدیر، دن سپن اولسا، دنه گلرمیسینیز؟! تورکان، ۱۹۸۳

^۱ -çolpa- بیر یا ایکی ایلیک خوروز.

^۲ -آلت-اوست ائدرم

^۳ -gərilir- آچیلیر.

^۴ -hissələriniz- سهم لرینیز.

منه شخصیت گرک

«آخی بو بویدا باغی تک باشینا بئجرمک اولماز. قئی وور،^۱
قوشولسونلار هره بیر ایشین قولپوندان یاپیشسین. تک الدن سس
چیخماز.» (بیر دوستون دئدیکلری)

نصیحتین قشنگ دیر، ساغ اول، عزیزیم ساغ اول
جومله لرین سو سپدی نفسیمین اودونا،
کوره ییمین ترینه

سنین جان یانارلیغین بیر تسکین لیک دیر منه
بلکه آزجا سویودو اللریمین قباری
آما چوخ دا غم یئمه،

تک ده ییلم بوردا من

شاه مات تاختاسی کیمی بو لکلر کؤمه ییمدیر

منیم له صؤحبتله شن چیچکلر کؤمه ییمدیر

هئچ کس دن اوماجاغیم، هئچ کس دن گیله ییم یوخ

ریحانیمین عطرینی دونیالارا داشی یان

کولکلر کؤمه ییمدیر

مگر یالقیزام می من؟

آخشام دوشنده گلیب چیراغیمی یانديران

فلکلر کؤمه ییمدیر

توخودوغوم گبه^۲ ده بو رنگلر کؤمه ییمدیر

^۱ - qiy vur - سسله، چاغیر

^۲ - gəbə - بؤیوک دؤشه مه، فرش.

قوهوم-قارداشیم دئدین؟
 یاخشی ساخلا یادیندا:
 ائله ایش وار اونو سن گرک اؤزون گۆره سن
 بلی، شخصاً سن اؤزون!
 لاپ ایفلیج اولسان بئله
 ایمکله ییب، دارتینیب، سورونوب دیزین-دیزین
 مقصدینی ده میردن، داشدان قوپارمالیسان
 یالنیز اؤزون، تک اؤزون!
 گونش تک دی، آی دا تک
 هر ایل دولانیب گلن باهار تکدی
 یای دا تک
 فرهاد تک بیر اوغولدو،
 بیستونو قالدیردی کولونگونون اوجوندا
 یکی عالمی توتدو تک نیظامی اووجوندا
 یئتمیش دیلین صررافی الفارابی تک ایدی
 اؤز عصرینین ایگیدی
 حضرت عیسی تک ایدی
 حضرت محمد(ص) ده تک
 حررا داغیندا یالنیز اؤزوندن آلدی کؤمک
 بیلدی کی آرخاسینجا یوز میلیونلار گله جک
 شاعیرلر وصف ائدیرلر کوللکتیوین گوجونو،
 من ایسه فرد اولماغی!
 مین-مین سئل آخاریندا اریمه یین، ایتمه یین

ارضین هر گوشه سیندن گؤرونن مرد اولماغی!
 قیشدان چیخارمالیام یازی بکله ین باغی
 قوی نفسیم ایسیتسین بو دون توتوموش تورپاغی
 بوتون بورولغانلارین^۱ قولونو بورمالیام
 تک باشینا، تک اؤزوم،
 بوتون قارا یئللری اؤزوم سوسدورمالیام
 تک باشینا، تک اؤزوم
 من لییمی ساخلاسام،
 من اولماغی باجارسام،
 بو یالین اللریمله او داش تاوانی^۲ یارسام،
 باغیما نفسیمله یازی گتیره بیلسم
 خطایی گولشنینی بیرده بیتیره بیلسم،
 چوخ گومان کی، آردیمجا نچه مین ار^۳ گله جک
 داها گوجلو، داها مرد اکینچی لر گله جک
 اؤز روحومدان، قانیمندان گوج-قووت گرک منه
 تک قالماقدان قورخمايان شخصیت گرک منه
 آلقیشلار دئییرم من
 مین کیشی نین ایشینی تک باشینا گؤرمه یه

^۱ - گرداب لارین

^۲ - سقفی

^۳ - کیشی، قهرمان

بوتون قاسیرغالارا^۱ کؤکسونو تک گرمه^۲ یه!
 نئچه داغین آلتینا چیینی تک وئرمه یه!
 منیم بو اولوی غایم عوممانلار کیمی بوللور
 ائله گئنیش عوممان کی،
 بوتون قاسیرغالاری اول-آخیر سوسدورور.

۱۹۸۷

^۱ - طوفان.^۲ - آچماغا.

موشفیق ده نیزی

... پول-پول شفق لریله مین بیر رنگه چالاندا
 آز قالا اؤزو بویدا ماوی تونقال اولاندا
 یوسونلو^۱ بیر قیانیین ائه یینده دایاندیم
 دایاندیم، سنی آندیم
 ماوی لیکلر یانیرکن آل گونشین آلتیندان
 ائشیتدیم، سسین گلیر هر دالغانین دالیندان:
 -آه، بو اوزون سئودا یولو وورولورمو باشا، کؤنول؟
 کامان چکدیم، نیشان آلدیم، ده یدی اوخوم داشا، کؤنول!
 سسین، آغاپاق، اوجا دالغالار قانادیندا
 چیرپیلیر ساحیللره، چیرپیلیر سولار اودا
 گونش دوز^۲ تیم اوسته، جاهان یانار بیر تندیر
 سسین یانار قوملارا بلکه گولاب چيله ییر
 - یئنه او باغ اولایدی!...
 گورولتولر ایچینده سسین نه قدر آیدین
 سسین دیریلیک سویو، سسین هئیلی^۳ اوجادا
 نور مونجوقلو، آغاپاق لپه لرین اووجوندا،
 - اوخو تار، اوخو تار!
 سنی کییم اونوتار؟
 بیردن حیسس ائدیرم کی، سولاردا زر اوخویور

^۱ - yosunlu - خزه توتوموش.

^۲ - düz

^۳ - خئیلی، چوخ.

نوع-نوع ایرماقلاریلا ایکی قیطه نی^۱ قوجان^۲

کاسیی-خزر اوخویور.

اوخویور مین شاخه لی ایده ل، کاما، تئرنک، کور^۳

سؤکور سال قایالاری، ده نیزه داش-قاش تۆکور

دایانمادیم، یورودوم، دره گئچدیم، داغ آشدیم

«خان که پز»^۴ یاناشدیم

«مارال گؤل»^۵ یاناشدیم

گۆردوم یئنه اوخویور بیاض یاللی دالغالار

«آش ده نیز، آشقین ده نیز...»

قئیل و قاللی دالغالار

دئدیم، الیمده توتوم او صدانی، او سسی

نفسیمده ساخلاپیم او موقددس نفه سی

آداددیم^۶ خان آرازی، قوجاقلادیم تبریزی

گۆردوم «موشفیق»یم دئییر

قانا باتمیش باغلارین هر جیغیری، هر ریزی

ترلانسان، گۆیدن ائنمزسن،

بو توپراقدا سئوینمزسن

من دؤنه رم، سن دؤنمزسن،

^۱ - قاره نی.

^۲ - qucan - قوجاقلایان.

^۳ - kür - چای آدلاری.

^۴ - xan kəpəz - یئر آدی.

^۵ - maral göl - یئر آدی.

^۶ - آتلاندیم، گئچدیم

ای قیریلان شیشه کۆنول!
 اۆزو بویدا گۆز یاشی-آنام خزر هئی آغلار
 آنام خزر جاواب وئر، سنین نئچه آدین وار؟
 کاسیی، خزر، قوزغون مو، یوخسا آغ ده نیز، طبر؟
 - خئییر!- دئدی لپه لر.
 عوممان قلبلی شاعیرین جاهاندا ایزی یم من
 موشفیق ده نیزی یم من!
 من خیزی دان گلیرم، اوردا گیزی بولاقدیم
 یاردیم^۱ سال قایالاری، بیر گون گورهاگور آخدیم
 اۆز اوخو اطرافیندا هرله نیر^۲ یئر کوره سی
 بو اوخ اونون اۆزودور.
 نغمه مین آدی موشفیق
 آغیزمین دادی موشفیق
 یوکسکلر بیر اۆلکه نین اوچار قانادی موشفیق
 آه، گۆره سن نه اوچون
 یوز شئعرباز ایچیندن بیرجه او شاعیر گئتدی؟
 نادان قالدی... کوت قالدی... ناکس قالدی... کم قالدی
 یوز ساخسی نین ایچیندن فلک بیر دوررو^۳ چالدی
 آه، بو نه جور زاوال دی؟

^۱ - سؤکدوم، آرالادیم.

^۲ - بۆلدوم، بییرتدیم.

^۳ - اینجی.

مین-مین کالین^۱ ایچیندن بیر ده یمیشی^۲ آپاردی
 باغیمین اورتاسیندان آلاغی یوخ، اوتو یوخ
 بار وئرن آغاجیمی یئرلی-دیبللی قوپاردی
 هاراداسا بیر زلزله...غریب بیر آخشام چاغی
 لاپدان اوچوب تۆکولدو قوشقار،^۳ ساوالان داغی
 کاغیذ، قلم قووه لی ماسادان قوپاردیلار
 باسیب ظلومت ماشینا خلوتی آپاردیلار
 قار اوستونده ایستی قان، زنجیر چئینه ین ایتلر
 جرگه دن گئری قالسا گول له له نن ایگیدلر
 بوز داغلاری آلتیندا باسدیریلان اومیدلر...
 داشا، قایایا دؤنموش یورغون، اوزگون آددیملار
 ارضی آلیب چیینینه، داغلار آشان آداملار
 خزلدن ده دئیرسیز...
 دونن وطنیم سیبیر^۴
 بو گون کفنیم سیبیر!
 نه چون قوجاقلامیرسان،
 خزل کیمی تۆکولن، بو اوغوللار سنین دیر
 ... بوزوونادا^۵ دورموشام سال قایانین باشیندا

^۱ - خام.

^۲ - dəymiş - بئتیئش میئش.

^۳ - qoşqar داغ آدی دیر.

^۴ - سیبیریا.

^۵ - buzovna

آخیشیب گلیر باکی
 چارخلارین ایستی سیندن
 دزگاهلارین حی سیندن
 سئخلرین^۱ توستوسوندن
 بوروقلار^۲ بورکوسوندن^۳ بئزنلر قاجیب گلیر
 گلیر گوژرون نه قدر
 اوره کلری شیشنلر
 عؤمرو اودا دوشنلر
 بئلی قیزیل قورشاقلی آوتوبوسلار کناردا
 قوما باتمیش تکرلر دؤنوب آتسه، اودا
 یینده گون چتیری، هامی جان آتیر اونا
 اودور، بیر ده لی قانلی «وولقا» سینی بیر باشا
 سورور لپه دؤیه نه
 آتیلیر سویونمادان... ائله بیل چیچک ده ریر
 خزری اوره یینین آلوونا اندیریر
 اودور، نغمه قانادلی پیونر دوشرگه سی،
 یاریمچیلیپاق بدنلر-گئجلیک، قودرت سرگیسی
 کؤرپه اووجلاریندا کیچیک تئرك،^۴ کیچیک کور^۵...

^۱- اوره تیم بؤلومو، بخش تولید.

^۲- نفت قویولاری.

^۳- bürkü- بوغوجو ایستی لیک.

^۴- terek- چای آدی دیر.

^۵- kür- چای آدی دیر.

جوجوقلار دالغالاردا چیچک کیمی گۆروکور...
 آشیب داشان دالغالار سونسوز ساحیل اوزونو
 یویور یوز-یوز بدنن مین ایللرین توزونو
 دالغالار آشیب داشیر، سرین بوزلو دالغالار
 آغ مونجوقلو، کۆپو کلو، آی اولدوزلو دالغالار
 جهنم دن قاچانلار بوردا گلیر ریققه ته
 آچیب سرین قوینونو، ده نیز دؤنوب جننه ته
 منیم کؤنلوم دینله ییر بو گۆزه ل، شن ده نیز
 ساحیللره شئح سه پن موشفیق له شن ده نیز

۱۹۸۴

سن مندن اوره کلی سن

ایلك آددیمی سن آتدین... سن مندن اوره کلی سن
 آددیمین دا کی لوطفه، جسورلوغا مین احسن
 آددیملارین یئرده یوخ، داها گۆزوم اوسته دیر
 سن کی، وارسان جاهاندا، جاهان بیر گول دسته دیر
 سن بو ظریف لیینده ایلدیریم دان گوجلوسن
 سن کی، ال وئردین منه... او اینجه الینده سن
 فیرتینادان، توفاندان، زلزله دن گوجلوسن
 ایلك آددیمی سن آتدین، ای کؤنلومون گووه نجی
 سنده قیز گوجو وارمیش، اوسته لیک اوغول گوجو
 ایلك آددیمی سن آتدین، مندن بیر قیرپیم اوول
 سنین بیرجه قیرپیمین بیر عؤمورموش، ای گۆزه ل!
 آخی هاردان بیله یدیم، سئوگی نین سئحری وارمیش:
 بیر قیزجاغیز کؤکسونده شیر اوره یی اولارمیش!
 ایلك دفعه سن یاناشدین، سن یورودون، سن گلدین،
 گونشین می یانیندان، دئ هانسی گؤیدن گلدین!
 سن مندن اوره کلی سن، سن مندن بیراز درین
 سوروش، دنیا کیمیندیر؟ یالنیز اوره کلی لرین!
 من اعتراف ائدیرم، ائشیت، ای گؤوهر، ای دورر:
 سعادت وئرلر، آلانلاردان گوجلودور!

تورکان، ۱۴ ماییس ۱۹۸۸

آزادلیغیم

هر کیشی موسستقیل بیر پارتی یادیر^۱
 هر کیشی ان عالی بیر حاکیمیت
 دوولت سرحددیمی، آزادلیغیمی
 هئج کسه وئررم! بیلسین کم فرصت!
 هئج بیرینه رام اولمادیم
 نه ثروته، نه شوهرته
 نه بیر جننت ایچینده جه مرمر قصره، عیمارته
 نه ریاست هئیتینه، هر جهتدن کم هئیته
 هئج بیرینه رام اولمادیم: پولاً، وارا
 زر جیلیدلی کیتابلارا،
 قه لپ^۲ مئدالا، بوش چلنگه
 یالنیز کؤنول آزادلیغی!
 بو عشق ایله گیردیم جنگه
 یالنیز کؤنول آزادلیغی -
 حتتا ده میر بیر قفسده
 «گولوستانی»، «تورکمن چایی»
 قانلا یازان بیر محبسده
 چاپلاری بلکه ده ساخلاماق اولار
 من ده نیزلر کیمی آزادام، آزاد

^۱ - پارتی، حزب.

^۲ - بدل، قوللابی.

گه دا^۱ قارشیسیندا ایکی الینی
 یئرته قویانلارلا ان کسین تضادا!
 ایلدیریملار کیمی، لئیسانلار کیمی
 بورولغانلار^۲ کیمی، آزادام آزاد!
 تمکین له هرله نن^۳ یئر کوره سی یم
 منیم آزادلیغیم، منیم گوجومدور
 منیم آزادلیغیم قان سورانلارین
 جیندیر^۴ ماسکاسینی بیرتماق اوچوندور
 منیم آزادلیغیم هارایلا بیر کی،
 چیخین ماغارا دان، ای عنترلریم!
 باشینیز اوستونده او گوئیلر بویدا
 هاوایا تامارزی^۵ آغ جییرلریم!^۶
 نه بدبخت دیر ائوینده ده دیپلومات تک هرله ننلر...
 یاشاماغا تامارزیلار، عؤمرو بویو گیرله ننلر
 دوشمنیم می؟
 مگر دوشمن کلمه سینه هئچ لاییق می نادوروست لر؟
 یاریم دوشمن، یاریم دوستلار؟

^۱- آلچاق، رزبل.

^۲- گرداب.

^۳- دؤن.

^۴- cindir - اسکی پوسکو، بیرتیق.

^۵- حسرت.

^۶- آغ جیگر، قورخاق.

سوت گؤلونده، یاریشانلار، اوزوشنلر^۱
قانی قارا،^۲ اوزوشنلر، بیرجه یول «حوح»! ائشیدرکن بوزوشنلر
بؤیوک تاریخ قاتاری نین تکه رینه ایلیشنلر
آزجا ماجال تاپان کیمی روتبه لری بؤلوشنلر،
دیری قوللار، اؤلوشنلر آنلار می بو سعادت؟
منیم ال بویدا جا کؤکسوم ایچینده
یثره، گؤیه سیغماز حاکیمییتی؟!
ایسته سین، بالامی وئرره رم اونا،
اوزه رم، لاله می وئرره رم اونا
آغزیمین دادینی، گؤزوم اودونو،
چاییمی، سئلیمی وئرره رم اونا
وئرهم گؤیلر بویدا آزادلیغیمی!
یالنیز وطنیم دیر آتام، قارداشیم
قاریشیب دؤنموشم یورد هاواسینا
دونیادا هئچ کسه اییلمز باشیم
باش اییر عادیجه^۳ قوش یوواسینا!
منیم آزادلیغیم یالنیز اونوندور،
اؤلسم ده یئنی دن گلرم جانا،
دیریلیک سویو تک قووشا بیلسم،
دوداقلاری یانیق آذربایجانا...

^۱ - اوزمه یاریشی وئرلر، شناگران.

^۲ - سینیرلی، حرصلی.

^۳ - متواضع.

خالق ایراده سی

من قالمیش سام معلول-مشغول، الیم قوینومدا، قوینومدا
لاپدان^۱ گوردوم: داغلار گلیر ائلین بوینوندا، بوینوندا
دوشدو یادا قدیم مثل:
ائلین گوجو، سئلین گوجو، یئلین گوجو
یئلین گوجو قاسیرغایمیش،^۲
سئلین گوجو قاینار عوممان
ائلین گوجو داها زورموش قاسیرغادان، اوکتاندان^۳
خالق آددیمی زلزله دیر،
خالق آددیمی بیرجه آندا بو عالمی تزه له دی
خالقین گوزو صراف گوزو، سئچیر آغی قارادان
کنافتی سؤکوب تۆکه، گوزه ل لیگی یارادان او!
خالقین الی ایلدیریمدان، راکت دن ده گوجلو سیلاح
خالق الینده قیلینج اولدو چکدیگیم آه
خالق الینده عادیجه^۴ داش کومتادان^۵ داها گوجلو
گوز یاشیما تاب ائتمه دی بو آغ گونلو، قارا گونلو
نه یاخشى کی، تسلیم ده ییل بوش قرارا، بوش شوعارا،
منیم خالقیم اوزو بویدا بیر جاوایدیر

^۱ - ببردن بیره.

^۲ - طوفان.

^۳ - اقیانوس.

^۴ - ساده، نرمال.

^۵ - kometa - قویروقلو اولدوز، ستاره دنباله دار.

تبلیغات باز^۱ قوچولارا^۲

بوشقاب دیبی یالایانا بیر سیلله دیر منیم خالقیم،
بوگون بشر تاریخینده ان ایشیقی مرحله دیر
منیم خالقیم!

دار گوزونو گئنیش آپسین

قوی اوچ یوز مین تورک آذری

پرن-پرن، دارماداغین ائدن قووت،

او قووه ته تسلیم اولموش کور خیانت!

گوزه ل دئمیش بیزیم حکمت

ساتقینلارین آرخاسیندان تپه جیکدیر

غضب سئلی جوشان میللت!

هئج بیر کؤمک اولمایاندا خالق اؤزودور کؤمک، یاردیم،

من بو داغا آرخالانیب صفلر یاردیم

کؤله لیگی آلت-اوست ائدن بیر آزادلیق مشعلی یم

گؤز یاشیمی بوغا-بوغا،

فرحلی یم، نشئه لی یم

یاشا، وار اول، ای کازبئک دن،^۳ ساوالان دان، اوجا خالقیم!

بنووشه تک داییم جاوان، داغلار قدر قوجا خالقیم!

رزبللرین، قاتیللرین آخیرینا چیخان خالقیم!

حتتا دوشمن بالاسینی اوره یینه سیخان خالقیم!

^۱ - تقلیدچی.

^۲ - زوربالارا.

^۳ - kazbek - داغ آدی دیر.

یاشا، وار اول!

بختیار اول!

احکاملارا، مئیدانلارا سیغیشمایان منیم خالقیم!

رزالتہ، اسارته، هر زیلله ته غنیم خالقیم!

آیریلیق تورکوسو

چاتدی وداع دمی، گل وداع لاشاق
 نه ایچین دولوخسونموش^۱ بولود کیمی سن؟
 هله بو واختاجان، اؤزون بیلیرسن
 هئچ سنی باغریما باسامیشام من
 او اوزون کیپریکلی، دجل^۲ گولوشلو
 قونور گۆزلریندن اؤپدوم مو اولای؟
 هله بو واختاجان یا من، یا آنان
 بیر جام سو آتدیق می چیخدیغین یولا؟
 کوره کلی، اوره کلی، قوللو-بیلکلی
 گئنجلگیینی سانکی بو گون گورورم
 منیم غورورومدا بیر آزا نیسگیل،
 دریا سئوینجیمده داملا بویدا غم
 مگر بو واختاجان گزدیردیم می هئچ
 آتا اللریمی اوغول بویوندا؟
 چاتدی وداع دمی، گل وداع لاشاق
 عشقین داغلارینی آپار بویوندا
 آنانین گۆزونده ایکی داملا یاش
 منیم سه اوزومده گونش تبسسوم
 سنه بو ایشیقلی تبسسومومو

^۱ - گۆزلی دولموش.

^۲ - یاراماز، شولوغ.

ارمغان وئریرم، ای جانیم گؤزوم!
 بو گون «بیله جر»ین واغزالی^۱ قاینار
 آتالار-اوغوللار وداع لاشیرلار
 بیز ده وداع لاشاق، قوجاق لاشاق گل
 نام خودا،^۲ برکییب تونج^۳ چیینلرین
 ماشاللاه مؤحکم سن لای دیوار تکین
 آغزینین ساریسی یئنی جه گئتمیش
 یا هله گئتمه میش... قوی آنان دئسین
 هله آنان اوچون سن اوغولوسان^۴
 بئشیک رایحه لی، سوت قوخولوسان
 بودور قاتار بویو اینسان قاتاری
 سئیر ائت پنجره یه دیرماشانلاری
 باغلاما، گول دسته، شکیل وئرن کیم،
 باداملی، لیموناد «اود» اؤتورن کیم
 واگونلار ائله بیل ساپدا میرواری،
 پارووز،^۵ داش کؤمور، آلیشیر اوجاق
 بیر آزدان سئیر ائت شعاع رئلسلری^۶

^۱ - ایستاسیونو.

^۲ - ماشاءالله آنلامیندا بیر تبریک ایفاده سی دیر.

^۳ - tunc - محکم.

^۴ - یوخوداسان.

^۵ - لوکومتیو.

^۶ - şua relsləri - شعاع رئیللری.

تکرلر آلتیندا اوغولدا یا جاق^۱

باخیرسان، گولورسن، ال ائله ییرسن
 گۆزلرین زیلله نیب دوز بیزه ساری
 من ایندی بیلدیم کی، پارووز ده ییل
 زامانین حؤکمودور چکن قاتاری
 سنی یولا سالان تکجه بیزیک می؟
 گئدیرسن فیکیر وئر، چینالار قالیر
 باشینا دؤندویوم «بیله جر» ینین
 سئیره ک باغلاریندا آلچا، نار قالیر
 اوتانیب وازغالا^۲ گلمه ینلرین
 وئرہ بیلمه دیگی چیچکلر قالیر
 بیر گونده اوچ دفعه، بلکه دؤرت دفعه
 زنگ ائدن نیگار ان ملک لر قالیر
 گؤیرچین لر قالیر داملارین اوسته
 آبشه رون^۳ قوخولو کولکلر قالیر
 گئدیرسن، گولورسن، ال ائله ییرسن
 کیم بیلیر بلکه ده بو ساعات، بو دم
 قانیندا موقددس بیر آند یئتیشیر،
 بو پولاد رئلسلردن^۴ مین دفعه مؤحکم

^۱ - uğuldayacaq - نعره چکه جک.

^۲ - ترن استاسیونو.

^۳ - خزر ده نیزینین باتی ساحیلینده کی ان بؤیوک یاریم آدا.

^۴ - ده میر یولو رئیل لری.

آنامین نیگاران گۆزوندن آخان
 زر-زر، ده نر-ده نر یاشا آند اولسون،
 بوتون ثروتلری داییم داشینان
 مازوتلو توپراغا، داشا آند اولسون!
 خالامین، بی بی مین تر تۆکه تۆکه
 یاغ ایله سوت ایله زعفران ایله
 یوغوروب...چنگل له ناخیشلادیغی
 قوغالین^۱ موقددس رایحه سینه
 کسدیگیم قیسمتین هر تیکه سینه
 آند اولسون... شاه بابام ار «خطایی»نین
 یاریمچیق ایشینی تاماملاماغی
 بیزدن طلب ائدن قانین سسینه:
 دؤیوشچو آدینا لاییق اولماسام،
 منه حارام بیلسین حاققینی اوجاق
 یالنیز اللریم یوخ، بو گوندن منیم
 جانیم دا، بئینیم ده سیلاح لاناچاق!

۱۹۸۵

^۱ - qoğal - یاغلی چۆره ک.

بیر دوستون دئدیکلری

من نه «اخشیتان»^۱ ام نه «قیزیل آرسلان»^۲
 آنجاق سن اوزون لاپ «نیظامی» سان
 من آیاق توزونام، سن باشیم تاجی،
 چون منیم خالقیمین سؤز معماری سان
 بو سؤکولن دانا^۳ قوربانام، ای دوست!
 قیزیل گون دوغانا قوربانام، ای دوست!
 گؤزلرین-عؤمرومده قوشا پنجره،
 سنی یارادانا قوربانام، ای دوست!
 من ساری خزلم، سن یام یاشیل باغ
 من شئح داملاسی یام، سن سوسماز بولاق
 سن بیر گون اؤلسن ده داییم دیرینسن،
 ای حیات اورمانی، ای بارلی بوداق!
 ساغیمدا شاعیریم، سولومدا گۆزه ل
 قارشیمدا صاف ده نیز، ساحیلده چؤر-چؤپ
 آی منیم آداخلیم، أزجا یاخین گل،
 شاعیر ساچلارینین دالغاسیندان اؤپ!
 بیر جوجوق قیشقیردی بیر آغ به لکده،
 آنا دوشوندو کی، قول-بوداق آتدی
 آنا بیلمه دی کی، بیزه وئردیگی

^۱ - axistan

^۲ - ایل ده نیزلیلر دوولتی نین اوچونجو حوکومت داری.

^۳ - صبح

بلکه جوجوق ده ییل، بیر کایناتدی
 ایندی جه بو یئردن قالخاجام من،
 اوزوم^۱ آللانا جاق سئوینج یاشیندان
 ساغدیرسا، اؤپه جم آنا گؤزوندن،
 اؤلوسه، اؤپه جم مزار داشیندان
 سنین حالالیندی بو تام، بو روزو
 چون اوره یین شیردی، ظاهرین قوزو
 شاعیر سؤزلریدی گه تیرن دادا
 بیزیم سوفره میزده چۆره یی، دوزو^۲
 بو موقددس آنا^۳ قوربانام، ای دوست!
 اوزدویون^۴ ریحانا قوربانام، ای دوست!
 دؤرت عونصور، بیر آنا یاراتمیش سنی،
 سنی یارادانا قوربانام، ای دوست!

۱۹۸۶

^۱ -üzüm^۲ -düzü^۳ -آن، لحظه^۴ -دردیگین

موسیقیل لیک

گه تیر خره یی^۱ اوغلوم!
 - گه تیر قایچی نی دا، گه تیر بئلی ده
 گه تیردی ساچین دا عطیرلی کولک
 - آتا، نئيله یک؟
 - اوغلوم، بو یازیغا آزادلیق وئره ک:
 انجیر آغاجینین اسارتینده
 قالماسین ته نک^۲
 انجیرین گوؤده سی توپ لوله سی تک
 گووروسن توشلانیب^۳ یئرین ترکینه^۴
 ته نک سه سولقون - ساری
 قورا مؤوج^۵ اولوب سالخیملاری
 گونش دیر موسیقیل لیک،
 او، حسرتدیر گونشه
 درین ده یوخ، اوزده دیر زورلا آتدیغی ریشه
 قونشو باغبان دئمیشکن،
 یازیق باغا بئغاییب^۶

^۱ - سئدییه.

^۲ - tənək - اوزوم سالخیمی.

^۳ - یؤنلمیش.

^۴ - دیبینه.

^۵ - مویز، کیشمیش.

^۶ - یارالانمیش.

قوجاقلایب انجیری قورخوسوندان، فیکیر وئر
 بیراز دیز قاتلایب چالیشماق گرک،
 بیراز قوم ارخینه بولاشماق گرک
 آچسین یاخاسینی یئلره بیر گون
 بیراز هاوا گورسون، آزادلیق گورسون
 اونون یاغیش پایینا، شریک چیخان اولماسین
 اونون کولک پایینا، شریک چیخان اولماسین
 آلماسینلار الیندن اولدوزلارین نورونو
 گنجه توخویا بیلسین قیروون^۱ آغ تورونو
 موستقیل قارشی لاسین هم لئیسانی، هم قاری،
 ایچیپ نوش ائده بیلسین قوپان قاسیرغالاری
 ایسته سن نوش ائده بیلسین قوپان قاسیرغالاری
 ان یاخشی، گوزه ل بیر سوز اؤیره ده رم
 موستقیل لیک، باغیم سیزلیق،
 یعنی الین، قولون باغلی اولماسین
 قوجاغا، قولتوغا قیسیلما یاسان،
 کیمینسه بوینوندان آسیلما یاسان
 اوغلوم یاددا ساخلا، بو سوزوم حاقدیر:
 قولتوقدا یاشاماق، یاشاماقدیر.

^۱ - QIROV - بوز وورموش شئخ.

سۆنجین زیروه سی، غمین زیروه سی

بو سۆز بلکه یارانمیش،
 غضب، حیددت سئلیندن:
 -داد^۱ یاریمچیق الیندن!
 - داد یاریمچیق الیندن!
 - یاریمادیق^۲ ایستی سیندن
 کور اولدوق توستوسوندن
 گاه گیزی دئییلر، گاه آشکار، آچیق
 باغدا آغاچ یانیب، تاغدا^۳ شاماما،^۴
 گلنده آرخالارین
 سویو یاریمچیق
 بلکه سو قیتلیغی فلاکت ده ییل،
 سؤگنین قیتلیغی بلادیر فقط
 یاریمچیق محبت، یاریمچیق نیفرت،
 یاریمچیق سعادت، ان بؤیوک عیلت
 هاچان زه هرلندی بو قان، بو ایلیک؟
 نه قدر یاریمچیق! یاریتماز^۵... یارا...
 یاریمچیق نجیب لیک، یاریمچیق مردلیک

^۱ - هارای، فریاد.

^۲ - فایدالانمادیق.

^۳ - بوته و ساقه.

^۴ - بیتمیش، قوون.

^۵ - کؤتو.

مگر یار اشارمی یارانمیشلارا؟
 اینسان جسارتله گلیر دونیا یا
 بس هاردان ییغیلیر سونرا بونجا درد؟
 خسیس لیک دئمک دیر یاریم سخاوت،
 قورخاقلیق دئمک دیر یاریم جسارت
 سنی اوزدن سالییر او ماسکا-اوزلوک
 کؤنولسوز سالان دا-بیر نوع غم، کدر
 منه شئعرباز یوخ، صنعتکار وئرین
 گؤروم کی، هر سطری قیلینجدیر، اوخ دور
 یاریمچیق شاعیرین، یاریمچیق شئعیرین
 قورو تیکانجا دا ده یری یوخدور
 دولدور پییاله می گور^۱ بولاق کیمی،
 قوی داشسین، تۆکولسون، دولدور فینجانی،
 بوتوو ایسته یرم هر قیسمتیمی،
 بوتوو ایسته یرم آذربایجانی
 یا «بئش» وئر، یا «ایکی»، «اوچ» ایسته میرم،
 أصلا خوشلامادیم اورتا قیمتی
 اورتا باجاریق لا بو یورد، بو عالم
 حئیران قویا بیلمز بشریتی
 قالخیرام ساوالان یوکسک لیگینه،
 دیلیمده قلبیمده وطن نغمه سی،

هر شئیین زیروه سی گرک دیر منه:
 سئوینجین زیروه سی، غمین زیروه سی
 وئر منه اودونو، اودلار دیاری:
 سانما بو آتشدن یان دوراجاغام^۱
 بوتون یولوقلاری، یاریمچیقلااری،
 سنین آتشین له یاندیراجاغام!

تورکان، ۱۷ اکیم، ۱۹۷۰

^۱ - اوزاق دوراجاغام.

سس سیز آچیلان گول له لر

واخت اولور دیدیرلر بیر- بیرینی،
 فقط سنه قارشی بیرله شیب اونلار
 قیجیب، ایتیله ییب کوت دیشلرینی
 سؤزونه، شئعینه گیریشیب اونلار
 چوخدان خیسینلاشیب،^۱ خوسونلاشیب لار^۲
 بعضن آچیق-آشکار، بعضن خلوتی
 بوگون ییغیشیلار، اسیب جوشوبلار
 سنی ردد ائدیبلر بیریولوق، قطعی
 ساکیتجه چیخسان دا رنداکیسیان
 گؤرورم، گؤزلرین اود کیمی یانیر
 پولاد چرچیوه لی کیچیک کؤکسونده
 بلکه ده بؤیوک بیر عوممان چالخانیر
 پرت سن می؟ گل، بیراز گزک ساحیلی
 باخ، اودور، قیز سؤیود-ساحیل گۆزه لی
 یاشیل ساچلارینی تۆکوب ده نیزه
 گئده ک...بئش-اون داملا سرین لیک چیلر
 مهر-ولفت تشنه سی اوره ییمیزه
 اینسانلار اینسانی یارالایاندا
 بعضن لوقمان اولور طبیعت بیزه

^۱ - فیسیلداشیب.

^۲ - گیزلیجه دانیشمالار.

سن کی چوخ گۆرموسن...اوشاق ده ییلسن
ایلک دفعه دوشورسن مگر چتینه؟
مگر آز می ده ییب سولاحخای^۱ سیلین
ده ییوسون، ناکسین داش صیفه تینه؟
سنین مردلیگیندن قورخورلار اونلار،
یوز نامرد اوست-اوسته بیر مرده ده یمز
پولاد سرتلیگیندن قورخورلار اونلار،
مثل وار سینسادا، پولاد ایلمز
آماندیر، بودره مه،^۲ آلیم قادانی،
اینان، سببی وار یالواریشیمین
اوغوللار بودره ییب بو یولدا بعضن
ایمدن آلیبلار مسلک داشیمی
روحون دا بوللورموش، غاین ده بوللور
سنین صافلیق آدلی بیر خزینن وار
صافلیقدان چکینیر، صافلیقدان قورخور
باتاقلیق ایچینده یووا سالانلار
سن گۆزو کؤلگه لی اولسایدین اگر،
چوخدان آلیشاردین او قارانلیغا
بیر آزجا لکه لی اولسایدین اگر،
چوخدان قاریشاردین او باتاقلیغا

^۱ - سول الی.

^۲ - büdrəmә - یولدان چیخما.

سنین قودره تیندن قورخورلار اونلار
 دئمیرم وظیفن، یا چلنگین وار
 ساختا چلنگلری گنج-تئز تاپداییر
 حاققین آغ یولویلا آدیملایانلار.
 گوردون مو اوتاقدانئجه وورنوخور^۱
 آز قالیر هر شئی سؤکوب داغیدا
 اینسان اؤز یئرینه یاراشمایاندا
 باجارمیر ستولدا^۲ اوتورماغی دا
 یانینی قویماغا یئر تاپماییردی
 گرک سن دئییه یدین اونا یاواشدان:
 - اینسان اؤز یئرینده ایلشمه ینده
 «یان» دا آیاق اولور، آیاق دا، باش دا
 گوردون مو، قیزاریب بوزاریر نئجه،
 حاققین قودرتینی حاقسیز تئز دوپور^۳
 سرینکش^۴ اؤنونده سرین له سه ده
 تر اولوب تۆکولور اوزونون سویو
 دیلی توپوق چالیر، دیلین نه سوچو
 فیتنه قوتوسونا چئوریلیبسه باش
 وظیفه اوستونده گورزه له شیب سه

^۱ - دؤنوب دورور.

^۲ - قولتوقدا، مبل دا.

^۳ - ائشیدیر.

^۴ - سرین له دیجی، کولر.

نوع-نوع دئشیک لره گیرن یئکه باش!
 اونلار سس سیز آتیر اؤز گول له سینی
 سس سیزجه بیر قرار:- یاراماز چاپا
 ایندی فرهاد گرک، اود تیشه سینی
 هرله ییب^۱ قارتیمیش قایانی چاپا
 یاراتماق گوجوندن قورخورلار اونلار،
 قلم شعاع کیمی داشدان گئچرمیش
 یاراتماق حیسیسینی یادیرغایانلار
 نئجه خبیث له شر، خدیم له شرمیش
 داریخما، داریلما، عزیزیم منیم
 اثرین زردیسه، زرگر تاپیلار
 بیر ده گۆره رسن کی، ده ییشدی ایقلمیم،
 آچیلدی اؤنونده سیم-سیم قاپیلار
 اؤزون قیراجاقسان طیلسیم، سددی
 هله موباریزه تزه باشلانیر
 آنلا کی، گول له نین ان زهرلیسی
 ایلهاما توشلانیر، روحا توشلانیر
 سن اؤز منلیگینی بیر خزینه بیل
 پولاد ته پیگینی وور گه برسین شر
 بیل کی، چوخ دا شئعرین مؤحتاجی ده بیل
 کیشیلر، ایگیدلر مؤحتاجی بشر.

تورکان، ۲۷ آغوستوس، ۱۹۷۸

^۱ - دؤنده ریپ.

کیشی بطنی

ایندی ان بؤیوک مرض
 بو بیر تیجی زمره دیر، بو ساتقینلار اوردوسو
 جمعیت ده نیزینده گورول-گورول^۱ چوخالیر
 یالان، ریا کوروسو^۲
 بو دار گؤزلر سوروسو، شرفسیزلر سوروسو!
 بونلار بئش-آلتی ده ییل، اون ده ییل، اون بئش ده ییل!
 بونلار باتاقلیق ایکن
 اؤزونه گولشن دئییر!
 تضييقه،^۳ اینفارکتا^۴ دؤزر اوره ییم
 آچیق دوشمنه ده جان وئرمه رم من
 سیز منی قوروپورن اؤز ایچیمیزده
 ماسکالی ده ییوسون تسوموندن
 چؤره ک ده تاپیلیر، ات ده، بالیق دا
 محبت، سعادت چکیلیب عرشه
 چوخدور مملکت ده باشی پاقلی،
 کیشیلیک، دیانت چکیلیب عرشه
 باغچالار، زمی لر اود توتوب یانیر،
 گؤبه ریر رذالت، بار وئریر روشوه ت

^۱ -gürül-gürül

^۲ -kürüsü- یومورتاسی

^۳ -باسقی

^۴ -سینماق، تخلف

سوله نیر^۱ هارداسا نامرد، کم فورصت
 داردادیر جسارت، چکیلیب عرشه
 آرخلار داشلا دولوب، کهریزلر بومبوش
 توفئیلی اورتادا مئیدان سولاییر^۲
 قانانلار قلبی نین یئیر قانی نی،
 قانمازین، آچاغین قوردو اولاییر
 دوشمن ناشی ده ییل، سئچیر کوتلری^۳
 خالق اؤز الیه سوسدورماق اوچون
 چکیر وظیفه یه، دارتیر ایره لی
 قبری نی اؤزونه قازدیرماق اوچون!
 دوشمن آخماق ده ییل... تانییر، تاپیر
 دیری ایکن عؤمرونو بیتیرمیش لری
 خالق اوچون دوشمن دن داها قورخولو
 میللی سیماسینی ایتیرمیش لری!
 چین^۴ وئریر اونلار! هله پول باسیر،
 برکیدیر ساتقینلار شبکه سینی
 بیرى نین دؤشوندن مئدال دا آسیر،
 اؤرت-باسدیر ائده رک قان لکه سینی
 اوره ییم قیشقیریر! آغلیم دئییر:-سوس!

^۱ - sülənir - یئمک دالیسیجا قاچان

^۲ - حؤکمدارلیق ائدیر.

^۳ - عاغیل سیزلاری

^۴ - مقام، رتبه

بو قده ر سویغونچو، بو قده ر جاسوس،
 بو قده ر آج گوژدن، مدنی قول^۱ دور
 بو قده ر قلبی کار،^۲ اوره یی چوپور
 بونجا ایکی اوزلو، اوچ اوزلو حتی
 یوز صیفت، مین صیفت وارسا حیاتدا
 دئمک، بو داغیلمیش داغیلمالیدیر!
 یئنی بیر جمعیت دوغولمالیدیر!
 سانکی گونشی ده اوغورلاییبلا،
 قارانلیق نه قده ر قاتیدیر، سیخدیر^۳
 بو چیرکاب^۴ ایچینده تمیز یاشاماق
 بلکه ده ان بؤیوک قهرمانلیقدیر!
 ایشلر بؤیله گئتسه... بؤیله گئتمه سین!
 گئتسه بو گئدیشی بوغاجاغام من
 بوتون آذربایجان اولادلارینی
 اؤز کیشی بطنیمدن دوغاجاغام من.

باکی، ۲۸ ماییس ۱۹۷۹

۲۳ اوجاق ۱۹۹۱

^۱ -qul- نوکر

^۲ - قلبی صغیر، مرحمت سیز

^۳ - محکم دیر

^۴ - پیسلیک

چتین یول

«دوشمن گل گنت بو داغلاردان،
 داغلار تزه بار ائيله سین
 نه گۆز لریم سنی گۆرسون،
 نه گۆنلوم غوبار ائيله سین.»^۱
 ده لی گۆنلوم، نه دیر یئنه بو غم، غوبار؟
 من بیلیرم بو جاهاندا بیر قانون وار:
 یاخشی گونده، یامان گونده
 بولاق آخار، ایرماق^۲ آخار
 آنجاق ده نیز اوره کلری
 سؤکر بعضن قاسیرغالار
 زلزله لر گورلایاندا،
 بعضن زیروه گندر بادا
 یادیندا می، سن بو یولو اؤزون سئچدین
 قارشینا سئل، قایا چیخدی،
 نه سیویشدین، نه یان گئچدین،
 بیر کولونگه بوتوو داغی هدف سئچدین
 ده میر یاردین، زیرئح^۳ دئشدین
 نه هر کولئس، نه ده فرهاد، سن عادیجه بیر اینسان دین
 فقط شرله دؤیوشنده

^۱ - کدرلن سین

^۲ - irmaq - چای.

^۳ - زره

سن اؤزونو تانری دان دا گوجلوسان دین
 داغلارا یوخ
 اؤز روحونا آرخالاندین!
 توستولندین...سو تاپمادین،
 جهنم ده آلوو ایچدین
 کور-قارانلیق تونلرده قیزیل قاتار کیمی گئچدین
 سن بو یولو سئچمه سه یدین، گؤزوموزده بلکه هئچ دین
 نه یاخشی کی،
 ان شرفلی یولو سئچدین!
 نه غئیضینی^۱ جیلوولادین، نه قووه نی اؤلچوب بیچدین،
 سن بو یولو اؤزون سئچدین
 حذر ووردو^۲ آغ جیگرلر:
 - تکجه، یالقیز قالا جاقسان.
 بیرجه اؤزون آنلادین کی،
 جیر^۳ مئیوه لی بو باغدا سن
 بیر جالاقسان^۴
 بیرسن...یوز مین اولمالی سان!
 هئچ سن...هر شئی اولمالی سان!
 فردسن...وطن اولمالی سان!

^۱ - حیددیتینی، حرصینی

^۲ - قوروندو، ساخلاندی

^۳ - CIF - آشیلانمیش مئیوه لر

^۴ - آشی سان، واکسن سن

گولسن... باهار اولمالی سان!
 کثافتی آلت- اوست ائدن، تزه روزگار^۱ اولمالی سان
 آسان دی می؟
 کولونگ لشن بارماقلارین داغ چاپماقدان^۲ اوسان دی می؟
 چتین یولو سئچن لرین، سعادتلی بلکه ده کم
 فقط قلبی البوروس دان، هیمالیادان اوجا، مؤحکم
 غمگین سن می؟ وور، ساچیلسین غم چینقیسی^۳ چکیجیندن
 سنین غمین قیمتلیدیر، چوخلاری نین سئوینجین دن

باکی، ۱۲ نیشان ۱۹۸۱

^۱ - یئل، طوفان

^۲ - یارماقدان

^۳ - çinqı

من شئعر یازدیقا

شئعر گونده لیک روزوم^۱
 بالیم، چؤره ییم، دوزوم
 ده میرچی، ده میرله، باغبان باغ ایله
 موسلمان قرآن لا باغلاشدیغی تک
 منده سؤز اوستونده هئی ال له شیرم
 میصراعلار-قیغیلجیم، ایلههام دا کوره
 آلوو دالغا-دالغا قالخیر هوندوره^۲
 من شئعر یازدیقا گؤزه ل لشیرم
 اوره ک آتشمین چینقیلاریدیر^۳
 ساجیمدا گوردویوم، قیزیل، گوموش دن
 بلکه ده دان یئری^۴ سؤکوله بیلمز
 نورونو آماسا منیم اوزومدن^۵
 بیر ال له ظولمتی ایته له یرکن،
 بیر ال له سحری گتیریرم من
 میصرع قیلینجیمی ایته له یرکن
 دومان، چن دوغرانییر گؤر نئچه یئردن
 یئتمیش یئددی یئردن بندینی قیرمیش

^۱ - روزی^۲ - یوکسه یه^۳ - قیغیلجیم^۴ - شاواق^۵ - üzümdən

ده لی چایلار کیمی آشیب داشیرام
 من شئعر یازدیقجا جاوانلاشیرام
 دورولور، صافلاشیر، چوجوقلاشیرام
 شئعر گونده لیک روزوم،
 بالیم، چۆره ییم، دوزوم
 کاینات-وطنیم، ائویم ده پایتاخت
 سرحدلر داغیدیر، سددی آشیرام
 من شئعر یازدیقجا بیرازدا خوشبخت،
 علوی^۱ دوغوولارلا قوجاقلاشیرام
 قوشا قاناد بیتیر چینلریمده^۲
 اوچورام، گونشه یاخینلاشیرام
 ده لی بیر کۆهلن^۳ می سؤز ایچریمده؟
 من شئعر یازدیقجا یاخشیلاشیرام
 شئعر گونده لیک روزوم،
 بالیم، چۆره ییم، دوزوم
 کؤکسومده ایکینجی اوره ک ده ییل یوخ،
 کؤکسومده بیرینجی اوره ک دی شئعریم
 بوتون سوفره لره دوز-چۆره ک کیمی،
 لیمون شهدی کیمی گرک دی شئعریم.
 تارلایا سپیلن عادی دن ده ییل،

^۱ - ülvî - یوکسک، یوخاری

^۲ - اوموزلاریمدا

^۳ - قاچاغان آت

منیم ساری بوغدا میصراعلاریم دیر
 ان بؤیوک اکینچی بلکه ده «خلیل»
 جاهان اؤزو بویدا لاله زاریم دیر
 خالقیمین باغرینا، میلچک،^۱ حؤرومچک،
 قانسیز خرچنگ کیمی یاپیشانلارین
 باشینا ایلدیریم اولوب دوشورم
 من شئعر یازدیقجا اری بیر گنجه،
 من شئعر یازدیقجا گوندوزله شیرم
 شئعر گونده لیک روزوم،
 بالیم، چۆره ییم، دوزوم
 یاشیل پاپاقلی لامپام
 میصراعم، آییم، اولدوزوم!
 اینیمده^۲ یوخسا دا ده میرچی دونو
 الیم گورزدو، ائویم-ده میرچی خانا
 سئیر ائله گؤیلرین مین اولدوزونو
 سینه مدن ساچیلیر سؤز کهکشانا
 بیر شاعیر یازیر کی «آیاق اوستونده اؤله جم...»
 جان وئرمه اؤلومه، قوجا!
 منه اؤلوم یوخدور، اجل یئتسه ده
 شئعیریمله دونیانی ساغالتمایینجا

^۱ - سینک، مگس

^۲ - dynimda - اوستومده

منی درک ائدر می مگر هر نادان؟
بوتوو آنلار می یاریمچیق، اوغرو
شئعیریم منیم له سه، قوجالیغیمدان
گئدیرم ابدی گئنجلییه دوغرو!

تورکان، ۱۹ آرالیق ۱۹۸۵

کلیر بؤیوک آذربایجان

...

چوخ دیدیلیب، چوخ تالانیب،

دؤنه-دؤنه شاققالانیب،^۱

نئچه یئره پارچالانیب،

من دئییرم:- کول^۲ آلتیندا قالان قوردو،^۳

گؤزلریمده یانان نوردو،

یالنیز آراز، یا کور^۴ دئییل،

ارضی قوجان^۵ اکوادوردو

مملکتیم.

من یاخشی یام، یئتیم قالار بشر یئتیم

بیتیب گندیر اییرمینجی...

من گؤزله ین گلیر، اودور!

مغرور،

جسور، بوللور

و نور...

من ایسته ین گلیر، اودور

هر نبضیمده نبضی وورور

^۱ - پارچالانیب

^۲ - küll

^۳ - qor - شراره، اود.

^۴ - küür - کور چایی

^۵ - قوجاقلایان

بو گلیشی گۆرمه ینلر
 بیر ده باخسین گۆزلریمه،
 منم اونون شاه داماری،
 من صاباحام،
 من اوچونجو مین ایلیکین قانادلاری،
 گلیر، اودور!
 آیاقلاری هیمالیادا
 الی چاتیر کامچاتکایا
 تراکیایا
 باشی قارلی ساوالاندی
 کؤکسو-قوبی^۱
 خلیل رضا چارپان قلبی
 قانیمدا دیر قارا ده نیز، بایکال، خزر
 وولقا- منیم آلنیمدا تر
 هم بوخارا، هم سمرقند،
 اته ییمده بیر الچیم^۲ زر
 سن دئییرسن:- هاوالانما!
 کم نفس دیر، او کم نفس
 من دئییرم: نئچه-نئچه اولوسلارا
 اؤز قانینی باغیشلايان

^۱ - qobi

^۲ - بیر آووج

داهی میللت اؤله بیلمز!
 گئت، دولان گل آلمانانی،
 ایتالیانی، فرانسانی...
 سیلکه مدی، اویاتمادی گۆر هانسینی؟
 او، ده نیزدن بیر داملادیر
 روما، رومول^۱ قارداشلاری-
 قورد دؤشوندن سود امن لر
 من جاناوار اولماسام دا،
 قورد اوره یی یئمیش ارم^۲
 اوچ قیته^۳ نی بیرلشدیرن بیر محورم
 اوچ قیته یه توخوم سپن اؤله بیلمز
 نه یاریم جان، نه کم نفس...
 نفس سیزلر نفسی یم
 خام مئتال دان پولاد یاپان
 آلوو، آتش کوره سی یم
 من اوچونجو مین ایلیکم،
 قولاغینی گئن-گئن آچسین
 قلبی کارلار:
 هئچ جه بیر قالمایاجاق:

romul -^۱

-ər -^۲ کیشی

-qitə -^۳ قاره

اویه-اویه^۱ آزادلیغی
 قبری قویان غصبکارلار،
 دیشلری نین دیبینه جن سیلاخلانمیش داعواکارلار
 باخار کورلار
 اوز تورپاغی اول-اولا
 یاد تورپاغا ال اوزادان حارام خورلار
 نفسی دیری، اوزو اولو قورباغالار
 هنج جه بیر قالمایاجاق:
 عصره لکه، ارضه لکه-
 گیزی، آشکار موستملکه
 سؤزده تیت،^۲ کیپریکده حیس
 سرحد، دؤولت، میلیس،^۳ خبیث
 تاختا بیٹی، فاتح، دوستاق...
 هنج جه بیر قالمایاجاق
 من اوچونجو مین ایلیکم،
 حؤکومو قطعی، آندییم قطعی
 من یاردیما سسله بیرم
 هر نفری، هر میللتی
 هر فیتنه نی یوواسیندا حاقلامالی!
 یالنیز مطبوع سؤزلی یوخ،

^۱ - öyә-öyә - تعریف له یه - تعریف له یه.

^۲ - گۆز بیگی اوزه رینده اولوشان آغ لکه.

^۳ - milis - نیظامی قووه.

اوره ک لری، شوعورلاری
 شوعورآلتی دوشونجه نی یوخلامالی!
 میللت لری اودماق اوچون گیزلی نقشه چکنلری
 روسوای چیلیق دیوارینا،
 بوش مزارا میخلامالی!
 بو مسلکین هاواسی ایلا
 یاشا دولور آذربایجان!
 زیروه لردن اوزو بری
 گلیر مغرور آذربایجان!
 گلیر جسور آذربایجان!
 نور و بوللور آذربایجان!
 دار گؤزلرین گؤرمه دیگی
 تامام یئنی آذربایجان!
 وارلیغیمدا اود یئرینه
 گزن قانیم آذربایجان!
 آج گؤزله، ظالیمله
 یاغی، قنیم آذربایجان!
 ای یول کسن، چکیل، رد اول!
 آچیر یولو آذربایجان!
 بوؤوک، اولو آذربایجان!
 منیم قانیم کیمی ده لی،
 ده لی - دولو آذربایجان!

کؤهله نیمه^۱ چاتا بیلر کیمین آتی
 گؤزلریمده اولدوزلانییر آذربایجان کایناتی
 هئج جه بیر قالمایاجاق:
 دولو جیبیلی بوش بوغازلار
 پیئسری کال، بئینی جازلار،^۲
 آزکن چوخلار، چوخکن آزلار
 صوبحه قدر خوسونلاشان^۳ سورو-سورو یئرلی بازلار
 هئج جه بیر قالمایاجاق:
 دارتینانلار، سوله نلر
 بو رتبه دن او رتبه یه سورونلر
 ان معتبر ایش باشیندا عقرب بویدا گورونلر
 قالمایاجاق هئج جه بیر:
 زه لی^۴ آدام،
 نؤکر رومان،
 کؤله شئعر.
 بیر معروضه^۵ جیلدی گئیمیش هارای-هشیر
 اؤلکه لره تانک یئریدن حشراتلار
 قان اوستونه ماسکا چکن دئپوتاتلار،^۶

^۱ - عرب لرین اصیل آتی.

^۲ - گورولتولو

^۳ - فیسیلداشان

^۴ - زالو

^۵ - تبلیغی

^۶ - میللت وکیل لری، نمایندگان مجلس

منیم عصریم سونا یئتیر
 زامان گلیر، یئنی زامان
 جاهان دوغور، یئنی جاهان
 قوپ قورو زوغلار^۱ ایچیندن
 قالخیر جاوان آذربایجان،
 یاشیل فیدان آذربایجان!
 سن منه باخ، اورا باخما، ای یاریم جان،
 من اؤزومم یئنی ائرا،^۲
 تامام یئنی آذربایجان!

ده وه چی - تورکان

۱۶-۱۸ تموز، ۱۹۹۰-۱۹۸۶

^۱ - Zöğ - جوانه، گیاه.

^۲ - عصر، دوره

کۆی گۆلون^۱

بو وصاله داوام گتیر، گل ایندی
 سنه تسلیم اینجه بئلی گۆی گۆلون
 - بویور، کام آل! دئین شوخ
 قنددی، بالدی، شیرین دیلی گۆی گۆلون
 باشقا آدی گۆوهر، یاقوت، فیروزه
 دایانارام عۆمور بویو اوز-اوزه^۲
 قییارام می بو غونچه نی یاد اوزه؟^۳
 تک منیم دیر دورری-لعلی گۆی گۆلون
 خزان واختی بال شانلاری بالانار
 خایالاردان پاپاق، پاپاق سالانار
 یاخینلاشسان، غمزه له نر،^۴ آلانار
 گولر اوزو نور گۆزگولو گۆی گۆلون
 ساغیم چمن، سولوم گولشن، اؤن^۵ مئشه
 اته یینده سنی بکلر بنووشه
 بیرده هاچان قیسمت اولار بو گوشه
 آغ اوزوندن دوشوب تولو^۶ گۆی گۆلون

^۱ - گنجه یاخینلاریندا، کیز داغی باشیندا بیر گۆل.

^۲ - üz-üze

^۳ - yad üzə - اؤزگه درسین، درمک

^۴ - ناز اندر

^۵ - ön - قابات

^۶ - tül - تور، پرده.

ایسینیریک^۱ پاییزیننان، یازیننان
 اویناییریق اوشاق کیمی نازیننان
 ایله نیریک،^۲ وطن سنین قیزیننان
 چیینینده دیر ایپک تئلی گۆی گۆلون
 بیرده هاچان بو گۆروشه گله ریک؟
 قونوشاریق، آغلاشاریق، گوله ریک؟
 گۆزوموزدن نئچه گۆی گۆل سیله ریک،
 بوینوموزدا بیر جوفت الی گۆی گۆلون.

گۆی گۆل، ۴ اکیم، ۱۹۸۶

^۱ - isinirik - قیزیشماق.

^۲ - əylənirik - شاد اولماق، مشغول اولماق.

غزل

من بیلیردیم بو گونوم بیر یئنی دوران اولاجاق
 بیر قاراگۆزلو گلیب روحوما سولطان اولاجاق
 ده لی کۆنلوم آلیشیر، بلکه سمندر قوشویام
 جانی جانان دیله سه،^۱ وئرمه ییم آسان اولاجاق
 آمان آلاسه، یئریشه، قاشلارا باخ، گۆزلره باخ!
 بو گۆروشدن جاهانا اود دوشه جک، قان اولاجاق
 سنی من سسله میشم، بسله میشم باغریمدا
 تورک قیزی گۆیدن انیب یئرده منه جان اولاجاق
 ایدن وئر، بیرده باخیم، نازلی، ده جل،^۲ گۆزلرینه
 گۆر خلیل، گۆر سنه، ای گول، نئجه قوربان اولاجاق
 سئوه نه ظولم ائله مک بیزده جینایت سایلیر
 گۆره سن بس نه زامان بئيله بیر فرمان اولاجاق
 ده یه جک گول قدمین داخمامیزین کاندارینا^۳
 داخمامیز قصر، سارای، سمتی گولوستان اولاجاق
 اوغلوموز، قیزلاریمیز آيلا گونش، اولدوزلار
 اللرین چیینیمه قونسا آنا ترلان اولاجاق
 اولوتورک یئر-گۆیو سسلر بؤیوک عشق عالمینه
 دوشه جک دیلله عشقی، یئنی داستان اولاجاق

تورکان، ۷ شوبات ۱۹۹۱، پرشمبه

^۱- ایسته سه.

^۲- شولوخ، یاراماز

^۳- ائشیگینه

ده میر قفس

بیر ده میر قفس ده یم... قاپیم ناتاراز،^۱ ده میر
 پنجره بارماقلیغی، پاس یئمیش چارپاز، ده میر
 چارپایی، چایدان، قاشیق - بوردا هر نه وار، ده میر
 داروازانلی باغلایان آغیر آچارلار، ده میر
 منی سیخان، سیخمایان هوندور^۲ دیوارلار، ده میر
 هارداسا سرحددیمیز، تیکانلی حاصار، ده میر
 باشیم اوستن آسيلمیش اینتیظام جدولینده
 قودوز جومله لر، ده میر.
 گزینتی یه چیخاندا سیویشسم... کئشیک چی مین
 الینده دینر، ده میر
 قاییدارکن گوروروم: نئچه عصیر یول گلن
 اوزون محججر،^۳ ده میر
 قیرمیزی، یاشیل گوزو، سه یریین،^۴ سؤنوب یانان
 بلاکیراتور،^۵ ده میر
 میثقال-میثقال هاوانی بیزه جیره ایله وئرن
 نفس لیک ده تور، ده میر
 ایستینطاق مقامیندا سورغو-سواللار، ده میر

^۱ - بیچیم سیز^۲ - یوکسک، اوجا^۳ - mähaccar^۴ - säyriyän - اسن، تیتره ین.^۵ - حبیب خانادا، محبوس لارین یاتیش، قالخیش و... اینتیظاما سالان رنگلی چیراغلار.

موسستنطیقین گۆزلی، کامپیوترده سۆزلی

پروتوکل، قرار، ده میر

خه یالیمدان چکیلمیر

ببه ییمه توشلانان دولو آتومات،^۱ ده میر

قولومو زنجیرله ین پوقونلو سولدات،^۲ ده میر

بس نندنیر گۆزلیریم «بغزدییم، اوسانیدییم» دئمیر

ده میردن داشدان بئله، ایشیق امیر، نور امیر

من بو ده میر قفسده نه قاپلانام، نه ده شیر

وارلیغیم یانار تندیر،

اۆز اودویلا ال له شیر،

آلوویلا ال له شیر.

سن بو قدر فیلیزی، ای خلیل، دیزلرینده

قیرا بیله جک میسن؟

تون-تون سوبوق ده میری آتشینده اریدن

بیرجه دومنا سوباسی قورا بیله جک میسن؟

موسکووا، لئفورتوو حبیس خانه سی

۲ شوبات، ۱۹۹۰، جوما

^۱ - اتوماتیک سیلاح

^۲ - سالدات، روس عسگری.

سوروش، پشیمانام می؟

آغزیما توشلادیلار^۱ اوتومات لوله سینی
 لوله ده یاتان گوردوم عزراییل گول له سینی
 جوفت الیمی آرخادان قیفیللی زنجیر ایله
 باغلایب هایقیردیلار: - سوس، چیخارتما سسینی
 باسدیلار طییاره یه، گتیردیله پایتاختا
 ده میر- بئتون قوتودا، قارانلیق محبس ده یم
 آیاغیمین آلتیندا قیزیل-قیرمیزی تاختا
 هر گون سورغو، ایستینطاق، هر گون تیکان اوسته یم
 سوروش، پشیمانام می، عملیمن، ایشیمن؟
 سوروش، وایسینیرام^۲ می باری بیر ذره قدر؟
 کئچدی گۆزه ل عؤمرومون پارلاق کئشمه کئشیندن
 یارالانمیش کؤکسومده لنگر وورور ده نیزلر
 مانقوردلارین بوز^۳ کیمی گۆزلرینده قان، هده^۴
 توققوشوروق نه واخت دیر، او، ده میردی، من آماز^۵
 نه اینکی زیندان، جزا...حتتا هئچ اولومله ده
 منیم آزادلیغیمی الیمن آماق اولماز.
 موسکوا، لئفورتوو حبیس خاناسی
 ۲ شوبات، ۱۹۹۰، جوما

^۱ - یؤنه لتدیله

^۲ - ضعیف له مک، آزالماق

^۳ - buz

^۴ - hədə - تهدید، قورخوما.

^۵ - الماس

الویداع آذربایجان

«اؤلدوق، آما قاجمادیق،

بیزیم قانیمیزی آلین!

الویداع آذربایجان»

باکی نین سالیان کازارماسی یانیندا کی اوتوبوس پارکیندا آغیر ماشینلارین کاپوتونا و دیوارلارا اینسان قانی ایله یازیلیمیش جومله لر.

کامئرایا سیغمیرام، کامئرامیز کیچیک، دار
دۆشه مه^۱ ده سسله نیر وار-گل ائدن آددیملار
دۆشه مه قان قیرمیزی، دیوارلار قان قیرمیزی
قارشیمدا، آغ ورق ده آل قیرمیزی بیر یازی
نه فه سیمین آتشی قارسالاییر^۲ کاغیدی
گۆزومده بوتون عالم، باشدان-باشا قیرمیزی
بلکه قیرمیزی ده نیز چیخمیش اؤز یاتاغیندان
بلکه ده دؤرد اوکئان^۳ دیبیجن قیزیل قان
خزان پالتاری گئینیمیش اورمانلاردا قیرمیزی
ده نیزلر دیبینده کی مرجانلار دا قیرمیزی
کرمیلین دیوارلاری باشدان-باشا او رنگ ده
ماوزولئی^۴ کئشیکچی سی، الینده کی توفنگ ده

^۱ - فرش.

^۲ - یاندیریر.

^۳ - اقیانوس

^۴ - mavzoley - لننین آیتی

باشندان باشا او رنگ ده
 قیرمیزی ایمریا...جایناقلاری، گۆزو قان
 ان شرف سیز اللردن نوبل چلنگی آلان
 قیزیل - قیرمیزی یالان، قیزیل-قیرمیزی ایلان
 گیریپ آدام جیلدینه وعظ اندیر آشکارلیقدان
 کامئرایا سیغمیرام، کامئرامیز کیچیک، دار
 یقین قار یاغیر ایندی، باکی یا قیرمیزی قار
 بلکه یاغیش دیر یاغان، لاله رنگی یاغیشلار
 باکی نهنگ^۱ بیر مزار، اؤزو بویدا لاله زار
 یاغیر قانلی یاغیشلار، آتلانیر قانلی سئلر
 قارانفیللر در به در، قیزیل گول لر در به در
 ایلدیریملار داغیدیر قبیر اوستونده مرمری
 قارانفیللر بورویور باشندان-باشا خزری
 گۆز اؤنونده آغ دیوار، قانلا یازیلی سؤزلر
 سؤزلر قانی عزیزلر، قان سؤزلری عزیزلر
 اودموش قانین چوخونو تزه، آغ آپباغ اهنک^۲
 سؤزلر هله قیزاریر سؤنموش بیر ارغوان تک
 بلکه دوشن قیروو، قار، او قانلاری سیله جک
 بلکه قشنگ گئینیمیش میللی گئدا گله جک
 امر انده جک رئیسسه: - یویون، سیلین قانلاری
 قیمیلدانا یا جاق دا سوخولجان ویجدانلاری

^۱ - بؤیوک، ینکه

^۲ - əhəng - آهک.

چاشدیم، سوخولجان دئدیم، گؤزو قانلی او ناجنس
 سوخولجاندان مین دفعه شرفسیزدیر، شرف سیز
 توخونمایین، آغالار، بوگون دینج دورون باری
 دونیا سرگی لرینه قویالیم ماشینلاری
 سیزین «خالقلار دوستلوغو» ادلی موزئینیز وار
 ساخلا سین قوی اوردا جا بو یارالی ماشین لار

GAZ-۵۳

۲۵-۷۱ AQA

۷۳-۹۲ AQL

۵۷-۷۵ AQS

بو رقم لر قالاجاق تاریخین یادداشیندا
 ایلدیریم دؤنه جک جانلیرین باشیندا
 ماشینلارا سمت، قوم... ماشینلارا باش داشی
 بو ماشینلار گئده جک کهکشانلا یاناشی!
 قانلا دولو چکمه لر...چکمه لر گؤر نه گونده!
 چیینیدن قوپاریلیمیش قوللار گؤزوم اؤنونده...
 قان چکمه لی آیقلار قالخیب آدیملایاجاق!
 چیینیدن قوپاریلیمیش قوللار یارالی بایراق
 او بایراغین آلتیندا بشر آدیملایاجاق
 کؤنلوم یانار بیر اوجاق...سینم چالین چارپاز داغ...
 باکی قانلی بیر مزار، اؤزو بویدا لاله زار
 سئلین، سویون آلتیندا پرن-پرن بیر گولزار
 عزیزیم، اوزو قانلی

آیاغی، دیزی قانلی
 اؤلن بیز، قیریلان بیز
 توندولار بیزی قانلی.
 اوره ک بیرتیر کؤکسومو، اوره ک پارتلایان مرمی
 جاهان ائشیتمه ییر می؟
 توپ سسیندن گوجلودور، کؤنلومون قارداش غمی
 جاهان ائشیتمه ییر می؟
 آچیق سینه لی ارلر یاتیر اوزو گونشه
 اوستوندن قانلی سئلر آخیر اوزو ائیشه
 قانا باتمیش کمری اکوادورا بنزه ییر
 باکی میز اکوادورو چیچکلرله بزه ییر
 مورو^۱ لا خاچین^۲ آغلار،
 ترلان لا لاچین آغلار،
 بالاسی اولموش آنا
 چنگه لر ساچین آغلار.
 دونیانین اورتاسیندا شهیدلر سرگیسی وار
 اوره ییندن وورولموش ایگیدلر سرگیسی وار
 ائله می تیکه - تیکه
 بدنیم تیکه - تیکه
 قبری می اوزوم قازدیم،

^۱ - کلبه جر یاخینیندا بیر داغ.

^۲ - کلبه جر طرفیندن آخان چای.

کفنیم تیکه-تیکه

آنالار عوضیان سئلی... سینه لری داغلانیب
 بوتون آتوماتلارین دیلی، آغزی باغلانیب
 مئترولار اؤزو بویدا اینتیقام قیلینجی دیر
 لال، کار اولموش قاتیلر دیشلرینی قیجیدیر.

عزیزیم، ائلر گلر

آل، قیزیل گولر گلر

بو ساحیلین دادینا

قارشى ساحیلر گلر

داغ چینلرده تابوت...لنگرله نیر مملکت
 عالم «داغ اوستو پارک»،^۱ اونا وورغون، اونا بند
 الیمده تیگجلی بئل...^۲قازیرام یاش توپراغی
 گۆزلریمین سورمه سی بو قایا، داش توپراغی

قبیری اوزان آغلار

بختینی یازان آغلار

یاخاسیز کؤینک بیچیب

قبرینی قازان آغلار

گنجه ساعات ۲۴، آداملار دسته، دسته
 بیرى آج، بیرى خسته، کیشیلر دسته، دسته
 قیزلار سولغون گولدسته... هامیسی یوللار اوسته

^۱ - شهیدلر خیابانی اولان یئر.

^۲ - ساپیندا ایاقلا باسیب یئر سوخولاجاق یئر اولان بئل.

بیری سرو قامتلی، بیری نین بویو بسته
 هپسی تشنه، تامارزی^۱ آزادلیغا، باهارا
 نه اولکر، نه آپارا، گنجه ظولمت دن قارا
 بلکه عالم قیسیلیب قارا یوماغا^۲ دؤنموش
 هانی چیراغبان ائولر، مین-مین پنجره سؤنموش
 گوپپولدا بیر اوره کلر، آه نه دیر بو نریلتی؟
 آیاق اوسته دورانلار نه ایچین یئرہ سریلدی؟
 قاسیرغادیر می قوپان؟ قاسیرغا بؤیله اولماز!
 قان ایچن ده میر آلماس...
 داش آسفالتی شوملایان^۳ تیرتیللار^۴ بو جور اولماز!
 ماشینلارین اوستوندن کئچه-کئچه گلیر تانک،
 ارنلرین^۵ بوینونو اؤلچه-اؤلچه گلیر تانک
 اؤلنلرین اوستونه، قالانلارین اوستونه
 بؤیرونه ال باسیب قاچانلارین اوستونه
 قاه-قاه چکیب گولور تانک
 سؤکور کاروان سددینی،
 قیریر ماشین بندینی...
 باسمازلا ییر^۶ UAZیی

^۱ - حسرت

^۲ - یوماخ، گیرده

^۳ - شوخوملایان، آلتینی اوستونه گتیرن

^۴ - tirtil- کپنک قوردو.

^۵ - ærænler- جسارتلی لر.

^۶ - کامیونت آدیدیر.

ازیب کئچیر^۱ KAMAZ یی

بیرجه تانک می دیر؟ خئییر، تانکلار سیلسیله سی دیر

ایزدیحامی خیشلایان،^۲ پولئمیوت^۳ گول له سی دیر

موسکووادان یاییلان، اولوم شلاله سی دیر

مین-مین کؤکسه سؤیکه نن، آتومات لوله سی دیر

عزیزیم، سؤکولموشم

خزه لم، تۆکولموشم

توی پالتاری ایسته دیم،

کفنه بوکولموشم.

تکجه «کالاشنیکوو» مو بو زهریمار، بو زه هر؟

یوخسا افغان^۴ دان گلن دیشی قانلی جانیلر؟

«من ده واران، من ده من سووتلر^۵ اؤلکه سینده

کمونیزمی یارادان، قورانلار جرگه سینده!»

هایقیریر ده لی تانکلار، زیرئح لنمیش ماشینلار

باشی ده میر کاسکالی، گؤزو قیزان قوشونلار

هانی یوز میلیارد اولدوز؟ هانی گوموش کهکشان؟

کیم ییخدی کهکشانی عرشین اوجالیغیندان؟

نئچه میلیون اولکری گتیردی کیم دولدوردو

^۱ - بؤیوک یوک کامیونتی.

^۲ - ازیب، پارچالایان.

^۳ - pulemyot - مسلسل.

^۴ - افغانستان دان.

^۵ - soviet - شوروی.

بیر آتومات دیسکینه، مین آتومات دیسکینه
 بیزی پیس گونه قویان اؤزو قالسین پیس گونه
 ائله می بینه قالدی
 ائل کؤچدو بینه قالدی
 من اؤلدوم هئج بیلمه دیم،
 یئتیمیم کیمه قالدی؟
 کئشیکچی قیشقیردی کی، آچین داروازالاری
 اؤلن، اؤلدو قالانلار، پارکا تپیلسین باری
 آچسین داروازالاری!!!
 حئیران قالدی سؤزونه
 - آچین!
 - آخی کیم آچسین؟
 امر ائله دی اؤزونه.

باخ، او زامان تپیلدی قانلی کاروان ایچه ری
 یانیر، یانیر، سؤنوردو قاچانلارین گؤزلری
 قاچیر، قاچیر... سینیردی قاچانلارین آیاغی
 توتولوردو قورشونا، باشی، گؤزو، قولاغی
 قیریلیردی بیر آندا اوچانلارین قانادی
 عزمی، آندی پولاددان مؤحکم لرین عینادی
 جومله یاریمچیق قالیر، قاپانیردی آغیزلار
 قاینار نفس کسلییر، تیخانیردی بوغازلار
 قوللار چیبندن دوشور، اللر دؤنوردو کوله
 بوشالیدیردی توفنگی، سولدا تارلار گوله- گوله

باکی قانلی قاسیرقا، باکی قانلی فیرتینا
 جوجوقلار قاچیب گیریر تکرلرین آلتینا
 فرمان قیزی لاریسا^۱...اون اوچ یاشلی تومورجوق
 الینده دیر چانتاسی... هارا قاچسین بو جوجوق؟
 «یارالانمیش ترتمیز آلنیدن، اوزانمیش، او یاتیر،
 بیر هیلال اوغرونا، یا رب، نه گونشردی باتیر؟
 ای بو توپراقلار اوچون توپراغا دوشموش عسگر
 گوئیدن اجداد ائنه رک، اؤپسه او پاک آنلی، ده یر
 نه بؤیوکسن کی، قانین قورتاراجاق توووحیدی
 بدرین آرسلانلاری آنجاق بو قدر شانلی ایدی
 سنه دار گلمه یه جک مقبری کیملر قازسین،
 گوئمه لیم گل سنی تاریخه! دئسم سیغمازسین»
 باکی، ماتم سرگیسی...باخین قانلی اینینه،^۲
 شفقت باجیسی^۳ دونیا آلدی اونو چینینه،
 آمان تانری، داغلار سانیتار ماشینلاری^۴
 حکیم، شفقت باجیسی اؤزو بیر قان آخاری
 آغزی آراق قوخولو، گوزو یاریم یوخولو
 دیو ژنرال امر ائدیر، ایچ آلاتی چامورلو:
 - مئترو اؤنونه آتش!

^۱ - ۲۰ اوجاق سوی قیریمیندا اولن ۱۳ یاشلی لاریسا ممدوا.

^۲ - Әyinə - جیسمینه، بدنینه

^۳ - همشیره، پرستار

^۴ - آمبولانسلار

- شفا ائوینه آتش!

- قویودا گیزله نیبلر، یئرین دیبینه آتش!

- بارریکادا^۱ قوروبلار، بارریکادایا آتش!

- گونش یولچولاری دیر، گونشه، آیا آتش!

شاققیلدا بیر پولئمیوت، آلوو، اود سه په- سه په

داش آسفالتی یاندیران قان سئلی له په- له په

آی پارالی ماشینی^۲ توتدو گول له یاغمورو،

سینیب، دوشدو آی پارا، سیندی لوقمان غورورو

آغ خالتالی^۳ خیلاص کار،^۴ اسیر، یئسیر، یئتیم ده؟!

گول له لر اوچوب ده بیر گویرچین یوواسینا،

بیلدیرچین یوواسینا.

گول له ده بیر قارتالین یوکسه لیش سئوداسینا،

بطنینه بسله دیگی ایستی یومورتاسینا

هارا ده بیر گول له لر؟ قاروولچو^۵ کؤشکونه،

دونن قیز الی توتמוש بیر جاوانین عشقینه.

آغلارام آغلار کیمی

دردیم وار داغلار کیمی

یوز یئردن یارالی یام

^۱- باریکات، سنگر

^۲- هیلال احمر ماشینی

^۳- آغ پالتارلی

^۴- قورتاریجی، پرستار، دکتر

^۵- نوبتچی، نگهبان

گزه رم ساغلار کیمی

آرا وئر میر تئلفون، زنگ دالینجا یئنی زنگ

- بیز اونلاردان چوخوق، چوخ... سیلاحسیز یق، نئيله یک؟

- سن کیمسن، بالا؟

- بابک!

- منیم سیلاحیم می وار؟

امر ائت قاچیب گیزلنسن، دؤیوشمه سین اوشاقلار.

- آه، فراری!...

- دایانما، سن اؤزونده، فرار ائت.

گؤزله میردی بو سؤزو، مندن سیلاح سیز ایگید

آدی بابک؟ گوره سن هانسی بابک، هانسی ار؟

بلکه قارداشیم اوغلو، بلکه باشقا هونروه ر؟!

وطنیمین بابکی مگر بیر می؟ ایکی می؟

ائنیر، سمادان گلیر آیلار، اولدوزلار کیمی...

سیلاح سیز بابک لریم توپدان، تانک دان دا گوجلو

پلانته کؤک آتمیش مین-مین داغدان دا گوجلو

گوجلولردن چکینیر کرمله^۱ سوخولانلار،

ماشینا، تانکا دولموش جرگه سی سیخ^۲ ایلانلار

سورودوم یاتاغمی تئلفونون یانینا،

یاتاغیندا قور دولوب فیرنگیزین جانینا

^۱ - روسیائین کرملین سارایی.

^۲ - مؤحکم

آتیب ایکی یورغانی، حوول ایچینده اویانیر
 یورغان، دؤشک، چارپایی، ائو-ائشیک، عالم یانیر
 من اوندا آنلادیم کی، یوخو دا گول له له نیر
 آه چکن آنالارین، آهی دا گول له له نیر
 گول له له نیر مردلرین نیگاران باخیشلاری
 غمدن سینان قاشلاری،
 باخ، بو دمده «زئیبوللا» صاباحی آنا-آنا^۱
 بارماغینی باتیردی اوره یینین قانینا
 ناسیل چاتدی قووه سی؟ ناسیل قالخدی آیاغا؟
 هئج خبری واردیمی، دؤنموش قانلی بایراغی!
 - یاز منیم ده دیلیمدن!
 پیچیلدادی فریده
 آلوو توتان ساچلاری داش آسفالتی اریده ر
 هله دورور دیواردا ارغاوان رنگلی یازی:
 - آذربایجان، الویداع!
 - آلین قیصاصیمیزی!
 - اوڤدوق، آما قاچمادیق...
 دیوار آغ آپ باغ، تمیز
 حرفلر ایری، آیدین، قانلا آچیلیمیش بیر ایز
 بارماق-رسسام فیرچاسی، بويا-تمیز، ایستی قان،
 ایچینده ذرره ده قورخو، اورکو^۱ اولمایان

^۱ - خاطیرلایا-خاطیرلایا

آغ قان کوره جیکلری
 آل قان کوره جیکلری
 هیمو گلوبین قووه سی...
 هپسی یئرلی-یئرینده
 بو آندا یئر کوره سی یوروشونو ساخلادی،
 گۆی تاغینا میخلاییب آیی، گونو ساخلادی
 اولدوزلار گۆیده دوندو،^۲ قوشلار یوواسینداجا
 دیوار قالخدی، اوجالدی اولکره جن، آیاجان
 دیوار قالخدی، یوکسلدی، آغ ساچلی داغا دؤندو
 سینه سینده کی سؤزلر آی دان، مارس دان گؤروندو
 - اؤلدوق، آما قاجمادیق!
 - آلین قیصاصیمیزی!
 دونو قیزیل قیرمیزی، مکتبلی قیزجاغیزی
 اونوتمایین جاهاندا
 - آذربایجان، الویداع!
 خزر فیرتیناسیندان گوجلو ایمیش بو صدا
 - آذربایجان، الویداع!
 عالم ده هئچ نه یوخدور، یالنیز آغ آپ باغ دیوار
 بیرده اونو قانییلا، قیزاردان بیر اوغول وار
 لای کوره کلی^۳ اوغوللار،

^۱ -ürkü- قورخوب قاجماق.

^۲ -بوز باغلادی

^۳ -گنیش کوره کلی

شیر بیلکلی اوغوللار
 اوغول غئیرتلی قیزلار، قانا باتمیش لاله زار
 دور، گل سینه مده دینجل، ای گۆزو یاشلی گولزار
 او دیوار البوروس دان، ائورست دن اوجادیر
 هوندور بوی،^۱ قاراساقال، شه وه^۲ گۆزلو باهادیر^۳
 جومله سینین سونوندا نئچین قویا بیلمه دی
 نیدا ایشاره سینى؟
 سوروشدو مو؟^۴ دوشدو مو؟
 آلدی سون نفه سینى، وئردی سون نفه سینى!
 کؤکسومده دیر او نفس، او صداقت، او ایلقار
 داغیلاجاق زیندان لار، بارماقلیقار، قاپیلار
 زیندان لاری محو ائدن، اوغول مطلق تاپیلار
 کامئرایا سیغمیرام، کامئرامیز کیچیک دار
 دؤشه مه ده سسله نیر، وار-گل ائدن آددیملار
 عزیزیم تاغیم^۵ آغلار،
 باسما یار یاغیم آغلار
 من ناکام، جاوان اؤلدوم،
 قبرییم، تور یاغیم آغلار

^۱ - اوجا بوی

^۲ - قره

^۳ - بهادر، قوللو بیلکلی

^۴ - sürüşdümü - آیاقی زیوریشدیمی.

^۵ - tağım - بوتم، ساقم.

دۆشه مه قان قیرمیزی، دیوارلار قان قیرمیزی
 قارشیمدا آغ ورقلر، آل قیرمیزی بیر یازی
 نفه سیمین آتشی قارسالاییر^۱ کاغیدی
 گۆزومده بوتون عالم، باشدان-باشا قیرمیزی
 بلکه قیرمیزی ده نیز، چیخیب اؤز یاتاغیندان،
 بلکه ده دؤرد اوکئان، باشدان-باشا قیزیل قان
 خزان پالتاری گئیمیش، اورمانلاردا قیرمیزی،
 ده نیزلر دیبینده کی مرجانلاردا قیرمیزی.
 قیرمیزی ایمپئریا^۲...جایناقلاری،^۳ گۆزو، قان
 ان شرف سیز اللردن نوبل چلنگی آلان
 قیزیل قیرمیزی یالان، قیزیل قیرمیزی ایلان
 گیریپ آدام جیلدینه، وعظ ائدیر آشکارلیقدان
 بو یولون کاروانی یوخ،
 ده وه نین ساروانی یوخ،
 یارام اؤلوم یاراسی،
 داواسی، درمانی یوخ.
 عزیزیم، آلمایانی،
 آل اولار آلمایانی
 نئجه قیره قویارلار،
 کامینی آلمایانی؟

^۱ - یاواشجا یاندیریر

^۲ - روس ایمپیراتورلوغو

^۳ - پنجه لری

کامئرامیز کم نفس، بیراز کیچیک، بیراز دار
 دؤشه مه ده سسله نیر وار- گل ائدن آددیملار
 مات شوشه لی پنجره، آرخاسیندا بارماقلیق^۱
 بوردا بیزه جیره ایله وئریر لر هاوا، ایشیق
 بارماقلیقین میلینده، یئنه بیر قارا کؤلگه
 ایمداد ایمان چیغیران، شهید روحودور بلکه
 جوککولده بیر، چیرپینیز بالاجا بیر قوشجاغیز
 نه ایسته بیر گۆره سن، نه دیر بو غمگین آواز؟
 بوردا سودا، هاوادا، نغمه لر ده یارالی
 قارشیمدا کی قوشجاغیز، مندن مین ورست آرالی
 بلکه قوش دا یارالی، یازیق ملهم ایسته بیر
 مین-مین خیلقت ایچینده بیر دوست، همدم ایسته بیر
 بو دونیا باشدان باشا، حسرت اینتیظار، تشویش
 بلکه دونن کی قوشدور، قاییدی بیره گلمیش
 جانیم، گۆزوم «فیرنگیز»، سؤیله ایندی هارداسان
 یقین او قوشجاغیز تک، سنده اینتیظارداسان
 لئیسانلاردا ایسلانیب، جوککولدوسو نه دئییر؟
 قاسیرغادان طوفاندان قورونماق می ایسته بیر؟
 قاسیرغا ایچینده سن، علاج سیز قالان گولوم
 هانی گۆزلرینده کی او شن، دجل تبسسّم؟
 تبسسّم اوغرولاری، بیلیرسن نه ائتدیلر،

^۱-دوستاق، زیندان

بله دیلر آل قانا، دوغرادیلار، گئتدیلر
 حبس ائتدیلر خلیلی، گیزلی، خلوتی، سس سیز
 مولکی پالتار گئیینمیش نچه حربیچی ایبلیس
 هاردان گلدی بو توفان، قان قوخولو بورولغان^۱؟
 اوچ کیشی نین اوستونه، قفیلدن اونو دوشدو
 میکاییلین پاغا، داغ باشیندان سوروشدو^۲
 «رفیق»ین قارشی سیندا اومبا دوردو^۳ بئش ایلان
 بیرجه گؤز قیرپیمیندا نئجه قامارلادیلار^۴
 بیزی ماشین لا بیرگه هوپ گؤتوردو دارغالار^۵
 دیز آلتینا سالیبان آزجا تومارلادیلار
 اللری تاپانچالی قول^۶ اوره کلی آغالار
 ال له شدیریب قوینومو، جیبلریمی، اینیمی
 سوردو: - وار می سیلاحین؟ - یوغون بوینو تیر^۷ آدام
 دئدیم: - گزمه اینیمی، آختار قاینار بئینیمی
 مگر گؤرمورسن می کی، اؤزوم جانلی سیلاحام!
 - اللر یوخاری!
 باخدیم گؤزلرینین ایچینه

^۱ - گرداب

^۲ - sürüşdü - آیاقی زیوریشدی.

^۳ - باش قالدیردی.

^۴ - آلیب گؤتوردولر

^۵ - امنیت چی لر

^۶ - نوکر

^۷ - کلاس

بیرجه توزدا قونمادی حؤکومدار سئوینجینه
 آغزیمدا آزادلیغین بال لذذتی، گول تامی،
 الیمی یوخ، قالدیریم پولاد یومروقلاریمی!
 خصوصی طییاره ده گتیردیله پایتاختا
 یوخ، زیندانا دوشمه دیم، قالخدیم ان اولو تاختا
 هایقیردیم کی، خالقیمین سئوینجی یم، آهی یام
 کامئرادا کؤله یوخ، آزادلیق آللاهی یام!
 جانیم- گؤزوم «فیرنگیز»، باشیندان آشدی می غم؟
 جانینی قویماغا هئچ یئر تاپماییرسان بیلیرم
 گاه قونشویا قاچیرسان، گاه دا رئداکسیایا^۱
 جاسوسلار بیرلیکینه، DTK خارابایا
 ایینه نین اوجو بویدا بیر اومود آختاریرسان،
 ظریف چیینلرین له، طوفانلاری یاریرسان
 الین هر یئردن چیخیر، اوز توتورسان فالچی یا
 یازیق فالچی نئيله سین، بونجا آغری-آجی یا؟
 کؤنلونون ائشی گئتدی، ائوین گونشی گئتدی
 اوجاغی نین آلوو، اودو، آتشی گئتدی
 ائودن آپارسایدلار، تاب ائلردین بلکه، یار
 مئیدانین اورتاسیندا، یولدا قامارلادیلار^۲
 بد خبری گتیردی «رفیق»، یوخسا «میکائیل»؟

^۱ - گازئته ایداره سینه

^۲ - آلیب گؤتوردولر

آذربایجان یاتمیسان، اویان، ای قافیل آییل!
 گورزه گۆز کلاشنيکوو، قاه-قاه چکین گولور
 جسور اوغوللاری نین، قانی سئل-سئل تۆکولور
 چوپور^۱ زیرئح شوملاییر «باکی» کوچه لرینی
 پلاشلارین^۲ آلتیندا باتارئا^۳ ایشیغی
 سؤکور گئجه لرینی
 قیرمیزی نهره دؤنور، یاغان بوللور یاغیشلار
 خیابانا سیغیشمیر، خیابان بویدا مزار
 «زیغ» دان^۴ «زاگاتالا»^۵ یا، «احمدلی» دن^۶ «پارک» ادک
 قانلی چلنگ دیر «باکی»، اؤزو بویدا بیر چلنگ
 جانیم گؤزوم «فیرنگیز»، قورخوم بودور کی تک سن
 سن بیر ظریف چیچکسن، بیراز جادا اورکک سن
 فرهاد دؤزر بو درده، «توفیق» دؤزر بو درده
 «محمد»، «اولدوز» دؤزر، غملر قودوران یئرده
 «بؤیوک خانیم»، «عاریفه» دؤزر بلکه بیر ته هر
 بس سن دؤزه جک می سن، ای گؤزو یاشلی اولکر؟^۸

^۱ - çopur - شبکه لی، آبله لی.

^۲ - یاغیشلیق پالتو

^۳ - باتری

^۴ - باکی یا یاخین بیر قصبه

^۵ - آذربایجان-گورجیستان سینیریندا قورولموش گؤزه ل بیر شهر

^۶ - باکی نین قصبه سی

^۷ - شهیدلر خیابانی اولدوغو یئر

^۸ - ülkər - ثریا، اولدوز آدی.

منیم ظریف چیچه ییم، قورخاچاغیم، اورکه ییم
 بس سن دۆزه جک می سن، بنووشه دن کووره ییم^۱
 منیم دردیم داملادیر، درد ده نیزی ایچینده
 من عادی بیر نرگیزم، قیزیل قانا بلنمیش
 مین نرگیزین ایچینده
 قرنفیلر دوزولور سکیلره، یوللارا
 قرنفیل آلووندان یانغین دوشور سود قارا
 قرنفیل ساچیلمادا داغا، داشا قرنفیل
 «سومقاییت»ین ریزلری باشدان-باشا قرنفیل
 «بیله جر»ی، «مرده کان»، «بینه» یولو قرنفیل
 آددیم باشی دئییر کی، یاتما، اویان، ای قافیل!
 «سلیمان کازارماسی»^۲ قان، دۆرد طرفی قرنفیل
 اری یرسن بو درددن، سن بیر فیل اولسان دا فیل
 بشریت گوروب مو، بؤیله بیر فاجیعه، یاس؟
 بو بویدا مزار اولماز، بو بویدا گولزار اولماز!
 ده نیزی یاخاسیندا لنگرله نیر، چیرپینیر
 دردلر ده نیزی «باکی»
 بو دردلرین یانیندا، منیم دردیم نه دیر کی؟
 سنین دردین نه دیر کی؟
 سن جهنم ایچینده، من بوردا «جنتت ده یم»

^۱ - kövrək - مهربان

^۲ - سالیان پادگانی

یئر آلتی بیر اؤلکه ده، اؤزگه پلانئت ده یم
 بوردا ده میر چارپایام، دوزوم، چؤره یم، روزوم...
 اوردا قوربان کسیلدی ۱۳ یاشیندا قوزوم
 ۱۳ یاشلی «ایلغار» یم ماشیندا گول له لندی
 ماشیندا یوخ، باغریمین باشیندا گول له لندی
 خیالیمدا هله ده قان ایچینده چیرپینیر،
 اوره یمده تیکاندیر او کیپریکلر قیرپیمی،
 شفا ائوی شئماشکو^۱ ... ۱۹۴ یارالی
 قیرخ بیر ایستی مئییت...بو عالمدا آرالی
 قاسیرغالی، دالغالی گئجه... ۲۰ اوجاق
 تاریخین یادداشیندا عصیرلرجه قالاجاق
 ساعات بیره ایشله میش، یئر- گؤی مو سیلکه لندی
 اولدوزلار یوخا چیخدی، اولکر-آی تیکه لندی
 من یازدیغیم اولایی^۲ تزه دن می یازیرام؟
 سؤنمور اوره ک...مین دفعه نقل ائتمه یه حاضیرام
 دنیا سمالاریندان ان آز ظولمت بولودلار
 آخدی، آخدی، بیغیشدی «باکی» دا توتدو قرار
 عرش- کورشو^۳ تیتره دن، آغیر تانکلار می گلن؟
 بیر-بیرینه سیغینمیش نئچه-نئچه هموطن
 بیر گلینین الینده یئمک باغلاماسی وار

^۱ - باکی نین جمهوریت خسته خاناسی

^۲ - حادثه

^۳ - یئری- گؤیو

آنا چای تئرموسونو^۱ توتوموش الینده ناچار
 قوش توفنگی گۆتورموش او ده لی قانلی یا باخ
 نریلده ین تانکلاری بونونلا می ووراجاق؟
 الینده ده میر تروس،^۲ داش گۆتورنلر ده وار
 بیر سیقار توستوسونو بؤلوب چکن اوغوللار...
 نه فسی ایله ایسیدیر^۳ قار قوخولو هاوانی
 سیلاح سیز «باکی» بکلر قانلی دیشلرینه دک
 سیلاحلی موسکوووانی
 آمان تانری، اولو تانری، هاردان چیخدی بو قورشونلار؟
 قانیمیزا یئرکله ین، آج قوشونلار، توخ قوشونلار!
 کالاشنیکوو آتوماتی... پاریل-پاریل، یاغلی، تزه
 بیر کی، آزادلیق اوموروق... اود مو، قان می قیسمت بیزه؟
 باشیمیزا یاغان آتش نه یاغیشدیر، نه ده دولو
 بوتون یوللار ظلومت یولو، ظلوم یولو، اولوم یولو...
 خزر قیسدی نه فسینی، چیرپیلمادی قایالارا
 نه بیر اولکر، نه آی پارا...
 زوربا تانکلار نریلده ییر، پلاننتی سؤکه-سؤکه
 اوچ طرفه آتش، زه هر تۆکه-تۆکه
 ایلاندمی یاشیل تانکلار، آخی بو جور ایلان اولماز

^۱ - termos

^۲ - tros

^۳ - قیزدیریر، ایستی لندیریر

ده مير له شن دينزاور^۱ دئسم بلکه يالان اولماز
توفاندى مى چوپور تانكلار، آخى بو جور توفان اولماز
لئيساندير مى، قانادلارى آل قيرمىزى لئيسان اولماز
بيلينير مى قيرمىز يليق بو گئجه نين ظولمتينده؟
يوزو يولدا، بئشى تينده؟^۲
بيشيلدى مى ياشيل تانكلار؟ آخى بو جور ياشيل اولماز
كرتنكله، چايان^۳ دئسم ياخشى اولماز
كرتنكله اودلايار مى دوققوزونجو مرتبه نى؟
چايان مگر شوملايار مى^۴ بوتون شرقين گوزو اولان
پاك، موقددس بير وطنى؟
لوله سيندن اود پوسكورن تيمساح آغيز تانكلار گلير
داغ موقددس آنلايشدير، نئجه دئيم داغلار گلير!
اوتوماتلى، پولئميوتلو، توپ لوله لى ييرتيجيلار،
تورك، موسلمان ائولرينى هدف سئچن كافتار^۵ گلير
نه اولدوز وار، نه كهكشان، نه آى پارا
خزر نه چين قيسيلىميشدير قايلارا؟
ياتير ايپك^۶ ياتاغيندا ميللى گدا ...
ليمونلو چاي قباغيندا ميللى گدا...

^۱ - داپناسور

^۲ - كناردا

^۳ - عقرب.

^۴ - آلت-اوست ائدر مى

^۵ - سيرتلان

^۶ - ابريشم

وار گل ائدیر^۱ اوتاغیندا، جیغاراسی داماغیندا
میल्ली گدا...

بئش می، اوچ مو میल्ली گدا؟
وطنیمین بوغازیندا کوت^۲ اولگوج^۳ مو میल्ली گدا؟
دولاشیق دی، بولاشیق دی میल्ली گدا
MK^۴ آدلی ماغارادا نئجه سیخدی^۵ میल्ली گدا
دیشلرینی شاققیلدادان جاناواردی میल्ली گدا
یوردون بال شانی اوستونده زهرماردی میल्ली گدا
دیدرگینلر اوز قویاندا قاراباغا
کسدی یولو میल्ली گدا، میल्ली دارغا^۶
موردار، ایرنج اللری ایله چارپیشدی او
جایناغیلا ماشینلارین تکریندن یاپیشدی او
- من قویمارام گنده سینیز قاراباغا!
ماشینلارین قارشیسیندا دؤندو اجلاف^۷ قارا داغا
آدی دوغما، اؤزو دیغا^۸

^۱ - ساغا-سولا گندیب گلیر

^۲ - küt - کسمه یین

^۳ - ülgüc - تیغ، پیچاق

^۴ - مرکزی کمیته، آذربایجان کمونیست پارتی سینین مرکز کمیته سی نین یئرلشدیغی بینا

^۵ - محکم دی، چوخدور.

^۶ - ره زیل.

^۷ - آلچاق، ره زیل.

^۸ - اثرمنی.

یاد الینده میللی تیلوو،^۱
 دوغمالاری ساران آوو!
 «خان کندی»^۲ می قوپاردیلار...دؤولت لندی میللی گدا
 «عسگران»^۳ ی آپاردیلار... شوهرت لندی میللی گدا
 «زنگه زور»^۴ و ضبط ائتدیلر... ثروت لندی میللی گدا
 «قارا گؤل»^۵ و غصب ائتدیلر... نعمت لندی میللی گدا
 دوشمان توتدو «آلتون کند»^۶ ی، «باسار کئچر»^۷ اویماغینی
 «کلبه جر»^۸ ین «گده بی» ین نئچه گولزار یایلاغینی
 دوشمن چالدی، قامارلادی^۹ پاک، موقددس توپراغینی
 مین-مین زومرود بولاغینی
 میللی گدا لال دایاندی، ترپتمدی قولاغینی
 او، داشناکدان قات-قات ره زیل، شوونیست دن مین یول آلچاق
 فاتح لرین جایناغیندا اویونجاق دیر، بوش اویونجاق
 بؤیوک-کیچیک وظیفه ده، هر رتبه ده قورخولودور
 آت ده ییل، یوخ، آت چولودور^۸

^۱ -tilov- بالیق توتما قلابی.

^۲ - داغلیق قاراباغین ان بؤیوک کندی.

^۳ - خان کندی یاخینلاریندا بیر قصبه.

^۴ - استالین طرفیندن ۱۹۲۱ ده ائرمنی یه وئرلن آذربایجانین شهری.

^۵ - کلبه جر بؤلگه سینده آغ دره اطرافیندا بیر گؤل.

^۶ - ائرمنی ایشغالیندا اولان بیر بؤلگه.

^۷ - قاپیب آلدی، ایشغال ائتدی.

^۸ - çul - بهر.

بعضن کؤنول بولاندیریر، قند اوستونده میلچک^۱ اولور
 بعضن ساغالمايان مرض، معدده میزده خرچنگ^۲ اولور
 چکلمیش اؤز کاهاسینا،^۳ او، یئنه اؤز کئفینده دیر
 بوردا گؤزه ل اوغوللارین قانی گئدیر، جانی گئدیر
 یوز سیننه نی بیردن دئشن یایلیما^۴ باخ آتسه باخ
 سیلکه له نیر عیمارت- داغ
 پنجره لر اووم-اووم، صاف شوشه لر چیلیک-چیلیک^۵
 ماغازانین ویتیرین لری شان-شان، گؤز-گؤز، دئشیک-دئشیک
 گول له ده ییر سوتونلارا، چیراقلارا، فارالارا^۶
 گول له ده ییر آغ بدنه، داغ بدنه، یارالارا
 گول له ده ییر آتلیه ده تزه دونلو موقه ووا یا
 بولودلاردان چیخان آیا
 گول له ده ییر «نیظامی» نین «خمسه» توتان ساغ الینه
 گول له ده ییر «موشفیق» یمین، «جاوید» یمین هئیکلینه
 «یوسوف وزیر»، «سید حسین»، گول له له نیر، بیرده، بیرده
 آغاریشان بولودلار دا، قان چیله نن اوفوقلر ده
 بؤیوک گول له، کیچیک گول له، ...خیردا گول له، ایری گول له
 نه یامان دیر اؤللو جاندا دیری گول له

^۱ - سینک، چیبین.

^۲ - کانسر، سرطان.

^۳ - ماغاراسینا.

^۴ - yaylım - رگبار گوله.

^۵ - پارچا-پارچا.

^۶ - چیراقلارا

یاتان میلی گدالارین بیر قورشون، بیر گول له
 صباح یوللار بزه نه جک قرنفیلله، قیزیل گول له
 سه په له نیر یاغیش کیمی...هره سی بیر ایده بویدا
 آغ خالاتلی «جاهانگیر»ین میزی اوسته
 گول له لردن نومونه لر... بیزه نلر دئدی نلر
 ساچلاریندان نور شیریمی، آغ خالاتلی قاردان دا آغ
 ساغ جیبینده فونن دئسکوپ، سول الینده گول له یه باخ
 زنگ سسله نیر... او یاناشیر... او قایغیلی، او موکددر
 ماراقلانیر توکیو دان، نیویورک دان زنگ ائدنلر
 نئجه آپسین همکارینا بو حکمتی، حقیقتی:
 اؤز خالقینی گول له له بیر حؤکومتی
 تراھوما ساغالدیلیر... خرچنگین ده علاجی وار
 شوونیزم، میللت چیلیک، ان دهشتلی، موردار آزار
 شیشدن بتر بو مرضه چاره هانی، علاج هانی؟
 حکیم نئجه باشا سالسین «گورباچف»و، «میتران»ی؟
 حکیم نئجه باشا سالسین بئینی بوشو، «جورج بوش»و؟
 داوادا یوخ، عشق ده دیر اینسانلیغین قورتولوشو
 سن یئنه فارس کؤرفه زینه سیلاح، قوشون داشییرسان
 گمی-گمی طییاره، تانک، مرمی، قورشون داشییرسان
 اسمینسلر^۱، دولانمالار، راکتلدیر یومروقلا رین
 اینسانلیق یوخ، سن جنگلیک قانونیلا یاشاییرسان

^۱ - مابین گمی لری

قولانغیما سسلی دستک، آغ خالاتلی موکدر داغ
 ساچلاریندا نور شیریمی، آغ خالاتلی قاردان دا آغ
 ساغ الینده گول له یه باخ، هر گول له بیر ایده بویدا
 عقرب بویدا...عقرب دن ده بیراز مککار، جیلیز،^۱ خیردا
 بیر آه چکیر غمگین-غمگین:

- پولیا سو سمئشاننوم سنتروم!^۲
 میثیل سیزدیر فلاکتی،

«هیترلر» بونا یول وئرمه دی،^۳ «استالین» ده یول وئرمه دی
 اؤز اوخو اطرافیندا هرله نیر^۴ بو گول له لر
 ظاهرین خیلی خیردا، ایچه ریدن بیر اژدر
 اژدردن، اژداهادان افیلدن^۵ ده بئش بتر
 یاساقدیرسا تطبیقی، نه دیر بو قانلی سئلر؟
 یاتیر ۱۹۴ ار، قیرخ بیر آرتیق اؤللو
 آددیملایا بیلمه دیم، مئیدخانا قان گؤللو
 مئید...میللتینی دوروست سؤیله مک چتین
 قانلی بیر هئیکلیدیر، عشقین، ابدیتین
 بلکه روسدور...بو یوردو، او تورک قدر سئویرمیش
 ایلدیریم اللریله، نچه سددی ده ویرمیش!

^۱ - cılız - بالاجا.

^۲ - pulya so smeşannom sentrom

^۳ - انگل اولدو، قویمادی.

^۴ - دؤنور.

^۵ - əfil - ساری افعی ایلانی

اللا، آیاقلار اوزون... کوره ک ائلی، باش ایری^۱
 قیرمیزی کۆینه یینده آلولانیر دان یئری
 بلکه لزگی دیر یازیق، بلکه تاتار بالاسی
 اؤز قانینا بله نیب، ییخیلمیش داغ قالاسی
 مئیید... میلیتینی دوروست سؤیله مک چتین
 جانلی پروانه سی ایمیش بو ایشیق مملکتین
 بیزدن آرتیق سئویرمیش، بو وطنی، بو یوردو
 - آتیل جنگه!

بو جنگه اونو کیملر بو یوردو؟

- قویما... قارا تانک گلیر!

کیم سؤیله دی بو سؤزو؟

یالنیز اؤزوا! اؤز قلبی! ویجدانی نین گؤزگوسو

میلیتی بیلینمز ای اولو هموطنیم

سن دوغمام، عزیزیم سن، قان قارداشیم سان منیم

قارداشلیق مزاریندا راحتجا یات، دینج اویو

ائله بو تورپاقجادر سنین عؤمرونون بویو

کامئرامیز بالاجا، کامئرامیز کیچیک، دار

هانی کۆرپه قوشجوغاز... اوچوب گئتمیش او ناچار

بلکه دوشدو توفانا، بو کدو قانادلارینی

یارا بیلمه دی چرخین سال بوزونو، قارینی

بارماقلیغین دالیندا قارلی قاسیرغالار وار

^۱ - iri - ینکه.

«کرمل» دیوارلاری تک، قانلی قاسیرغالار وار
 پنجره مه چیریلیر قیپ قیرمیزی بیر هوجوم
 یارالانیر یوز یئردن قلمیم، الیم، اووجوم
 قازئت یئلنلرینه^۱ یازیرام بو شئعیریمی
 چاپ اندرمی «پراودا»^۲ ظفر توپو شئعیریمی؟
 وطنیم قان ایچینده...باخیر، سوسور «پراودا»
 «بورویک»ین دیلی ایله یالان قوسور «پراودا»
 قازئت له ماسکالانان «ایقور بئلیاوئی»ه باخ
 ارضه یالان پوسکورور نچه-نچه قورومساق
 «بالایان»ی^۳ قورخودور تورکون حدسیز آرتیمی
 بیر فایدا وئرمه یه جک «بوش»^۴ اون اونا یاردیمی...
 - آی آمان! وئرمه ایمکان!- مسجد آرتیر باکی دا!
 چورویور میللت چی نین بئینی ده، ایدراکی دا
 اوتانسین «فضولی»نین پیغمبر گؤزلریندن
 اوتانسین «شهریار»ین حوسوننده دان یئریندن
 مگر اوزو وارمی کی، بدبخت اوتانا بیلسین
 موغامات سسلننده آزجا دیققت کسلیسین
 آچسین قویسون اوئوننه، «اوستا»^۵ئی، «زردوشت»و

^۱ - کنارلارینا، حاشیه لرینه.

^۲ - pravda

^۳ - داشناق، تورک دوشمنی «زوری بالایان»

^۴ - آمئریکا پرزیدنتی.

^۵ - avesta- زردوشت لرین کیتابی.

جاھان گولوستانلاری منیم بختیمه دوشدو
 پارتلاسین غضببندن اوره یی دار، بئینی دار
 گنجه لی نیظامی یه پاخیللیق لا باخانلار
 - تانکلار گیرسین باکی یا!- امر ائله دی فیتنه کار
 اوره یی کار، بئینی کار، گۆزلری دار... غصب کار!
 مگر اوندا وارمی دیر ویجدان دان آرجا اثر؟
 یالنیز اؤلدورمک اوچون سینوو گئدر،^۱ تله سر
 زیرپی،^۲ دیو ژنراللار دایانمیشلار یان-یانا
 نغمه دئییرلر یئنه... فیکیر وئیرین سیز اونا
 - خوتیات لی روسس کیه ووینی؟^۳
 گلسین، آناسی توتسون ماتمینی، وایینی
 ۱۹۵۶... مین ده بیلقه^۴ - قانچاناق
 «بوداپئشت» ه سوخولان او روس تانکلارینا باخ!
 دونیا کۆرپولرینی تانکلار اؤرتدو، کئچدی ده
 قیزیل قانا بویادی «بودا»نی دا، «پئشت»ی ده
 دونوز^۵ صیفت، تیر بویون آدمیراللار یان-یانا...
 گویا نغمه دئییرلر، فیکیر وئیرین اویونا
 - خوتیات لی روسس کیه ووینی؟

^۱ - توتوشور.

^۲ - بؤیوک هئیکللی.

^۳ - روسلار ساواش ایسته بیر می؟

^۴ - میغفر، ساواش بور کو، کلاھخود.

^۵ - دوموز، دونقوز.

دارتین، بیرتین ماسکالی هارایینی هایینی

۶۹ ایل... یاندی... «کولدو پراق»^۱

یئرپییر روس تانکلاری... هر بیر قانلی دالغا

ده بیلقه نین وارمی دیر آزجا ویجدان یانغیسی؟

تارتیلار باسیب کئچیر هئیکلله شن «یان قوس»^۲ و

۷۸ ایل... جوشور حربی ارکستر

یئنه سؤزله، مارش ایله ماسکالانماق می ایستر؟

- خوتیات لی روسس کیه ووینی؟

روس تانکلاری داغیدیر «افغان» کومالارینی^۳

یارالی لار گؤرورم، اوزونده آغری-آجی

سون دایاغی، علاجی- قوشا قولتوق آغاجی

یارالی لار گؤرورم، بو دونیادان آرالی

آوتوبوسا مینمه یه، یوخ احوالی، یوخ حالی

یاش سیچراییر گؤزومدن، یاپیشیرام قولوندان

کیم قییدی، کیم چیخارتدی اونو حیات یولوندان؟

قبرستاندا سئیر ائله حربین قوربانلارینی،

نم توپراق دا سویوتمور دردینی، قوبارینی

بیری تای گؤز، بیری کار، بیری چولاق، بیری لال

لال لارین آرخاسیندا تورکو سؤیلر جنرال:

- خوتیات لی؟

^۱ - küldü Praq

^۲ - Yan Qus

^۳ - koma - باریناق، سنگر.

روس دئمه یه اوره ییم گلمیر، اینان
 روسون نه تقصیری وار، ای کل پئیسر، ای نادان؟
 روس گؤرموشم، بیر اووج یارمایا، اونا مؤحتاج
 یوزجه گرام آراغا، نارا، زئیتونا مؤحتاج
 بوغازینا ایلان تک ساریلسادا احتیاج
 وئرمه میش هئچ کسه باج
 اولو صنعتکار ایکن...ایش سیز... مین بلا گؤرموش
 اؤنلوک تاخیب دؤشونه... کوچه لری سوپورموش
 هئچ اونوتماق اولارمی «الکساندر قالیچ»^۱
 غمدن غوربتده اؤلدو میلیونلارین سئوینجی
 «آرخئیلاق قولاق»^۲ دا نئچه میلیون جان یاتیر
 زلزله لر، وولکانلار اونلارین فریادی دیر
 «کانادا» دا «آ.ب.ش» دا میلیون-میلیون موهاجیر
 «ریازان»^۳ ین بیر اودوم مئهی اوچون گوینه بیر
 بورسادا توخ ضابیتلر وئرمیش آغیز-آغیزا:
 - خوتیات لی روسس کیه ووینی؟ - دیل قویماییر بوغازا
 باغیرتییسی، کور امری، داغی، داشی یاندیریر
 تانکلار آندیرا قالمیش...^۴ سئیر ائله یین آندیری

^۱ - روس عالیمی.

^۲ - Arxepelaq QULAQ

^۳ - Ryazan

^۴ - andıra qalmış - لعنت اولموش.

قامارلاییر «کاماز»ی، باسیر کئچیر «UAZ»ی^۱
ماشینلاری موم ائدیر ده میر، پولاد قاپازی^۲
سوروشورام: «خوتیات لی؟»، خاییر، نیکتو نه خوچت!^۳
دی بس نه جور سوخولور «کرمل»ه یئنی پینوچت؟^۴
قازاخستان، ساکستان، اوزبکستان، قان گؤل
«بوروویک»ین، «سیلوا»نین^۵ شاد اولسون گؤزو-کؤنلو
«مئسخطی»^۶ تورکلری نین باشچی سی «موخلیص نیاز»
قورآنا ال باسدی کی، بو دونیا بئله قالماز
سیوری بیغلاری اوخدو، اوزون کیپریکلری اوخ:
- اؤزبک لرین بیزیم له هئچ بیر عداوتی یوخ!
ویجدانی کایب ائتمه سی دوشمنین اؤز یاسی دیر
عداوتی توره دن «قلدییان»^۷ بانداسی دیر
«پراودا ووستوکا»^۸ نین رنداکتورو «صفریان»
«صفراف» دونو گئیمیش بیر ایلاندر، کور ایلان
میللتچیلیک مرض دیر، حؤکمو قبره جن گئدن

^۱ - کاماز و UAZ ماشین آدلاری دیر.

^۲ - qapaz- ال ایله باشا وورماق.

^۳ - کیمسه ایسته میر.

^۴ - شیلی لی دیکتاتور پینوشه.

^۵ - اثرمنی داشناق پارتیسی نین سالدیرقان بازاری سیلوا کاپوتیکیان.

^۶ - استالین طرفیندن سبیریا، اوزبکستانا و دیگر یئرله سورولن آهیسکا تورکلری.

^۷ استالین طرفیندن آهیسکا تورکلرینه قیشقیرتیلان اثرمنی «قدیلان»نین Qdilyan

پارتیسی.

^۸ - Pravda Vostoka

وبادان بئش بئتر دیر، طاعون دان دا بئش بئتر
 قورآنا ال باسیبان آند ایچدی «موخلیص نیاز»:
 - گویدن گلن گونشی یئرده سؤندورمک اولمازا!
 تورکلر سمدان ائتمیش قیزیل دان اولکه ریدیر
 جاهان چیچکلری دیر، دونیا ملک لری دیر
 «اودرباغداي» آتاسی، آناسی دیر عالمین،
 بئش ده نیزه فیکیر وئر... ایناسی دیر عالمین
 کور^۱ آراز- گؤزلری نین سئوینج، فرح یاشی دیر
 «زئینال»، «خودو»، «اولو تورک»، دونیا وطن داشی دیر!
 «عیسی حسین موغاننا»^۲... عؤمرو گونو داوالی
 «قورقود» ون داوامی دیر، «زردابی» نین داوامی!
 «زین العابدین تاغی سوی» بشر اوچون بایرام، توی
 آددیملا ییر صاباحا ساوالانلا بویا-بوی
 قورآن گورون دئمک دیر،^۳ اینسانلیغین گور سسی
 گؤیون یئره تؤحفه سی، پلانت خزینه سی
 باغ بیزیم آتامیز دیر، آدی ان موقددس آد
 محمد پیغمبرین اصیل آدی باغ، هم اود
 دینله، گؤر نه لر دئییر بو اودلار، بو اوجاقلار
 تورکه خایین چیخانلار خوشبخت اولمایا جاقدیر
 باکی کوچه لرینه تۆکولور تورکون قانی

^۱ - kür

^۲ - آذربایجانین تانینمیش یازاری.

^۳ - Quran-Gur un deməkdir

قاتیللرده ذرره جه اینصاف، اینسانلیق هانی؟
 آغ خالاتلی جاهانگیر قایغیلار ایچینده دیر
 اللری، عینی قانلی، بام باشقا بیچیمده دیر
 جراح لیق کورسوسونده اوزانمیش «میرزه ائلچین»
 ۲۹ یاشلی گئنچ، نر ائتمه دی ائل ایچین
 نه قدر خسته لره شفا وئردی پاک الی
 عؤمور-ذکا مشعلی، هونر، ظفر مشعلی
 حیات سیمی قیر بلمیش... میضرابی سیمه مؤحتاج
 جراح لیق کورسوسونده حکیم حکیمه مؤحتاج
 اشپریست^۱ ساغ الینده دیر، یاخینلاشیر «جاهانگیر»...
 همکارینا قور تولوش وئره بیله جکمیدیر؟
 شفقت باجیلارینا دیققت له باخ، یاخشی باخ
 هالای ووروب دایانمیش، هپسی آغزیندا یاشماق
 بیرری ماققاش اوجوندا تمیز پامبیق گؤتورور
 بیرری قان شوشه سینی همکارینا اؤتورور
 نه قان چاتیر، نه پامبیق... قان گؤنده ریر «روسیا»
 «باشقیردستان»، اوکراین، قارداش «بلاروسیا»
 ماراقلانیر زنگ ائدیر برلین، پاریس، توکیو
 باکی آغیر یارالی، تئز ساغالسین تکی او
 چارپاییلار توشوندا^۲ دوران آنالارا باخ

^۱ - انژکتور.

^۲ - کناریندا.

یاشلی گۆز لر قانچاناق، چۆهره لر سولان زانباق
 ماققاش اوجوندا گول له، جاندا سؤنموش ایلدیریم
 پیچیلداییر کی «پولیا سو اسمشاننوم سنت روم!»^۱
 «پراودا» بونو داناجاق، «لیت قازنتا» داناجاق
 گۆره ن «ایز وئستیا» دا تاپیلار می قاناجاق؟
 «موسکووسکیه نووستی» قاندیغی تک یوزاجاق
 اوزو قارا قازنتلر لاپ ترسینه یازاجاق
 جانیلر ده آغزینا
 سو آلیبان سوساجاق
 یازاجاق: هوجوم ائدیپ تورک آذر دؤیوشچولر
 سککیز عسگر اؤلدوروب، غصبکار یوخ، دینج عسگر
 جانیم-گۆزوم فیرنگیز، سن داریلما، داریخما
 توت جانینی دیشینه، أصلا کؤنلونو سیخما
 بیز کی، قورو بۆهتانین، هر نووعونو گۆرموشوق
 یئددی قات اسارته، نیجات آدی وئرمیشیق
 ان جسور اوغوللاری، توتوب باسمیشیق دامما
 ساتقین قالیب کناردا، لاییق ایکن اعداما
 قهرمانلار چورویوب، دیبسیز کامرالاردا
 لعین، یاوا، آغ جیگر، رذیل قالیب کناردا
 عادیل پهلوانلاری توتوب زنجیرله میمشیق
 قاتیل قالیب کناردا

^۱ - وجوددا حرکت ائدن گول له لر.

داوام ائدیر قیرهاقیر، کفیل عسگرلره باخ
 «خان کند» دن گونده ریلیمیش داشناق افسرلره باخ
 فرانسادان گلیب لر، موزدلو نوکردیر اونلار
 «ایره وان» کونیاک ایلا، خومار بوینو یوغونلار
 سیویشه جک دان اوزو، اکیله جک او آلچاق
 بومبوش سیقار قوتوسو، مئی شوشه سی قالاچاق
 آتمایین او قوتونو، سیلین او شوشه نی سیز
 جینایت سندی تک موزئی لره وئرینیز
 او قوتونو، او مئی قوی گورسون آلتی قیطعه
 نادیر اکسپوناتدیر،^۱ شاهیددیر جینایت
 کالاشنیکوو گور نجه دستکله بیر وارتانی
 سیلاحنیب ائلری جانلییه دارتانی
 گوزوم یول چکیر یئنه، من قولاغی سسده یم
 پنجره سی، قاپیسی ده میر بیر قفسده یم
 منیم له گوروش یاساق، یانیم گلکم یاساق
 مکتوب یازماق، زنگ ائتمک، حالیمی بیلمک یاساق
 سن اوجا توت باشینی، سیل گوزونون یاشینی
 داش اوسته قویما یا جام، بو زیندانی داشینی
 باجارسان قالخ آباغا، قازانی قوی اود اوسته
 توکه نیبسه تاخجادا، قونشودان قارتوف^۲ ایسته

^۱ - موزئی ده سرگیله نه جک نادیر اشیاء.

^۲ - یئرآلما.

توت جانینی دیشینه، باخما، یاغمورا، قارا
 دادلی بیر خوره ک بیشیر، آپار یارالیلارا
 پیچیلدا کی، باغریمدا یاشاسا دا او صدا
 من هئچ وعده دئمه رم:- آذربایجان، الویداع!
 کامئرایا سیغمیرام... کامئرامیز کیچیک، دار
 خه یالیمدا «ژئینال بی» جیددی، غمگین، عوصیانکار
 حئیرتده یم هله ده:
 او قانلی مرحله ده
 نئجه قورتولا بیلدین
 جهنمین الیندن؟
 یوز ایللر گلیب کئچه، اونوتمارام او گونو:
 اودون، قانین ایچینده
 ماشین ده ییل،
 موتورلو ایلدیریم سوردویونو
 اونوتمارام او گونو
 جهنم دهشتینی، گؤزونله گؤردویونو
 گول له لر اوچوب گلیر... سن سوکان دالینداسان
 ده میر دئشیر، داش دئشیر... اوولکی حالینداسان
 وایلداییر، چووور... سن سوکان دالینداسان
 اؤلوم هیمنی اوخویور... ازل کی حالینداسان
 گول له ده بیر شوشه یه... سن سوکان دالینداسان
 آغ شوشه چیلیک-چیلیک... سن سوکان دالینداسان
 گول له ده بیر فارایا... سن سوکان دالینداسان

قاپی نین قولپو گتندی... ازل کی حالیندا سان
یوز- یوز اؤلوم ایچینده سن حیاتین حؤکوموسن
آتاتورک کوچه سینده مگر آتاتورک موسن؟
کمرین دئشیک- دئشیک ... اؤزون کمر بسته سن
شیغیرسان، اوچورسان دوز اؤلومون اؤسته سن
یولون تن اورتاسیندا سندیرله ین، بودره ین
بیر گلینی قاپیرسان اجلین می الیندن؟
قوللارینین اوستونده قانا باتمیش ملائکه
آپار... ساغالدی بلکه
مین- مین دردین ایچینده، مومکون مو جان سئوینه؟
یؤنلدرسن ماشینی بیرباش شفا ائوینه
- خلیل، دال شوشه نی سیل!
دومان ده بیل، چن ده بیل،
بو جهننم حیسی دیر،
حیسین، دومانین، چنین، فیکیر وئر، ان پیسی دیر
تئزیاردیم ماشینی^۱ جه لد، اوغورلاییر یولونو
جوفت الین قامارلاییر خره بین جوفت قولونو
حه رک آل قان ایچینده... ساغالاجاق می گلین؟
آی ائلر، بو دهشتی، بو قانی سئیره گلین
باهاسیز داشدی دونیا،
چوروک آغاجدی دونیا

^۱ - آمبولانس.

کیمه دئییم دردیمی
 ایضا^۱ قان-یاشدی دونیا
 عاشیق قارالی قویما،
 اووچو، مارالی قویما!
 اوخون سینمده قالدی
 اؤلدور، یارالی قویما
 دوشونمه یه ماجال یوخ، درحال دؤنورسن گئری
 تکرلرین آلتیندا قان گؤلمه سی، دان یئری
 گول له لر اوچوب گئدیر قولاغینین دیبیندن
 گول له لر گلیب کئچیر قولتوغوندان، جیبیندن
 دوشونمه یه ماجال یوخ...آما باش فیکیرله شیر:
 ده یمه ین گول له لرده جانیندان گلیب کئچیر
 هله قان تۆکمه سه ده
 قانیندان گلیب کئچیر
 گؤز بره لیر حئیرتدن،
 قوللار دوشور طاقتدن
 اینستوتلار بیخیلیر، عیمارتلر سؤکولور
 پنجره لر، قاپیلار خزل کیمی تۆکولور
 گول له له نیر اومودلار،
 قان آغلا ییر بولودلار،
 حامیله دیر آلووا،

^۱ - ایضن، هامیسی.

بورویور قصری اودلار
 تانکین تانک یووسیندا، قیزمیش آتوماتا باخ
 یانار، قاینار پولئمیوت، تاققیداییر: -تاک ها تاک!
 تاک ای نادو! ^۱ قیشقیریر
 زر پاقونلو ^۲ قورومساق
 گول له ده ییر ساچینا، سن سوکان دالینداسان
 ده ییر مردلیک تاجینا... از لکی حالینداسان
 توستو چیخیر باشیندان، گول له ده ییر توستونه
 گول له ده ییر دالبادال ووقارینا، شصتینه
 نریلده ییر، قصدی نه؟ تانکلارا باخ، تانکلارا
 نؤقطه قویور گول له لر ساختا ایتتیفاقلارا
 داغیلان تیفاقلارا، آل قیرمیزی قارا باخ
 ده میر قوتابا ^۳ دؤنموش آغیر ماشینلارا باخ
 دؤردجه فصلین دؤردوده، دؤنوب بیردن قیش اولدو
 ساچ اولمایان آنالار آه، ناله، قارغیش اولدو
 درد الیندن جان دورماز،
 یارام چوخدور، قان دورماز
 منی اؤبله یاندیرین، اود دا اؤبله یاندیرماز
 گؤز آچیرسان: - هاردا یام؟
 عؤمرون مودهیش آیندا

^۱ - tak i nado، ائله گره کیر.

^۲ - قیزیل آپولتلی.

^۳ - بیر تور شیرینی آدی دیر، قوتاب.

اون بيرينجى^۱ گورزه نين
 تونج هئيكلى يانيندا
 قيرمىزى چكمه سيني قويמוש آل قان اوستونه،
 ايستى، قاينار گؤز ياشى، ناله، افغان اوستونه
 عزيزى يم، بو داغا
 ائللر كؤچر بو داغا
 ائله كى من دؤزورم
 كيمسه دؤزمز بو داغا
 ايلدير يم ايشيغندا، ظولمت داغيلديغى تك
 بيردن هر شئى گؤزونده ايشيقلانير سونادك
 بيلدين، كيمدير او جاني، - عصرين قانلى انگلى:
 اون بيرينجى جهننم گليب، تزه دن گليب
 نه آى پارا، نه گونش، نه گوندوز وار، نه گئجه
 سحر، آخشام، گون اورتا دولاشيق بير كلفچه
 قانلى چكمه تاپداغى يوز-يوز، مين-مين گول غونچه
 هابيل كامان آغلاسين، آه چكسين اينجه-اينجه
 مين ايللر گليب كئچه... اونوتمارام او گونو
 قوللارينين اوستونده ۱۳ ياشلى «يلقار» ين
 آى كيمي سؤندويونو،
 اولومون چؤپدن بئله، اوجوز گؤرونديونو
 قوللارينين اوستوندن سوروشدو ياواش-ياواش

^۱ - آذربايجانى ۲۷ نيسان ۱۹۲۰ گونو ايشغال ائدن روس ۱۱ اينجى قيزيل اوردوسو.

اوزون کیپریکلرینین آراسیندا سۇندو یاش
 دیز چۆکوب آغلادین می مزارینین باشیندا
 قوپاردین می گۆیلرین دیبیندن بولودلاری؟
 قامارلادین می بیردن آلولاری، اودلاری؟
 چاغیردین می خزردن قاسیرغانی، روزگاری؟
 فخری قاروولدادیر^۱ هوندور چینلی شاملار^۲
 قانلی یارایا اوخشار غوروب یئری آخشاملار
 گۆی گئینیمیش کوکنارین، بوداقلاری ایتی اوخ
 آغلاماغا ماجال یوخ، آند ایچمه یه ماجال یوخ
 - آتدیم بئلی... آل، «زئینال»!

گۆوروسن بئلی سن

داییم خیدمته حاضیر،

سن همیشه بئله سن

تپگجلی بئلین آغزی پاریلدایان آی پارا،

بعض گیله توخونور، بعض چاقیل داشلارا

بئل آغزیندا تورپاغی دالغا-دالغا آتیرسان

بیر قافا تاسی گۆروب، قاشلارینی چاتیرسان

- قدیم قبریستانداییق، نئيله یک بو کلله نی؟

دفن دفنه قاریشیر، مزار کۆهنه، یاس یئنی.

^۱ - قاراول دور، نگهبان دیر.

^۲ - شمع لر.

قازاریق بئل له، کولونگ له... آچیلیر اؤنده مزار
 سارغیسیز بیر یارادیر تورپاغین اوستونده مزار
 باشقا یئرلرده باهار عطری توتار دونیالاری،
 نییه بس عطرینی ساچماز گول آچان گونده مزار؟
 بوردا ساچلار یولونوب، گۆزلی قان-یاش آپاریب،
 یوز قادین ناله سی ساخلار کیشی کؤکسونده مزار
 خئیری نه، سئل سوزوله کیپرک اوجوندان یاناغا،
 کیمه سه رحم ائله ییب می هله عؤمرونده مزار؟
 مزار اونسوز دا مزاردیر، دئمه، غوربتده، گولوم
 ایکی غم گتیریر گۆزلره سورگونده مزار
 لعل، یاقوت ایله زرله، بزه ییب اؤپسن ده،
 بیر کدر هئیکلی دیر داییم کؤنلونده مزار
 کئچر آیلا، کئچر ایلر، اونودورسان اونو سن
 سارالان گول لری ساخلار سولان حوسنونده مزار
 یاشاماق قانونو سسلر بیزی اؤن جبهه لره
 ایسته سن، ایسته مه سن ده قالاچاق قنده^۱ مزار

- یوخ! - سؤیله ییب باغیردان، الینده تپگجلی بئل
 قانلی یاشلار گۆزونده، ده میر چؤهرنده سئل-سئل
 اوستون-باشین نه گونده... گیللی چکمه لرین نم
 الینده الوان چلنگ، وارلیغیندا جهنم

^۱ - اوزاقد.

یوخ! – سؤیله ییب باغیردان... باغیرتینی ائشیدن

بیر اؤزوندون، بیرده من

مین ایلر گلیب کئچه... اونوتمارام او گونو

قازیماساق جاهاندان فاتح لیگین کؤکونو

اونوتماریق بو گونو!

آند اولسون اوره ییمده حبس ائتدیگیم آهلارا

گئجه لری باشینا قارا شال کیمی سالان

آغ ساچلی صاباحلارا!

آند اولسون قانا باتمیش بو وطن یوللارینا،

۱۳ یاشلی «ایلقار»ین

توپراق آلتیندا قالمیش

یارالی قوللارینا!

آند اولسون آنالارین ایسلاق کیپریکلرینه،

بو ماتمه باش ایه ن

اوچ رنگلی بایراغیمین

شعاع-شعاع زرینه!

آند اولسون داغ باشیندا بو وطن گولزارینا،

ناکام مردلری قوجموش

یئتیم لرین، دوللارین دیله گلن، گلمه یین

سؤزلرینه آند اولسون!

«شووه لان»دان، «تورکان» دان آیاق یالین یول گلن

پرده لی نرگیزلرین گؤزلرینه آند اولسون

آند اولسون دردلی لرین دیلسیز لیاقتینه

بو کدر اوردوسونون ده میر سوکونه تینه
 یئردن عرشه دیرنمیش آلولارا آند اولسون
 بیر گئجه عرضینده گوئیدن ساچلارا ائن
 قیروولارا آند اولسون!
 آند اولسون بوزلو سودا،
 خزر فیرتیناسیندا هلاک اولموش جانلارا،
 سلیمان دونیاسینا گۆز دولوسو باخمادان
 گئدن سلیمانلارا!
 آند اولسون سۆز تانریسی
 «میکاییل موشفیق» یمین
 دوستاق سه نه دینده کی
 باشی قیریق شکلینه
 یالنیز ۴۱ ایل سونرا
 اۆز یوردونا قاییتیمیش
 «جاوید» یمین قبرینه،
 گئجیکمیش اکلیلینه!
 آند اولسون ایلرر بویو نفه سینی درمه دن
 جان شهیدینی خرجه ین باکی بوروقلارینا^۱
 بو دردله قبره گئدن چاره سیز بابالارین
 ناراحات روح لارینا!
 آند اولسون گۆز آچمادان، دونیایا نور ساچمادان

^۱ - نفت قویولارینا.

محو اولان جوجوق لارا،
 «کور»^۱ اوستونده، «موغان» دا، «قاراباغ» دا، «شیروان» دا
 نوبارینی وئرمه دن سولان تومورجوقلارا!
 بیرینجی کیتابینی گؤرمه دن، ناکام گئدن
 «اولوی بنیادزاده»^۲ نین حسرتینه آند اولسون
 دونیادان ۲۰ ایله ۳۰ آی ۲۷ گون
 قیسمتینه آند اولسون!
 آند اولسون اوروسجانی، عربجه نی، فارسجانی
 در حال اویرنمه یینه
 بؤیوک شاعیرلیگی نین
 کیچیک گؤرونمه یینه!
 مره ضینی گیزله دن
 عزیزینه، دوستونا
 اوره ک- دیره ک، روح وئرن
 خسته لره آند اولسون!
 آزادلیق مئیدانیندا قاسیرغا هایقیراندا،
 «جولفا» دا، «ناخچیوان» دا مفتیللری قیراندا
 آیریلمايان، بیرله شن
 دسته لره آند اولسون!
 آند اولسون یئر آلتیندا بیر-بیرینه سیغینان

^۱ -kür- آراز چایینا قاریشیب، خزر ده نیزینه تۆکولن بؤیوک چای.

^۲ -ülvi bünyadzadə-

کفنلی شهیدلره، کفن سیز شهیدلره،
 دیواریندا اوت بیتن، ایچینده آت ساخلانان
 صاحب سیز مسجدلره!
 قازئت یالانلاریندا
 ائفیر دومانلاریندا
 بوغولمایان، دوغولان
 حقیقته آند اولسون
 جاناوار رئیس لرین نفس، تاماح دیشیندن
 قورتولان، قورتولمایان عدالته آند اولسون!
 زبندان لاردا ۳۰ ایل، ۴۰ ایل اینتیظار چکن
 اومیدلره آند اولسون
 یول گۆزله ین گلینی بیر قاری یا دؤنده رن،
 کوچه لر تینینده کی فقرا یا آند اولسون
 عهدلره آند اولسون
 مین جهنم گۆسه ده اؤلن، بیرده دیریلن
 سو یئرینه هاوادلان، داملا-داملا شئح امن^۱
 باغبان سیز دا گۆیه رن
 باغچالارا آند اولسون!
 قانلا، گۆز یاشلاری لایازیلیمیش مکتوبلارا
 سونگولرین اوجویلا دوگونلری آچیلان
 بوغچالارا آند اولسون!

^۱ - əmən - ایچن.

آند اولسون بو ائلرین عورفونه، عادتینه
 هر ایل بایرام آخشامی مزارلارا شمع دوزه ن
 گوئی سمنی گتیره ن
 سؤزسوز محبتینه!
 یوز ایل بومبالانسادا، شیریم-شیریم^۱ اولسادا
 بو توپراغین توکنمز مردلیک برکتینه!
 آی اوزلو قیزلاریمین عیصمتینه آند اولسون
 «کالیم» دا، «سیبیر» ده دو عاسیز باسدیریلان
 ناکام شهیدلریمین
 قیسمتینه آند اولسون!
 آند اولسون کیشی لرین سنگرده، یا حبس ده
 بیرجه تیکه نی بؤلن موقددس اولفتینه
 دوشسه ده مین چتینه
 دؤنمز ده یانه تینه
 صاحبی سو دیبینه، اؤزو خزرده اوزه ن
 چلنگ عمامه لره، پاپاقلارا آند اولسون،
 دوداقلارا آند اولسون!
 اؤزو داغلاردان آغیر، عهدی گوئی تکی اوجا
 قانلی دار آغاجینا ترددسوز یاناشان
 قوچاقلارا آند اولسون!
 من او ظولمتدن قارا کور هئیکلی ییخمامیش،

^۱ - یاریق-یاریق.

جاهانداں سون فاتحین آخیرینا چیخمامیش،
گئتمه یه جم عالمدن،
ایلدیریمه دؤنه جم
بیر گون سون غصب کارین
پئیسرینده سؤنه جم!

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی
۲۸ اوجاق - ۳ شوبات ۱۹۹۰

گولوم، آچ پنجره نی

«فیرنگیز» یم، عزیزیم، منیم یگانم، بیرجم
 بوینو بوروق نرگیزیم، قان-یاش تۆکن گول غۇنچم!
 بلکه ائله بیلیرسن: بام باشقا مکان دایام،
 حۇرومچکلی، ایلانلی، قارانلیق زیندان دایام
 والللاه، نور ایچینده یم، ای منیم گۇزوم نورو!
 بوردا نه بیر عقرب وار، نه ده حۇرومچک تورو
 کامئرامیز کم ایشیق، کیچیک منزله بنزر
 یورغان-دۇشک تر تمیز، بالیش اوزو قت-اجه ر^۱
 مؤهورلو ادیالیم^۲ وار، ائود کیندن ده یاخشی
 معلول-موشکول دایانما، ای کۇنلومون سیرداشی!
 دوزدور، قاپیم ده میردی، پنجره م ده ده میردن
 نه غم، بو دا امر ایدی، گلدی، کئچدی عۇموردن
 من سیاسی دوستاغام، سن اوجا توت باشینی!
 پنجره نی آچ بوگون... اییلسین گونش اۇپسون
 گۇزلرینین یاشینی

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی

۵ شوبات ۱۹۹۰

^۱ - تپ تزه، gət- əcər

^۲ - پتو.

زیندانا سادات

بارماقلیقدان^۱ بوز ساللانیر سالخیم- سالخیم، لوله-لوله
 آغ داملالار، صاف داملالار شعله وئریر گوله-گوله
 کؤنوللردن کیپر یکلردن غم توزونو سیله-سیله
 گؤرون ناسیل^۲ شفق له نیر بو سیلسیله گيله-گيله^۳
 آمان تانری، آغ گيله لر اولدوز-اولدوز، اولکر-اولکر
 وار-دوولتیم، شریعتیم، سعادتیم ده ییل مگر؟
 قارلا، بوزلا، آل گونشله دایانمیشام یان-یاناشی
 هانسی قووره آلا بیلر، دئیین مندن بو داش-قاشی^۴

کامئرادا گزیرم، کامئرامیز کیچیک، دار
 یومروق بویدا قلبیمده، کائیناتلار، دونیالار
 قوی پارتلا سین، چاتلا سین آجیغیندان دوشمنیم
 ایستانبول لهجه سینده یازیلیر شئعریم منیم
 دیلیم اوره ییمده دیر،
 گول-گول، غونچه-غونچه دیر
 تورک آهنگی، تورک دیلی
 موقددس دیر، اینجه دیر.
 تورکجه میزی حؤکمويله بارماقلیقلا سؤکولور

^۱- زیندان دان.

^۲- نئجه، نه جور.

^۳- دنه دنه.

^۴- اوزوک داشی.

یئردن، گۆیدن اوستومه یاز شفقی تۆکولور
 آمان تانری، دوشمنلر ناسیل قورخور تورکجه دن!
 مگر تورکجه سئچیلیر پارداخلانان غونچه دن
 هایانداسا قیوریلیر ساختاکار بیر فیلولوق
 میصراعم اونون باغرینا دوز توشلانان اوخدور، اوخ
 شئعیریم ده «اٹش» کلمه سی، اٹش سیز بیر قهرمان دیر
 شئعیریم ده «وطن» سۆزو... وطن دیر منیم آنام
 «ایستانبول»وم، «دربند»یم، «باکی»م، «داشکند»یم منیم
 آریم، بالیم، پته ییم، ای دوزوم، قندیم منیم
 من سیزین سایه نیزده داغیدیرام زیندانی
 یئره، گۆیه نور ساچیر شئعیریمین قیزیل دانی^۱
 منیم بیرمی بارماغیم، قات-قات گوجلودور اوندان
 وئجسیز^۲ عالیم جیک لرین، موردار قافا تاسیندان^۳
 «کرمل» بوشقاب لاری نین خیلتینی یالایانلار
 تورکجه مین قودرتینی نره دن، ناسیل آنلار؟
 قانلی اؤلوم دیواری هانی دؤوره مده، هانی؟
 شیغیر ترلان کؤنول، اوچور داغلار ترلانی
 گونش منم، سما من، آغ بولودلار دا اؤزوم
 بارماقلیغا دوزولور لاله لر دوزوم-دوزوم
 خبری یوخ هئچ کسین: نه ده میر چارپاییم وار

^۱ - قیرمیزی صوبح، شفقی.

^۲ - اومورساماز.

^۳ - باش سومگو، باش تاسی.

نه قاپی دئشییندن باخان یاراقلی^۱ قوللار^۲
 نه میس قابدا جیره ایله وئریلن دادسیز یئمک
 نه قورویوب داشلاشان ال بویدا یوان چۆره ک
 نه سوفره سیز استولوم،^۳ نه بیر قوش یئمی ناھار
 نه کیبریت قوتوسوندا نم چکن یاش دوزوم وار
 گوئی ده منم، سرعتله گئدن یئر کوره سی ده
 سرحدلری یاندىران تونقاللارین سسی ده
 سیچرایان چینقیللارین
 آرازداکی عکسی ده
 دۆرت دیوار ایچینده یوخ، یاری جانیم اوردادیر
 تیکانلی مفتیللری داملا-داملا اریدن
 آتش ده اودلاردادیر!
 لنگرله نن «باکی» مدا آشیب داشان قودرتم
 اوچ رنگلی بایراغیمدا یاشایان لیاقتم
 ...

^۱ - سیلاحلی.

^۲ - نوکرلر.

^۳ - میزیم.

گزینتی گوشه سی

«گزینتی» کلمه سینی ائشیدنده سئویندیم

سن یقین سئوینیرسن، ای دوست، من ده سئویندیم

خه یالیمدا جانلاندی کیچیک گولزار، لاله زار

دوشوندوم، یقین اوردا جوککولده ین قوش دا وار

آینا سودا عکس ائدن

قیپ قیزیل گونش ده وار

- قالخ، حاضیر لاش! - دئدیلم. بورودو منی شادلیق

بیر ساعات لیق گزینتی - بیر ساعات لیق آزادلیق

«آزادلیق» - نئجه شادلیق

اوچار قانادلاریمدیر یئرہ سیغماز آزادلیق،

گوئیہ سیغماز آزادلیق!

قارشیمدا بیر قوپونلو، آرخادا بیر قوپونلو

بیر دوستاغی آپاریر گور نئچه زر قوپونلو

سیم-سیم قاپی دالینجا آچیلدی سیم-سیم قاپی

گوزلریم یئردن، گویدن قاپیر سعادت، قاپیر

بودور، بلاکیراتور، یانیر قیرمیزی ایشیق

یاشیل ایشیق یانماسا، ناچار دایانمالیق

بودور، یاشیل ایشیغیم «اوغور»! دیله بیر بیزه

هر آددیم بیر موعجیزه

تامارزی یام^۱ نه وقت دیر، یاشیل اوتا، یاپراغا
 آیاغیمین آلتیندا بیرجه قاریش توپراغا
 غونچه گورسم، شئح دولو گوزلریندن اؤپه جم
 پالید گورسم، ایلیب دیزلریندن اؤپه جم
 بیرجه اووج یئیه جم، تزه قار گورسم، اینان
 یاغیش گورسم، اؤپه جم بوللور دامجیلارین دان
 لیفتیمیز^۲ ایکی گوزلو... کیم اینانیر بونا، کیم
 بیرینده من گئدیرم، او بیرینده گوزه تچیم
 -چاتمیسان، گوشن بودور!- دئدی سیلاحلی کافتار
 دارتیب ده میر قاپیمی دالدان قیفیلادیلار
 سؤندو گوزون سئوینجی... بویמוש دئمه لی گوشم
 ده میر - بتون مامیرلی،^۳ بوز باغلامیش دیوار نم
 اوزونو آلتی آرشین، ائنی اوچ آددیمدان آز
 باشیمین اوزه رینده ده میر تور، ده میر قاپاز
 یوخاریدا کئشیکچیم آراملا^۴ وار- گل ائدیر
 اوتومات آددیملاری باشیمین اوستونده دیر
 گوز قویورام دیواردا چوپور-چوپور بتونا
 قار لایینا باتانا، یوز لایینا یاتانا
 بیردن ده بیر گوزومه بوتون وارلیغی ایفلیج

^۱ - حسرتینده یم.

^۲ - آسان سوروموز.

^۳ - mamirli - خزه لی.

^۴ - یاواشجا.

چوپور بتون دالیندا قیزیل-قیرمیزی کرپیج
ای منیم سنگرداشیم، گۆرسن، کئچیرمه تشویش
قلپه-قلپه^۱ سؤکمه یه، محو ائتمه یه تئز گیریش
ماغارا زیندان لارین بوتون داشی، کرپیجی
«کرمل» دیواریلا عینی کرپیجدن ایمیش.

موسکووا، لئفور توو حبس خانه سی

۱۹۹۰، ۲، ۷

^۱ - پارچا-پارچا.

یوخ، من قاچا بیلمز دیم

اوره ییمه داممیشدی: لاپدان توتا بیلر لر
 زنگ ائله دی «برده» دن قارداشیم «مستان گونر»:
 حبس ائله ییب لر... ساققالینی قیرخیب قاچ
 جانی لردن اوزاقلاش!
 باش گؤزونو ساریب گل «برده» یه بیر تهر
 یا «میکاییل»، یا «زئینال»، دئسن درحال گه تیرر
 آرابانین کونجونده قیسیل، یا دا ییخیل یات
 قاچماق دا بیر احتیاط!
 «زئینال» گلر کن دئدیم:- هایدی، شفا ائوینه!
 آغیر یارالی لارا گنده ک، باش چکک یئنه
 بیزی بکلر «جاهانگیر»، او آغ خالاتلی لوقمان
 بلکه بازاردان کئچک، به لی، موطلق بازاردان
 بیراز آلم، پورتاغال، مئر-مئیوه آلماق گره ک
 اولن اولوب... قالانین قئیدینده قالماق گره ک
 آرابامیز برک گئدیر، ایلدیریم می دؤردت تکر؟
 تکرلر قار اوستونده آلوو تۆکر، اود تۆکر
 تکرلر بوز لایینی، قوپاردیر قلیه-قلیه
 ایمدادا یئته بیلسک، شئح چیله نر^۱ اود قلیه
 - آرخا پنجره نی سیل
 سئیرت، آگاه اول خلیل:

^۱ - ساچیلار.

عادى جه دومان ده ییل، اؤلوم دومانى دیر بو
 هانسی جینایتکارین، کیمین پلانى دیر بو؟
 کیپر یکلرینه قدر «باکی» بله نیب قانا،
 یول، خیابان، باغ-باغات، سکی^۱ بله نیب قانا
 حکیم، جراح کورسوسو، «ماشتاغا»، «هؤسان»^۲ یولو،
 سانیتار^۳ ماشینلاری، بیر خره یین^۴ دؤرد قولو
 مئییدخانا، باغ یولو، قلم بله نیب قانا
 زنگ ائله ییر توکیو، ائفیر بله نیر قانا
 چیخیب «سحر» قازتتی، سحر بله نیر قانا
 باکی، یئر کوره سی نین ایستی قان فوواره سی
 مین-مین شهید اوستونده بیر قیزیل گول دسته سی
 یوز یئردن سیلکه لنیر «لئفور توو» زیندانی
 دیوارلارا چیرپیلیر «اودلار یوردو» نون قانی:
 آرازی یام آدائین،
 قولویام شاهزادائین
 کسه یدیم قاباغینی،
 سیزه گلن قادائین
 قارا گئیملی «سئوینج»، حسرت قالیب سئوینجه،
 دیلیندن آلوو ساچیر قارا دونلو «خدیجه»:

^۱ - پیاده رو.

^۲ - ایکی سی ده باکی نین قصبه لریندن دیرلر.

^۳ - ساغلیق ماشینی، آمبولانس.

^۴ - xərəy - برانکار.

شالیم قارا بویاندی،
 اوجو یئره دایاندی
 چکدیگیم آه-ناله دن،
 آی دا، اولدوز دا یاندی
 مکتبلی قیز جاغیزلار، مکتبده غم سرگیسی...
 گلیر قولاقلار یما، آغلار ملکلر سسی:
 بوستاندا تاغیم آغلار،
 باسما، یاپراغیم آغلار
 ساغام، اوزوم آغلارام،
 اولسم توپراغیم آغلار.
 دوپولموش^۱ یومروقلاردان ایلدیریملار ساچیلیر،
 یئتیم لرین اوزونده غم دفتری آچیلیر:
 گل گنده ک «داش بولاغ»،
 سویو سرخوش بولاغا
 من یارالی، سن دردلی،
 تۆکک قان-یاش بولاغا
 عوصیان ائدن مکتبلر، مگر بیر می، ایکی می؟
 هر عیمارت اوجالمیش بیر درد هئیکلی کیمی:
 آغاجدا خزل آغلار،
 دیبینده گۆزه ل آغلار
 بؤیله اوغلو اولنلر

^۱ - سیخلمیش یومروقلار.

سرگردان گزر آغلار
 قرنفیللر یانیندا مات-معطل دورموشام
 شهیدلر شکیل اوسته چیرتیم-چیرتیم^۱ یانیر شام^۲
 عزیز ییم آی قارداش
 قاشین اوجو یای^۳ قارداش
 اؤلسه، باجیلار اؤلسون
 هنج دئمه سین: «وای قارداش!»
 «خدیجه» نین عوصیانی، یومروقلاییر سمانی
 نجه بیغیم اووجوما گؤزلریندن دامانی^۴
 کربلادا گول آغلار
 گول آغلار، بولبول آغلار
 بئله اوولاد ایتیرن،
 تۆکر باشا کول، آغلار
 من اوردا یام، من اوردا، او اینجی مین یانیندا،
 سئوینجی قاچار اولموش، «سئوینج» یمین یانیندا
 تاختین قورماغا گلدیم،
 حالین سورماغا گلدیم
 یارالارین هاراندای؟
 ملهم اولماغا گلدیم.

^۱ - یاواش- یاواش.

^۲ - شمع.

^۳ - کمان.

^۴ - داملایانی، تۆکوله نی.

«خدیجه» مین سسینه سالون قالخیر آیاغا

ببکلده کی قان-یاش، دؤنور یانار چیراغا

آشیق یارالی اوللام

بختی قارالی اوللام

ساغ یانیندا یئر ائله

من ده اوراللی اوللام

قرنفیلر قیرمیزی، یانیندا بیر ائل قیری

آغ اوز خاطیرلادیر آلوو توتان کاغیدی:

«قارشی یاتان شیش داغلاری

سندن سونرا من نئيله رم؟

یایلایارسام، قبریم اولسون

سویوق-سویوق بولاقلاری

سندن سونرا من نئيله رم؟

ایچرسم، زهه ریم اولسون!

طؤوله-طؤوله کؤهلنلری،

سندن سونرا من نئيله رم؟

مینرسم، تابوتوم اولسون!

سونوجو سوکوتوم اولسون!»

گؤز قویورام «زئینال»... قونور گؤزلر یوخوسوز

سیفه تینی توک باسیب... یوللاردادیر آج-سوسوز

شرنیشین^۱ می داشییر، دیدرگین می داشییر؟

şarnışın -^۱

یالنیز یاردیم ائدیرکن، یالنیز او دم یاشاییر
 داوا-درمان، مئر=مئیوه، قایغی، اومود داشییر
 ال اوزادیر، ال توتور... یالنیز او دم یاشاییر
 یوخ، من قاچا بیلمزدیم، یانمیش ایدی شپهریم^۱
 آتیب گئده بیلمزدیم باغری یانیق شه هری
 آتیب قاچا بیلمزدیم گۆزو یاشلی ائلری
 شهیدلر مزاریندا سرگیله نن گوللری
 من اوردا بئل گوئتوروب، مزار قازایدیم گره ک
 شهید سادالیغینی^۲ اؤزوم یازایدیم گره ک
 نارین^۳ چیسک^۴ آلتیندا، پوزولارکن سطیرلر
 من اؤزوم اولمالییدیم سوپر، جانلی بیر سوپر
 چکمه لر گیل ایچینده، اینیم،^۵ اوستوم لکه لی
 بیر-بیرینه اؤتورور مزار قازانلار بئلی
 بؤیله مقامدا قاچماق حبسدن تهلوکه لی
 اولومدن تهلوکه لی!
 یوخ، من قاچا بیلمزدیم...وورولموشدوم «باکی» یا
 باش داشیندا اولدوزو چئوره له ین پاک آیا
 قاریشمیشدیم «باکی» مین ماتم سلیقه سینه

^۱ - قول قانادیم.

^۲ - وصیتینی، اؤلن آن دئییلن سؤزلر.

^۳ - بالاجا، ریز.

^۴ - çisək - نم نم یاغیش.

^۵ - əynim - اوستوم-باشیم.

تون-تون، آل قارنفیلین سرگی سینه، ده سینه^۱
 بوغلانان^۲ ساماوارین دیزیلدایان سسینه
 کؤمورونه، حیسیینه
 گؤزلریمین یاشینا،
 قاریشان توستوسونه
 سویوق اللریمده کی
 استکان ایستیسیینه
 وورولموشدوم «باکی» نین خئیرات سخاوتینه،
 حالوا-یوخا پایلایان ائلمین عادتینه
 پولسوز قورآن اوخویان
 موللا دیانتینه
 تاباق-تاباق پاخلاوا، شکر بورا، نابات، قند
 خونچالارین بزه یی بند ائتمیشدی منی، بند
 آتیب گئده بیلمز دیم آغلایان گؤزه للری،
 آیاغیمین آلتیندا سوورولان خزللری
 مین-مین زری، گووه ری،
 گلیب ایستی قوینوما سیغینمیش یئتملری
 آتیب گئده بیلمز دیم گوزو یاشلی دوللاری
 زیندان لارا باسیلمیش قهرمان اوغوللاری
 شفا ائوی... یان-یانا بئش یوز آغیر یارالی

^۱ - دئمت چیچک لری.

^۲ - بوخارلانان.

طبیعتدن خبرسیز، جمعیت دن آرالی...

۵۰۰ آغیر یارالی،

هانسینا کئشیک چکیب، هانسینی اوخشامالی؟

قوللاری یانمیشلارین هانسی سندن جام آلدی؟

شادلاندىرا بيله رم

هانسی سولغون جامالی؟

هانسی جهننم باشا سرین یایلیق قویمالی؟

هانسی گپسی^۱ آچمالی، هانسی دردی دویمالی؟

شفا ائوی... حیاتلا اؤلومون آستاناسی...

موصیبتین، حسرتین، مین غمین آستاناسی

ائله سی وار، جاهاندا یوخ آتاسی، آناسی

بالاسی دیر گؤزونون بیرجه آغی، قاراسی

بالا دا یاددان چیخیر، قاناد گرنده^۲ اؤلوم

یوخ، من قاچا بيلمزدیم، قاچا بيلمزدیم، گولوم

من سونادک «باکی» مین هایانی^۳ اولمالی ایدم

هایان اولا بيلمه سم، قوربانى اولمالی ایدیم

یوخدور اوچونجو بیر یول... بیر حیات وار، بیر اؤلوم

یوخ، من قاچا بيلمزدیم... قاچا بيلمزدیم، گولوم

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۸

^۱ - gipsi

^۲ - قاناد آچاندا.

^۳ - هایى نا چاتان، یاردیم چی سی.

قویما شیر پیشیکله شه

حاقسیزلار توتوب حاققی، باسیبلار سا دوستاغا
 تلاش ائتمه، چیر پینما، دوشمه اله-آیاغا
 اؤنجه یاخشیجا اؤیرن یانینداکی دوستاگی،
 سنین کیندن آغیر دیر بلکه ده ایستینطاگی^۱
 صؤحبت ائله... آچیلدی بلکه قاشینین تاگی
 بلکه قوودون بولودو... بلکه قاچدی دوداگی^۲
 اؤیرن اونا تسلی وئرمه یه قادیر سن می؟
 باجار، دوست قلبینه گیر، کونج-بوجاغا گیرمه سن
 دوست ایله بؤلوشنده، درد آزالیر، دئییر لر
 سئوینج ایسه چوخالیر، دوستلا بؤلونسه اگر
 بلکه اونا گر کلی بیر مصلحت وئره سن،
 اوغورلانیب^۳ جورئتی، بلکه جرئت وئره سن
 سنین پولاد کؤکسونده شیر اوره یی یئرله شیر
 تک اؤزونو دوشونسن، پیشیکله شر همن شیر
 یارماق گرک زیندانی دیرناق ایلن، دیش ایلن
 اؤیرن، خوشبخت اولوب مو تک اؤزونو دوشونن؟

موسکوا، لئوفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۱۴

^۱ - سورغولاما، بازجویی.

^۲ - بلکه گولومسه دی.

^۳ - oğurlanıb - چالینیب.

قار

گزینتی گوشه میزده یاغیر یئنه، قار یاغیر
 ده میر- بتون قفسیم یاواش-یاواش آغاریر
 قار-آغاپ پاغ گول باهار، پاک-پاکیزه، تمیز قار
 منه اؤز بالام قدر یاخین، دوغما، عزیز قار
 اوزاقلاشیر زیندان دان الم لر، سیخینتی لار
 آغاریر گیرینتی لر، آغاریر چیخینتی لار
 قار گونشله قول-بو یون^۱... قار شادلانیر، قار گولور
 اوستوموزده ده میر تور... تور گؤزوندن تۆکولور
 قار نوازش گؤستریر، سیغال چکیر باشیما
 گلیب قونور چینیمه، کیپریمه، قاشیما
 آلیب بیر آغ لپه نی، اوو جومدا اوخشاییرام
 قار اوو جومدا ایسینیر، قیزینیر آرام-آرام
 نلر دوشور یادیم؟ دوغما «پره دل کینو»^۲
 قارلی گونلرده بیزی باساردی باغرینا او
 آزاد، خوشبخت، قایغی سیز، طلبه ایدیک اوندا بیر
 آرخاداشیم «نریمان»، «سارا» خانیم، «فیرنگیز»
 کئتلریمیز^۳ قته جر^۴، خیزه ییمیز^۵ تر-تمیز

^۱ - قوجاقلاشمیش حالدا.

^۲ - peredelkino

^۳ - ketlərimiz

^۴ - qətəcər

^۵ - xizəyimiz - یول سورتمه میز.

قارشیدا قار ده نیزی، اوجسوز، بوجاقسیز ده نیز
 آغ تپه دن یئل کیمی قانادلانیب اوچاردیق
 خیزه ک^۱ قانادلاریندا یئنی ایزلر آچاردیق
 یورولاندا قوجاردیق^۲، بیر قیزی، بیر گلینی
 گلین، قیز آغجاقایین^۳ اوزاداردی الینی
 دؤردوک سه بئش اولاردیق، بئشیک، اون بئش اولاردیق
 آیاقلاری خیزه ک لی، اولکر، گونش اولاردیق
 «نریمان» شئعر اوخوسا، اری یردی تزه قار
 دؤردوموزون نفسی، دؤرد فصیلی گول باهار
 اوردا قار یاغیر یئنه، نور آلیب آیدان، گوندن
 بوردا قار پاییم کئچیر تورون ده میر گؤزوندن
 اوردا قارین ساحه سی-بوتون عالم، بوتون ارض
 بوردا منیم قیسمتیم-قار شؤعله لی بیر قفس...

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۱۵

^۱ - xizək - سورتمه.

^۲ - qucardıq - قوجاقلاردیق.

^۳ - ağcaqayın - بیر جور اودونلو آغاج.

منیم بختیمه دوشدو

کور^۱ اوستونده گۆز آچدیم، ساحیللری باغچا-باغ
 آلمالاری بال کیمی، نارلاری چیراق-چیراق
 بؤیورتکنلر^۲ قاپ قارا، پروانه لر آغاپ باغ
 بوخولو ایلدیریم میس یئر آلتیندا آل بویاق
 گۆزلریمه توتیا^۳

تبرریک میس بو توپراق
 قیزیل گول لچه یینده^۴ شئحلر قیزیل، گوموشدو
 دونیادا ان گۆزه ل یورد، منیم بختیمه دوشدو
 «باکی» یا آدیملادیم کور اوستوندن بیر سحر
 قوجدو منی بیر گئجه چیل-چیراغ بان بیر شهر
 ایشیق زنجیرلریله باغلانیب، گۆردوم، خزر
 اونیورسیتت...دؤوره مده شوعاع بویلو گۆزه للر
 یاخاسیندا گوموش، زر
 روبابیمدا^۵ دیل آجدی ترانه لر، غزللر
 آدیملایان باهارین آغ اؤرپه یی سوروشدو،
 دونیادا ان گۆزه ل قیز، منیم بختیمه دوشدو

^۱ -kür- چای آدی دیر.

^۲ -böyürtkən- قره توت.

^۳ -سورمه.

^۴ -تاج یاپراغیندا.

^۵ -بیر تور ساز آدی دیر.

درک ائله دیم اوزومو بیراز دالغین، بیراز پرت
 قارشیمدا قولو باغلی، کؤکسو داغلی مملکت
 ایمدادینا یئتمه مک، گئنه دورماق^۱ جینایت
 برک دؤیوشدوک، داغیلدی نئچه سرحد، نئچه سد
 اوچ رنگلی بایراغیمیز، آی اولدوزلا گؤروشدو،
 اولوم-دیریم قووغاسی^۲، منیم بختیمه دوشدو
 بوگون ظولمت زیندان دا، چئویر یلمیشم مایاغا^۳
 وارلیغیمدا اوردولار بیر ده قالخیر آیاغا
 بئش قیطه لی جبهه یه سیغیشماز موباریزم
 بوگون قلم آلتیندا سیغمیش بیرجه واراغا
 هایدی جوشسون قانیمدا آراز، کور دالغا-دالغا
 اولمه رم، وطن دئسه سلطنت له دؤیوشدو
 ان قودرتلی صنعتکار، منیم بختیمه دوشدو

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۱۶

^۱- اوزاقتا دورماق.

^۲- ساواشی.

^۳- ده نیز فنری.

دوستاق گئییمی^۱

- سویون! - دئییب آلدیلار خز یاخالی کور کومو
 داغ باشینا بنزه ین پاپاغیمی آلدیلار
 اؤنجه حاماما، سونرا کامئرایا سالدیلار
 سؤندوره بیلمه دیلر آما تبسسومومو
 سئیر ائدیرم اینیمی،^۲ اوستومده تزه پالتار
 اشتهاملانان^۳ شالواریم، دویمه سیز پئنجه ییم^۴ وار
 گون آیدین خلیل رضا تزه دنون مبارک
 بس هاچان وئره جکسن شیرنی سینی، دیئ گؤره ک؟
 اکواتورا^۵ بنزه ین بئل کمرین بس هانی؟
 کمرسیز ده کئچینر زیرئح له نیسه اینسان
 چکمه لرین قاپ قارا، داشدیر، ده میردیر جانین،
 موبارک، بو چکمه نله، دوشمن تاپدایاجاقسان!

موسکوا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۱۹

^۱ - پالتاری.

^۲ - əynimi

^۳ - مؤهورله نن.

^۴ - زاکتیم.

^۵ - əkvator - خط استوا.

سعادت اولدوزوم

دۆشه ییم آزجا ازیک، چارپاییم دا ده میردن
 پولاد قابیرغالاریم ده میره ده بیر هردن
 بالینجیم یومروق بویدا، چئوریکیرم^۱ یئریمده
 ناراحات بیر ده نیزم، قایالار چمبرینده
 ادیالیم^۲ آزجا گۆده ک،^۳ حیسس ائله میر آغریمی
 اورتوب باسدیرا بیلیمیر اوزون آياقلاریمی
 سمندرم... شیمالین اریدیرم بوزونو
 قانادلاریم نور ساچیر کهکشانلار اوزونو
 مندن ساوای گۆره ن یوخ، باشیمین اوستونده کی
 قیزیل دان^۴ اولکیرینی، سعادت اولدوزونو!

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۲۲ شوبات ۱۹۹۰

^۱ - دۆنورم، چئوریلیرم.

^۲ - پتو.

^۳ - قیسسا، راحت سیز.

^۴ - صوبج.

جزا کؤینه یی

«بیر نچجه دفعه برک دن دانیشدیغیم، داورانیش قایدالارینی پوزدوغوم اوچون، اینیمه ۲۴ ساعات مددت لی جزا کؤینه یی گئیین دیردیلمر.»

اینیمه گئیین دیردیلمر جزا کؤینه یی- رئزین ائله بیل کی، اود ووروب بنزین تۆکدولر، بنزین! سیخیر منی دؤرد یاندان، سیخیر جزا کؤینه یی، سمندر کؤینه ییمیش خلیل رضا کؤینه یی سویوق رئزین یاپیشیب سانکی آتسه، اودا، وارلیغیمدا اود آلیر، آلیشیب یانیر او دا ده میر قفسیم آزمیش،

بئتون محبسیم آزمیش

دؤرد مرتبه زیندانیل سویوق ده میر توروندان بوز سالخیمی آسیلمیش گزینتی کونجو آزمیش سورغو-سؤال، ایستینطاق،

حربه-زوربا، ایتتیهم

جینایت آکتینداکی ایلان زه هری آزمیش،

قارا جایناقلاریلا^۱ بوغازیمدان یاپیشمیش

قاسیرغانین، چووگونون^۲ کیرلی اللری آزمیش،

اوسته لیک بخش ائتدیلمر منه «جزا کؤینه یی»

^۱ - پنجه لری ایله.

^۲ - çovğun - کولک.

ای خلیل، موبارک دیر
خلیل رضا کۆینه یی!
گۆره سن پلانئتین جزا کۆینه یی وار می؟
وولکانلاردیر، اودلاردیر اونون جزا کۆینه یی
گۆره سن گونشین ده جزا کۆینه یی وار می؟
قاپ قارا بولودلاردیر اونون جزا کۆینه یی
گونش دۆزمور جزایا... گونش ده پارتلاییش وار
جاهان دۆزمور جزایا، اود پوسکورور وولکانلار
دۆزمور گونش، دۆزمور داغ... آما دۆزور اولوتورک
اولوتورکوم جاهاندان، گونش دن بیراز بۆیوک
آزجا آریقلاسا دا، پولادداشیب بدنی،
سیخیر آزجا کۆینه یی، سیخیر دۆرد یاندان منی
سیخیر قولاقلاریمی، دئییر: - هئچ نه ائشیتمه!
سیخیر بارماقلاریمی: یازماق فیکرینه دوشمه!
«سوس!» دئییه مۆهورله میش سۆزلو دوداقلاریمی،
«گئتمه!» دئییه ساخلامیش شیمشک آیاقلاریمی
سیخیر هر حوجئیره می، کوره ییمی، اینیمی
سیخا بیلیمیر بئینیمی، آلولو اوره ییمی
نه یاخشی کی، جاهاندا دوشونمک فرصتی وار،
تفککوردن ساچیلیر شوعاع-شوعاع آرزولار
گۆزوم قازئت لرده دیر... قیریر قاندالی پولشا^۱

پارچالاییر وارشاوا^۱ اؤز جزا کؤینه یینی
 «بوخارست» ده آغ قصری داغیدیر «رومانیا»
 پاسلی داروازالارین سیندیریر بیلنگینی^۲
 قالخیر چچن-اینقوشلار، اوسئتین لر آیاغا
 دؤنور جزا کؤینه یی، قانا باتمیش بایراغا!
 قورخما، خلیل رضا دؤز! دؤن ظولمت ده مایاغا!^۳
 هم نفس اول بشرله، عالم قالخیر آیاغا
 قان آچیلدی بورنومدان... باسدیم گوموش دویمه نی
 گلدی آغ خالاتلی^۴ قیز... خیلاص ائدر می منی؟
 پامبیق سوخور بورنوما... قان دایانمیر، دایانمیر
 ایینه وورور قولوما... قان دایانمیر، دایانمیر
 زحمت چکمه، جان حکیم!
 کسه بیلمزسن قانی، گئت، دینج ایلش یئرینده
 قانین بیر اوجو بوردا، بیر اوجوسا اوردادیر
 «باکی» کوچه لرینده!

موسکووا، لئفور توو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۲۳

^۱ - varşava

^۲ - بیله گینی.

^۳ - ده نیز فنری.

^۴ - آغ پالتارلی، پرستار.

پروانه یه آزادلیق

پنجره م قوشا لایلی... صاف شوشه لر اوز-اوزه
 آراسیندا پروانه... آغ قانادلی مؤجیزه
 دار قفسه گۆره سن هاردان دوشدو بو یازیق
 قاباق شوشه، دال شوشه، ایره لی ده بارماق لبق
 هئی دارتینیر یوخاری... قالخیر، قالخیر، سووشور
 دوشور بیرده آشاغی... قانادلاری بوزوشور
 پروانه چیخا بیلیمیر بالاجا، دار قفس دن
 بو زهریمار قفسده دوشوب گوجدن، هوس دن
 نه یه گلیر گومانیم؟ عادی عاشیق ساپینا^۱
 بیر آغ ساپی گۆتوردوم، توللادیم کمند اونا
 آنلادی می؟ آغ ساپین آغ اوجوندان یاپیشدی
 قالخدی، قالخدی یوخاری، قفیلدن^۲ قاناد آچدی
 اوچدو گۆزه ل پروانه م، بارماقلیق آراسیندان
 اوچدو... آغ شکلی قالدی گۆزومون قارشیسیندا
 اوچ، سئویملی پروانه م، عکسین گۆزومده قالدی
 دونیا دوستاقلاریندان بیرری بوگون آزالدی.

موسکوا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۲۳

^۱ - ایپینه.

^۲ - بیردن بیره.

کئشیک چی لريم

کئشیک چی لر جور به جور... جاوان دا وار، آهیل^۱ دا
 دؤرد يول نؤوبه ده ييشير هر گون قيفيللي زالدا^۲
 هر قيفيللي قاپي نين، گؤزو، گؤز آلماسی^۳ وار
 ايکي دقيقه دن بير کئشیکچيم اوردان باخار
 کئشیک چی لر جور به جور... زر پاقونلو^۴، پاقونسوز
 نه او من سيز دولانار، نه ده، اينان، من اونسوز
 منيم گؤزتچی لريم مگر بير می، ايکي می؟
 گؤزتچيم دير دؤرد ديوار، داش اوره کلي حاکيميم
 گؤزتچيم دير گئجه لر سؤنمک بيلمز چيراق دا،
 موستنطيق قلمی ايله دولدوران وراق دا
 دورلو-دورلو کئشیکچی کئشیک چکير زيندانا
 يازيغيم گلير آنجاق گئجه لر ياتمايانا
 ساققالی آغ، بيغی آغ، چال ساچلاری گوموشو
 غيبه چوخدان چکيليب گؤزلری نين گولوشو
 گئدير، گلير آرامسيز، وار-گل اندير صوبحه دک
 نه ايچين برک دن اؤسکورور، بوغور اونو اؤسکورک
 سيگار چکير، درد آليب بلکه باشی اوستونو
 قوور، الی ايله قوور حلقه له نن توستونو

^۱ - ياشلی.

^۲ - سالوندا.

^۳ - گؤزتله مه ده ليگی.

^۴ - paqonlu

بیر عؤمور گلدی، کئچدی توستو، دومان ایچینده
 سعادت، آغ گونه، اوزاق گومان ایچینده
 داز^۱ باشینا بلکه ده پئشه سینی قاخان وار:
 «- نه واختاجان کئشیکده دوراجاقسان آ کافتار؟»
 گئت اؤزونه بیر ایش تاپ، هئج اولماسا باغبان اول.
 مونتیورلوق^۲ آنت باری، بئش ائوده چیراغبان اول!
 قیرخ ایلدیر کی، گودورسن قاپیدا بیر دئشیگی
 هاچان گولدوره جکسن بس سن ائوی، ائشیک؟
 یاکوولئوین^۳ آشناسی «مرسدس» ده هرله نیر^۴
 سنین زووجن قیرخ ایلدیر کور مطبخده گیرله نیر
 بالالارین تامارزی عادیجه پورتاغاللا،
 شوقوغاللا،^۵ زوغاللا^۶
 قیزلاری نین اینینده ننه سی نین پالتاری...
 او دوندان اوتان باری
 قیرخ ایلدیر باغا^۷ کیمی چکیلمیسن قینینا^۸
 پئشه ن درتدیر قانانا

^۱ - کئچل، توکسوز.

^۲ - montyorluq

^۳ - yakovlevin

^۴ - گزیر.

^۵ - بیر چئشید توزلو قورابیه.

^۶ - قیزیلجیق.

^۷ - توسیاغا.

^۸ - قابیغینا، جیلدینه.

قیزیل مئیدان حایقیریر، بیر باخ ته تیلچیلره^۱
 باری بیرگون کیشی اول، بایراق گۆتور بیر کره
 لعنت له قول عۆمرونو، اؤلگون، یوخسول عۆمرونو
 بس هاچان گۆره جکسن سعادتیی، آغ گونو؟
 نه فه سینیی کسبب دیر کئشیک چکدیگین زیندان،
 فرقین چوخ مو باییردا قاریلدايان قارغادان؟
 قارغانین هئچ اولماسا قارغا سعادتیی وار
 ایسته سه اوچار، گئدر، باشقا بوداغا قونار
 دووشان دان دا افل^۲ سن، ای سوخولجان، ای چیین
 گئجه-گوندوز هرله نیب وار-گل ائدیرسن نه ایچین؟
 کئشیک چیم گلر، گئدر دوشونجه لر ایچینده،
 آجی توتون قوخسونو، توستو، زهر ایچینده
 قورخار، جار چکه بیلمز
 فیکرینی، نیتینی
 یازیق مندن قوروپور
 ایکی قیطه^۳ یه سیغماز سووئت لر دووله تینی!

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۲۵

^۱- آکسیا کئچیرنلره.

^۲- بدیخت، بئجه ریکسینز.

^۳- قارره یه.

بیزیم ائللر یئرینده می؟

«گۆینن گئدن بئش دورنالار، بیزیم ائللر یئرینده می؟
 بیر-بیریندن خوش دورنالار، بیزیم ائللر یئرینده می؟»
 دورنا دئدیم، موسکووادا مگر دورنا گۆرور دوستاق؟
 بوینو اوزون، قانادی آغ، او تانری سال قوشا باخماق،
 گۆرمک عهدی یئرینده می؟
 «قویون اوتلار قوزو ایله، آیاغی نین توزو ایله»
 میلیون قلبه آلوو پایلار، نومایشلر، های-هارای لار
 میتینگ لرده داشان، چایلار، قوپان سئلر یئرینده می؟
 بو بلایا نه جور دۆزوم، قانا باتدی داغیم، دوزوم
 سکی^۱ لرده دوزوم-دوزوم^۲ قرنفیلر یئرینده می؟
 بایراغیم می قالخب گئدیر... ساچاقلاری کپییرگییم دیر
 گونشی توتماغا گئدیر پولاد اللر یئرینده می؟
 اوردا منیم مین عزیزیم، باشدا ملول «فیرنگیز»یم
 قوی سورونوم دیزین-دیزین...سولان دیلبر یئرینده می؟
 قوجاقلارام وطنیمین هر زرینی، هر داشینی
 چینقیللارین، اینجی لرین لپه^۳ دؤین آخیشینی
 کهکشانلار عکس ائيله یر گرز لریمین قاراسیندا،
 بالام «خزر» نفس ده رر^۴ قوللاریمین آراسیندا

^۱ - پیاده رو، قالدیریم.

^۲ - düzüm-düzüm، دوزولموش حالدا، سیرایلا.

^۳ - دالغا.

^۴ - نفس آلا.

شهیدلرین مزارینا گول دوزه رم بیرجه-بیرجه
 آغ نرگیزلر آغ شمع اولار، شعله سیندن اورکر^۱ گئجه
 کامئرانین قولاغی وار، گؤزو کوردور، اوره یی دار
 دونیا بویدا دوغما دیار، انگین^۲ چؤلر یئرینده می؟
 گولزار مزار ابدی یاز... گولشن لری مین ایل سولماز
 آغلی دایاز، خالقی سایماز فیتنه-فعلی یئرینده می؟
 اوددان کتین چیخمالیدیق، لعلی، دوررو ییغمالیدیق
 داغیتمالی، ییخمالیدیق، بوت^۳ هئیکلر یئرینده می؟
 نه یاش تۆکر، نه آغلارام، «توران»یمی سوراقلارام^۴
 بئش ده نیزی قوجاقلارام، او ساحیلر یئرینده می؟

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۲۶

^۱ -ürkər - قورخار، قاچار.

^۲ -əngin - آپچیق.

^۳ - بت.

^۴ - خیر آلام.

گۆره ک کیم کیمی

سن اوزو چوپور-چوپور، ده میر-بتون بیر دیوار،
 منیم سه بیر جوفت الیم، الیمده قلمیم وار
 گۆره ک کیم کیمی؟
 کیم کیمی؟
 سنین آرخاندا دورموش نئچه تانک سیلسیله سی،
 نئچه توپ سیلسیله سی
 وارلیغیما توشلانان آتوماتلار لوله سی
 منیم بالاجا کؤکسوم، محبت خزینه سی،
 من-چیراق پروانه سی!
 گۆره ک کیم کیمی؟
 کیم کیمی؟
 سنین وئرتالیوتلارین^۱ هر گون چیخیر شیکارا
 «ایمیشلی» ده اود قویور سود امر جئیرانلارا
 من بیر یاشیل چمنم جان وئریرم اونلارا
 گۆز یاشیمی قاتیرام آخیدیلان قانلارا
 گۆره ک کیم کیمی؟
 کیم کیمی؟
 من یاشلی قلمیمی یئرہ سانجسام گۆیه رر
 بلکه بیر فیدان اولار، بلکه باغ-بوستان اولار
 سنین سه کور تانکلارین اژداها یا دؤنسه ده

^۱ - هلیکوپترلرین.

اوول-آخیر پاس آتار، داغیلار، ویران اولار

اریتسم، کوتان اولار

گۆره ک کیم کیمی؟

کیم کیمی؟

سن قیرمیزی بایراقلا، آغزی قانلی ماغارا

آچمیسان قوجاغینی قارتیمیش ایلانلارا

من ایلان اووچوسویام، اینان، ای اوزو قارا

سن نیفرتله سیلاحلی، من محبت حاکیمی

گۆره ک کیم کیمی؟

کیم کیمی؟

توپلا کور قووه تینی، سیندیر، یاندیر، داغیت، قیر

گوجون گلدیکجه هایقیر

من-گۆیرچین یوواسی، بیلدیرچین یومورتاسی

گونش شعاعلارینا اوزاتمیشام الیمی

گۆره ک کیم کیمی؟

کیم کیمی؟

سن یارالی دونیانین سیننه سیننه چؤکوسن،

بوغازینا میلیارد تون باریت، قورشون تۆکوسن

اته یی قانا باتمیش شفقت باجی سی یام من

گئجه-گوندوز وورنوخان، حکیمم، جان حکیمی

گۆره ک کیم کیمی؟

کیم کیمی

بو دؤیوشون سونوندا یالنیز منیم دیر ظفر

آما ظفر چالسام دا، موکده رم، موکدر
اینسان اولا بیلردین آخی سن ده ای انتر،
اوندا عالم گولردی، گولزار، لاله زار کیمی
هئچ گوماننا گلمزدی:
گوره ک کیم کیمی؟
کیم کیمی؟

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۲۸

بیخین، سؤگون، داغیدین

ایشیمیشیک اوتاقدا، موستنتطیق له اوز-اوزه
 سانکی بیر جوفت پهلوان دایانمیشدیر دیز-دیزه
 ایشیق یوواسی...ناقیل...
 باشلانیر موباریزه
 یاواش-یاواش هرله نیر^۱ ماقنیتافون^۲ پيله یی^۳
 سانکی ده بیر اوزومه، خفیف خزر کوله یی
 باکی تلاطوم لری، آشیب داشان بیر آخین
 ساچلاریما توخونور ساچاغینین آل زری
 قایالارا چیرپیلان آغ کؤپوکلو خزری
 اوردا آختارمایین سیز، قانیمدادیر، قانیمدا
 آزادلیق مئیدانیندا
 یومروغا دؤنموش باکی
 پلاکاتلار، شعارلار، بیر لاله زاردی سانکی
 ساکیت له شیر تلاطوم، بیردن اولوی، موقددس
 آیدین بیر سس گورلاییر-ایلدیریم کیمی بیر سس
 احتیراسی، آتشی کیپر یگینده، قاشیندا
 آغلی، هوشو باشیندا، ۵۸ یاشیندا
 بیر ناطیق می نیطق ائدن، یا خالقین ویجدانی دیر
 داغا-داشا چیرپیلان، داملا-داملا قانیدیر:

^۱ - دؤنور، فیرلانیر.

^۲ - تئیپ، ضبط.

^۳ - کاستی، نواری.

- جاهداندا ان گرک لی، تنز، تأخیرسه سالینماز،
 ان خئیرخواه، ان گوژه ل، ان واجیب ایشی یالنیز
 یالنیز جسورلار گوژورور... یارین داغین باغرینی
 ییخین، سؤکون، داغیدین ایلان یووالارینی!
 بیز تورکۆستان ائلرییز،
 غئیرت، قودرت سئلرییز!
 - سنین می سسین دی بو؟
 - منیم سسیمدی، بلی!
 گورلاییر آلقیش نهری... هانی سونو، اوولی؟
 پلاکاتلار گول آچیر... بایراقلاردا اوخویور
 شوعلارین داوامی ساچاقلاردا اوخویور
 قووتله نیب دوپولموش یومروقلار دا موظففر
 لنگرله نن مئیدانا بیردن یئنی جان گلیر،
 آذربایجان، تورکۆستان، آردینجا توران گلیر
 اینده قرآن گلیر، سحر اوزلو گون دوغان،
 قان چیلنمیش آیه لر ظلومت بوغان، نور دوغان!
 مئیدانین سونو یوخدور، یوز-یوز نغمه، مین-مین سس
 «یهودا»چی، «بودا»چی، آتش پرست، خاچ پرست
 حقیقته تشنه دیر، باغری بشریتین،
 بو قودرتدن، بو روحدان قوپماق، ایریلماق چتین
 بو قودرتین اوغروندا زیندانا، جهننه مه،
 اؤلومه ده گنده رم
 محبس دیوارلارینی، قلیپه-قلپه دیده رم

«کرمل» ایله بیرلیکته بوتون زیندانلاری من

دارماداغین ائده رم!

اؤلمزلییه گنده رم!

اوره یینیز آغریسا حبس ائله یین آغرینی،

بیخین، سؤکون، داغیدین ایلان یووالارینی!

- سنین می سسین دی بو؟

- منیم سسیم دی، بلی!

کؤهله نیب ماقنیتافون... تزه له یین پیله یی

هرله نیر قاسیرغانین اوزاق صداسی تکی

منیم سسیم سدلری، سؤکمه یه مقام گؤدور^۱

تانکدان، توپدان، توفنگ دن، راکت دن ده گوجلودور

موسستنطیقین آلتیندا داملا-داملا سویوق تر،

زؤکم^۲ توتوب یازیغی، باجارسا قاچماق ایستر

یا یلیغینی چیخاریب سیلیر هئی اوز-گؤزونو،

شاد گؤسته ریر اؤزونو

اصلینده پرت دیر یامان،

آیری دوشوب او سسین، بوللور فیرتیناسیندان

تزه له ییر پیله یی... بودور دوغما «لنکران»

او سس گئنه یوکسه لیر، چیراغبان بیر سولاندان

ساغ طرفده ستارخان، نیزه لنمیش^۳ بیغیلا

^۱ - فورصت آختاریر.

^۲ - زوکام، سویوق ده یمه.

^۳ - nizələnmış - نیزه کیمی اولموش.

سولدا «محمد امین»، پئیغمبر صافلیقییلا
 پرتره ت یوخ، شکیل یوخ، اونلار اؤزلری گلمیش
 ییخیب مزار داشینی، ساغلام، دیپ دیری گلمیش
 موستنطیقین آئیندا، داملا-داملا سویوق تر،
 آئیندا سو داملاسی، بیراز بولاشیق ته هر
 ملک لر دورلو-دورلو... بودور اوزاق «ناخچیوان»
 گئنه همین سس گلیر بیر قارتال قایاسیندان
 سس نئجه ده موقددس
 شلاله لر سوساردی، ایلدیریملار اؤلردی
 اولماسایدی همین سس
 پنجره دن گورورسم آهسته یاغان قاری،
 قار دالیندا «کرمل»ین توند قیرمیزی دیواری
 سس گلیر:- حبس ائله یین باغریزدا آغرینی،
 ییخین، سؤکون، داغیدین، ایلان یووالارینی!
 موستنطیقین اؤنونده چاققیلدا بیر کامپیوتر
 اوز-گؤزونده سویوق تر، باجارسا قاجماق ایستر
 قاجماغا وارمی بیر یئر؟
 گؤره ن^۱ بیلیر می یازیق:
 جاهاندا نه زه هرلی ایلان یوواسیندا ییق.

موسکووا، لئفور توو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۲/۲۸

^۱ - گؤره سن بیلیر می؟

تورک

- هر تورک اون کیشی یه برابر دیر! - دئدیلم.
 - خئیر!- دئدی مصطفی کمال آتاتورک- هر تورک، بیر دونیا
 دئمک دیر.

- سن ۵۸ یاشلی منسه ۴۵ یاشیما،
 سؤیله هارداندی سنده بو متانت، بو قودرت؟
 یوخسا اود کوره سی وار اوره یینین باشیندا،
 قلمین ایلدیریم دیر، اؤزون بامباشقا جورئت
 توکندی دفتر- قلم، گئجه-گوندوز یازیرسان،
 قارالاییب پوزورسان، پوزوب بیرده یازیرسان
 دزدی تۆکوب قویموسان دیزلرینین آلتینا
 آرسلان کیمی، شیر کیمی هر دؤیوشه حاضیرسان
 ده میر-بتون دیواردان، دیرناق بویدا قوپارتدیم،
 تاس ایچینده گؤل له نن یاغیش سویونا آتدیم
 دئدیم:- بو سورغولارا جاواب آلماق چون، اینان
 تورک اولمالی، آنادان سن تورک دوغولمالی سان

موسکوا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱ مارت ۱۹۹۰

ماغارا

«قوبوستان» دان کئچنده او، ماشینی ساخلادی!
 نیشان وئردی اوزاقدا قارالان بیر کاهانی^۱
 ائله بیل زنجیرله ییب قوللاریمی باغلادی،
 اوز-گوزومده حیس ائتدیم آلوو ساچان آخینی
 - او کاهادا یئرله شیب، بیر قاققین عایله سی،
 ماغارا چوخ گئیش دیر، بئش عایله یئرله شر
 اؤنونده آرخ ایچینده، الکتريک شؤعله سی
 دؤشه مه عوضینه مرمر دؤشه نیب، مرمر
 ایلان ایله، عقرب له، برابر یاشایانلار
 اؤلدورولر، آتیلار ایلانی، عقربی ده
 تاوانیندا^۲ قرنغیل، کهلیک اوتو، قومو^۳ وار
 جوجوقلاری درس آلیر «قوبوستان» مکتبینه
 گئده ک باخاق، عالم وار بوستانیندا، باغیندا،
 - یوخ! - سؤیله دیم، اؤله رم من قوشماسام یاردیما
 بیرمینجی یوزایلین بیتر-بیتمز چاغیندا
 هانسی اوزله گئده ک بیز اون مین ایلین آردینا؟

موسکوا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱ مارت ۱۹۹۰

^۱ - ماغارانی.

^۲ - دامیندا، سقینده.

^۳ - gom، گول، چیچک، دمت.

ایلهام اوستونده

دوستاق ائدیلن زامان، گۆردوم ایلهام اوسته ییم
 دونیا یا ساچیلماغا حاضر بیر گولدسته ییم
 بئینیم-گونش، اللریم بیر جوفت فرهاد کولونگو
 دولاشماسین یانیمدا هئج بیر تولکو، تولونگو^۱
 آتوماتین لوله سی گۆزومده بوش بیر توتک
 قونداغیندان یاپیشیب میلچک،^۲ یا خود حۇرومچک
 دفتر-قلم ایسته دیم، امره عمل ائتدیلر
 -آزادسینیز!- سؤیله دیم، سوروشدولر^۳ گئتدیلر
 کامئرام- قیزیل سارای، بارماقلیغیم-باغچا، لک^۴
 ایلشیدیم شاه تختیمده شئعرین حۇکومداری تک
 ارضین حۇکومداری تک!
 قارشیمدا آغ ورقلر- بوللور باهار سحری
 قلمیمده سییریلیمیش میصری قیلینج کسه ری^۵
 مورککبیم-گۆی گۆلون بیر جوفت ماوی داملاسی
 ایلهامیم-عظمتلی، بیر خزر قاسیرغاسی
 کؤکسوم-آلوو کوره سی، اوزوم-گۆزوم دان یئری
 بارماقلاریم-گونشین شعاع-شعاع تئللری

^۱- ایلاق، سرسری.

^۲- سینک، چیبین.

^۳- sürüşdüler - زیوریشدیلر.

^۴- evlek - حیاط، باغچا.

^۵- کسکین لیغی.

آدديملاريم-توپراقدان بير آزجا هوندور، اوجا
حاضيرام واريب كئچيم خط اوستووا بويونجا
گولوم، قالما نيگران، اوبادايام، ائلده يم
رووشنم، زينداندا يوخ، دوغما چنلى بئلده يم

موسكووا، لئفورتوو حبس خانه سى، ۷ مارت ۱۹۹۰

چیخاراق باهارا آذربایجانی

گؤروش یئرینده یم بایاقدان بری
 بیر گؤزوم ساعتدا، بیر یولوندا
 واختیندا گلیرسن دلیم ازبری،
 ساعات یوخ، نبضیندیر ووران قولومدا
 گلیرسن، بورونوب قار ایشیغینا،
 آزجا قالدیرميسان بویونلوغونو
 گئندن گؤز قویورام یاراشیغینا
 سنه آغ دون بیچم قارین، چوووغونون^۱
 اوزون کیپر یگینده قار چیکلری،
 بو قار ده نیزینده ایلک باهاریمسان
 گؤیدن می گلیرسن آغ تاجلی پری،
 بو آغ زنجیرلری نه جور قیرميسان!
 اوشویور دئییه سن ظریف اللرین،
 وئر اوپوم، هووخوروم،^۲ بارماقلارینی
 ایستیسین نه فه سیم، ایسلاق تئلری
 بیراز رنگی قاچان یاناقلارینی
 بری وئر چانتانی، قارلی کور کونو،
 وئر آسیم آسقیدان خیدمتچین کیمی
 آلمادان وئجینه بو سویوق گونو،

^۱-قار بورانی.

^۲- اینسان نفسی ایله بیر شئی هوو ائله مک له قیزدیرماق.

سن اوچوب گلمیسن گؤیرچین کیمی،
 سن کیشی قیزيسان، جسور مله ییم
 بلکه قیز جیلدینه گیرمیش بیر ار^۱ سن
 سن منیم اوغرومدا بو قار ندیر کی،
 سه مومدان،^۲ بوزلاقدان، اوددان گئچرسن
 من سنین اوغروندا آند ایچمیشم کی،
 حؤکمومله سوسدوروب بو آغ توفانی،
 جاهاندا هئچ کسین نوش ائتمه دیگی
 باهارا چیخاریم آذربایجانی،
 یاغماسین! یاندیرار نه فه سیم قاری،
 چیخماسین! اودارام ایلدیریملاری
 قانادلار وئرمیسن، دؤرد قانادیملا
 دوغرارام، کسه رم سیلدیریملاری
 هانی کیپر یگینده قار چیچکلری،
 هانی او بایاق کی سویوق اللرین؟
 چالیرام... ساجیندان آییر وئر باری
 منیم کامانیمما دوشن تئلری.

موسکووا، لئفور توو حبس خانه سی، ۱۹۸۳-۱۹۹۰

^۱ - ۵۲ - اثرکک.

^۲ - سام یئلیندن.

قاچسان گول له له یه جم

ساغ الی قوبوروندا^۱
 گۆزو قانلی، فیکری جمع،
 - قالخ!- دندی گئجه یاری-
 قاچسان گول له له یه جم
 هایدی میندیک ماشینا!
 یاپیشدی ساغ قولومدان
 سول قولومدان یاپیشدی
 آتوماتلی بیر ایلان
 جوفت بیله ییم زینجیرلی،
 اونلار آلتی، منسه تک
 ماشین، یئکه پر ماشین
 نریلده ین بیر نهنگ
 آمان تانری، گۆره سن
 هارا گئدیر بو ماشین؟
 برئزنت گئییمینده
 گاه یوخاری دیرماشیر،
 گاه بورونوب چوووغونا
 ائنیر اوزو آشاغی
 قاپالی باندا یالنیز
 باتارئا ایشیغی

^۱-qobur- قابیق، جیلد، غلاف.

بیر ده آتوماتلارین
 سویوق، قیسا لوله سی
 «قاجسان گول له له یه جم»
 قولاغیمدادیر سسی!
 اینانیرام، اؤیونمه،^۱
 ای الی قانلی کؤله
 تانکلارین تیرتیلیندان
 سیلینمه ییب قان هله
 سنین گؤزونده اینسان
 قاریشقادان دا اوجوز
 کوچه لرده قان دونوب،
 بولوتلاردا آی، اولدوز
 شاققیداییر برئزنت،
 ویلدااییر قار، کولک
 او زنجیرلی تکرلر
 بس نه اوچون بونجا لنگ؟
 قان می توتوب ماشینی،
 یئرییه بیلمیر یازیق
 هیجقیریر، آغلااییر می،
 کیرییه بیلمیر یازیق

^۱ - فخر ائتمه.

دالدا قالدی ^۱ DTK
 جینایتلر یوواسی
 هارا سورور ماشینی
 گۆره ن ظالیم بالاسی؟
 «باییل» دوستاق ائوینه
 یوخسا «قوبوستان» ا می؟
 اوزاق «خلج» سمتینه
 یاخین «مرده کان» ا می؟
 «بؤیوک شور» دا یئرله شیر
 اونونجو دوشورگه ^۲ میز
 «بینه» جهنمینه،
 یا «زیغ» ا گئدیریک بیز؟
 یقین آرخادا قالدی
 شهیدلر خیابانی
 «باکی» نی آتماق اولماز،
 باکی بلا مئیدانی
 هله یاتمییب یقین
 نیگران «فیرنگیز» یم
 یاتاغینا قور دولان
 گۆزو یاشلی عزیزیم

^۱ - ک.گ.ب

^۲ - düşürge

آمان تانری، گۆره سن
 هارا گئدیریز، هارا؟
 تکی آذربایجان دان
 دوشمه ییم اوزاقلارا
 شاپیلدا بیر برئزنت،
 سما قارا، یئر قارا
 آذربایجان غرق اولوب،
 جانلی قاسیرغالارا
 نه اولدوز، نه آی پارا
 یئر-گۆی ظولمتله دولو
 بو یولو «جاوید» کئچیب،
 «موشفیق» کئچیب بو یولو
 ایستی قانلار تۆکولوب
 «باکی» کوچه لرینه
 قیزیل قانلار گۆیه ریب،
 قیزیل گول لر یئرینه
 اوچور ظولمت برئزنت
 آچیب قارا باغرینی
 گیزله دیب آبشرونو^۱
 مین-مین ایشیقلا ریینی

 abşeron -^۱

چووغونلار می چوویان،^۱

یا سویوق بیر جهننم؟

یادداشیمدا^۲ بیر صدا:

- قاچسان گول له له یه جم!

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۶/۳/۱۹۹۰

^۱ - çovumaq - قار بورانی، قار فیرتیناسی.

^۲ - خاطیریمده، حافیظمده.

بعضن آشیب-داشیر غضب

گر یلنده تئل تئل عصب
 بعضن آشیب-داشیر غضب
 حیسس اندیرم، سوموک ده ییل،
 پولاداندیر یومروقلاریم
 سؤز یوخ، وولکان پوسکورمه یه
 ماجال گزیر دوداقلاریم
 قوشا قیلینج حؤکمونده دیر
 آددیمایان آیاقلاریم
 دار گؤزلرین ظولمتینده
 شعاع-شعاع بارماقلاریم
 هدف گزیر یومروقلاریم،
 ووروب ییخام، سؤکم-تؤکم
 آچیلمایان داش قاپینی،
 دادسیز خوره ک بوشقابینی،
 دوشمنی مین آل قیرمیزی
 قان رنگینی،
 کئشیک چکن کئشیک چی نین
 اؤزو بویدا توفنگینی،
 بارماقلینغین پاس باغلامیش
 چالین-چارپاز چوبوغونو،
 کلله سیزین که ل باشینی،

دولو قارین تولوغونو،
 سلیقه لی قوولوغونو^۱
 گوئیلر بویدا تفککوره
 بوی وئرمه یین حاصارلاری^۲
 کرپیجی قان، سوواغی قان
 ده میر-بئتون دیوارلاری
 «کامچاتکا» دان «بالتیک» ه جن
 قاناد گه رن بو ظولمتی
 بو اپریمیش، بو ییپرامیش،
 بو قارتیمیش سلطنتی،
 دؤرد فصیلی جهنمی
 دارماداغین ائدیپ، سوکم
 پارچالایام ریزه-ریزه، تیکه-تیکه
 دولاشیرام کامئرادا،
 باشقا بیر سس دئییر: - خلیل،
 بو حیدده تین یئنی ده ییل،
 ال چک، واز گئچ
 بوردا غضب داهیسینی^۳
 ساغ سالامات گووردون مو هئچ؟
 سنین ساغلام نیفرتین وار،

^۱ - پرونده سینیی.

^۲ - دووارلاری، حیصارلاری.

^۳ - dahi - هوشلو، نابغه.

ده میر اریتمه یه قادیر
 ساغلام نیفرت، ساغلام غضب
 اوزو خالقین ثروه تی دیر
 وطنینی غصب ائدنلر
 اوتوماتلا کسیب تینی
 قورو، چالا بیلمه سینلر
 باری ساغلام نیفرتینی
 بو دیوارلار دیله گلسه
 بیلیرسن می نلر دئیر
 عوصیان ساچیپ باتانلارین،
 عوضینده که فن گئیر
 بو ظولمتده سؤنوب گئتمیش
 نئجه زکا، نئجه ضیا
 گؤز قویدون مو سؤیله اونا:
 ۴۰۰ ایلیک ایمپئریا
 نئجه گیرمیش دوندان-دونا
 سنین باری بارماق بویدا
 سعادتین، قلمین وار
 بس نئيله سین جوفت بیله یی
 زکاسی دا قانداللیلار؟
 بؤیوک مسلک یولچولاری
 زیندان دا دا سربست یاشار

اود گۆرمه سه، گورز^۱ گۆرمه سه
 ده میر نئجه قیلینج لاشار؟
 قالخ، گۆزه ل بیر اثر یارات،
 اوخشا، رام ائت عصبینی
 یارات، قیزیل شئعره دؤندر
 ده میرله شن غضبینی!

موسکوا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱ نیسان، ۱۹۹۰

^۱ - چوماخ، گرز.

سنین گۆز یاشلارین

من سنی عؤمروم بویو تبسم لو گۆرموشم
 گولوم سر گۆزلریندن سئوینج، فرح درمیشم
 سنین سعادتینه حایاتیمی وئرمیشم،
 بس نه دیر بو هیچقیریق؟ ... گۆز یاشین آلماس-آلماس
 جاناوارلار اؤنونده، گولوم، آغلاماق اولماز!
 بیر باخ، اؤنده، آرخاندا پاقونلolar دایانیب
 او دا فلک دوستاغی...چوخو ناچار دایانیب
 شیمالداییق، دیزه جن لکه لی قار دایانیب
 قولتوقلارا سیغینیر بوردا باهار، بوردا یاز
 جاناوارلار اؤنونده، گولوم، آغلاماق اولماز!
 گۆز یاشلارین تۆکولور موسکوانین قارینا
 چیریلیر کور محبسین سویوق دیوارلارینا
 قانا باتمیش داغام من، گوون یالنیز یارینا
 بیزیم ده رین یارامیز گۆز یاشیلا ساغالماز،
 جاناوارلار اؤنونده، گولوم، آغلاماق اولماز!
 آند اولسون وطنیمین قارسالانمیش^۱ داشینا:
 یوز-یوز ژنرال ده یمز سنین بیر گۆز یاشینا!
 باهار کیمی گلیمیشم، گونش کیمی قارشیلا
 جامالیندان اوتانسین، روحو کئچل، بیینی داز
 جاناوارلار اؤنونده، گولوم، آغلاماق اولماز!

^۱ - یانمیش.

یاناقلارین ایسلانیب... گۆز لریندن اۆپوم گل،
 قیریق-قیریق اوودنفس، سۆز لریندن اۆپوم گل
 دیز چۆکمە دین ناکسه، دیز لریندن اۆپوم گل،
 گئدر قیش دا، گلر یاز، بو دووران بئله قالماز،
 جاناوارلار اؤنوندە، گولوم، آغلاماق اولماز!
 آزادلیغین هاواسی، دولوبسا میلیون قلبه،
 اوول-آخیر بیزیم دیر، بیزیم کی دیر غلبه
 بو قانلی، نم دیواری، قوپاراق قلبه-قلپه^۱
 یالنیز حاققیندیر ظفر، ناحاقق اۆزو ماتم، یاس
 آچ باشیندان بو شالی، قارا باغلاماق اولماز،
 جاناوارلار اؤنوندە، گولوم، آغلاماق اولماز!
 گولوم، آغلاماق اولماز!

موسکووا، لئفورتوو حبس خانە سی، ۹ نیسان، ۱۹۹۰

^۱ - تیکه-تیکه.

«اییل کوروم، اییل کئچ»^۱

(احمد جاواد)

نه زامان کی گؤزلریمه

اویغو گلیر، دومان کؤچور،

حیسس ائدیرم، قوجاغیمدا

قول-بویوندور منیم له کور^۲

قان-یاش تۆکور گؤزلریندن

گیلدير-گیلدير،^۳ مرجان-مرجان

- جان!- دئییرم بالاما، جان!

کیری قوزوم،^۴

سن آغلاسان، قان آغلا یار آذربایجان

سن آغلاسان، من گوله رم بیرده هاچان؟

سوخ، کیریمیر، سوسمور «کور»وم قوجاغیمدا،

کوسوب گئدیر، قان-یاش تۆکور

زیندانین کور بوجاغیندا

گؤز یاشلاری هئی چیرپیلیر

او دیوارا- بو دیوارا،

نور آختاران پنجره یه،

بارماقلیقدا دونان قارا

^۱ - əylil kür'üm əyil keç!

^۲ - kür - چای آدی دیر.

^۳ - دنه-دنه، بیر-بیر.

^۴ - سوس.

«کور» اوستونده گۆز آچمیشام جاهانا من

سو دیبینده جوموب بعضن

«کور» دن شیره چیخارتمیشام،

کونده-کونده ماوی شیره

قول چیرمه ین آنام گلیب

شیره چکیب او تندیره،

بو تندیره،

«کور» شیره سی شؤعله آچیب

دیوارلارا، منزیلره

«کور» اوستونده بوی آتمیشام،^۱

ألما، حئیوا گول آچاندا

ساری یاخا بولبوللری

گول اوستونده اویاتمیشام

بئل گۆتوروب ساحیلده جه

سووات^۲ یئری آچمیشام من

ائنیب- قالخیب پیلله لردن،

قیز- گلین لر سو داشیب

سهنگ-سهنگ،^۳ فاریش-فاریش^۴

الدن چیخیب بعضن فاریش

^۱ - بؤیوموشم، ینکلیمیشم.

^۲ - حئیوان سولانان یئر.

^۳ - کوزه، کوزه.

^۴ - گویوم، گویوم.

جوموب «کور»ه

سو دیبینی آختارمیشام قاریش-قاریش

آغیر گئدیب، یونگول گلیب الدهه قاریش

«کور» اوستونده بوی آتمیشام

بالیق چیلیق قدیم پئشه م

سؤیود کسیب، دایاق ووروب

دونجا یئری دوزلتمیشم

- قان! قان!- دئییه داشاندا «کور»

زامان- زامان

نه دایاقدان اثر قالیب

نه هؤردویوم چوبوقلاردان

«کور» اوستونده بوی آتمیشام

بوز باغلایب دون توتاندا

یئده ییمده آت-آرابا

سویوق «کور» دن کئچمیشم من

ارض رومدان خزره جن

«کور» بویونو

قوللاریمدا اؤلچموشم من

قیشدا آنام سو ایسته ییب

گؤره ن، گؤروب بیلن بیلیر

سویو نه جور تاپمیشام من

«کور» اوستونده کولونگ ووروب

بوز داغلاری چاپمیشام من

کیپرک لریم آراسیندا
 ساخلاییرام او گونلری،
 او سعادت، او آغ گونلر
 بیر ده هاچان دؤنر گئری؟
 «کور» اوستونده گول نفسلی
 بال قوکولو اوزوملوکلر...
 نه بیر حاصر، نه چال-چپر...
 پاییز یئلی یارپاقلارا خینا چکر،
 یارپاقلارین آراسیندا
 گلین لرین اللرینی،
 آغ سالخیملار خلوت اؤپر
 قلاق-قلاق اوزومه باخ،
 هر گیله سی بیر چیلچیراق
 «گلیشان»، «دربندی» یه
 «کیشمیشی» یه، «شانی» یا باخ،
 سووقات گندر سبد-سبد، تاباق-تاباق
 سوفره لرده نئعمته باخ،
 گؤزه ایشیق، قلبه دایاق،
 شیره خانا بوغازیندان
 آخار شیره بولاق-بولاق
 تییانلاردا دوشاب بیشر،
 بوخار ساچان قاینارا باخ!
 بیر-بیرینه اود گؤنده رر،

پای گۆنده رر نئچه اوجاق اوجاق
 نعلبکیده دوشاب مه تی،
 بال یالایار اوغول-اوشاق
 قویما، بالا، قوش آپاردی اوزومو...قوش!
 بالا اؤزو بیر قارانقوش
 نئچه زنگی چالا-چالا
 قچار بالا، اچار بالا!
 قوش آغزیندان گیله دوشر
 باغ بئلیندن چکیلن تئل
 تاریملانا، گرگینله شر
 آمان تانریم، او خوش دملر
 مگر بیر ده گئری دؤنر؟
 گئجه لری ایته له یین؟
 اوجاقلارین آغ بایراغی،
 فیشنک آتان چینقیلارین،^۱
 آلوولارین یاراشیغی،
 دوغما اوزده، بیر جوفت گۆزده
 ائوه گیرن آی ایشیغی، گون ایشیغی،
 قیزیل ساچلی خیرمانلارین
 آشیب داشان برکتلی،
 بوستانلارا سو پایلایان

^۱ - قیغیلجیم.

یئل چارخینین یئل قودرتی،
 آینابندی^۱ قوجاقلایان،
 یاشیللیغین ایپک چتری،
 باغچالاردا قاپاق-قاپاق
 قیزیل گولون رنگی، عطری
 دیشله ینده شربت ساچان
 آغ آلمانین پاییز دادی،
 قارا باتان توراجلارین
 ایمداد اومان قوش فریادی،
 حئیوا گولو، آلچا گولو،
 آغاجلارین آغ گوؤده سی،
 ساپلاغیندان بال سوزولن
 بارماق بویدا توت دنه سی،
 اوددان آلیب اود قاریشیق،
 یئدیغیمیز اوتوک سوتول^۲
 آرابادان ائل یولونا
 تکم-سئیرک دوشن سونبول
 دوغموش آنا قویونلارین
 بالاسینی یالاماسی،
 قوزولارین آغوز پاییی،

^۱ - پنجره سی بؤیوک اودا.

^۲ - ütük sütün - تر تمیز.

ایلك ساغینین بولاماسی،
 بیرجه تیکه چۆره یی ده،
 آلااه پایی سایماغیمیز،
 یئره دوشسه درحال اؤپوب،
 گۆز اوستونه قویماغیمیز،
 کوسنلرین نووروز گونو
 بایراملاشیب باریشماسی...
 ائلین ائله، ائوین ائوه
 یاغین بالا قاریشماسی،
 یوخوسونو آخار سویا
 آچانلارین اعتقادی،
 «قور اوستونه سو تۆکمزلر»
 دئینلرین اود اجدادی،
 قاپیلارا بند ائدیلم
 آت نالینا اینامیمیز،
 آی اولدوزلو مزارلارا
 رحمتیمیز، سالامیمیز...
 بو اولوییت، بو قودسییت
 یئرین-گۆبون نغه سی دیر
 «کور» آدلانان خزینه نین،
 یالنیز بیرجه تۆحفه سی دیر
 منیم ده میر دیانتیم
 جسارتیم «کور» دن گلیر

«کور»وم ائله باھاردی کی،
 عطری مین بیر گولدن گلیر
 اوره ییمین سۆزو «کور»وم،
 چۆره ییمین دوزو «کور»وم،
 دونن هر آغ دالغان^۱ پلنگ،
 بوگون منیم قوزو «کور»وم
 شیروانین یاستی یولو،
 سو گلدی باسدی یولو،
 ایسته دیم گۆره م سنی،
 عزرائیل کسدی یولو،
 گۆزو قانلی، آغزی قانلی،
 او اژداھا، او اژداھا،
 گه به رچک بوگون-صاباح
 نفس آلابیلمیر داھا
 سن آغلاما آنا «کور»وم،
 قیراجاغیز قفسینی،
 سو یولونو کسنلرین،
 حاق کسه جک نفه سینی!

موسکووا، لئفور توو حبس خانه سی، ۱۳ نیسان ۱۹۹۰.

^۱ - dalğan - متفکر

خودو ممدلی

بو دونیادا جور به جور،
 نوع-نوع سسلر گۆرموشم
 یاد قیلینجی ایتیلر
 بولۇو^۱ سسلر گۆرموشم
 یازیق، فاغیر، آغ جیگر،
 کۆله سسلر گۆرموشم.
 میکروفون بوغازی ایلا،
 بار-بار باغیرسا بئله
 اولن سسلر گۆرموشم.
 یئرہ-گۆیه حؤکم ائدن
 هارین^۲ سسلر گۆرموشم
 تانکین-توپون سسینی،
 اؤزونون سسی بیلن
 نادوروست لر گۆرموشم
 هئچ بیریندن ده ییل، یوخ
 سنین کی خالق سسی دیر
 سسین- فیرتینا گۆزلر
 بولودلاری سیلکه ییب
 سیخدین می گۆز یاشینی؟

^۱ - Bulöv - کسکین.

^۲ - آزغین، کیبیرلی.

یوخسا بئش یوز نفری
 بیر مزارا قویولموش
 شهیدلرین اؤپدون مو
 واحید مزار داشینی؟
 هاردان آلدین بو سسی
 شاهه قالخان، کوکره یین
 چایلارین می دیببندن؟
 یا قانینا بلنمیش
 بو توپراغین قلببندن؟
 بشرییت گؤروب مو
 اؤز قانیندا یئتمیش ایل
 یاتان ایل ایلدیریمی،
 قیلینجینین اوجوندا
 جانیلر سوروسونو
 توتان بیر ایلدیریمی؟!
 حبس ائله ییب سسینی
 گتیردیلر پایتاختا^۱
 بو قومارا، بو ساختا
 بو جان سیخان موحیطده
 سسین نه قدر آزادا!
 سسین نور شلاله سی،

^۱ - موسکوانی قصد ائدیر.

بو تورانلا^۱ بیر تضاد
 سسین بلکه دونیانین
 سگگیزینجی مؤعجوزو
 یاخشی کی، تاب ائله دی
 ژاپن تله گؤزگوسو^۲
 یاخشی کی تاب ائله دی
 مفتیل، ویدئو-پیلک
 سن اکراندا گؤروندون
 اود پوسکورن داغلار تک
 بوردا سنی حقوق چو
 پولکوونیک لر^۳ دینله دی
 موستنطیق لر دینله دی
 قاسیرغا نفه سینه،
 بوللور شیمشک سسینه
 تاب ائتمه دی، اینله دی
 قارشیندا زر پاقونلار
 اریدی، سویا دؤندو
 آغزی قانلی بیرتیجی
 بیر آن قوزویا دؤندو
 سوردو: - تانییرمیسان؟

^۱ - آلاجا قارانلیق.

^۲ - تلویزیون یورومو.

^۳ - سرهنگ لر، آلبای لار.

- بلی: دئدیم- اؤزودور
فخریم، غوروروم منیم
اون ایکینجی عصردن
ایگیرمی بیره جان آتان
ایگید منصوروم منیم!
او خالقیمین سسیدیر،
خالق- ده میر کسن آلاماز
قانا بله مک اولار،
سسینی بوغماق اولماز!

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۹۹۰/۴/۱۷

وطنیمی دوشونورم

خیردا-خوروش^۱ غملر ایله ایلمه یه یوخدور واختیم،
 قیشدا بئله پارداخلانان قیزیل گولدور منیم باختیم
 فرقی یوخدور، من هاردايام، یا زینداندا، یا گولشنده،
 عؤمروم-گونوم گلیب کئچیر سؤزله قلم دؤیوشونده
 ائله بیلمه یا قافییه، یا ردیف له ایله نیرم،
 سؤزون سنگر هاواسینی رئیحان کیمی اییله بیرم
 وطنیمی دوشونورم، بختی دؤنوک وطنیمی،
 عهدی بؤیوک، دردی بؤیوک، اؤزو بؤیوک وطنیمی!
 اوردا اومود تارلاسینی یولوم-یولوم یولانلار وار،
 ائوه گیرن، جیبه گیرن، گؤزه گیرن یالانلار وار!
 اوردا روتبه نوکرلری سورو-سورو
 بورنو دیمدیک، اؤزو آلچاق...! ایش باشیندا دؤوران سورور
 دوغمالارا دال چئویرن، یادا آغوش آچانلار وار
 گئدیب-گلن نفسی ده یالان، ساختا
 بیر سوخولجان، آلاباختا،^۲ بیر قوشجادا فایداسی یوخ،
 آما قالخیب قیزیل تاختا
 جوجوقلارین اوزه رینه تانک سورنلر هله ساغدير،
 قاتیلرین قارشیسیندا دیز قاتلایان کؤله ساغدير
 نه جانی وار، نه ده قانی، یئیپ ایچن باغیرساقدير

^۱- اوفاک تفک، بالاجا-بالاجا.

^۲- اورمان گؤیپرچینی.

ده رین قبره موحتاج ایکن، حؤکم ائله ین قورومساق دیر
 هله یازیق اوره کلرده، قورخولار وار لکه-لکه
 قورخولارا اسیر دوشن اینسان اؤزو-موستملکه!
 من قووماسام کیم قوواجاق بو آهلاری، آمانلاری؟
 یومروق ووروب کیم آییلتسین باشی، بئینی سامانلاری؟
 هله دورور جننه تیمی جهننه مه دؤنده رنلر،
 «کالاشنیکوو» لوله سی ایله چیراغیمی سؤندورنلر
 دولاشیرام اوچ آددیملیق، بئش آددیملیق کامئرادا
 زیندانلاری داغیتماساق، کیم چاتاجاق، کیم مورادا؟
 هله آغلی، دوشونجه سی، بئینی زیندان اونلان لار وار
 زر قاپونلو پیریل-پیریل ایجتیماعی ایلانلار وار
 قلبیم بویدا کایناتی، الیمیزدن آلانلار وار
 بو عالمده باهار گلیب قیش گولو تک سولانلار وار
 بارماقلیغیم اوچجه قاریش، بئش جه قاریش پاسلی ده میر
 سوسور یازیق گئجه-گوندوز، عؤمور یئییر، هئچ نه یئمیر
 هئچ نه دئمیر، بلکه دئییر:- قیلینج، میزراق، اوخ اولمالی!
 دار گؤزلرین ظلومه تینه ایلدیریم تک سوخولمالی!
 غصب کارلار بو دونیادان ایلیم-ایلیم یوخ اولمالی!
 آلتدان، اوستدن قیفیللانیب حؤرومچک لی ده میر قاپیم
 هانی «ایکار»؟^۱ «کومتتا»^۲ نی من سمدان نه جور قاپیم؟

^۱ - میتولوژی ده، بال موموندان قاناتلاری اولان اینسان.

^۲ - قویروقلو اولدوز.

چاپیم، تاپیم، کۆهلن^۱ چاپیم، چیخیم جاهان یوللارینا
 حاقسیزلاری سؤیکه مه لی حاققین پولاد دیوارینا!
 وطنیمین بوغازینا کئچیب ده میر بارماقلاری،
 میخلا تابوت تاختاسینا قان حریمی جاینقلاری
 فووق العاده وضعیتینی نیجات بیلن آلچاقلاری
 بو قوردلاری من اوو جومون ایکی کیمی تانییرام،
 دؤیوشده یم، اؤزون منیم دایاغیم اول، اولو تانیریم!
 یالنیز بیرجه سیلاحیم وار، قلم آدلی، پناهیم وار
 وارسا قلم، کئچمیشیم وار، بوگونوم وار، صاباحیم وار
 کئچمیشین ده، بوگونون ده، صاباحیندا قودرتینی
 جورئتینی بخش ائت منه، بخش ائت، اولو پروردیگار!
 مین ایلدیریم کسری وئر منیم قلم قیلینجیما،
 بو گورزه گؤز^۲ قاتیللری قیلینجی مین تاخ اوجونا!
 فرقی یوخدور من هاردایام، جهننم ده یا جنت ده
 دؤیوشده یم، گونوم کئچیر قلبیم بویدا پلانئتده

موسکوا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۲۱ نیشان ۱۹۹۰

^۱ - کوهنیلان، اصیل عرب آتی.

^۲ - افعی ایلان.

تانکلار

آغیر تانکلار دایانیب «باکی» دا قان ایچینده
 توپ لوله ای، زیرئج لی، ده میر جاینقلی^۱ تانکلار
 نریلده ییب، اود ساچیب بیرجه مقام^۲ ایچینده
 آغ مرمری شوملایان، قودوز، بیرتیجی تانکلار
 آغیر تانکلار دایانیب «سومقاییت» دا، «شوشا» دا
 سوده مر جوجوقلارین آغ به له یی اوستونده
 هر سؤزومون، شئعریمین هر بئیتیمین قصدینده،
 آغیر تانکلار دایانیب اوره ییمین اوستونده
 باخان چوخدور، گؤرن آز... آغیر تانکلار دایانیب
 ۱۹۲۰ دن، بلکه لاپ چوخدان بری
 تانک دئمه، چیینیمیزده قانلی داغلار دایانیب
 قوللاریمین اوستونده، پاس آتمیش تکرلری
 یارین او کور تانکلاری، جراح کیمی یارین سیز،
 ایچیندن بیر جهننم، مین-مین آلوو چیخاجاق
 نئچه «یئزوو»،^۳ «استالین»، «کیروو»،^۴ «سوسلوو»^۵ چیخاجاق
 «کامچاتکا» دان «رئین»^۶ ه جن، بلکه نئچه قیته نی

۱- پنجه لی.

۲- آن.

۳- ۱۹۳۷ اینجی ایللرده، K.G.B. نین رئیس لریندن بیر.

۴- قوزئی آذربایجان ایشغال ائدن ۱۱. اینجی قیزیل اوردو (ارتش سرخ) نون باشیندا اولان

ژنرال سرگئی میرانویچ کیروو.

۵- استالین دن سونرا کمونیست پارتیسی نین باشچی سی اولموشدور (۱۹۸۰-۱۹۹۰).

۶- راین نهری.

پاسلی ده میر اوو جونداء، لیمون کیمی سیخاجاق
ایچیندن بیر جهننم، مین-مین آلوو چیخاجاق
آغیر تانکلار دایانیب هله بو قانلی گونده
سوده مر «گولتاج» یمین، آغ به له بی اوستونده
منیم عوصیان پوسکورن، هر سطریمین قصدینده
منیم کاینات بویدا اوره یمین اوستونده
آغ سوفره مده، دوزومون، چۆره یمین اوستونده،
سوفرم، دوزوم، چۆره یم آل قانیما بو یانیب
توستولو تیرتیللاری، ایمپریا^۱ هیسینده،
گلیب... آلنیمین اوسته، آغیر تانکلار دایانیب.

موسکووا، لئفور توو حبس خاناسی، ۲ ماییس، ۱۹۹۰

^۱ - امپراتور لوق.

سون سعادتیم

SSRI،^۱ DTK^۲ نین ایزالیاتجی^۳ دوستاق ائوینده، گئجه ساعات ۲۲ دن دان اوزو^۴ ۶ یا دك، یازماق، اوخوماق یاساقدیر. بو ده میر اینتیظامی مؤحکم قویان گؤزه تچی، گؤزلوک لری تحویل آلاندان سونرا دا، ده میر قاپی نین دئشبیگیندن تئز-تئز ایچه ری دیققت یئتیریر.

بوتون سعادتلر چیخدی الیمدن
 گئجه، آی نورونا بویانماغیم دا
 باشیمین اوستونده دفتر-قلمیم،
 ایلهام ناویان! «دئسه اویانماغیم دا
 بوتون سعادتلر چیخدی الیمدن،
 باغیمدا، آلنیمی سیلن چاغیمدا
 چنه می سؤیکه ییب بئلین ساپنا
 أزجا نفس ده ریب، دایانماغیم دا
 بوتون سعادت لر چیخدی الیمدن،
 او «بابا!» دئینده، من «جان!» دئینده
 گؤزلری الیمه باخان بالاما
 بیر نارینگی وئریب ایلنمه ییم ده
 بوتون سعادتلر چیخدی الیمدن،

^۱ - سووئیت سوسیالیست جمهوریت لر بیرلیغی نین قیساتیلیمیش کلمه سی.

^۲ - KGB

^۳ - دیشاری ایله ایلگی سی کسیک اؤزه ل بینا یا اودا.

^۴ - danüzü - دان واختی.

خالقیمین حاق سۆزه مؤحتاج گونونده
 ان اوجا داغ باشی - سۆز کورسوسونده
 نوع-نوع دوشمن لری فاش ائتمه ییم ده
 بوتون سعادتلر چیخدی الیمدن،
 او عزیز چاغلاری کیم اونودار، کیم؟
 آلیب گوئی خزری، قانادلاریما،
 «آلتون سو» یا قدر اوزوب گئتمه ییم...
 بیر میثقال، بیر گیلله سعادت اوچون
 من نلر چکمیشم، بیلیرسن، آلا!ه!
 بیرجه قلمیمه چاتیر سون گوجوم،
 بو سون سعادت الیمدن آما!
 عادیل، مرحمتلی، عدالت لی سن،
 بو سون سعادت الیمدن آما!

موسکووا، لئفورتوو حبس خاناسی، ۹ ماییس، ۱۹۹۰

الوداع لئفور توو

الوداع، لئفور توو، ای داشلاشان درد، الم!
دیوارلاری آلانم،^۱ بیراز سویوق جهنم
کونجونده گلدی کئچدی حیاتیمین بیر ایلی،
سیخدین سویو چیخینجا «اعتبار»ی، «خلیل»ی
قاراباغلی «طاهیر»ی، «تانتکین محمد»ی،
سیخدی پاسلی منگنه، دیشی قانلی کلبه تین
دارتدین، کامینا چکدین^۲ آن جسور اوولادلاری
یالین پنجه لری ایله داغ چاپان فرهادلاری
خیرداجا بیر حب کیمی اوددون مین-مین ناله نی،
کیشی لیاقتینی، ان مغرور شلاله نی
بیزی توز ائتمک اوچون، ده بیرمانیمیز اولدون،
عؤمره یاغی کسین ساعات کیمی قورولدون
دقیقه نین عؤمرونو اوزاتدین گونلر قدر
گونلر آیلارا دؤندو، آیلار، ایلر غم-قهر
گؤردوک موستنطیق لرین موردار سیر-صیفتینی
ات چئینه یین، قان اودان کافتار کثافتینی
گؤردوک گونده نئچه یول روبات کئشیکچی لری،
سنی کامینا چکن، تابوت کئشیک چی لری
اتدن، سومو کدن ده ییل، داشدان، بتون دان ایمیش

^۱ - یاری نم، یاری سو.

^۲ - یئدین، اوددون.

قانلی ایمپئریانین مانقورد کئشیکچی لری
 گۆردوک دوستاق جیلدینه گیرن جاسوسلاری دا،
 ناموسدان مین وئرسن اوزاق، کور بی ناموسلاری دا
 یاتاغینی، چکمه نی، جیبینی آختارانلار،
 آز قالا ایدراکینی، قلبینی آختارانلار،
 تمیزلیکدن ساوایی سورش، سؤیله نه تاپدی؟
 یالنیز آزادلیق عشقی، باشقا مؤعجیزه تاپدی!
 قارشیسیندا مؤعجیزه - خلیل رضا اولوتورک،
 داریسقال کامئرادا، البوروس دان دا بؤیوک،
 ائورست دن ده بؤیوک!

بوردا زه ققوم توسولر هوپدو داشا، دیوارا
 شوه رنگلی ساچلاری دؤندرادی دن-دن قارا
 بوردا دیشلر تۆکولدو، - آرسالن دیشینه بنزر
 بوردا بئلر بوکولدو، داغ بئلیندن مؤعتبر
 بوردا پولاد دیزلرین گیرى، طاقتی گئتدی
 میلیونلارا گۆز اولان بیر آندا گۆزدن ایتدی
 ویجدانی اؤلوموش لرین جیسمی، نفسی دیپ دیری،
 بیله ییندن کسدیلر قلم توتان اللری
 لئفورتوو، ای دیبسیز سووئت ظلومت خاناسی،
 کائیناتین ان اییرنج، موردار، منفور بیناسی!
 نئجه کامینا چکدین «علیزاده ممد»ی؟
 مگر اونون قانینی داملا-داملا اممه دین؟
 کهکشاندان-ایشیقلى گۆزلر سؤندو، نه سؤندو،

ارضه شؤعله ساچانلار بیر آووج کوله دؤندو
یئددی میلیون کیشی نی یئددی آووج کول ائتدین
نه قدر جاسوسلارین بوردا سونونا یئتدین
دیوارلارین دیل آچسا، نلر سؤیله یر، نه لرا!
سومویو سورمه اولموش «رادیشئو» لر دیلله نر
دؤردجه فصلین دؤردو ده بوردا قیشدیر، قارا قیش
بوردان سالامات چیخان، یاریم جانا مین آلقیش
تاب ائتمز، ده میر میله، گلیب قونسا قارانقوش،
آمان وئر می اونا، کالاشنیکولو بايقوش؟
موستملکه دایاغی-ده میر- بئتون شبکه
گؤزه ل، پاک طبیعته لکه یاراندین، لکه
باشی قارنبدان ینکه، قیزیب قودورموش، هارین^۱
زرلی پیاله لرده قان ایچن ملعون لارین
تاختی اوجالاردی می، اگر سن اولماسایدین،
بیر قان ده نیزی کیمی بوشالیب دولماسایدین؟
هر ماسکالی جاسوسون بیر مه لک بیچیمینده،
اومبا دوران گورزه می، یا عقرب می ایچینده؟
ژاپن کامپیوترلری گنجه-گوندوز چاققیلدار،
کئشیمی چکمه ده رادار قورغولو شاهمار^۲
«کا» بیچیملی زیندانیم، لعنت سنی قورانا!

^۱- هار، آزغین، توخ.

^۲- زهیرلی ایری بیر ایلان.

دارماداغین ائده جم، ال باسمیشام قرآنا
 بیخاق بیرجه سنی یوخ، آلتون ایمپئریانی،
 قانون جیلدینه گیرمیش، ملعون ایمپئریانی
 هاچان کشف ائتدی سنی «کاتیا-یئکاترینا»^۱؟
 کاتاراق مرضی ایمیش او زینا قیزی زینا!
 هایاندان گلدی «لئفورت»^۲، ظولمت باشلی او کافتار؟
 بیر اژداها آغزیدیر بوردا قانلی قاپیلار
 دؤرد مرتبه زیندانییم، بویون نه قدر اوزون،
 الیمیزدن آلمیسان آیی، گونو، اولدوزو،
 عوضینده وئرمیسن، دیوار-دیوار سال^۳ بوزو
 بوردا آرسلان اوغوللار اولموش قوربانلیق قوزو
 نووچالاردان^۴ آخان سو، یاغیش می یا گؤز یاشی؟
 گؤی زهرلی مامیرلا بزه میسن هر داشی
 اوزون محججرلرین تور توخویان هؤرومچک
 بیر قاتیل قلمی له آل شکلینی اؤزون چک
 «پرومئتی» زنجیرله نیب ده میر-بئتون ستونا
 یومروق بویدا اوره یی بلکه تون-تون ستونا
 باغلی پنجره لردن اؤلگون^۵ شوعالار گلیر

katya-yekaterina -^۱lefort -^۲- یاستی.^۳Novçalardan -^۴- ölgün - اولوشگه میس.^۵

بارماقلىق آرخاسیندان آل قیرمیزی قار گلیر
 هوندور آنتنالارین اودور ایلدیریملاری،
 داشلاریندان سوزولور ایستی قان شیریملاری،
 سوپوق قان شیریملاری
 موستطیقلرین ساییسیز، اوره یی داش، گۆز بوز^۱
 هر سورغون بیر ییرتیجی، هر سوالین بیر قودوز
 ساوچیلارین بلکه ده، کوستیوملو کرتنکله
 بیرجه سینی ده سایماز، میلیون تلگرام گله
 حکیم لرین بلکه ده، آت یا خود اؤکوز حکیمی
 قند یئرینه حب وئریر، حبیبی عزرائیل کیمی
 داش اولسایدین، بیخار دیم سنی بیرجه ضربه ده
 مین-مین فیلی آلین^۲ وار، سووئت جهنمین ده
 بئش قیته یه کؤک آتمیش میلیارد آیاقلی خرچنگ
 سنی محو ائتمک اوچون کامچاتکادان «کور» ده دک
 قاسیرغا، توفان، کولک،
 سئله دؤنموش ائل گرک!
 هر دوستاغین بلکه ده مین-مین دوستاق دئمک دیر
 یولدا قالان گۆزلره چکیلن داغ دئمک دیر
 هر محبوبسون آناسی، آتاسی، آرخاداشی
 اؤز بویدا گۆز یاشی، مزار داشی، باش داشی
 الویداع، ای باش یئین، گۆز دئشن، ساری قوزغون،

buz -^۱filialın -^۲

استالینین، یئژوون، ژیدانوون، کیروون
 برژنئویم، سوسلوون، چئرنو کوون تیلوو!^۱
 الویداع، ظولمت قالا، ای نامردلیک آلوو!
 دارماداغین اولاسی موستملکه، الویداع!
 گونش آلینلاردا کی، کؤشکه، لکه، الویداع!
 ایشیقی کایناتدا قارا کؤلگه، الویداع،
 بیرتیجی، قانسیز اؤلکه، داش شبکه، الویداع!
 الویداع، ای جهننم، بیرجه بودور تسلییم:
 سنه جیسمیمی وئردیم، ایلهامیمی وئرمه دیم.

موسکووا، لئفورتوو حبس خاناسی، ۲،۱۰،۱۹۹۰

^۱ - هامیسی کمونیست پارتی سینین سرکرده لری دیلر.

اؤیره نیرسن

سن عالمی کلمه-کلمه، هجا-هجا اؤیره نیرسن
 چمن لرده ایلک جیغیری، آچا-آچا اؤیره نیرسن
 تانییرسان، دومبالانی،^۱ قیرخ بوغومو،^۲ شینگیله^۳ نی
 قارا توتدا بال شهیدینی، آغ شانید^۴ آغ گیله نی
 چکیر سنی بوستانداکی بورانیلار، شاماملار،
 کؤنول داییم دویدوغوندان، سئودییندن ایلهم آلا
 سن عالمی چمن-چمن، باغچا-باغچا اؤیره نیرسن،
 لاپ اوجقاردا^۵ ایشیلدایان اولدوزجان اؤیره نیرسن
 - عمی، گؤیلر اولدوز-اولدوز، چیچک-چیچک... گؤر نئجه دیر!
 - جانیم، گؤزوم، بو کاینات تاپماجادی، بیلمه جه دیر
 گرک اونو یاواش-یاواش، آستا-آستا اؤیره نه سن،
 قلمین له یول آچاسان، دفتر اوسته اؤیره نه سن
 اودور، بؤیوک آیی بورجو، بیر جوفت گؤزو دؤنوب اودا،
 اولدوزلاردان هؤرولموشدور قولاغی دا، قویروغو دا
 اودور، کیچیک آیی بورجو، آناسیندان آرالی دیر،
 بلکه اونا داش کومئتا^۶ ده ییب، باغری یارالی دیر

^۱ - اوت آدی دیر.

^۲ - چوبان ده یه نه بی (بیر جوره اوت دور).

^۳ - اوت آدی دیر.

^۴ - بیر جوره اوزوم.

^۵ - لاپ اوجادا، لاپ اوجدا.

^۶ - قویروقلو اولدوز.

یئددی قارداش اولدوز اودور، یئددی سی ده ابدی نور،
یئددی سی ده اوجالیقدا داییم مغرور، داییم جسور!
بیلیم، سن اولدوزشوناس، یا بوتانیک اولاجاق سان،
بیلیم کی، سئوه بیلسن دونیادان کام آلاجاقسان
سن عالمی چیچک-چیچک، لچک-لچک اؤیره نیرسن،
ساغول، قشنگ اؤیره نیرسن
قرنفیلی، شئهده ره^۱ نی شئهینه دک اؤیره نیرسن
ایلانلاری قورخا-قورخا، اورکک-اورکک اؤیره نیرسن
شاققیلدايان ایلدیریمی، بیر آزا لنگ اؤیره نیرسن،
اوچورورسان چرپلنگی^۲، طیاره یه ایلک یول آچیب،
بو چرپلنگ...اؤیره نیرسن
جانیم، گۆزوم، اوخو، یوکسل! توکنمه سین بو وورهاوور
اؤیره نن باش، یارادان ال، ایلدیریمدان گوجلور اولور.

^۱- شینمی.

^۲- بادبادک.

بیزیم تورال

تورال نغمه لر بیلیر
 هئج بیلسن نه لر بیلیر!
 «کوراوغلو» کیتابینی
 آز قالا ازبر بیلیر
 - اوخو گۆره ک، آی تورال!
 سیخیلما، برک دن اوخو!
 «گیزیر اوغلو» شئعیرینی
 هایقیر، اوره کدن اوخو!
 تورال تمیز بالادی،
 نه فسی گول قوخویار
 «گیزیر اوغلو» شئعیرینی
 آشیق کیمی اوخویار
 -آنادان مرد دوغولوبدو
 گیزیر اوغلو موصطافا بی!
 بو دونیایا تک گلیبدی
 گیزیر اوغلو موصطافا بی!
 پاشام هئی!
 بیر آتی وار آلاپاچا،^۱
 آمان وئرمیر قیرات قاچا
 شئشپیری نین اوجو هاچا،

^۱ - آياقلاری نین آراسی آغ دیر.

گيزير اوغلو موصطافا بئي!

پاشام هئي!

- بوي آت، جان تورال، بوي آت!

يوردا كؤمك اول، كؤمك

گيزير اوغلودا بير واخت

اوشاق اولوب سنيين تك!

گول یاستیق

گئجه یاتاندا بیلدیم،
 قیزیل گولون عطرینه، بیردن باتاندا بیلدیم:
 یاستیغا گول دولدوروب، هدیه گؤندرمیسن
 آنا، سن بو گوللری بیرجه-بیرجه درمیسن
 سرمیسن، قوروتموسان...
 اللرین له سوسله نیب^۱ بو دؤرد کونج یونگول یاستیق،
 یاز کؤینکلی، گول یاستیق
 هاردان گلیب آغلینا، بئله بیر یاستیق نوعو؟
 هر ایلمه نی بزه میس گؤز نورو، جان آلوو...
 آه، آنالار، آنالار!
 گئجه، گوندوز، واخت، بی واخت بالاسینی دوشونوب،
 اوولادینی آنالار!
 علاجین اولسا یقین
 منه اوتاق یئرینه، کهکشانی وئرسن
 منه یاتاق یئرینه گولوستانی وئرسن
 گؤزلرینی اوستومده چیراغا دؤنده ررسن
 نه دیر بو عشقین آدی، عزیز آنا، جان آنا؟
 حئیران دیر بشریت، آنا ایستعدادینا!
 قرنفیللر، لاله لر، نانه لر بئجه ریرسن،
 دریرسن، اوولادینا گول یاستیق گؤنده ریرسن

^۱ - بزه نیب.

آنا سنین اوولادین دؤیوشلر قوینوندا دیر
 دؤیوشلرین دالغاسی اونون فیل بوینوندا دیر
 اونون باشی آلتینا گول یاستیق قویما عبث،
 اوغولسا، یاتا بیلمز
 اینان، آزجا اویوبوب، دینجلمک ایسته بیرکن،
 نئچه قیزیل ایلدیریم سوخولور پنجره مدن
 سن اوغلونا راحت لیق، دینجلیک آرزولاییرسان،
 توفان نبضی آرزولا!
 مانعه داغلارینی ییخماق عزمی آرزولا،
 نامردلرین ایچیندن آلنی آچیق، اوزو آغ
 چیخماق عزمی آرزولا!
 دینجلیک آرزولاییرسان، منیم دینجلیم اؤزگه...
 قهرمان بیر شئعیریمی قورخاقلارین الیندن
 خیلاص ائيله یه بیلسم،
 دینجه لرم بیر آزجا
 «تبریز»^۱ یمدن ال بویدا
 شاد بیر مکتوب آلاندا،
 اوستونون مارکاسینی گؤزلریله اؤپنلر
 باشیما بیگیلاندا،
 «وارلیق» درگیسینده کی آنا دیللی میصراعلار
 میلیون-میلیون اوره کده

^۱ - اوغلو «تبریز خلیل بیلی» نی قصد ائدیر.

قودرت، جرئت اولاندا،

یئر اوزونده ان شیرین بیر خیالا دالاندا،

بؤیوک، آزاد، موستقیل...

ساوالانین کؤکسونده بو سؤزلر یازیلارسا،

سؤز حقیقت اولارسا،

منه قیسمت اولارسا،

اوندا...

دینجه لرم من

اؤلسم بئله دونیایا یئنیندن گله رم من

آنا، سن اوولادینا دینجلیک آرزولاییرسان،

ته پر،^۱ ظفر آرزولا!

حیات آرزولاییرسان، گؤزه ل اؤلوم آرزولا!

چتین دیر

قارشیمیزدا هاملتت سوالی دورور

یاشایا بیلمه یه نی زامان آتیر تاوایا،

شابالید^۲ تک قوورور

اودور، پنجره میزه، دان شفقی اود وورور

قلمیمه جان وئریر ایستی، قاینار بیر نفس

چیینیمده داغ وظیفه م- بؤیوک، آغیر، موقددس

سن باشیمین آلتینا گول یاستیق قویما عبث

^۱ - taper - مؤحکم لیک.

^۲ - شاه بلوط، کستانه.

بئله بیر کئشمه کش ده

آغیل، بیر ده ویجدانی اویاقلار...یاتا بیلمز!

تورکان، ۱۶ قاسیم، ۱۹۸۰

سورغولار

نه گوندوز ال چکیر، نه ده گئجه لر
 هئی سورور، بئینیمی ایناد سورغولار
 تاپسام جاوابینی بلکه دینجه لم
 «هاردا؟»، «ندن اؤترو؟»، «کیملر؟»، «بس هاچان؟»
 من بو داش سدلری دئویرمه لییم،
 جاوابی آستاجا، پیچیلتی لا یوخ،
 اوجادان، مردانه، شاخ وئرمه لییم!
 اوزاقدا آختارما محوری، اوخو،
 دوشونن اینسانلار ارضین محوری
 سواللار ایدراکین گئجه لری دیر
 جاوابلار ایدراکین آل سحرلری
 ذکادیر دونیانین ایلک وطن داشی،
 فخر ائدیریک اونون برکتی ایله
 ایللرله اؤلچولمور زامانین یاشی،
 اؤلچولور ایدراکین عظمتی ایله
 واخت اولوب، جاوابی دوز وئرمک اوچون
 باشیندان کئچیب لر باشی اولانلار
 گول له لر توشلانیب بیک لرینه،
 یئنه باجارماییب سوسماغی اونلار
 ایلمک^۱... آغو زیندان... ارینمیش قورشون...

^۱ - دار آغاجینین ایپی نین ایلمه یی، دویونو.

هئچ نه قورخوتماييب دوشونن داغی
 آخی دوزگون جاواب قهرمانلیق دیر،
 چتین دیر گیزلتمک قهرمانلیغی!
 بئیین اینسانلیغین ایلك خزینه سی،
 واخت اولور، آچیلیمیر بو بؤیوک معدن
 سوالار، جاوابلار ندن یارانیر؟
 شعوردا زامانین حرکتیندن
 ایدراک زلزله سی، باش اینقیلابی...
 بو قودرت زامانا، تاریخه تانیس،
 بؤیوک سورغولارین جاوابی بعضن
 سؤزله یوخ، قیلینجلا، زورلا آیینمیش
 چادرالی، ماسکالی، بورونه جک لی^۱ یوخ،
 آچیق حقیقت دیر، سئوگیلیم منیم
 نئچه سورغولارین جاوابی شئعریم
 قالسام بایراغیمدیر، اؤلسم وطنیم
 قارشیمدا قارا داغ، الیمده کولونگ،
 آلنیمدا آلولو تر مونجوق لاری...
 کولونگون توزونا بوروندویومدن
 من بویدا جاوابی گؤرمور چوخلاری.

تاشکند، ۱۳ ایلول، ۱۹۷۴

^۱ - اؤرتولو، ساخلی، بورونموش.

قهرمانلیق

او زامان کی، من تانیدیم
 اینسان آدلی گورزه لری،^۱
 شوهرت، چلنگ دیولرینی،
 کشف ائله دیم ایگیدلیین
 تامام باشقا نوع لرینی
 باتاقلیقلار آراسیندان کئچن یولدا
 تمیز قالماق-قهرمانلیق
 یالنیز یاخشی اینسانلارا
 سالام وئریب، سالام آلماق- قهرمانلیق
 وظیفه لی بیر قانمازی،
 استولونا^۲ پرچیم اولموش^۳ استولبازی
 تانی، فقط سایا سالما،^۴
 چوخو چپیک^۵ چالان یئرده
 بیراز دوشون، چپیک چالما،
 باغیندا کی قیزیل گولو
 نفه سینده ساخلایا بیل،

^۱- افعی ایلانلاری.

^۲- صندلینه.

^۳- میخانمیش، پیچ لnmیش.

^۴- سایما، بوش وئر، آدام یئرینه قویما.

^۵- آلفیش، ال چالما.

«اوخ قای!»^۱ دئییه قوخلایا بیل،
 تسلیم ائتمه ایلههامینی سورو-سورو^۲ دییوسلارا،
 تیر بویونلو شر گۆره نده،
 دووشانلاری ایش باشیندا نریلده ین نر^۳-گۆره نده
 سوستالماسین ال-آیاغین
 گۆزلو کورلار آراسیندا، دیللی لالار آراسیندا
 آییق لیغین-قهرمانلیق
 قولاقلاری ساغ-سالامات، ویجدانی کار، اوره یی کار،
 ایش باشیندا ایش سیز، بئکار نئچه همکار آراسیندا
 بیراز جا مرد داورانماغین-قهرمانلیق
 تکلہ ننده، مئیداندا تک قالان چاغدا،
 یئددی ده نیز قاسیرغاسی بیرجه قبله دولان چاغدا
 نه هارای سال، نه ده باغیر
 زنجیرینی دیشینله قیر
 سنین الین، بابکین اود قیلینجیندان،
 کوراوغلونون قالخانین^۴ دان بیراز آغیر
 موباریزن قبره قدر، ظفرلرین قیریق-قیریق
 قیسمتینده چوخ گۆزلره گۆرونمه ین
 شؤهرت سیز بیر قهرمانلیق

تورکان، ۲۲ ایلول، ۱۹۷۹

^۱ - «اوه» دئییه رک، بیلدیریلن راحتلاما.

^۲ - Sürü-sürü، دسته دسته.

^۳ - ایگید، جسور.

^۴ - سپر.

ساتقین

ساتقین کیمه دئییرلر؟

ائله یالنیز جبهه ده الینی قالدیرانا؟

یوخ، ساتقین لیق دونیادا، چئشید-چئشید، نوع به نوع...
بعضن کؤنلوم اوشونور،^۱

منی چوخ دوشوندورور

بیر میثقال، یاریم میثقال شوهرته ساتیلانلار،

آتاسیندان خبرسیز عاده ساتیلانلار

نه قدر نوع لری وار:

بیر یوللوق ساتیلانلار، تدریجن ساتیلانلار،

چاغیرین گئجه یاری،

حتی گؤزو یومولو، گؤسته ره رم اونلاری

«ساتیم، ساتماییم...»

دئین، میانه^۲ ساتقینلاری،

غیابی ساتقینلاری

عیانی ساتقینلاری

ائله سی وار... آندیریر

بازارا چیخاریلمیش

ساپلیجانی، ساتیلی

هئج آلان یوخ، ساتیلیر

^۱ - سویبور، تبتیر.

^۲ - آزالیق، آرا.

ساتیش قیمتی نوع-نوع،

ائنیر، قالخیر بیر داها:

- بئش مین!

- اون مین!

- اللی مین!

مزنده سی قالخدیق جا، ساتقین لیغی توندله شیر

کور ائششک دریسینه، ده یمه سه ده وجوددو،

ایش باشیندا شیردی، «شیر»!

نئچه تراکتور سالیب

قدیم بیر قبریستانی

قارا شوما دؤنده رن،

حؤکمدار چینارلاری شاه تختیندن ائندیرن،

قیرقوولو،^۱ جئیرانی او دنیا یا گؤنده رن^۲

مین ایلیک آبیده نی، ایلیم-ایلیم ایتیرن،

یئرینده کفن کیمی شؤهت کولو^۳ بیتیرن

ساتقینلار گؤرموشم من

ایمانسیزی، قانسیزی

یالاندان مدح ائله ین

آلچاغی اولوی^۴ کیمی

^۱ - قرقاول.

^۲ - اؤلدورن.

^۳ - kol, اوت.

^۴ - ülvü, یوخاری، یوکسک.

عزىزله ين گۆرموشم
قاتىلىن اللرىنى قىزىل قان لكه سىندن
تمىزله ين گۆرموشم
منى گۆرسه سارالير، دۆنوب اولور بير جوجو
مستى آيىق تانىير، فرارىنى، دۆيوشچو.

۱۳ آزالىق، ۱۹۸۰

قورخاقلار، جسورلار

یاخشی بیر شئعیریمی رنداگته^۱ واختی
«هله قالسین!» دئییه قویدو کنارا
تیتره ین الینه، کوت قلمینه،
سارالان اوزونه باخدیم بو آرا
تشنه دوداقلاریم بیرجه سؤز دئدی:
- قورخاقلار یاشاییر هله جاهاندا.
خرچنگ^۲ شیشی کیمی ایرنج، ایبئجر
بیر آزار یاشاییر ایلیکده، قاندا
هئج بیر قفیل بئله قورخولو ده ییل:
نه یانغین، زلزله، نه اود، نه بوران،
نه باغدا کئچن یای، داش پیلله کندن
قاپیمیزا دوغرو سورونن ایلان،
نه لاپدان داغیدیپ پنجره لری
چیلیک-چیلیک^۳ ائدن قاسیرغا، توفان
هئج بیر، هئج بیر قورخولو ده ییل:
نه یانغین، زلزله، نه اود، نه بوران،
نه باغدا کئچن یای داش پیلله کندن
قاپیمیزا دوغرو سورونن ایلان،

^۱- ادیت، ویرایش.

^۲- کانسر، سرطان.

^۳- پارچا-پارچا.

نه لاپدان داغیدیب پنجره لری
 چیلیک-چیلیک ائدن قاسیرغا، توفان
 هئج بیری، هئج بیری قورخولو ده ییل:
 نه تزه باش داشی، نه مزار ایی^۱
 یالنیز قورخولودور، رزیل دیر بیراز
 ایش اوسته کیشی نین آغ جیگرلیگی^۲
 قورخولار اوره یین سیخیر شهیدینی،
 آلیر بیرجه آندا گوزون اودونو
 کیشی کی، سارسیلدی، آغ جیگر اولدو،
 جانیندا گزدریر اوز تابوتونو
 قورخو مئیدان وئریر مصیبت لره،
 شاهمار ایلان کیمی اوغرون^۳ سورونور،
 گیرسه داغ جوسسه لی عیمارت لره،
 عیمارت داخمدان میسکین گورونور
 بیه یه، ایدراکا، قلبه سوخولور،
 چکیر آینالارین اوزونه پرده
 قورخولار بیراز دا قورخولو اولور
 خالق اوچون گرکلی ایداره لرده،
 باخار کور کیمیدیر قورخاق حیاتدا،

^۱- قوخوسو.

^۲- قورخاق لیغی.

^۳- گیزلی جه.

مین گونش دوغسادا، کۆمه یی اولماز
 گۆزوقیپیق^۱ یوردون، آغ جیگر ائلین
 یالنیز یئمی اولار، منلیگی اولماز!
 اونا یئر وئرمه یین شهرده، کندده،
 تالانار قلب آدلی نادیر خزینه
 قورخاق لیق یورد سالان بیر مملکتده،
 افلر^۲ دوغولار شیر عوضینه
 قورخاغین بئینی چیرک، گۆزو دار اولور،
 سنی قویوب قاچیر، دوشسن چتینه
 بعضن بیرجه قورخاق سببکار اولور
 نئچه قهرمانین فلاکتینه
 چوروموش کۆتوکتور، آت، یانسین اوددا،
 اونو گۆره ن کۆنول، گیزلی درد چکیر
 افلر، قورخاقلار چوخالان یورددا
 قهرمانلار بئله خجالت چکیر
 ایتتیهاهم ائدیرم اؤزگه لرینی
 بس من اؤزوم نئجه؟ جسورام می من؟
 دی، هانسی کثافت آلیشدی، یاندی
 شئعریمین ایلدیریم قهقهه سیندن!
 دؤزدوم، تاب ائله دیم گۆر نئچه درده

^۱ - gözūqıpıq - قورخاق.

^۲ - نادان لار، ایش بیلمه ین لر.

سوسدو، نئچین سوسدو، غئیظیم، فریادیم
 قارالمیش، دارالمیش کابینئتلرده
 بلکه کولک اولدوم، توفان اولمادیم
 نئچین جار چکمه دی بو قاینار نفس:
 - ای بوردا باشینی گیرله ین گدا^۱
 قورخدوغون اژداها اصلینده ده یمز
 اوغلونون چچه له^۲ بارماغینادا
 کؤهنه یارالاردا آرتیق بیتیشیر،
 دایان، طالعینی بیر آنلیق دوشون
 هارداسا جسور بیر قووت یئتیشیر
 قورخاق لیق اوستوندن، خط چکمک اوچون!

۱۹۸۰

^۱- آلچاق.

^۲- بالاجا بارماق.

سوسا-سوسا...

بوگون سنی تبریک ائدیر بعضی دوستلار،
 ساغلیغینا جینگیلده بیر یئنه توستلار^۱
 ایلدیریملی تئلئقرام دا، قوم-قوم^۲ گول ده گؤنده رن وار،
 سن گولورسن، پاریلدا بیر
 دیشین پار-پار
 شاد گونون مو، آد گونون مو، یوخسا باشا سئچیلیمین؟
 دار گؤزلرده یئکلیمین، آییق گؤزده کیچیلیمین
 چوخو تبریک ائدیر سنی، بیرجه منم اوزاق دوران،
 بیرجه منم سوکوتلما سنه قفیل سیلله ووران
 گؤزلریمه دوروست باخسان، ترلرسن بو سویوق گونده،
 بئش بارماغین یئری قالار بوز اوزونده، داش اوزونده
 من بیلیرم، بو مقاما هانسی یوللا سن گلیمین،
 نه فه سینی قیسا-قیسا، سوسا-سوسا «یئکل میسن»
 یانغین دوشوب، اود بورویوب قونشونوزو،
 سن باخمیسان، باخیشیندا قیشین بوزو
 آییق گؤزه میل چکیبلر، دینمه میسن
 فریادلارین اورتاسیندا
 یاشامیسان لال کیمی سن، کار کیمی سن
 سن همیشه نه فه سینی قیسا-قیسا یئکل میسن،

^۱ - قدح لر.

^۲ - qom-qom - دمت دمت، دسته دسته.

او روتبه نی، بو روتبه نی پوسا-پوسا یئکل میسن
 سوسا-سوسا یئکل میسن،
 سیغالایا-سیغالایا،^۱
 ساغدان، سولدان توتا-توتا یئکل میسن
 هئج بیر روتبه منی حئیران قویا بیلمز
 منی حئیران قویار آنجاق
 مرد، موقددس، جسور اینسان
 اود گرکسه...سو اولموسان
 سو گرکسه... اود اولموسان
 یادا دوغما، دوغمالارا یاد اولموسان،
 بو مینواللا^۲ آد آلمیسان
 سن عؤمرونده بیرجه کره
 هارای چکیب هایقیرمادین^۳
 جیگیرنده حاقق نه فه سی، باغیرمادین
 یانانلارین ایمدادینا
 هئج اولماسا قورو سؤزله
 بیر نفری چاغیرمادین
 وعظ ائله دین «نسیمی» دن،
 «نسیمی» نین مینده بیر
 اولدوغونو گؤرمه دیلر

^۱ - اوخشایا-اوخشایا.

^۲ - بو یوللا.

^۳ - باغیرمادین.

بارماقلارین ات و سوموک
یومروغونو گۆرمه دیلر
ده بیشمه دین منزلیلینده هئج اولماسا میز یئرینی،
اؤزگه لره یالماناراق^۱ راحت لادین اؤز یئرینی
بیر اوشاقدان ضعیف ایکن، هاردان بئله گوج آلمیسان؟
مغرور باشدان، اوجا باشدان باسا-باسا اوجالمیسان
هئج واخت یاخین قویمامیسان بؤیوک، جسور فیکیرلری
آسا-آسا یئکل میسن
سوسا-سوسا یئکل میسن
غریبه دیر بو دونیانین تضادلاری:
قاپاز^۲ گرک اولان باشا، بعضن چلنگ، تاج قویولور
جهننه مه لاییق یئری جنت اولور
قارا یئره گیرمه دیلر، گه زیر دیمدیک،
لعت دئمک عوضینه وصف ائدیریک
...بو گون تبریک ائدیر سنی بعضی دوستلار
ایلدیریملی تئلئقرام دا، قوم-قوم گول ده گؤنده رن وار
یوخ، تانیمیر اونلار سنی،
بیرجه منم تانییان، بیل
یوز باغلی گؤز
آنلا، بیرجه آییق گؤزه عوض ده بیل!

۱۹۸۰

^۱ - یالتاق لاناراق.^۲ - یومروق.

تسلیم چیلیک

گۆره نلر دانیشدی، من ده آنلادیم،
 ائششه بین غریبه بیر شاکه ری^۱ وار
 جاناوار بیر آزجا یاخینلاشدی می،
 قالخار، اونا دوغرو اؤزو آددیملار
 جاناوار اوونو آشکاردا یئمز،
 «آردیمجا گل» دئیر جسور گۆزلری
 یورویر،^۲ آردینجا یورویر ائششک،
 سانکی او دا گزه ران خلوت یئری
 یالقوزاق^۳ آرتیرسا اؤز سرعتینی،
 آرتیرار او دا
 آتلیسا اوستوندن ایرماغین، سئلین،
 آتیلار او دا
 یالقوزاق دره دن تپه یه چیخسا،
 ائششک ده چیخار
 دؤنر کؤلگه سینه، آردینجا قوشار^۴
 زاواللی شیکار
 جاناوار یورویر، گئجه دوشوبسه،
 یارار قارانلیغی مشعل گۆزلری

^۱ - طبیعتی، خوبو.

^۲ - یئری یر.

^۳ - یالنیز دولانان قورد.

^۴ - قاچار.

قفیلدن سیچراییب، جلد^۱ دؤنر گئری،
 یاپیشار ائششه یین گوؤبک توشوندان
 قوربان بیر ائششه یین تسلیم اولماسی
 منی او قدر ده حئیرته سالماز
 کیشی نین قورخویا تسلیم اولماسی
 اییرنجدیر بیراز
 جاناوار اوزاقدا، خئیلی اوزاقدا،
 مسافه بلکه ده مین کیلومتر
 اونونسا قورخو وار سوموکلرینده
 قوردون قورخوسونو داییم حیسس ائدیر
 گوؤر کمجه^۲ ائششه یه چوخ دا بنزه میر،
 قولاغی، قاش-گوؤزو اؤز قایداسینجا^۳
 بویو عادی بویدان بیراز دا اوجا
 اونو آدم سایار تانیمايانلار
 وطن دن، اولوسدان^۴ بحث آچما اونا،
 بو جور مطلب لردن مین وئرسد اوزاقدیر
 اساس مسئله ده، باش مسئله ده
 اوزون قولاق دیر!
 جاناوار هایانا اوز قویوب گئتسه،

^۱ - تئز، سرعتله.

^۲ - ظاهیرده.

^۳ - یئرلی یئرینده.

^۴ - میللت دن.

آر دینجا گندر، جاناوار چوخ شئی دیلی ایله دئمز
 اوسا حیسس ائدر
 قوردون گوستر دیگی چیغیر لا گندر
 فیکرینی، امرینی قودوقلارینا،
 داییم اؤیره در کی، خوش گل سین اونا
 تک گئتمز، چاغیرار اؤز دسته سینی،
 اوزون قولاقلیلار سولاله سینی
 گندر، هئچ بیر ی نین عاغلینا گلمز
 جاناوار هار داسا قایدیب الان
 اونون یاپیشاجاق گوک توشوندان
 هئچ بیر بیرتیجی دان قورخوم یوخ منیم،
 بیلیمیرم جاناوار یا شونقار^۱ گلیر
 آنجاق ائششک ایله مجبوری اولفت،
 منه آغیر گلیر، منه عار گلیر
 گئده رم، چیینیمده داغلار بویدا غم
 قارا، چووغونا^۲ دا گره رم^۳ سینه
 هر جیره دؤزسم ده دؤزه بیلرم
 ائششک اوره ک لی نین جهد ائدیب سنی
 اؤزونه دؤندر مک ایسته مه سینه.

۱۹۸۰

^۱ - شاهین.

^۲ - قار بوران.

^۳ .

گوئلردن گلن کیشی

«شاه ایسماعیل خطائی» یه

خالقین یامان^۱ گونونده، قان قارالدان گونونده،
 محبت قیتلاشاندا^۲، سعادت قیتلاشاندا،
 حیله گرلیک، تولکولوک، اؤز حددینی آشاندا،
 بازاردا باللا شورون قییمتی بیر اولاندا،
 محکمه ده جانی ایله حاکیم ال بیر اولاندا،
 عالیمی سوسدوراندا بیر نادانین اؤیودو،
 قورخاق اله سالاندا قهرمانی، ایگیدی،
 قارا آغدان، نامردلر مرددن سئچیلمه ینده،
 من لیگی اولمایانلار «منم! منم» دئینده،
 ناموس قیزیل تاختیندان، غئیرت گؤزدن دوشنده،
 اودو، کؤزو هر یعتن اؤز اؤنونه ائشنده،
 قیزیل گولون یئرینده قارا تیکان بیتنده،
 سؤزون، شئعرین معیاری^۳ ایلیم-ایلیم ایتنده،
 لاپدان چیخار اورتایا، گلیشی مؤعجیزه لی
 شاه ایسماعیل خطائی، یا محمد فضولی!
 باشیندا آغ چالماسی^۴ سانکی ساوالان قاری،
 وارلیغیندا وطنین ایقتیداری، ووقاری

^۱ - کؤتو.

^۲ - قیتلیغ اولاندا، قورولوغ اولاندا.

^۳ - اولچوسو.

^۴ - ساریغی، باشا ساریماق اوچون آغ پارچا.

قیلینج، یاخود قلمه زامانی سیلکه له یر
خالقینا، میللتینه «دور! قالخ! یا دا اؤل!» دئیر
«قالخ!» سؤزونون ایچینده «خالق» سؤزونو گۆره نلر،
«خالق» سؤزونون ایچینده «قالخ!» سؤزونو گۆره نلر،
درک ائدر، ده میرله شر، بیرله شر اطرافیندا
آنجا نئچه آغ جیگر، بوینو دؤنمه ین گدا،
گۆزو گۆتورمه ینلر، ایمان گه تیرمه ین لر،
باشی گورا اسن لر^۱، ییرتماغا تله سنلر،
تانقاهی نین^۲ اوستونده اسیم-اسیم اسنلر
زیانکار جوجو^۳ کیمی سوجاقد^۴ یاشایانلار،
قولتوقدا گیرله نلر، قوجاقد^۴ یاشایانلار،
«قویما! ملعون دور!» دئییه هارای-هشیر تپرلر،
زنجیر چئینر، تله سیک اود اوسته سو سپرلر،
فقط سؤنمز، قارالماز خالقین، حاققین ویجدانی
شاه ایسماعیل خطائی، خیابانی، ارانی
زه ققوم،^۵ کور قارانلیغا گیرر، ایشیق سالاراق،
چالماسیندا اون ایکی قیزیل قیرمیزی زولاق
«من سیزین قودره تینیز، سیزین جورئه تینیزم»

^۱- اؤلومو یاخینلاشانلار.

^۲- مال-مولکونون.

^۳- ضررلی حشره، بؤجوک.

^۴- نملی یترده.

^۵-

پراکنده وطنده رأی لر وحدتی نيزم،
 سيزم، سيزين اوچوندور بو دؤيوشوم، بو جنگيم
 شئعريم، تاجيم، چلنگيم!
 هئی! لنگيمه!^۱ هرکسين بيرجه قيرپيم واختی وار
 يالنيز جسور قلب لرین آزادلیق پایتاختی وار!
 ديلله سؤيله مه سه ده، بئله سؤيلر ايشيله
 اوچار قاناد-قانادا نئچه ارله، کيشی ايله
 قيزيل بايراق يئرینه دان يئرینی داشييار،
 بيرجه عؤمرون ايچينده نئچه عؤمور ياشيار
 چالديران دان آرالی، اردبيل جيواريندا،
 کربلا کناريندا
 او، بير گون هميشه ليک گؤزلرینی يوماندا،
 ياغيشدا، يا دوماندا،
 يئردن توپراق گؤتوروب هرکس قبره آتанда،
 تک-تک اولار درک ائدن: تابوتدادير اينجی، دور^۲
 آغ کفنه بورونن ائله بلکه اؤزودور
 آز تاپيلار بو سيرری آنلايان، يا آنلادان:
 هله دونن اونلارلا بير سوفره ده دوز دادان،
 چؤره ک يئين، سو ايچن، شئع اوخويان او آدام
 ائنيب گلמידی يئره اولدوزلار آراسيندان

^۱ - لنگ قالما، يوبانما.

^۲ - در، صدف.

اونو درک ائتمه دینیز، گؤمولمه دی^۱ مزارا
یئنه قوشولدو، گئتدی آیلارا، اولدوزلارا.

۱۹۸۰

^۱ - قویلانمادی، باسدیریلمادی.

اوغلوم تبریزه

«دوغوم گونونده»

قوی سنه دوغولان گونش دئییم کی،
 نورونلا آچیلان آل سحرم من
 یئددی ایل یول گلن، آ منیم ایلکیم،^۱
 گلدیگین یوللارا گول دوزه رم من
 اوزوم ده بیلیمیرم نه ایش دیر بو ایش،
 یئردن می، گؤیدن می تاپمیشام سنی
 بلکه ده سنی هئچ طالع وئرمه میش،
 طالعین الیندن قاپمیشام سنی
 سن-بوگون سئوینجیم، قانادیم-قولوم،
 دونن اوره ییمه داغ اولموسان سن
 هئچ آنا بطنینه دوشمه میش اوغلوم،
 بو آتا کؤنلومده دوغولموسان سن
 اوزونده بیلیمیرسن اوز قییمتینی،
 دؤیوش سنگریمسن، قالامسان منیم
 بیر ائوین غئیب اولموش سعادتینی،
 مین ائوه قایتاران بالامسان منیم
 ان بؤیوک سئوینج سن، ان موقددس غم،
 منی اود ایچینه آتان تبریزیم
 اوزونه باخاندا بالام دئییرم،

^۱ - بیرینجی اولادیم.

آدینی چکنده آتام دئییرم
 من سنی گۆرنده چیرپینیر قلبیم،
 دئییرلر ناشیام، گۆرمه میشم من
 آلیرام بوینوما، نییه گیزله دیم،
 سنین تک سعادت گۆرمه میشم من
 آنان سود وئریب دیر، فقط من سنه
 کؤکسومده کۆزه رن^۱ اودو وئرمیشم
 سئچیب میلیون-میلیون آدلار ایچیندن
 دونیادا ان گۆزه ل آدی وئرمیشم
 سن-اوغول، سن-ایگید، سن-ار اوغول ار!
 ایفتیخارلا داشی سن اؤز آدینی
 مغریبه، مشریقه، عالمه گؤستر
 آلیندا گیزلنمیش ایستعدادینی
 بیر سحر، بیر گونش وار منزلیلمده،
 قوی دونیالار بیلسین نه چی سن، کیمن
 کیچیک منزلیلمده، دار منزلیلمده
 سن اوجسوز-بوجاقسیز مملکتیم سن
 ای بالا تبریزیم، گون او گون اولسون
 آنا تبریزیمه من آزاد دئییم
 اوستاد شهریارلا گۆروشوم اولسون،
 تبریزی تبریزه قول-قاناد دئییم

^۱- ایچدن ایچه یانان، قیزاران.

آرزولار کۆنلومده چشمه-چشمه دیر،
 آرزولار قوینوندا بوی آتمیش کۆنول
 سنی آرزوم اوچون، آمالیم اوچون،
 سنی دۇیوش اوچون یاراتمیش کۆنول
 آتانین عۆمرونه اوغلو یاراشیق،
 قوی بیر نفس آلیم داها دریندن
 من اۆز تبریزیم له بوگون یاناشی^۱،
 کئچیریم باکی مین کوچه لریندن
 بوگون یاغیش یاغیر، قورخما یاغیشدان!
 توفاندا، شیمشکده برکیسین جانین
 سن منیم بالامسان، من سنین آتان
 بیز بیر جوفت اوغلو یوق آذربایجانین...

باکی، ۱۲ شوبات، ۱۹۶۴

^۱ - یان یانا.

منیم شئیریم

قلبیمده پؤهره له نیب^۱، هر گون بوی آتاندا سن
 گئجه شیرین یوخودان، منی اویاداندا سن
 اوره ییمین غضبی، سئوینجی، غمی - شئیریم!
 بوتون یارالاریمین، بیرجه ملهمی-شئیریم!
 آلدیغیم نفس کیمی، منیم له سن همیشه،
 بیرگه گئدیپ گلیریک، بیز هم ائوه، هم ایشه
 من سنی گزدیریرم، قلبیمده غورور ایله
 من سنین اوجباتیندان^۲، بعضن اوز-گۆز اولورام
 نئچه رنداکتور ایله
 ایلهام نامردلیک ائدیپ، اوز دؤنده رنده مندن،
 من آیريلا بيلمیرم، یئنه اینان کی سندن،
 ایفتیخاریم، ایلهامیم، وارلیغیم، حیاتیتم سان،
 یالنیز ائویم ده ییلسن، بوتون کاییناتیم سان
 گۆزومده ایلدیریم سان، اوره ییمده گور ده نیز،
 بلکه آتادان عزیز، بلکه آنادان عزیز
 ائله سن سن حیاتدا، سن سن ائله حیاتدا!
 منه آتا دئسه لر، بیل کی، سن سن اولادیم
 من سنین اوجباتیندان، یاخشی اولاد اولمادیم
 سن منیم قاینار، اودلو، ده لی، دولو شئیریم سن

^۱ - تزه جوانه لر بوی آتیپ.

^۲ - سنین اوزوندن.

کؤکسومون قفسینده، پلنگیم سن، شیریم سن
 ندیر منیم ایسته ییم؟ اون بئش میلیون لوق سالون،
 بیر استکان تمیز سو، بیر خیطابت کورسوسو
 قوی شئعیریمین گور سسی، دالغا، دالغا یایلسین
 یئرده، گوئی ده آیللسین!

کورسولره سیغمایان، جسور شئعیریم، ار شئعیریم
 تپه دن دیرناغاجان، سیلاحلی عسگر شئعیریم!
 من سنین قودرتین له، سنین سؤز راکتین له،
 مین دوشمن بایراغینی، توپراغا سالدیرارام
 سنین قودرتینله من، بوتون آذربایجان
 آیاغا قالدیرارام!

حیاتیمی وئره رم، بیرجه سنین یولوندا،
 سنین اؤزونو ایسه، بو وطنین یولوندا
 اوره ییمین آیناسی، قلبیمین آمالی سان
 من اؤلندن سونرا دا، منی یاشاتمالی سان!
 منیم شئعیریم ووصالی^۱، ایستیقلالی آلقیشلار
 شئعیریمین داوامی دیر، سالونداکی آلقیشلار.

۱۹۷۷

^۱ - بیرلشمه یی، قاووشماسی، وصلتی.

یوردوم-یووام

آنامدان امدیگیم حلال سود کیمی
 هوپدون^۱ وارلیغیما حیسس ائدیلمه دن
 سیغیشدین قلبیمین کایناتینا
 مندن میلیارد دفعه بؤیوک، ای وطن!
 ساری سیملرینه قوربان اولدوغوم
 تاریندا سسله نن بمین، زیلین له،
 هله چوخ گوشه سی ایشیقلانامیش
 زنگین تاریخی نین عظمتین له،
 آلتی خزینه لی، بؤیرو مامیرلی^۲
 مزار داشلاری نین لال قودرتی له،
 قیفیلی سدلی، کور سرحدلی
 ایجازه سیز کئچن کولک لرین له،
 نبضیم له هماهنگ صاف ایرماقلارین
 اوز-گوزومدن اؤپن چیچک لرین له،
 بیر الی گونش ده، بیر الی یئرده
 اوچار شلاله نین شاققیتسی لا
 تبریزه اوز قویوب گؤیده آه چکن
 صف-صف دورنالارین قاققیتسی لا،
 پامبیق چؤلرینده یانمیش، قارالمیش

^۱- دوشدون.

^۲- خزه لی.

جئیران قیزلاری نین آی صورتی له،
 دونیایا مین دونیا ثروت پایلامیش
 آچیق اللری نین سخاوتی له،
 بوتون شیره سینی، بوتون شهیدینی
 وئرن توپراغی نین برکتی له،
 قایادان، داشدان دا چۆره ک چیخاردان
 بؤیوک زحمتین له، مشققتین له،
 اورمانلار تانریسی پلنگ لریندن
 غئیرت، قودرت رمزی قاریشقانا دک
 هر بیر خیلقتین له کۆچدون قلبیمه،
 آخدین ایلههامیما، دؤندون طبعیمه
 بیر ده گۆزلریمی آچاندا گۆردوم؛
 فیروزه «گۆی گؤل»م، زومرود «موغان»ام
 وطنه قایناییب، قاریشیب عؤمروم،
 من اؤزوم آز قالا آذربایجانام!
 «کور»^۱ اولوب بیر گئجه آخدیم «خزر»ه،
 بیلسن کیمی تاپدیم او گئجه یاری،-
 قورشونلو، آغ تورو دریندن چکن
 ده نیز باهادیری، بالیقچیلاری
 دالدیم عصرلرین درین لیگینه،
 گۆردوم آدلی، آدسیز قهرمانلاری

^۱ - kür - کور نهری.

دۆزوب هر پیسلیگه، شؤهرت سیزلیگه
 سنی اؤن سنگرده قورویانلاری!
 «نیظامی» ن اود ساچیر دوداقلاریملا،
 «صابیر» ین یول گئدیر آیاقلاریملا،
 پاسلی بارماقلیغی^۱ قیریپ داغیدیر،
 جسور «خیابانی» ن یومروقلاریم لا!
 سنی سعادتہ چئویرمک اوچون
 یئتمیش یئددی دوغوم بیر ماجال گزه ر
 یولوندا سدلی دئویرمک اوچون،
 یا توفان اولمالی، یا «کور» یا «خزر».

۱۹۷۹

^۱ - زیندانی.

یاخشی کی بو یوردون بالاسی یام من

باشقا بیر توپراقدا من دوغولسایدیم،
 بلکه ایندی کیندن بیرازدا آدلی،
 بیراز دا ایثباتلی، قوللو-قانادلی،
 بیرازدا ثباتلی، سربست اولاردیم
 چلنگ قویاردیلار باشیما بلکه،
 بلکه سئوینجیمدن سرمست اولاردیم.
 طالع لر، اؤلکه لر، ائللر موختلیف،
 بیرى سئلر کیمی گئدیر ایره لی،
 دوشورسه تاریخین بورولغانینا،
 بیرى نین گؤرونمور گووهیری، لعلی
 وطن داغ کیمی دیر، اوولاد، شلاله،
 بو بیرلیک، بو وحدت اکیز دوغولور
 نه قدر اوجاسا، مؤحتشم سه داغ،
 شلاله او قدر وسعت لی اولور.
 باشقا بیر دیارا دوشسه ایدیم...بلکه
 اثرکن گول آچاردی آرزوم، مورادیم
 یاخشی کی، بختیمه دوشدو بو اؤلکه،
 یاخشی کی، اوزاقدا من دوغولمادیم
 سنی ترک ائله مک فراری لیک دیر،
 دؤیوش مئیدانیم سان آذربایجانیم
 قارا تیکانین دا گول عطری وئریر،

سنین داشلاریندیر لعلیم، مرجانیم.
 کیمدن سه چلنگ می اوماجاغیم وار؟
 یوخسا اسیری یم دؤولتین، وارین؟
 منیم شاهلیق تاجیم-بیاض بولودلار،
 منیم قیزیل تختیم-سال قایالارین!
 یئنه داغ چاپیرسان، آلنیدا ووقار،
 اوستونده همیشه آیلا گون اولسون
 قیرسا کولونگومو ده میر قایالار،
 بویور، بیر جوفت قولوم، کولونگون اولسون.
 قالار می گؤزومده عهدیم، مورادیم،
 اوغروندا دؤیوشسم، اوغروندا اؤلسم؟
 مین کدر داغینی تکجه اریدیب،
 بیرجه سئوینجیمی سنین له بؤلسم؟
 مگر شؤهرت می دیر کؤنلومدن کئچن؟
 اینان کی، باشقادیر نیتیم، «دردیم».
 بولؤوه^۱ دؤنده ریب او شؤهرتی من،
 صنعت قیلینجیمی ایتیله یردیم.
 باشقا بیر عالمده من دوغولسایدیم،
 گومان کی، عؤمانلار، چایلار کئچردیم
 «بایرون»، «اٹلادا» نی سئچدیگی کیمی،
 مین-مین یورد ایچیندن سنی سئچردیم.

آغوستوس، ۱۹۷۸

^۱ - bülöve - سنه.

ایره لی

ائله کی، درک ائله دین
 اؤز کیشی قودرتینی،
 زاغلی^۱ بیر قیلینچ کیمی
 کسمک مهارتینی،
 ائله کی، حیسس ائله دین
 هر ایکی چیینین ده جه برکییب قانادلارین،
 حاضرسان باشی اوستن اوچاسان بولودلارین
 ائله کی، امین اولدون
 اؤزون اؤز عقیدنده تامام دوزسن، دوغروسان،
 بو ووروشون بلکه ده، ان جرئتلی اوغلوسان،
 گيجللنمه سین باشین، دایان، دوشون بیر آنلیق:
 کیشی صبری دیر بعضن، ان جیددی قهرمانلیق!
 سن گرک نه تنقیده، نه تعریفه اویاسان،
 گونشی گوئلرده یوخ، اؤز قانیندا دویاسان
 اوندا حیسس ائده جکسن: قووه ن آن با آن آرتیر
 سنی هانسی عشق ایسه بیراز دا یوکسک لره،
 اوجا زیروه یه دارتیر!
 اییله دیگین بیرجه گول -
 سنین بوتوو جنتین،
 سیغیندیغین گوشه جیک،

^۱ - جلالی، پارلاق.

کهکشان عیمارتین،
 بیر ایستیکان ایستی چای -
 ان بؤیوک ضیافتین!
 هئج بیلمیرسن وئرلیب،
 وئرلمه ییب قییمتین،
 بیلدیگین یالنیز بودور:
 اوغلسان شریعتین!
 بیر قفیل زلزله دن
 داغلار داغیلا بیلر،
 بیرجه توکونو بئله،
 ترپتمز متانتین
 هایسیز، کوی سوز، آلقیش سیز
 یالنیز، یالنیز ایره لی!
 شیمال قوطبو ماقنیتی^۱،
 باهار فصلی گونشی،
 یانار شمع پروانه نی
 نه جور جذب ائله بیرسه،
 چکسین بیزی ائله جه، آمالیمیز ایره لی
 آددیملارین تاریخین
 آددیمیلا هماهنگ،
 یالنیز، یالنیز ایره لی!

۱۹۷۹

^۱ - مغناطیسی.

هاوا کیمی، سو کیمی

«کولک قاری سپه لر، بختیار!

آغ گئیینیب تپه لر، بختیار!

... بوندان سونرا فخر ایله، آنالار

کۆرپه سینه آد قویار: بختیار.»

رسول رضا

من بو شعری ایلك دفعه، اوخوموشام گۆر هاردا:

قار سوورولان یوللاردا...

یئردن گۆتوردوم اونو،

کونجونده توتون^۱ قالمیش ال بویدا جا قوتونو

یویوروب^۲ ائوه گلدیم، قاچا-قاچا، سئوینجک،

ان ایستک لی آدامدان موشتولوق گتیرن تک،

- آنا! آنا! - دئییه من های، هارای سالان زامان،

انام ائله بیلدی کی، کاغیز^۳ گلیب آتامدان

اوخودوم آغ قوتونون قاپاغیندا کی شعری،

سانکی قیزیللا، زرله، یازیلیمیش سطیرلری

شعرا اوندان منیم ایچین، ساده جه مازاق^۴ ایدی،

هاردان بیله ایدیم کی من

^۱ - سیگار توتونو.

^۲ - قاچا قاچا، تفر.

^۳ - نامه.

^۴ - گنچیحی هوس.

شئعر، جان یانغیسی دیر، شئعر، اینسان اومیدی
الی قوینوندا چارپاز... پیچیلدادی: - جان، بالا!
گۆزونده تیتره ین یاش، یانا جاقدی آز قالا
قیروو^۱ توتמוש ساچلاری، قارالی، آغلی آنام،
بئلی یون شاللا باغلی، قولو قولچاقلی^۲ آنام
نییه سیلیر گۆزونو، گۆرن کیمی آنیردی^۳?
آلیشدیریر تندیری، یوخسا اوزو^۴ یانیردی
...سوشدو آیلا، گونلر
آنجا ق یئنه هر دفعه
آنم ال آتیب رفه
ائله بیل کی، او شئعری اود ایچیندن چیخاردار،
- اوخو بیر ده! - دئیردی
بیر آزا سنگییردی^۵ بلکه شئعر ایله درد
او خوداردی، آتامین کسپلنده کاغیدی،
بایاتیلار اودوندا یاناندا دیلی-آغزی:
اوخوتماق ایسته ییردی، اوخومازدیم چوخ زامان
چونکی قورخوردوم یامان^۶
او توفانلی اوره یین

^۱ - دونמוש شئح.

^۲ - بازوبند.

^۳ - خاطر لاییردی.

^۴ - üzü.

^۵ - ساکین ل شیردی، راحت لاشیردی.

^۶ - چوخ.

ساکیت گۆز یاشلاریندان
 عزیز شاعیر!
 سنین دی جان یانغیسی بو ماهنی،
 ماهنی لاردا یاشاتدین
 اوغوللارین عزمینی، آنالارین آهینی
 شئعرین اؤن جبهه لرده گورلادی توفنگ کیمی
 آرخادا کارا گلدی^۱
 تالونلا^۲ آلدیغیمیز
 موقددس چۆره ک کیمی
 بو گون نه سو تشنه سی، نه دوز چۆره ک آجییق،
 فقط بۆیوک صنعتین همیشه مؤحتاجییق
 منیم دوغما ائلیمین سنه احتیاجی وار
 «موشفیق» ی ناکام گئدن،
 «وورغون» و اثرکن^۳ گئدن
 هر آییمین، ایلیمین سنه احتیاجی وار
 او ساحیله گۆز دیکیب الی ائله چاتمایان،
 فقط ده میر چئینه یین، ایپه-سایا یاتمایان^۴
 بو یارالی کؤنلومون سنه احتیاجی وار

^۱ - ایشه یارادی.

^۲ - کوپن له.

^۳ - تئز.

^۴ - هنج یاسایا اویمایان، نصیحت دینله مه یین.

سیزقوولاری^۱، سئلری
چایلاری بیرلشدیریب، گور عوممانا دؤنده رن
قووت، قودرت گرک دیر
اوغور اولسون اوستادا،
رسول دا چوخ، رضادا،
«رسول رضا» سا تکدیر.

۱۹۶۰

^۱ - SIZQOV - سیزینتی شکلینده آخان سو.

بوز ایچینده اود

«من یئتیشدیم آتش له سو

اؤپوشدویو بیر اولکه دن.»

حسین جاوید

ایلدیریم کسرلی^۱ قهقهه سی له

ای کؤهنه دونیایا گولن شاعیریم!

«صنعا»^۲ نین، «آذر»^۳ ین اود نفسی له

بو یئنی دونیایا گلن شاعیریم!

گؤزونده همیشه ایری گؤزلویون

گؤزونون ایشیغی مگر آزدیمی؟

اوره ک آتشینی خالقا وئره نین،

گؤزونون آتشی آزالمازدی می؟

وطنین، غوربتین یوللاری اؤزگه...

یوللار میصرع-میصرع، سطیر-سطیردی

سنی یاد ائللردن دوغما ائللره،

وطن سئوگی سی می چکدی، گتیردی؟!

گونلر، دردلی گونلر دوماندا، چنده،

گونلرده اینسان تک، موصیبت چکیر

گول آچان، بار وئرن ایلر ایچینده،

ایل وار کی، گون وار کی، خجالت چکیر.

^۱- ائنکیلی.

^۲- حسین جاویدین اثرینده گنچن بیر قهرمان.

^۳- حسین جاویدین اثرینده گنچن بیر قهرمان.

یارالی عؤمرونون بوتون عزمینی،
سن وطنه وئردین، ائللره وئردین
او اؤتن چاغلارا یالنیز جیسمینی،
قلبینی گله جک ایللره وئردین.

باکی، ۱۹۶۰

خیابانی یوردوندا

«آرازین او تاییندا کی آذربایجانلی لارا»

من بیلیمیرم ایشچی سن،
 حکیمسن، یا دیلچی سن،
 بیرجه بودور بیلدیگیم:
 خالقیمین ثروتینی،
 فیکریمین قودرتینی
 عصرلرین آردیندان
 عصریمیزه گتیرن
 موقددس بیر ائلچی سن
 احتیاج وار می سنین
 تعریف له ییم دیلینی؟
 «کاشقارلی ماحمود»ونو
 «محمد فضولی»نی؟
 احتیاج وار می دئییم:
 سنین آنا دیلینده
 یاشار شرق عظمتی!
 احکام جبهه لرینی
 دارماداغین ائله میش،
 آل قانونی ظولمته
 ایشیق کیمی چیله میش
 «نسیمی»نین قودرتی!

باشینین آغ چالماسی^۱
 آیا، اولدوزا دئین،
 تبریزده کی نیطقین له
 دونیانی سیلکه له ین
 «خیابانی» ووصلتی!
 نه حاجت سؤیله بیم کی،
 گؤزونده «خطایی» نین
 قیلینجی نین عکسی وار
 سنین آنا دیلینین
 قوشقار جا، ساوالانجا
 آغیرلیغی، چکیسی^۲ وار
 سنین بو تعریف لره
 هئج بیر احتیاجین یوخ
 آنا دیلی نه راکئت،
 نه قیلینج دیر، نه ده اوخ
 قیلینج دان داها کسکین،
 راکئت دن داها گوجلو
 یاراغیمیزدیر^۳ بیزیم
 تکجه دیلیمیز ده ییل،
 وارلیغیمیزدیر بیزیم!

^۱ - آغ ساریغی، باشا سارینان آغ پارچا.

^۲ - آغیرلیغی، وزنی.

^۳ - سیلاحیمیزدیر.

آنا دیلی نه سما،
 نه ده یئر کوره سی دیر
 سما یولو-کهکشان
 اونون بیر جومله سی دیر!
 سن قولاق وئر قلبیمن
 قوپوب گلن بو امره:
 اوجال سؤز کورسونه!
 دانیش! ائله دانیش کی،
 گؤزون آلووا دؤنسون،
 یومروقلارین ده میره!
 دانیش کی، یئر اوزنده
 بئله بیر خالق یاشاییر
 باهادیر^۱ سینه سینده
 دار گؤزلرین الی ایله
 چکیلن داغ یاشاییر
 ۲۰ اینجی عصرده
 قووشارکن اینسانلیق
 هر آرزویا، مطلبه،
 «نسیمی» سی دونیا یا
 سیغیشمایان میللتی
 کیملردی حسرت قویان

۱- قودرتلی، گنیش.

باری دؤردجه صینیفلی
 آنا دیللی مکتبه؟!
 یاد مکتبه وئرلییر
 اومودومون قالاسی-
 او قارا قاش، قارا گؤز
 آذربایجان بالاسی
 اونا اؤز تاریخی یوخ،
 یاد تاریخی کئچیلیر
 صینیف-صینیف بوی آتمیر،
 صینیف-صینیف کیچیلیر
 منیم باجیم، قارداشیم!
 سئوینج یاشیم، غم یاشیم!
 دوداق بوزسه کیم سنه،
 چک آراز ساحیلینه،
 گؤستر اونا بو تاین،
 کؤنول کاییناتینی
 اللی ایلین ایچینده
 بئش یوز ایللیک یول کئچمیش
 مردلرین ثباتینی
 جاببارلی بوساتینی
 وورغون ایستعدادینی
 مرد اولموسان، یئنه مرد اول!
 ایپکسن می؟ برکی! سرت اول!

بوتون دیلیری اؤیرن،
 یاشاتماق ایچین دیلینی
 بوتون ائلیری سئو سن،
 سئویرسن سه ائلینی
 آنا توپراغین آلتدا
 یاتا بیلمز فضولی،
 آنا توپراغین اوسته
 سسلنمه سه غزلی
 منه ائله گلیر کی،
 موغانیمدا، «میل»^۱ یمده
 سونبوللر ده سسله نیر
 منیم آنا دیلیمده، دانیش، خبردار ائله
 تبریزده کی والینی:
 دیلیمه خور باخانین
 زامان کسر دیلینی
 من خالقیمین شئعیرینه
 صنعتینه قوربانام
 آذربایجان سؤزونون، صائتینه قوربانام
 صامیتینه قوربانام!

۱۲ نیسان ۱۹۷۵

^۱ - آذربایجان دا بیر اوبا.

آلدانما

دونن منه ضربه ووران
 بوگون منی سالاملادی
 پیچاق ووران اللری ایله
 تومارلادی، سیغاللادی^۱
 آلدانمایاق! گدالارین
 مین اوزو، بیر جانی واردیر
 اوزده قوزو گؤرونسه ده،
 ایچه ریدن جاناواردیر.

۱۹۷۶

^۱- اوخشادی.

هئج اولا بیلمز کی...^۱

هئج اولا بیلمز کی، بونجا یاناسان،
 سویموش ائولری قیزدیرماق اوچون
 جیزداغین^۱ چیخینجا آلوولاناسان،
 سنه بیر دامجی دا قییان اولماسین
 گۆز-گۆز، لاپار-لاپار^۲ یارالارینا
 عادی جه ملهم ده قویان اولماسین
 هئج اولا بیلمز کی، ده نیز قلبی نین
 آز قالا سونونجو داملاسینی دا
 وئره سن هر کسه: یاخینا، یادا،
 دوغمایا، اؤگئییه، یاخشییا، پیسه،
 سخاوت ساچاسان حتی خسیسه،
 ظولمت اهلینی ده نورلانديراسان،
 آز قالا هر ائوده شام یانديراسان،
 آنجاق برک آیاقدا، چتین زاماندا،
 قانادین یاناندا، قولون یاناندا
 کناردان باخالار توستونه سنین،
 باری بیرجه گولون شئح پایی قدر
 سو تۆکن اولمایا اوستونه سنین
 چیرپاسان اؤزونو داغا داشا سن

^۱ - یانیب کول اولونجا.

^۲ - پارچا- پارچا.

يوز مينلر ايچينده يالقيزلاشاسان
قهرمان اوره ييم، بيرازدا مردلش،
حؤكمونله بوغولسون بو غمگين صدا
سن عوممان اولموسان، عوممان اول يئنه،
توفانلار كؤكسونو پارچالاسا دا.

۸ نيسان ۱۹۷۹

بیز بیر لیکده یاشایریق

سالیب کبیریت قوتوسونا بئش قارینجا گه تیردین سن،
 بئش قارینجا...خاللی بؤجک، باشقا آدی «پارابوزه ن»^۱
 اونا «اینک دوغوز دوران»، «نم اوچ» دا دئینلر وار،
 - اوچ! نم اوچ، اوو جومدان اوچ! دئنن قالخار قانادلانار
 جانیم، گؤزوم «ائل ده نیز» یم، گل توخونما بؤجکلره
 گؤر قانادی نه یه بنزر؟ آل قیرمیزی لچکلره!^۲
 دؤروب قارلی کولک لره، چووغونلارا^۳، سموم لارا،
 اوچوب قیشدان یازا دوغرو، گلیب چیخیب هاردان هارا؟
 ایندی گلیب دوستاق اولوب خیردا کبیریت قوتوسوندا،
 سیندیر، داغیت او قفسی نفس آلسین، قورتولسون دا!
 بیز اونلارین آتاسینا، آناسینا اوخشایریق،
 قارینجایلا، قاریشقایلا، سئرچه یله بیر یاشایریق
 بیر اینسانیق، کایناتین گونشی ییک، دان یئریک،
 عالم بلکه باغلی صدف، بیر صدفین گووهریک
 لنگ آیاقلی باغا^۴ اودور، کلم یئیر، خزل یئیر،
 یاواش-یاواش، خیمیر-خیمیر، آما نجه گؤزه ل یئیر
 اودور کیرپی یومورلانیب یارپاقلارین آلتینداجا،
 مقام گودور، ماجال وئرمز گلیب بوردان ایلان کئچه

^۱ - اوغور بؤجه یی.

^۲ - شال لارا.

^۳ - کولک لره.

^۴ - توسباغا.

اودور، یاورو گؤیرچین لر قورول-قورول قورولداشیر
 خاللی پیشیک یئمک گزیر، آغ کؤپه یی گؤروب قاچیر
 بیز اولکرین، آیین، گونون آتاسینا اوخشاییریق،
 چیچکلرله نفس آلیر، ده نيزله بیر یاشاییریق
 جانیم، گؤزوم بوراخ گئتسین قوتوندا کی قارینجانى،
 آزاد اولسون قفس دن قوی منیم روحوم، اونون جانى.

کیرپی نه بیج اولورموش

کیرپی نه بیج^۱ اولورموش، خزلردن دون گئییر
 کولون-کوسون^۲ آلتیندا دوروب مقام گؤزله ییر
 ایلان گلیب کئچنده ایشه سالیر دیشینی،
 آستا گؤرور ایشینی، اوستا گؤرور ایشینی
 دیل چیخاریر، یالواریر، ایلان دؤیور گؤزونو
 ساغا چیرپیر اؤزونو، سولا چیرپیر اؤزونو
 چیرپیلدیقجا یازیغین قیزیل قانی سوزولور
 خزللری، اوتلاری قیزارتدیقجا اوزولور^۳
 کیرپی یئییر ایلانی، بیراز یاواش، بیراز لنگ،
 زه هر وضیلرینه^۴ آرجا قالینجایا دک
 لووغالانما^۵ آ کیرپی، سنه احسن دئین وار
 آنجاق گرک اولاندا کیرپی نی ده یئین وار.

^۱ - قورناز.

^۲ - اوتلارین.

^۳ - üzüdür. یاواش یاواش جانى چیخیر.

^۴ - vəzilərinə

^۵ - غورلانما.

شوشا سفری

ان دردلی چاغلاریمدا، سنی دوشونسیم اگر،
اینان، گۆزلریم گولر
ان ضعیف چاغلاریمدا سنی آنسان... جیسمیمه
پهلوان گوجو گلر
یارالانسام، یاراما سرین ملهم اولارسان
باشقالاری اینجیتسه، کؤنلومو سن آلسان
کیمسه ماشینلا گئدر، کیمسه طیاره ایله
من سنین بخش ائتدیین قانادلارلا اوچارام
قوجارام^۱ اوستونده کی آغ یئلکن بولودلاری،
انگین چؤللرینده کی «جئیران نفس» اوتلاری
کیمسه «جیدیر دوزونه»^۲، «قیزیل قایا»^۳ وورغونوو...
منیم اوچون عزیزدیر عادی، زومرود داشین دا
سوروش، هاردا سسله نیر کؤهلن شلاله لرین؟
اوره ییمین باشیندا!
کیمسه وورغوندو یالینیز باهارینا، یایینا
من اوزومو سؤیکه سم قایادا بوز لایینا
آتش دولار قانیما

^۱ - قوجاقلارام.

^۲ - شوشادا تاریخین ان اسکی عصیرلریندن بری آذربایجان تورکلری نین آت یاریشلاری اولدوغو آلان.

^۳ - شوشادا ان گۆزه ل یئردن بیر.

سنی مین یول اوپسم ده، تامارزینام^۱، قیناما
هر فیدانین، هر کولون^۲ قومرو، بولبول یوواسی
شوشام!

قوجا قافقازین کنسرواتوریاسی

بیر سؤز دوشدو یادیما: بو دییاردا کۆرپه لر
«سه گاه» اوستونده آغلار، «شاهناز» اوستونده گولر
ان شیرین زنگوله^۳ لر، گوشه^۴ لر، لاد^۵ لار گلر
«قالادا یاتمیش ایدیم، توپ آتدیلار اوپاندیم،
ساز ایله، صؤحبت ایله اوپاتدیلار
ساز ایله، صؤحبت ایله اوپاتدیلار.»

اؤزو تورپاق آلتیندا، سسی اون بیر ایقلیمده
زیلی زیل، بمی بومه

هئچ کس اونودولماییب:

«قاسیم عابداللاه» دؤنوب «زابول قاسیم» اولوبدور،
«صادیق جان» تار سسی تک، کؤنولره دولوبدور
«مالی بیلی حمید»- «راست»
«مه شه دی ایسی»- «ماهور»،
«ایسلام عابدوللاه»- «سه گاه»

^۱ - حسرتینده یانیرام.

^۲ - kol - آغاچ.

^۳ - هر بیر صنعت کارین کندینه اؤزه ل اولان ایکی سس تونونون تکراریندان عیبارت اولان
تیتراک سسلر.

^۴ - موسیقی نین ان ائنکیلی قیسمی.

^۵ - سس سیراسی.

«حاجی حوسو» ده - «شوشتر»، «زمین خاره» اولوبدور^۱
یومارام گۆزومو، بلکه اوبویوم،
بلکه او یوخونو تزه دن گۆروم
اوردا سال قایالار، مغرور قایالار
منیم پاریل - پاریل گۆوهریم، دورروم
بلکه او رۇیانی تزه دن گۆروم
- اوخای

بو یورد منه نه قدر تانیش
هر گولون گۆزونده بیر سئوینج یاشی
هله هئچ شوشایا گلیب چاتمیش،
قوجماق ایسته بیرم توپراغی، داشی
بیر گون باغلاسالار ایکی گۆزومو،
شوشادان آرالی آتسالار چۆله،
داغلارا، داشلارا سورتوب اوزومو
من سنی تاپارام اینان عطریله
اوزاقدان گۆرونور داغ باشیندا کی
مرمر قصرلرین آغ آپ باغ نورو
مودریک بیر قوجانین آغ باشیندا کی
ده میر آلیندا کی گئنجلیک غرورو
شوشه دئمه لییم بلکه ده سنه،
شوشه دن ایشیقلی، مرمر شه هریم

^۱ - آدلاری گلن، صنعت چی لر و موسیقی آدلاری و دئییم لری دیر.

داغ بوللورو کیمی پارداخلی، پارلاق،
منیم یاقوت قالام، گوؤهر شه هریم
- اوخای
بوردا هاوا شربت له نیب کی
دونیا یا باخماغا، ایکی گوژ گرک
قییب ده ره رم می شئهلی چیچه یی
ایلیب اوپه رم کوریم بیله رک
دیوارلار
دیوارلار نه قدر اوجا
دیوارلار- سارسیلماز ار چیینلری
زلزله ده قوپسا، توفان دا قوپسا،
یئنه ده ترپنمز اونون مئحوری
گنجه قاپیسیندان کنچیب گئدیرم،
دالسام، بیر گونومو آلا ر الیمدن
جنتت قاپیسینی آچیب گئدیرم،
ائله بیل جنتتین گوْبه یینده یم
قاپیدا نه قدر گول له^۱ ایزلری،
بو یوردو نه قدر گورشادلار دؤیموش
داییم یئر اوزونده بیرینجی گول له
صنعتکارا ده یمیش، صنعته ده یمیش

^۱ - قورشون.

آغاجدا بوتالار،^۱ ناخیشلار،^۲ نلر...
 آغزی یاری آچیق کۆرپه غۆنچه لر
 بلکه یاراسینا ملهم قویولسا،
 یارالی غۆنچه لر، قالخار، دیرچه لر^۳
 وازغاللار- وطنین آییق گۆزلری،
 مازغاللار دالیندا ایگیدلر دورموش
 وورموش سیننه سیندن نچه فاتحین،
 نچه غصب کارین بورنونو اووموش
 گئدیرم... یوللارا گولاب چیلنمیش
 «شوشا»م، داغ قالاسی حوسنونه احسن
 اوچ یاندان اوچروملا احاطه لنمیش،
 آلینماز، ساتیلماز داش ایراده سن
 ایلك دفعه گزیرم «جیدیر دوزو»نو،
 گۆزلرین قارالار دره یه باخسان
 قبرین نورلا دولسون، بو مؤعجیزه نی
 آراییب، اختاریب، کشف ائدن اینسان
 قارشیمایا کیم چیخیر
 بؤیوک بیر اتلی، باهادیر آلیندا سه یریر^۴ پولاد
 جیلوو بوشالسا، قوپوب یول کیمی

^۱- ایشارت لر.

^۲- نقش لر.

^۳- بؤیور، بوی آتار.

^۴- säyriyir - تیتره یریر.

بلکه بولودلارا قانادلانار آت
 آتین نفسینده تندیر آلوو،
 دهنه لی جیلوو گه میرر، چئینر
 قالتاغی، قوشقونو^۱ ایسلادیب کی، تر
 قیزیل بیر قایایا بنزه بیر یه هر
 یه هر آلتی مخمر، یه هر قاشی زر
 یه هرین قاشینا باغلانیب رشمه
 آغ، قارا، قیرمیزی ایپ ائشمه-ائشمه
 آلما گۆزلری نین هر بیرى چشمه،
 اوزون کیرپیکلری کۆلگه لی، توتقون،
 ناللاری-اشرفی^۲، یانلیغی-توماج^۳،
 یاللاری-دالغایلا سولا تۆکولموش،
 ضربیندن قایالار، داغلار سؤکولموش،
 جئیران یاراشیقلى، آسلان قووتلى،
 ایپکلى، قوماشلى^۴، الوان گبه^۵ لی،
 گاه یورغا^۶، گاه چورتوو^۷، گاه دردم^۸ چاپان،

^۱ - یه هرین آلتینا باغلانان قه ییش.

^۲ - آلتین پول، قیزیل دان.

^۳ - ده ری.

^۴ - پارچالی.

^۵ - gabə - فرش.

^۶ - آتین یول گئتمه تورو.

^۷ - çortov - آتین یول گئتمه تورو.

^۸ - دۆرت نال لا چاپان.

شیمشه بین گۆزوندن اود، آلوو قاپان،
 آیلا گونش کیمی اوزه نگی^۱ لری
 برق ووران^۲ که هر آت^۳ غورره لی^۴، هوندور
 یوللاری گۆوشه بیر گۆر نئچه گوندور
 من اونو گۆرورم، او منی گۆرمور
 (بیزیم آرامیزدا عصرلر دورور)
 قرانیت آنیندا ذکا و غورور،
 نبضینده تمکین لی نهرلر وورور
 نه دیر ایسته دیگی، آختاردیغی نه
 بلکه بیر خزینه، بلکه ده فینه؟!
 خئیر، خزینه دن ده داها گرکلی،
 داها واجیب اولان یئر آختاریر، یئر
 شه هر سالماق^۵ اوچون اونا تورپاق وئر
 ائله بیر تورپاق کی، هاوالی، سولو
 محصولو اوغورلو، باختی اوغورلو
 اؤز آرا ووروش لار^۶ آتلینی یورموش،
 قورتولوش آختاریر، قاندان قورتولوش
 یادائلی باسقینی طاعون دان بئتر،

^۱ - üzəngi - رکابی.

^۲ - ایشیق ساچان.

^۳ - قیرمیزی آت.

^۴ - غورولو، کبرلی.

^۵ - شهر قورماق.

^۶ - ایچینده کی چالخانته لار.

یئرینده یئددی ایل تیکانلار بیتر
 به لی، قالا یئری آختاریر آتلی،
 یادلارا حددینی قاندىرا بیلسین
 نئچه بیرتیجی نین یئری گلنده
 تاماح دیشلرینی سیندیرا بیلسین
 حیاتدا ان بؤیوک ائحتیراس^۱ نه دیر
 اؤزوم لوک^۲ اوغروندا موباریزه دیر
 گونش کیمدن آلیر حرارتینی،
 یالنیز اؤزوندن
 تورپاق کیمدن آلیر برکتینی،
 یالنیز اؤزوندن
 ده نیز کیمدن آلیر توفانلارینی،
 یالنیز اؤزوندن
 وطن کیمدن آلیر ایقتیدارینی،
 یالنیز اؤزوندن
 گزیر «خلفه لی» نین ساحیللرینی،
 «زاریسلی» چایی نین هنده ورینی^۳،
 قیمیشیر...^۴
 کشف ائدیر سانکی قفیلدن

^۱ - شور، عشق.

^۲ - من لیک.

^۳ - اطرافینی.

^۴ - خفیف گولوم سه بیر.

داش، قایا ایچینده بیر میروارینی^۱،
 ایکی چای قولونون آراسیندا کی
 بو هوندور دوزه نین میثلی^۲ هاردا وار؟
 دؤرد بیر طرفینده داش سیلدریملار^۳،
 یارغانلار^۴، اوچوروملار^۵، نهرلر، نلر،
 بورا یاغی^۶ گلسه، آناسی ملر^۷
 بو یئر کی، سنگردیر یارانیشیندان،
 چای، دیییندن کئچیر، قارتال، باشیندان
 بیر زومرود یاماچ دا دایانیر آتلی
 اودور، ایکی آدیم، اوچ آدیم آتدی
 دایانیر...
 گول لره قییماق ایسته میر،
 گول اوستونه قدم قویماق ایسته میر
 اوخای
 بو لال حئیرت بیزه تانیشدیر،
 آلتینی گؤزه للیک افسونلامیشدیر
 - حئیف، بولاق آزدیر

^۱- اینجی، صدف.

^۲- بنزه ری.

^۳- پرتگاه، اوچوروم.

^۴- دار دره.

^۵- پرتگاه لار.

^۶- دوشمان.

^۷- آغلار.

اوزاقدا چوخ وار
 داشدان چیخاراق
 آختاران تاپار.
 قاییدیر، آتلانیر^۱ اوزو آغ آدام
 آرخادا بیر جننت، قارشیدا «آغدام»
 گئدیر ایلدیریمما، کوله یه قارشی
 گله جک «شوشا»نین ایلک وطن داشی
 هله نه بینالار، نه کوچه لر وار،
 نه ایتالیادان گلن معمارلار
 هله نه «واقیف»^۲ وار، نه «ابراهیم خان»^۳
 آلتینین کؤکسونو یاندیریب- یاخان
 قارشی سی آلینماز بیر اود وار آنجاق
 بایاق او زیروه دن قالخان قارتالین
 قنادی آلتیندا یورد سالیناجاق!!
 دوپور کی، کؤنلونده یئتیشیر نسه
 کیمسه ائشیتمز کی، بیر آغیز دئسه:
 بوردان بیر آتلی کئچدی،
 آتین اویناتدی کئچدی،
 گون کیمی شؤعله سالدی،
 آی کیمی باتدی کئچدی.

^۱- آتا مینیر.

^۲- قوزئی آذربایجانین تانینمیش شاعیری موللا پناه واقف، قاراباغ خانی.

^۳- شوشا خانی ابراهیم خان.

بو سسده بیراز پریشانلیق وار،
 بیراز دا دئییه سن قهرمانلیق وار
 بلکه بیر آزجا دا نیگارانیق وار
 دونیا بیر اوزو قیش، بیر اوزو باهار
 بلالار گۆره جک یوخسا بو شه هر
 گۆزه للیک اؤزو ده بیر موصیبت دیر
 وارلیدیر، زنگین دیر، داغلار، دره لر،
 زنگین لیک اؤزو ده بیر فلاکت دیر
 آخشام بولاق اوسته چۆره ک کسنده،
 نه گۆرور: قوجا بیر گور ائشن کافتار
 شوئنگویوب^۱، جان یئمک ایشتهاسی وار
 کافتاری قیلینجلا قووالاییر آتلی
 بیلیر: بو یوللاردا ار احتیاطلی،
 ثباتلی، قنادلی یاشاماق گره ک
 گئجه بیرجه ایشیق - جاناوار گۆزو
 قیلینج ایشیغیندان قورخور جاناوار،
 قیلینجی همیشه داشیماق گره ک

... من بیر بننا^۲ گۆردوم «نفت داشلاری» ندا،
 سئمئنت لی^۳ اللری قابر-قاباردی

^۱ - قیچی اوزه رینه اوتورموش، آیاقی اوزه رینه اوتورموش.

^۲ - اوستا.

^۳ - سیمان لی.

نه قیلینجی واردی، نه کۆهلن آتی،
 آنجاق او آتلی یا بنزه ری واردی
 - هاردان سان، ائل اوغلو؟
 «شوشا» دان! - دئدی
 - ایسمینیز، اصلینیز؟
 «پناه» دیر آدیم.
 بابانین آدینی داشییان نوه،
 بابانی آختاردیم، نوه نی تاپدیم
 بیلدیم نئچه عصیر نفس درمه دن^۱
 آلتی هئی جان آتیب اؤز باهارینا
 «شوشا» تیکینتی سی^۲ آرا وئرمه دن
 قاناد گریب^۳، چاتیب «نفت داشلاری» نا
 بینانین کۆلگه سی «خزر» بویونجا،
 یئددینجی مرتبه یئددینجی گۆیده
 «زاریسلی» چایی دا قوشولوب «کور»^۴ ه،
 خزرده باش اییر همین ایگیده
 به لی، او آتلی یا زاوال یوخ هئچ واخت،
 ائله بونا گۆره قول-قانادلی یام
 «شوشا» یا گلسم ده داش ماشینیدا

^۱ - نفس آلمادان.

^۲ - بینالاری.

^۳ - قاناد آچیپ.

^۴ - kūr - چای آدی دیر.

بلکه من اؤزوم ده همین آتلی یام
«شوشا» نی کیم گؤروب، کیم لر تانییر؟
آچیب گئنیش-گئنیش قانادلارینی
بیر موددت لال اوچان قارتال سایاغی
نه فه سی ایچینده، گؤزو گؤزونده
اونو اوجالیقدان سئیره دالانلار
اوجوندا سو ایچیب بیر شوخ گؤزه لین،
بولاق شربتی ایله سرمست اولانلار
سوروش من هاردانام؟
دئییم: «شوشا» دان!
بیراز «شوشا» لی یام، بیراز «قازاخ» لی
بیراز «قاراداغ» لی، «قازان بولاق» لی...
گؤیلره میللنمیش^۱ سرولر کیمی
کؤکلریم بو یئره، بو یوردا باغلی
منده «اوزئییر»^۲ دن قالما بیر اود وار،
«رشید»^۳ دن اوجالیق، «خان»^۴ دان زنگوله،
«جاببار»^۵ دان تلاطم آلدیم یادینگار
«سئیید» دن نه قالدی؟ کدرین زیلی

^۱ - یوکسل میش.

^۲ - آذربایجانین تانییمیش بسته کاری اوزئییر حاجی بیلی.

^۳ - آذربایجانین تانییمیش سس صنعتچی سی رشید بهبوداوف.

^۴ - شوشانین یئتیشدیردیگی اوستا سس صنعتچی سی خان شوشونسکی.

^۵ - آذربایجانین سس اوستاسی جاببار قاریاغدی اوغلو.

محبت یولچوسو «واقیف» له بیر گه
 دولاشیب قانیمی «چمن زمینلی»^۱
 ایذن وئر، «شوشا» یا یئنی دن گئدیم،
 اوردا «اوزئییر»ین، «یوسیف وزیر»ین،
 آیاق ایزلرینی اوپوم، غرق ائدیم،
 ایستی گۆز یاشینا، گولوشه، گوله...
 مردلر یئتیرمیسن دردلر ایچینده،
 ای منیم باهادیر آذربایجانیم
 «شوشا» میرواریدیر صدف ایچینده
 قوی اونون باشینا دؤنوم، دولانیم
 منیم قوللاریمدیر اونون بوینوندا
 «زاریسلی» چایی لا «خلفه لی» چایی
 منی مات قویموسان جننت قوینوندا
 کیمده وار بو قدر گۆزه للیک پای
 «شوشا» نی کییم گؤروب؟
 دان سؤکولمه میش
 ایدمان^۲ پالتاریندا یونگول یوروشله
 «عیسی بولاغی»^۳ نا گئدیپ قاییدان!
 سو یوخ، آتش ایچیب او سال قایادان

^۱ - آذربایجانین تانیمنیش یازاری یوسیف وزیر چمن زمینلی، استالینین سورگون و سوی قیریم سیاستیندن نصیبی آنلاردان بیر سی.

^۲ - ورزش.

^۳ - شوشادا گۆزه ل بیر استراحت یئری.

ایندی ایناندین می، «شوشا» لی یام من،
 توتیا^۱ بیلیرم من بو تورپاغی،
 گۆزومه سورته رم گۆزوم آغریسا،
 گۆزوم - قوشا بولاغ، «آیدین بولاغی»
 ایسکندر تاپمادی دیریلیق سویو،
 گل سین نشان وئریم نئچه قایناغی
 ائله پارلا ییر کی، مرمر چاناغی،
 اوستونده آل-الوان قیزلار بیغناغی،
 ناغیللار بولاغی، بیلر بولاغی
 داشدان آسان لیقلا اوزه چیخماییب
 داشلاری قوپاردیب مردین جایناغی
 یوخ، تامام اؤلمه ییب ایسماعیل، عیسی،
 یاشادیر اونلاری اؤز یاخشیلیغی،
 قیشدا ایلیقلاشان، یایدا بوز اولان
 «ایسماعیل بولاغی»، «عیسی بولاغی»
 کور بولاغ، تورپاغین گۆزوسن کی، سن
 دامجی-دامجی بیغیب صو خوردان^۲ سویو
 بیزه ده نیزلرجه سووقات وئرمیسن،
 کاش سنه بنزه یک عؤمروموز بویو
 بوز بولاغ، بوز واختی قایماق توتورسان،

^۱ - علاج، درمان، سورمه.

^۲ - صخره لردن.

آخماسان، دئییه ردیم: دور^۱ سن، بوللورسان
 منیم گۆزلریمسن، «سکیلی بولاغ»
 شکلی گۆزلریمه چکیلی^۲ بولاغ
 مگر اونودارام «چؤمچه بولاغی»،
 کیرپیگیمدن سیزان «دامجی بولاغی»
 طبعی سوزالانلار^۳ قوی سیزدن آلسین
 ابدی قایناغی، سونسوز قایناغی
 هله یاستانادا^۴ «بدل بولاغی»
 الی یی، جوپورو، آتی، اولاغی،
 بوتون تشنه لری سیراب ائله یین،
 بیزیم «دام بولاغی»، «لیل پار»^۵ بولاغی»
 اوستونون گوللری-کیپریکلریم دیر،
 چینقیلی^۶ - گۆزومون قاراسی، آغی
 اگر سایریلانسام^۷ آخسین اوستومدن
 دوغما «نوولو بولاغ»، «شیرشیر بولاغی»
 آرمود بولاغیندا ایله نک^۸ بیراز،

^۱ - dür - بوللور، اینجی.

^۲ - چکیلمیش، ناخیشلانمیش.

^۳ - هوسی قاچانلار، ایلههامینی ایتیرنلر.

^۴ - تپه لیک ده اولان دوز ساحا.

^۵ - نیلوفر بولاغی اولمالی دیر.

^۶ - چاخیلی.

^۷ - خسته لنسم، مریض له سم.

^۸ - aylənək، ایستیراحت ائله یک.

«حاجی بولاغی» نین داشلاری آلماز^۱
 سایماقلا قورتولماز
 ساییم می یئنه؟
 یوخ، یانار قلبیمی چیخاریب آتیم
 «شوشا» نین دیریلیک چئشمه لرینه
 بیرى داشدان چیخیر، بیرى قایادان
 هامیسی ایلگیلی، جان بیر، ال بیردیر
 اوزده^۲ آیرسادا، یئرین آلتیندا
 بوتون بولاقلارین کؤکلری بیردیر
 قایالار-آلنیمدیر، «قیزیلی قایا»
 زرلی بیر نردیوان قویوب سمایا
 داش آشیران قایا داش آتیب چایا،
 هله قارایا، هله گۆی قایا
 آی تزه چیخاندا سؤیکه نر آیا
 قایالار-پیانو، داش دیلرینه
 آرابیر توخونور گورشاد، یا دولو
 ده ره نین بسته کار جیگرلرینه.
 چاپلار، شلاله لر، شیمشک لر دولور
 گئدیرم، دره دن گول دره-دره،
 «خلفه لی» دره سی، «میخ تۆکن» دره

^۱ - آلماس.

^۲ - üzdə، ظاهرده.

سئل گلیر کی...
 سیغماز دار کئچیدلره،
 داشیر، سپه له نیر، سئل بیردن-بیره..
 قولومون اوستونده نازیک بیر پلاش^۱،
 حئیرت ایچینده یم...
 اینیم^۲ - باشیم یاش
 «یوسیف جان» گه دیگی، «شیمشک ووران» داش،
 یوردا سنین قدر یاخین اولوم کاش
 «شوتلانلی» یایلاغی، «گئچیلیم داغی،
 «ایسماعیل بینه سی»^۳، «بئیلر بینه سی»
 سیزین چون بورنومون اوجو گوینه ییر،
 نانه^۴ یارپاغی تک اوره یم اسیر
 چیچکلر نه قدر، آرزولار قدر:
 «قان ته پر»^۵، «تورشوتو»^۶ «قایماق چیچه یی»
 سوسن، اینجی گولو، آیی دؤشه یی^۷
 دره، گول یاتاغی، چیچک بئشیگی

^۱ - pardesü.plaş

^۲ - əynim، اوستوم باشیم.

^۳ - بیناسی، ساختمانی.

^۴ - نعناع.

^۵ - بیر جور بیتکی.

^۶ - بیتکی آدی دیر، turşotu، تورش اوت.

^۷ - بیتکی آدی دیر.

«باکی» یا بیرجه قوم^۱ رئیحان گتیرسن،
 عطیرله دولدورار ائوی-ائشیگی
 اولدوزلار ایچینده آیین هاله سی...
 نه دیر بو، قان تۆکن بیر داغ لاله سی؟!
 بیراز یوخاری دا قایا لاله سی
 یاماجدا قیرمیزی، آغ ساری لاله
 بیر قیز کی، الینده ساری پییاله
 هله لاله دیبی، کۆرپه، سوده مر^۲
 نئم لچه ییندن کته^۳ بیشیرر
 یئتیشمیش لاله نین کۆکسونده داغلار
 تومارلی، خاشخاشلی، حاللاری اسرار
 عطیرینه آز قالا قولاق آسدیغیم،
 یانینا چوخ آستا قدم باسدیغیم،
 «قرنفیل»، «شئحده رن»^۴، «چوبان یاسدیغی»،
 باهارا ایلگیلی، یازا بوکولو،
 «نرگیز»، «قان بنووشه»، «پئشه من گولو»
 اوزونده آغ روپند، قارین آغ تولو^۵
 تزه «قار چیچه یی»، ایلک «نووروز گولو»

^۱ - demet, qom. دسته گل.

^۲ - سوت امن، شیرخواره.

^۳ - اوت (سبزی) له پیشیریلن بیر تور یئمک.

^۴ - چیی اوتو، شبنم.

^۵ - tülü

هاردادی عطریندن دویمادیغیمیز
 «قیرخ بوغوم»^۱، «جینجیلیم»^۲، «قاراغات»^۳، «یارپیز»؟
 «خزه ز»، «قوش اپه یی»^۴، «قیژی»، «خینجلی لوو»
 «گزه لی»^۵ یام یاشیل، تزه، «سوتول قوز»^۶
 «کورتون»^۷، «داناقیران»، «قوزوقولاغی»
 دره لر، الینده چیچک تاباغی
 تپه لر باشیندا یازین تۆحفه سی
 قیرمیزی، «آغ موروق»، «گئچی ممه سی»،
 «چاشیر»^۸، «قازایاغی»، «تانه»^۹، «بویانا»^{۱۰}
 سنین نفسین دیر بلکه، آی آنا
 سنین نفسین دیر دؤنوب گوللره،
 سه پیلیب موقددس آذربایجانا
 «شویود»^{۱۱} لو «دووغان»^{۱۲} ی اونودورام می؟

^۱ - qırx buğum, چوبان ده یه نه یی.

^۲ - cincilim, سئرچه دیلی.

^۳ - بیر جور اوزوم، بئکتاشی اوزوم.

^۴ - چوبان چانتاسی.

^۵ - توخوموندان بویا دوزه لن بیر اوت.

^۶ - بیئتیشمک اوزه ره اولان گیرده کان.

^۷ - kortun, بیر جور بیتکی.

^۸ - شیطان تره سی.

^۹ - نعناع.

^{۱۰} - çemen, kimyon

^{۱۱} - دره اوتو.

^{۱۲} - آیران، بعضی یاشیل سبزه لر و دوویو، بولغورلا پیشیریلن آذربایجانا اوزه ل بیر یئمک.

«زیرینج»^۱، «یئمیشان»^۲، «زوغال»^۳، «تامی»^۴،
 «آلچا»^۵، «ازگیل»^۶، «مئی خوش لذذتی»،
 شگری آرمودون شهیدی، شربتی
 ایلک، سوتول فیندیغین عطری، قوخوسو
 گوویه مده،^۷ قایسیدا شربت لشن سو
 دیشیمده، دلیمده، داماغیمدادیر
 هاوانی بال کیمی داماغیم دادیر
 «خیمی»^۸، «شوران»^۹، «چیریش»^{۱۰}، «باشدان-باشا سیرر»،
 هره سی بیر دردین جان ملهمی دیر
 پاپاقلی گوویه لک، یاستی گوویه لک
 سولانمیش «بؤیورتکن»، «نوبار» «چییه لک»
 سیزی ثروت کیمی یاشاتماق گرک
 سانیرام یوز کره دوغولموشام من
 «شوشا» دا «سالیان» دا «زاقاتالا» دا
 دومان قیافتلی داغ اولموشام من،

^۱ - تیکان اوزومو، قادین دوزلوغو.

^۲ - آغ تیکان، بیر جور بالاجا قیرمیزی بیتکی.

^۳ - قیزیل جیغ.

^۴ - دادی، لذذتی.

^۵ - göyөmdө

^۶ - بیر بیتکی آدی دیر، ximi.

^۷ - سودا اوتو، sodaotu.

^۸ - بیر بیتکی آدی دیر.

ایپک اوت اولموشام او گوئی تالادا^۱ [تارلادا]
 اؤزه کلی بالديرغان، تکه ساققاللی،
 بیر موددت سیزین له یاشید^۲ اولموشام
 سونرا درین لره ریشه^۳ لر سالان
 پالید آغاجی تک یاشا دولموشام
 نه اوچون بو قدر قیووراق، یونگولم،
 نه اوچون بو قدر یازیرام آسان؟
 چونکو سن گولوستان، منسه بیر گولم،
 گولو گولوشونله افسونلامیسان
 منی سن دوغموسان، سن یاراتمیسان،
 من سنی یئینیدن یارادیم دئییه
 قلم گنجه گوندوز دایانمیر بیر آن
 سن سن آرزو-کامیم، مورادیم دئییه
 قانیمدا بؤیوک بیر قووت دوغولور،
 من بیر داملا ایدیم، ده نیزله شیرم
 گؤزومون اودویلا ظولمت بوغولور،
 بیر پارچا ده میردیم، فیلیزله شیرم
 بیر قانادیم موغام، بیر قانادیم میل،
 منی چئشمه بیلمه، «کور» بیل، «آراز» بیل
 سن سن بو قودرتی منه بخش ائدن،

^۱ - بوشلوقدا، بوش آلاندا.

^۲ - بیر یاشدا، هم سن.

^۳ - کۆک.

سن سن، جانیم-گۆزوم، تانریلار ده ییل
 باشیمی سۆیکه سم آياقلارینا،
 آز قالا قانادلی بیر قوش اولارام
 دوداغیم توخونسا دوداقلارینا
 عطریندن باییلیب بیهوش اولارام
 ایسکندر آختاردی دیریلیک سویوم،
 تاپمادی، ای منیم دیریلیک سویوم
 هانسی بیر دؤیوشده کؤکسوم قاناسا،
 ایذن وئر، قانیمی شئحینله یویوم
 نازبالیش کیمی دیر سنین داشین دا،
 باش قویوم بیر داشا، آز جا اویویوم
 آلوون آغزینا آتسالار منی،
 اینان کی، یئنه ده قالارام دیری
 یانار نفسیمدن اؤلوم کفنی،
 قالخارام، تاپداییب جهنم لری
 منه زاوال یوخدور، چونکی سنینم
 آغزیمدا بال دادیر، یوان چۆره ک، سو
 قاسیرغادا بئله جیگرلریمه،
 دولور قار عطیرلی باهار قوخوسو
 اؤزومدن چون دئدیم، منی باغیشلا
 آخی من نه یم کی؟
 سنین بیر توزون
 سن بیر آغ کهکشان، من بیر اولدوزون،

بو عشقی وصف ائدیم قوی اوزون-اوزون
 گزیرم شهری اوزلو^۱، اوره کلی
 دالیرام آغ ساچلی فوواره لره
 چینارلار او قدر هاوالانیب کی،
 آز قالا چاتیرلار میناره لره
 آی آمان، گۆر گلیب هارا چیخمیشام:
 «ناتوان بولاغی»- سگگیز چئشمه لی
 مرمر حؤرگولره، داش حؤرگولره
 نئجه بزه ک وئریب صنعتکار الی
 گۆزومده جانلانیر گوموش باشماقلی
 ایپک کالایلی^۲ شرقین گۆزه لی
 بنووشه طالعلی، گول یاراشیقلی،
 حاتم سخاوتلی، عصمت هئیکلی
 بو ایلکیندی چاغی هارا تله سیر؟
 فیکیر وئر گۆیلرین اود چاناغینا،
 نه فایتونا مینیپ، نه کجاوه یه
 دوشوب پای-پیادا یولون آغینا
 ...
 بیر گولوش گوجونه، «ساغول» گوجونه
 مین ایللیک قایانی قوپارا بیلیر

^۱ - üzlü

^۲ - بۆیوک باش اؤرتوسو.

راستینا کیم چیخیر
 دره بولاقد
 سو اوچون نووبه یه دوران قیز، گلین
 دسته دن آیریلان آهیل^۱ بیر قادین
 آچیب قوللارینی گؤر نه جور گلیر!
 «عیسی بولاغی» ندان سو چکدیریرسن،
 «خورشید بانو» بالا، سنی مین یاشا!
 گؤروم کی، همیشه آغ بخت اولاسان
 مورادین، مطلبین تنز گلین باشا!
 منیم ده بوغچامدا اولوب قالانیم
 بیرجه بو اوزو کدور، بیرجه بو سیرغا!
 بودور آمان-زامان آخیر گومانیم،
 بویور، یاردیم اولسون گلن بولاغا
 سئوینجدن کؤوره لیر «ناتوان خانیم»،
 نئجه غئیرتلی دیر بیزیم آنالار!
 قادینین اینینده بیر کؤهنه چیت دون،
 باشیندا سوزولموش بیر کالاغای وار
 فقط آزالمادی لیاقتینی
 نه بابات^۲ گذران، نه کؤهنه پالتار
 - آرخابین اول، آنا، هر شئیمیز وار،

^۱ - یاشلی.

^۲ - اورتا حاللی، نرمال.

ساخلا... سیرغا، اوزوک گره کین اولار
 گئدیر هیجانلی «ناتوان خانیم»،
 ائشیدیر آرخادان گلن سسلری:
 بیر سؤیله بیر کی، ائل آناسی دیر،
 - خورشید، یعنی گونش... - سؤیله بیر بیر
 اؤپور گؤزلری له باخیشلاری لا
 بولاغین باشینا ییغیشانلاری،
 فیکرینده بیر دسته قیزیل گول کیمی
 باغری نین باشینا سیخیر اونلاری
 اینسانا سعادت، آغ گون یاراشیر،
 اینان کی، بو قیزلار آشیب-داشارلار
 بیرازجا نوازش سیغال گؤرسه لر،
 جئیرانا دؤنرلر، ماراللاشارلار
 گئدیر هیجانلی «ناتوان خانیم»
 اونی دوشوندورور عؤمرون درد-سری^۱
 دره دن سهنگ^۲ له یوخاری قالخان^۳
 سوپای ملک لرین یاش چیینلری
 سو اوچون نووبه یه دایانانلارین
 یورغون آیاقلاری، یورغون قوللاری
 باغری کباب اولان اوزون یوللاری

^۱ - ددی غمی.

^۲ - کوزه.

^۳ - دیرمانان.

حثیف، گنج بزه ین یاغیش خاللاری^۱
 نه یامان اؤتوردو^۲ بو گنججه باغدا
 قو-قو، دئییه جوشان بیر بالا قومرو
 دام اوزو ائیواندا، هاچا بولاقد
 یئددی رنگه چالان پاپیللی بوپبو^۳
 بوپبولار، قومرولار کوسوب گنده جک
 گولون غونچه سینده تاپماسالار سو
 گئدیر هیجانلی «ناتوان خانیم»،
 قایانین اوستونه قیزیل دوزه جک
 - اوستا، چاپ، - دئییه جک - بو سال قایانی
 بولاغی اود توتان کؤنلوموزه چک
 قایا اوستونده کی قیزیلار سنین،
 قایانین آلتیندان بیزه نیجات وئر
 قیزیل دیر اللرین، اگر سو گلسه
 قیزیلا دؤنه جک بو تورپاق، بو یئر
 گئدیر هیجانلی «ناتوان خانیم»،
 اؤپور آغ آلنینی باهار یئللی
 آلماس کولونگ لرین قیزمیش تییه سی^۴
 یالنیز قیزیل بویدا کسیر مرمری

^۱ - یاغیش دنه لرینین تورپاقد اولوشدور دوغو لکه لر.

^۲ - دولانیردی، گزیردی.

^۳ - کاکلی هدهد.

^۴ - کسگین آغزی.

قلم کار سوفره نی آچاجاق یئنه
 قوناقلیق وئرہ جک، یئنه قوناقلیق
 - جان اوستا، بیلیرم، ایشین آغیردیر،
 ایشین آغیرینی گؤرموسن آرتیق
 «شوشا» دره ده یوخ، داغ باشیندادیر،
 سو گرک زیروه دن داغا یؤنلسین
 بیزیم مقصدیمیز، سعادتیمیز
 یالچین قایالارین چینینده گل سین
 ...تکله نیب گئدیرم داغلارا دوغرو،^۱
 سییار بولودلارلا دایانیرام تن^۲
 اووجومون ایچینده «شوشا» یایلاسی،
 اوره ییمده اوجسوز-بوجاقسیز وطن
 سن منیم بول هاوام، چؤره ییم، سویوم،
 آغزیمین دادی سان، آذربایجانیم
 آتامین آغ ساچی، آنامین سودو،
 بالامین آدی سان، آذربایجانیم
 سال قایالار کیمی شؤهرتین اوجا،
 قوی «جیدیر دوزو» نه باخیم دویونجا،
 «شوشا» «داش آلتی» سان، آذربایجانیم.
 یئنه مست ائله ییب ایگیدلر منی،

^۱ - داغلارا ساری، داغلارا طرف.

^۲ - یان یانا دورورام.

ساری تئل ایگیدلر، گوموش ایگیدلر
 چکیر قوناقلیغا ایگیدلر منی،
 قویوب گنده رم می بو مؤعجیزه نی؟
 حئیرت:

گۆر تۆکولور هاردان شلاله،
 موسیقی، سود کیمی کؤپوک، شار ها شار ایله
 سؤیکندیم قایایا، دوردوم آلتیندا،
 قووشدوم بو قودرت، بو ووقار ایله
 ساچیمدان ساللانیر نور گیله-گیله^۱
 ستار^۲، جانیم-گۆزوم، گۆتور فیرچانی،
 چک، یئنی دن یارات آذربایجانی،
 فیرچانین تئللری- کیپر یگیم اولسون
 بویور باخ سنین دی قلبیمین قانی،
 سن منیم زنجیرلر قیران الیمسن،
 دیشیمله سیخدیغیم اؤتگون^۳ دیلیم سن
 باغریما باش قویان اوبام، ائلیمسن،
 ائلر بوساطی سان^۴، آذربایجانیم
 کؤچموسن قانیم، ایلیک لریمه،
 گوج، قووت اولموسان بیلک لریمه

^۱ - دنه - دنه.

^۲ - آذربایجانین تانینمیش رسامی، ستار بهلول زاده.

^۳ - ötgün تورشامیش.

^۴ - دبدبه سی سن.

سن سن ایشیق وئرن بیک لریمه،
 گونش اوولادیسان، آذربایجانیم.
 سنین اوغوللارین الی آچیق، مرد،
 عزیز تیکه سینی قوناقلا بؤلر
 یقین سندن کئچیب اونا بو عادت،
 اگر لازیم گلسه دوست اوچون اؤلر
 جنگینی جیرمیشان جاهانگیرلرین،
 قیلینجی اولموسان جاوانشیرلرین
 خاللی پلنگ لرین، یاللی شیرلرین
 گؤزونون اودوسان، آذربایجانیم
 چیچکلر بو یئرده آچیلار، سولماز
 ایگیدلر بو یئرده اؤلر، باسیلماز
 روحون بیر قالادیر، اوچماز، سارسیلماز،
 عادیل بیر اوردوسان، آذربایجانیم
 نفتین - گؤز ایشیغی، اوره ک شیره سی،
 میلیارد تونو کئچن باکی تۇحفه سی
 دویونلو، قایناقلی ده میر کمرلر
 سنین وارلیغیندان آتش امرلر
 آلتین دا قیزیل دیر، اوستونده قیزیل،
 سویون دا، اودون دا، اوغوللارین دا
 بیلگه^۱ ده گؤزومه... ساری کیپریکلی

نرگیزین نور وئریر فئورال قاریندا
 آیا ایشیق سالان طییاره لر وار
 نفتین دن اود آلا، روحوندان ووقار
 ساغ چینین ساوالان، سول چینین قوشقار
 ارنلر یوردوسان، آذربایجانیم
 قیشین باهار ایله قول-بویون یاشار
 قیزلارین دیل آچسا، دلیلم دولاشار
 اوزلره باخاندا، گؤزوم قاماشار
 گؤزه للر تاختیسان، آذربایجانیم
 اینامین دان یئری، عینادین قطعی،
 باغرینا باسمیسان نئچه میللتی
 گؤرموشدوک، گؤروردوک بو حقیقتی:
 عصرین فرهادیسان آذربایجانیم
 سنین موغاملارین لپه لنده،
 خیالیم یول گزیر دوماندا، چنده،
 زردوشت ده منده دی، بابک ده منده،
 صابیر حیاتیسان، آذربایجانیم
 گئدیرم... قارشیدا داش کارخاناسی...
 فهله لر بورونوب آغ آپ باغ توزا
 ماشینلارین توزو نه یه بنزه بیر؟
 ایستی کومتایا،^۱ یانار اولدوزا

^۱ - قویروقلو اولدوز.

گۆزه لدير «شوشا» نين شوسه يوللاری،
 اوددان، سودان کئچن ماشينلارا باخ
 سوروجو يئرینده ايله شن^۱ کیمی
 سانکی کهکشانا قانادلانا جاق
 گئجه نی، گوندوزو تیکیب باش-باشا،
 چالیرام کولونگو قایایا، داشا،
 من گئتسم ده، نه غم
 تکی سن یاشا
 مین عؤمرون آردیسان، آذربایجانیم!
 حسرتلی، هارایلی کامانین، عودون
 روحوندان سوزلوب مین بیر بولودون
 قیلینجلی، قوپوزلو «ده ده م قورقود» ون
 ایسن، ذاتی سان، آذربایجانیم
 سنین میسگرلرین زرگرمیش دئمه،
 «لاهیج»^۲ ین یول آچیب اون بیر ایقلمه
 وار می چاتان گؤوهر گؤوهرلریمه،
 صنعت اوستادیسان، آذربایجانیم
 قاپیمدان کیم گیریر
 ایکی قیزجاغیز
 - بویور، شاعیر عمی، قوناق گل بیزه،

^۱- اوتوران.

^۲- آذربایجاندا، قافقاز داغلاری اوزه رینده گبردیمان چایی کناریندا قورلان چوخ اسکی بیر کند. ایندی کی زاماندا ارمنی ایشغالی آلتیندادیر.

- هارا، جانیم، گۆزوم؟
 - قونشولوقدا کی
 ناتوان آدینا دوشرگه میزه
 نه شوهرت اومورام، نه ده ننتنه،^۱
 بس نه دیر بو بزه ک، نه دیر بو جلال؟
 کؤیه نگی آغ آپ باغ، قالستوکو^۲ آل
 بالالار نه قدر؟ اولدوزلار قدر!
 کؤنلومه کؤک سالمیش آرزولار قدر!
 یئنه سالام وئریر گریرچین اللر
 گۆزلر بولاق-بولاق، حیسس لر- آغ کاغید
 نسیمی، فضولی نوه لرینی
 آلیب آغوشونا «ناتوان» یمیز
 تر فیدان کیمی دیر او قیز، بو اوغلان،
 گل بوردا سئیر ائله، گل بوردا تانی
 اون مین ایل یول گلن، یئنه گئنج قالان
 اون-اون ایکی یاشلی آذربایجانی
 نه قدر سموما^۳ سینه گرمیشم
 عشق اوچون جانینی اسیرگه میرسن
 قونشویا های وئرن^۴، دوستا پای وئرن

^۱ - دبدبه.

^۲ - کراواتی.

^۳ - səmuma

^۴ - کؤمک ائله یین.

دوشمنه قاداسان^۱، آذربایجانیم.
 سنین «شوشا»ن اوچون یازدیم بو شئعری
 اونون آغ چالمالی^۲ باشیندان اؤپدوم،
 سنی قوجاقلاماق مومکون اولمادی،
 اییلدیم، عادیجه داشیندان اؤپدوم.

شوشا، ۱۹۷۰

^۱- پلاسان.

^۲- ساریخلی.

ایکی قارداشین صؤحتی

دئییرسن آران-ساران^۱، یادیم گلیر آنام
 دئییرسن هئچ بیلیم قارادیر قاشی، گوؤز،
 یا شابالید^۲ رنگینده
 خاطریندن چیخیدیر، سسینین آهنگی ده
 دئییرسن خالی واردی
 بیلیم ساغ یاناغیندا، یوخسا سول یاناغیندا
 او خال دا ایتیپ گئدیر گاه دومانلار ایچینده،
 گاه یئنی دن جانلانیر گوؤزونون قاباغیندا
 عؤمرون باهار چاغیندا سن آیریلدین آنان دان،
 ترک ائتدین آنا یوردو
 سن اؤزون آیریلمازدین، آیرانلار آیردی،
 یوخ، تکجه سنین دئییل، قارداش، بو درد، بو فیرقت^۳
 بو فیرقتله یاشاییر اون میلیون لوق مملکت
 سن حسرت سن آنانا، بس من نئجه؟ بیر دوشون:
 منیم آنام دئییل می «تبریز»، «زنجان»، «ماراغا»؟
 روا می حسرت قالا اوغول، آنا تورپاغا؟
 دانیش منه دردینی، دانیش لاپ آچیق- آشکار
 درد آشکار اولونماسا، درمان نئجه تاپیلار؟
 بیزیم سئوینجیمیزی، اوغورلایان دوشمنلر

^۱- آرادا-سیرا، آرادا بیر.

^۲- کسدانه، شاه بلوط.

^۳- آیریلیق.

اوغورلاماق ایسته بیر ایندی غمیمیزی ده
 او تورپاقدان قیزیلی، گووههری قوپارانلار
 قوپارماق ایسته بیرلر هله اوره ییمیزدن
 گووههر کیمی حیسی ده
 دانیش آلوانیم من
 اودلو بکلریمدن یاش آخسین گیلہ-گیلہ
 من اؤز وطنیم اوچون
 نفسیم توتولونجا هؤنکورمه میشم^۱ هله
 دیشیم دوداقلاریمی قانادینجایا قدر
 حیرص لنمه میشم هله
 دوشمن گؤرمک ایسته بیر بیزی قیریق ساز کیمی
 دانیش!
 دوشمن الیلہ کورشالمیش^۲، خیرپالانمیش
 حیرصیم، حیدد تیم داشسین،
 بندی- بره نی آشسین، غضبلی آراز کیمی
 دوشمن گؤرمک ایسته بیر
 ویران آذربایجانلی
 دوشمن هله اؤزوندن ایصطیلاح دا اویدورور،
 «ایران آذربایجانلی»
 دانیش توتولوم اودا

^۱ - باغیر اراق آغلامامیشام.

^۲ - کورتالمیش، کسکین لیگی نی الدن وئرمیش.

دانش، نیفرت رنگینه بویانسین
 گؤزلریمین قاراسی دا، آغی دا
 دانش کی، دوشمن بیزه اونوتدورماق ایسته بیر
 بو باره ده سؤز سالیب هله دانشماغی دا...
 سن دانشماسان بئله خیالیمدا جانلانیر
 یاز نفسلی او گونلر
 «تبریز» ین قواغیندا باشلانان توی - دویونلر
 دورولوب چئشمه لر
 وورولوب اینسان وطنه، وطن اینسانا
 قیزیل قالستوکلو بالالار یولدا ییخیلا - دورا
 بولبول کیمی چه - چه وورا - وورا
 قانادلانیر مکتبه، مکتب آنا دیلینده
 آچیلیب فیلامونیا
 صحنه ده
 آذربایجان قیزلاری...
 گؤزه ل رقص دسته سی...
 گول کیمی دوداقلاردا نغمه لرین بسته سی
 آچیلیب میلی تئاتر
 مخمر پرده سئوینجدن تیتره بیر
 «میرزه فتحعلی»^۱ نین، «جاببارلی»^۲ نین روحو کیمی

^۱ - میرزه فتحعلی آخوندزاده.

^۲ - جعفر جاببارلی.

آیدین - غضبلی بیر شیر، «گول تکین»^۱ آهو کیمی
 آلقیشلار بیر شلاله،
 لوژالاردان صحنه یه، یاغیر بنووشه، لاله
 آه، او گونلر نه یاخشى، نه گۆزه ل گونلر ایدی،
 وطن بخته ور ایدی
 بیر ایلده نه لر اولدو، آه بیلسن نه لر اولدو
 بو بیر ایل ظولمت کیمی، کثافتلی ایلترین
 اوزه رینده پارلایان گؤوهر اولدو، زر اولدو
 قوودو منحوس گنجه نی، ایشیقلی سحر اولدو،
 هئج بیلسن نه لر اولدو
 کاشانه لر اوجالدى کارخانالار قورولدو
 ده میر یولو چکیلدی
 تورپاق بیرینجی دفعه
 کندلی نین کؤنول دولو سئوینجی ایله اکیلدی
 نه گۆزه لمیش دونیادا آزاد بیر کؤنول اولماق
 چیچکله نن وطنین دؤشو اوسته گول اولماق
 نه گۆزه لمیش دونیادا یاراداسان، قوراسان،
 وطنه اؤز الینله مین بیر سیغال ووراسان
 وطنی غرق ائده سن
 اوره بیندن، گؤزوندن آخیب گلن نورا سن
 نه گۆزه لدير دونیادا آزاد قلمین اولا

^۱ - ۱۹۲۰ ده، روسون ایشغالینی قینایان شاعیر.

آزاد قزئت، ژورنالین
اینجی لر یارادارمیش صنعت عشقین، خیالین
نه گۆزه لمیش دونیادا دوغما مطبعه^۱ ن اولار
شئعیرینی ساغا سولا چیچک کیمی سپه سن
او مطبعه قوخولو قیزیل صحیفه لری
گۆزلرین له اؤپه سن، دوداغینلا اؤپه سن
وطنی باشندان - باشا، گولزار ائله مک اولار
بیلنده کی، سنین دیر
وطن، حقوق، ایتخییار^۲،
نفتین هر بیر داملاسی گۆزلری نین قاراسی
پامبیغین هر بیر لیفی، گۆزونون آغی اولار
اینسان آنا وطنین یانان چیراغی اولار
سن بیر ایلده بئله بیر
سعادت قووشدون
سن وطندن یادلاری، جلالدلاری قووموشدون،
اونا گۆره سن بئله سعادت قووشدون
نیویور کون، لندنین، تئهرانین رادیوسو
بایقوش کیمی وئردیلر گنجه-گوندوز سس - سسه
یالان قوسان دیکتورلر^۳

^۱ - چاپخانا.

^۲ - بیئتکی.

^۳ - اسپیکرلر، اخبار دئین لر.

سحردن آخشاما جان زه وزه دی^۱ بیر نفسه
 دئدیلم: - قویمایین آی آمان!
 الدن گئدیر آذربایجان،
 داغیلیر ایران
 وطن ویران قالیر، ویران.
 دئدیلم: - آذربایجان، ایرانین اوره یی دیر،
 نه بیلیم، گؤزودور، ببه یی دیر
 دئدیلم کی گویا سن
 بؤیوک جینایت ائتمیسن
 آذربایجانلی دوستقل دوولت ائتمیسن
 سن بیر جینایتیه باخ؛
 تبریزده، اؤز ائوینده،
 آذربایجان بالاسی درس آلیر اؤز دیلینده
 سن بیر جینایتیه باخ: آلاسه سیز «میرزه فتحعلی»
 دین سیز «مؤعجوز»^۲
 قیزیل صحیفه لرده نشر اولونور
 سن بیر جینایتیه باخ، بئله شئی هاچان اولموش:
 تبریزین قوجاغیندا یونیورسیتت آچیلیمیش!
 سن بیر جینایتیه باخ،
 «فضولی»نین، «قوسی»نین داها ال یازماسینی

^۱ - گه وه زه لیک ائندی، چوخ دانیشدی.

^۲ - میرزا علی معجز شبستری.

نیویورکا، لندنه داشیماق مومکون ده ییل،
 قولدورلار اوچون بئله یاشاماق مومکون ده ییل
 سن بیر جینایتیه باخ: کندی تورپاق ایسته بیر
 قیزیل گوللر آچیلماق، گونش دوغماق ایسته بیر
 سن بیر جینایتیه باخ: آتیب ظلومت چادرانی
 کندین قیزی سرییه تریبونایا قالخیر،
 اونون گۆزه ل حوسنونه دولو بیر سالون باخیر
 تبریز، ساعات مئیدانی، باهارین ایلک گونلری
 یاخالاردا، اللرده نوروزون آل گوللری
 ایزدیحام دالغا-دالغا، ایزدیحام آشیب-داشیر،
 گۆرون باهار گوللری تبریزه نه یاراشیر
 ائله بیر گون اولوب مو تبریزین تاریخینده
 الینده کی چیچک لر بو قدر گۆزه ل اولسون؟
 بنووشه سی بو قدر ظریف، گولگون، عطیرلی،
 همیشه باهار گولو بو قدر تزه اولسون
 آنا تبریز، جاواب وئر-مین ایلیک تاریخینده
 بئله خوش گون اولوب مو؟
 باشین اوسته پارلایان گونش، باهار گونشی
 هئج عؤمرونده بو قدر تمیز، گولگون اولوب مو؟
 اولوب مو گۆزلرینده بو قدر سئوینج نورو،
 آددیمیندا بو قدر نجیب اینسان غرورو
 باغچالارین بو قدر عطیرلی اولوب مو هئج،
 بولاقلارین، چایلارین بو قدر شفاف دورو؟

عظمتلی بیر بینا، سن بیر نظر سال اونا،
 دئپوتاتلار^۱ قاپی دان کئچیب گیریر سالونا
 گلیر خالق ائلچی لری، خالقین دئپوتاتلاری
 یاخالاردا، اللرده قیرمیزی مانداتلاری^۲
 دئیین، بو سالونومدور، یوخسا بیر لاله زاردیر؟
 جرگه^۳ لر گول جرگه سی، یوخسا سییار باهاردیر؟!
 آل قیرمیزی مانداتلار لاله لره قاریشیب،
 اوزون-گوزون شعله سی شعله لره قاریشیب
 بیر-بیرینین اوستونه قیزیل گوللر سپن کیم،
 بیر-بیرینی سئوینج دن قوجاقلایب اؤپن کیم
 اهر تبریزی اؤپور، تبریز اهری اؤپور،
 شهر کنده قاریشیب، کندلر شهری اؤپور
 خیطابت کورسوسونون یانینداکی گولدان دا
 بیر-بیرینه سارماشان گوللر گوللری اؤپور
 آنا تبریز، جان تبریز، بئله گونون اولوب مو؟
 میلیون قلبی گولدورن تلاطومون اولوب مو؟
 بونا اجلاس می دئییم قورولتای می دئییم من؟
 یا سئوینج دن یارانمیش جوشقون چای می دئییم من؟
 منه اجلاس گؤستیرین
 آزادلیغین عشقیله قانادلانان کؤنوللر

^۱ - نماینده لر، وکیل لر، ائلچی لر.

^۲ - کارت، بلگه.

^۳ - سیرالار.

قوش کیمی اوچموش اولسون؟!
 بوتون پنجره لری گونش اؤز اللری ایله
 تایی با تایی آچمیش اولسون!
 قارشیدا بؤیوک استول،^۱
 اوستونده کی آل اورتوک ائله بیل دان یئری دیر
 ریاست هئیتینده
 وطنیمین ان گۆزه ل اوغوللاری، قیزلاری
 آذربایجان گونشی، آذربایجان باهاری
 دیوارداکی شکیلده بودور، دوکتور «ارانی»^۲
 اؤز ایلدیریم سسی ایله سیلکه له یین ایرانی!
 بودور، گۆزه ل «فریدون»^۳، وطنیمین ار اوغلو
 بؤیوک آرزولار اوغلو، تمیز دیک لر اوغلو
 بودور آزاد وطنی، «قولو صوبحی»، «سرییه»،
 بیر باخین چوهره لرده آچیلان آل سحره
 بس هانی «پیشه وری»؟ بودور، گیریر سالونا،
 آتیلان گوللر دوشور ساغینا، یو سولونا
 او هامیلا گؤروشور، قوجاقلاشیر، اؤپوشور
 آچیق پنجره لردن سالونا گونش دوشور
 آچیلیر گئنج دوولتین بیرینجی قورولتایی،
 آلیشیلار نهره دؤنور، نهرلر گورولدایییر

^۱ - میز.

^۲ - تقی ارانی.

^۳ - فریدون ابراهیمی.

او، آلقیشلار آلتیندا اوجالدير اؤز سسینی،
 اوخویور آزادلیغین ایلك بیان نامه سینی^۱
 آچیلیر ایلك قورولتای! آچیلیر سحر
 آچیلیر آرزولارین یولو،
 آچیلیر آرزولاردا، دویونلر
 آچیلیر مین ایل نیسگیللی قالان کرنوللر
 آچیلیر
 باغلاردا، چمن لرده کؤنوللرده کی گوللر
 گوللر و کؤنوللر، کؤنلومده کی سئلر
 بولودو یاریب چیخان آل قیرمیزی گونش تک
 ایشیقلادير سالونو بیر کلمه سؤز:

- آزادلیق!

سسیمه - اونومه آزادلیق،
 ائلیمه - گونومه آزادلیق!
 یارادان الیمه آزادلیق،
 قیغیلی دیلیمه آزادلیق،
 داغلارا، داشلارا آزادلیق،
 یوودا قوشلارا آزادلیق!
 تورپاقدا توخوما آزادلیق،
 گئجه لر یوخوما آزادلیق!
 گؤیرچین گوللره آزادلیق،

^۱ - بیلدیری سینی.

یئرلره، گؤیلره آزادلیق!
 شاعیره، رساما آزادلیق،
 کوکره یین^۱ ایلهاما آزادلیق!
 آرزویا-مورازا^۲ آزادلیق،
 ایلک دفعه آرازا آزادلیق!
 آیلارا، ایللره آزادلیق،
 ان کیچیک ائللره آزادلیق!
 ای منیم عزیز خالقیم، نیتی تمیز خالقیم
 ماوی^۳ گؤیلرین قدر گئیش دیر قلبین سنین،
 بؤیوک لوکده، صافلیق دا گونش دیر قلبین سنین
 هئج اؤزون حوقوقونون بهره سینی گورمه میش،
 اؤز اوغلونا- قیزینا
 اؤز دیلینده بیر دفعه هله هئج درس وئرمه میش،
 اثرمنی بالاسینا
 اؤز اثرمنی دیلینده مکتب آچدین، گل دئدین،
 اؤزون ایسته دیین تک، بوی آتیب یوکسل!^۴ - دئدین
 قوی بئش - اون مین آسوری، قوی بئش - اون مین گیلانلی،
 هله تالیش دا، کوردده بختیار اولسون! - دئدین
 هامیدا عینی - عینی اختیار اولسون! - دئدین

^۱ - دالغا ووران.

^۲ - مرادا.

^۳ - آبی، گؤی.

^۴ - اوجال، یئکل.

سندن آزادلیق آلدی کیچیک ائل ده، ائلات دا،
 سن وئردین آزادلیغی کاغیذا یوخ، حیاتدا!
 سن دئمه دین کی دلیلم، «ختایی» نین دلیلی دیر،
 گرک بوتون دیلردن یوکسک^۱ اولسون، باش اولسون
 دئدین بوتون دیلترین ائله حوقوقو بیردیر،
 دیلر آیری اولسادا، میللتلر قارداش اولسون
 بوتون دیلر گول آچسین، هر دیلین اؤز عطری وار
 دونیانین کیتابیندا هر خالقین اؤز خطی وار
 ای منیم دوغما خالقیم، سن نه قدر گؤزه ل سن،
 سن بوتون فیطرتین له، ائله بین المیلل سن!
 دوستلاریم دئمه سین کی، یئنه اوزاندی شئعریم
 او فرحلی گونلرین اوزون سورمه دی^۲، نئینیم
 هئج اولماسا قلم له، گونش اولوم، دوغوم من،
 سئوینجیم دن یازماقلا، کده ریمی بوغوم من،
 شاعیر نه گؤزه ل دئییر: «آرزو دنیا قدردیر،
 عؤمرو آز اولان سئوینج، ائله بیر نوع که در دیر.»
 ای میلی دؤولتیمیز، سن بیر لوغمان^۳ یاران دین،
 درده درمان یاران دین
 یالنیز اینسانلارین یوخ،
 چیچه بین ده، قوشون دا، توپراغین دا، داشین دا

^۱ - اوجا.

^۲ - چوخ چکمه دی.

^۳ - حکیم، طیب.

آرزوسوندان یارانندین، مرامیندان یارانندین
 سنی قوروماق اوچون سویوق سنگر ایچینده
 ائلر کئشیک چکدیلر
 سنین اوچون لاله لر، داغلاردان قان تۆکدولر
 یاشیل اوردویا دؤندو گۆی مئشه لر سنین چین
 اسیم-اسیم اسدیلر بنووشه لر سنین چین
 ایگیدلره یئر وئردی اؤز باغریندا ساوالان،
 بایقوشلار!:- سوس! دئدی، قارتاللارا: - هاوالان!
 مولک دارلار اؤزو ده ایمان گتیردی سنه،
 دؤولتینی، وارینی قوربان گتیردی سنه
 سرنیزه نین، توفنگین بویو ایله اؤلچه رک،
 فدایی لر^۱ تورپاغی، بؤلدو آتا مالی تک
 «سهراب»^۲ ائله بیلمه کی، یادیمدان چیخمیسان سن،
 فیرتینالار قوینوندان قهرمان چیخمیسان سن
 فدایی پالتاریندا سن اون سگگیز یاشیندا
 سانکی ائله بو گون ده دایانمیسان قارشیمدا
 سن دئیوتات ده ییل سن، قاپیجی سان عادی جه،
 دایانمیسان سیلاحلی، بایاقدان یئرینده جه
 مانداتلارا باخیرسان، قئید ائدیب بوراخیرسان
 اینانمیرسان گۆزونه: دئییرسن اؤز-اؤزونه:

^۱ - گونئی آذربایجانین باغیم سیزلیغی ایچین مجادله وئرن ایگیدلره وئریلن آد.

^۲ - گونئی آذربایجان دان قوزئیبه کنچه رک، اورادا یاشایان شاعیر سهراب طاهیر.

سن بیر دئپوتاتا باخ، باشیندا بیر چال پاپاق،
 آیاقلاریندا چاریق، اینینده بوز آرخالیق
 کئچیب گئدیر سالونو، هئی سئوینه-سئوینه،
 سانکی ائوینه گئدیر، اؤز دوغماجا ائوینه
 کیمی چاریقلا گلیر، کیمی چوماقلا گلیر،
 کیمی الی توفنگلی، کیمی بایراقلا گلیر
 گلیر عالیم، ده میرچی، گلیر معمار، پینه چی
 گلیر شهرلی، کندچی
 هامیسی نین گؤزونده آزادلیغین سئوینجی
 پیشه وری کئچنده گولدو، ال وئردی سنه
 هله آفرین دئییب، ال قویدو ساغ چینینه
 او آفرین کلمه سی کؤنلونده دیر هله ده،
 او الین ایستی لیگی الینده دیر هله ده
 اجلاس داوام ائله ییر، سن قاپیدان باخیرسان،
 سالونلا بیرگه جوشور، کوکره ییرسن، آخیرسان
 سن عادی بیر قاپیچی،
 یوخ، قاپیچی ده ییلسن،
 سعادت، آغ گونو اللرین له قاپانسان
 آرزولار کؤهله نینده، گله جه یه چاپانسان
 لاپ ائله قاپیچی اول، نولار قاپیچی اولاندا،
 خوشبخت دیر اؤز ائلینده
 اینسانلارین اوزونه ائله قاپی آچان دا
 یاد ده نیزه تۆکولن بؤیوک بیر نهر اولماقدان

خوشدور اؤز ده نيزينده عادى بير دامجى^۱ اولماق
 محكوم اؤلكه ده قاليب بؤيوك منصب توتماقدان
 خوشدور آزاد اؤلكه ده عادى قاپيچى اولماق
 اجلاس داوام ائله يير، سن قاپيدان باخيرسان
 سالونلا بيرگه جوشور، كوكره ييرسن، آخيران
 باش آچيق، دؤش ايره لى، دانيشير پيشه ورى
 آلوولو جومله لرى يئنه طغيانا گلير
 چيخير آرخا جرگه دن اودور، بير آنا گلير
 گلير باشيندا چارقات، قامتينده بير غرور
 اونلار آنا-بالا تك قوجاقلاشيرلار، بودور
 آنانين سينه سينه اوغول بير مئدال تاخير،
 آنانين سينه سيندن سالونا گونش باخير
 تيتره ين اللرى ايله او مئدالى دوزه لدير،
 بو مئدالى گؤزله ميش ائله بيل كى يوز ايلدير
 بو مئدالى گؤزله ميش
 آج شخصين گؤزله ديگى چؤره ك كيمي، سو كيمي
 اكيلميش بير تورپاغين باهار آرزوسو كيمي
 بو مئدالى گؤزله ميش آغ گونلو حيات كيمي،
 بؤيوك موباريزه يه بؤيوم موکافات كيمي
 مئدال لئنتين^۲ اوستونده، او قيزاران لئنته باخ؛

^۱ - داملا، قطره.

^۲ - باند.

گونشین آرخاسیندان سانکی گونش دوغاجاق
 آنانین کؤکسونده کی «۲۱ آذر» دیر
 ضیاسی آزادلیغین ضیاسی دیر، زری دیر
 مئدال لئنٹ ایله بیرگه قیزاران بیر لاله می؟
 آلیشان اووجولارین آلفیسی شلاله می؟
 آنا بو موکافاتی ائله-بئله آلماییب،
 هانسی گنجه اولوب کی، او یوخوسوز قالماییب؟
 اؤز آنا اللری ایله، او دونیانی ده ییشدی،
 کیشی لرله برابر سنگرلرله دؤیوشدو
 وار اول تبریزلی قادین، یاشا تبریزلی آنا!
 سنین قلبین گونش دیر دوغما آذربایجانا!
 سهراب، قاپیچی قارداش، سؤیله اجلاس بیتدی می؟
 او دئپوتات یولداشلار، داغیلدی می، گئتدی می؟
 یازماغا الیم گلمز، دئمه یه دلیم گلمز،
 دانیشماییم قوی اوندان،
 او سرباز فاشیستلرین کؤره ک لرین قانادان
 چکمه سی نین نالیندان
 او چیچکلر، او گوللر سارالدی می، سولدو مو؟
 آمئریکا تانکلاری نین
 زه هرلی تیرتیلیندا بیر اووج کول اولدو مو؟
 غصبکارلار تبریزی یئرله یئکسان ائتدی می؟
 همین مئدالی آنا
 ایکینجی اوره یی تک کؤکسونده گیزلتدی می؟

یازماغا الیم گلمز، دئمه یه دلیلم گلمز
یوخ، داوام ائدیر اجلاس
اینان میرسان، بیر آنلیق اوره ییمه قولاق آس
آزادلیغین لذتی دوداغیما، دلیلمده،
وئره رم می دوشمنه هئچ او گونو الیمدن؟
من ایلر آرخاسیندان سسله رم او اجلاسی،
گۆزومون گيله سینده بسله رم او اجلاسی.

قالخ آباغا، وطنیم!

گۆزومون قارشى سیندا گلیب دورور او صحنه،
 قان سیزیلیر تبریزین قان بویالی صوبحونه
 زیندان آلا قارائلیق، آغوو^۱ نفس لی زیندان
 دیانتی، دۆزومو گمیریب ازمک اوچون
 سونگو بارماقلیغینی، زهرمار هاواسینی،
 آجلیق جایناقلارینی^۲ زامان-زامان اوزادان
 زیندان، اژداها زیندان
 آذربایجانین ان مرد اوغوللارینی اودان
 زیندان، جهنم زیندان
 ائله بیل زیندان دا یوخ، او بیر گولوستاندادیر
 سانکی نم تاوان^۳ ده ییل، تمیز وطن گۆیلری
 باشی نین اوستونده دیر
 دیواردا کورون-کورون^۴ آلیشیر نفت چیراغی،
 سئیر ائله او دوستاغی
 آسیلاجاق بیرازدان اؤزو ده بیلیر بونو
 نه بیر کره آه چکیر، نه کؤکسونو اؤتورور
 تاختا چارپایاسی نین باش اوجوندان گؤتورور

^۱- زهر، سم.

^۲- پنجه لرینی.

^۳- سقف.

^۴- ایچدن ایچه.

یاخشی جا اوتولنمیش تزه قالستوکونو^۱
 نه گۆزه ل توتور^۲ آغ میل^۳، تزه قالستوک اونو
 گئییر گتیز دیردیگی^۴ ان گۆزه ل کوستیومونو^۵
 بیلسن نه گۆزه ل توتور بو قارا بوستون^۶ اونو
 اوزاقلاردا، هارداسا اذان چکیر موذن،
 میناجاتین ناله سی زهرلی، غملی، حزین
 بارماق لیقدان ایچه ری کولک هئی چیرپیر قاری،
 جوان محبوس بو یوندا تمیز گئنجلیک ووقاری،
 بویلانیر یاواش-یاواش آغاران گۆیه ساری
 اوتومات قونداغیلا بیردن قاپی آچیلیر،
 سرهنگین گۆزلریندن قفیل بیر اود ساچیلیر،
 گۆزلرینه اینانمیر او ایرتیجاع کابوسو
 آخی او گئنچ کابوسو
 یوماق کیمی بوزوشموش، آباق آلتینا دوشموش،
 عؤمرو توکدن آسیلمیش، بیر بوجاغا قیسیلیمیش
 میسکین گۆرمک ایستردی
 - هه، آی خالاسی گۆیچک، کئفین نئجه دیر؟ دئییه
 سونگونون اوجو ایله یئردن قالدیریپ اونو،

^۱ - کراواتینی.

^۲ - یاراشیر.

^۳ - آغ خطلی.

^۴ - تاپشیریقلا گتیر دیتدیگی.

^۵ - پالتارینی.

^۶ - boston

گولله دن قاباق سؤزله، او اؤلدورمک ایسته دی
 فقط محبوس دایانمیش آلنی آچیق، اوزو آغ،
 سرهنگ سالام دا وئریر حئیرتیندن چاشاراق
 محبوس آل سحر کیمی شعله سالیب زیندانا،
 دوداغینی گمیرن خرچنگ صیفتلی سرهنگ
 نه دئسین ایندی اونا؟
 محبوس ائله گئیینیب، محبوس ائله بزه نیب،
 سانکی توپا، بایراما، ضیافته گنده جک
 یا دا بیر تزه بیئی تک
 زیندان دان چیخیب گلین اوتاغینا گنده جک
 سرهنگ باخا بیلمه بیر اونون تمیز اوزونه،
 گوژه ل، شاخ قامتینه
 - جاوان اوغلان، بیر دوشون،
 سن اؤلومه گئدیرسن، نه لازیم بو تنتنه؟
 محبوسون دوداقلاری تبسم له آچیلیر
 اونون هر کلمه سیندن زیندانا نور ساچیلیر،
 - منیم عشقیم، مسلکیم گونش قدر تمیز کن،
 دی، نه اوچون اؤلومه میسکین گئتمه لی یم من؟
 اوزاقلاردا، هارداسا آذان چکیر موذدن،
 کامئرا قاپی سیندا شیمشک کیمی گورلایان
 بو ایشیقلی، بو تمیز سسی باتیرماق اوچون
 گئدیر فدایی محبوس سربازلارین اؤنونده،
 عؤمرون سون ساعاتیندا، آخیرینجی آنیندا،

او وطن گۆیلرینه باخیر وورغون کۆنولله
سانکی خبری یوخدور:

کوره یینه توشلانیب نئچه زهرلی گولله
آغاریشان^۱ گۆیلره باخیر وورغون کۆنولله
کولک اسیر، یئلله دیر آغ میللی قالستوکونو،
قارتال قانادی کیمی

او، گئدیر مین آنانین بیرجه اؤولادی کیمی
گئدیر غملى غرورلا، یوللار بزه نیب قارلا
او قاری خیشیلدادان چکمه تزه، ایز تمیز،
او، تزه جه قیرخیلان چؤهره نورلو، اوز تمیز
قار تمیز، پالتار تمیز،

یاخالغی قار کیمی آغاران کۆینک تمیز
اوره یینده قاینایان عقیده، مسلک تمیز
گئدیر...

نئچه ایل قاباق بو یوللا مغرور گئدن

باباسی «بابک» کیمی

گئدیر آذربایجانین

بؤیوک، نادیر اؤولادی - «فریدون ابراهیمی»...

گئدیر مین - مین آنانین بیرجه اؤولادی کیمی

بو یوندا «ستارخان»ین سیندیر یلماز غرورو،

^۱ - آغاران.

گئدیر میلی دؤولتین گؤزه ل، گئنج پروکورورو^۱
 قلبینده آپاردیغی قودرتلی بیر اؤلکه دیر
 گئدیر گؤزه ل فریدون،
 منه ائله گلیر کی، او هله ده یول گئدیر
 گئدیر بیزییم له قوشا^۲
 ان اوجا ذیروه لرین باشیندان آشا-آشا
 او، هله یول گئده جک، هله تسلیم ائده جک
 تبریزی آل قانینا غلتان ائيله ینلری،
 گلین اوتاقلارینی تالاییب چاپانلاری
 آغ نفت ووروب، اود ووروب اینسان بدن لریندن
 مشعللر یاپانلاری^۳!
 فدایی قیزلارینی چیل-چیلپاق سویوندوروب
 یولدا گزديرنلری،
 ماراغانی، مردی قاندا اوزدورنلری
 گئدیر جاوان پروکورورو...
 مباریزه اونون چون، توی کیمی، بایرام کیمی
 گئدیر، باشی اوستونده- اوفوقلر بایراق کیمی
 سهراب، عزیز قارداشیم، یانیر باغریمین باشی...
 «فریدون» ون شکلینی سن جانین، تاپ منه وئر...
 باغریمدا توتسادا یئر،

^۱ - ساوچی سی.

^۲ - بیرلیکده.

^۳ - دوزه لدن لری.

بیرجه یول دا شکلینی، گۆرمه میشم من اونون،
 او توفانلار اوغلونون
 تاپ شکلینی، بؤیودوم.
 ائویمین باش اوچوندا «مهدی حسین زاده» نین
 شکلی ایله آسیم قوشا
 او گولن گۆزلرینه هر گون ائدیم تاماشا
 او فرحلی گۆزلرین
 آزادلیق چئشمه سیندن یئنی قووت آلیم من،
 قودرت، جرأت آلیم من
 قفیل دن ائله بیل کی، یئر کوره سی ساخلانیر،
 بیر نوقطه ده میخلانیر:
 - قالخ آیاغا، وطنیم!
 جانیم، آذربایجانیم
 اودور گلیر قارشی دان باخ، آزادلیق پری سی
 آغ آپ باغ پالتاریندا گۆزه ل سئوگیلیم منیم،
 باشیندا گول چلنگی
 تئلرینده تیتره شیر گوللرین ان قشنگی،
 آغ دونونون اته یی، منیم قانیمین رنگی
 گلیر سئوگیلیم منیم، من گئدیرم اوچماغا
 اونو، اؤز آمالیمی مین-مین قوللا قوجماغا
 من اؤلومه گئدیرم، یوخ، حیاتا گئدیرم
 ایشیقلی بولودلاردان توتا-توتا گئدیرم
 مین-مین «قصر-ی قاجار» ی

بوتون زیندان لاری من یئرله یئکسان ائده رم
قالخ آیاغا، وطنیم!

بو خوشبخت اولومومله نمونه یم من سنه
سس وئر منیم سسیمه خزرین جیگری ایله
بوتون بابک لری نین، بوتون کرم لری نین
بوتون نبی لری نین بیرلشمیش هونری ایله
بوگون منیم اولمه یم، منیم قانلی کؤینه یم
سنین مباریزه نین باشلانقیجی دیر هله
هله داغ باشیندا دیر ان ایشیقلی مرحله
او ایشیقین اوغروندا من اولومه گئدیرم
آل، سنه بخش ائدیرم،

قیزیل بایراغین اولسون

گولله دن دئشیک-دئشیک آل قیرمیزی بدنیم

- قالخ آیاغا، وطنیم!

- قالخ آیاغا، وطنیم!

ائلر اونودا بیلمز ائل یولوندا گئده نی

بدنی ریزه-ریزه آزاد وطن، «سرییه»

ظولمتلرین ایچیندن گوژ دیکدی آل سحره

پارچالادی ظولمتی «غولام رضا جاویدان»

«قولو صوبحی» قیشقیردی، قانلی دار آغاجیندان:

- قانیملار سوواریلین لاله زاریم، گولشنیم،

- قالخ آیاغا، وطنیم! قالخ آیاغا، وطنیم!

شاعیر یوزبنده چاتدی قیلینج کیمی قاشینی

آناسینا خونچادا گتیردیله باشینی
 بیزیم قوربانلاریمیز آیلار، اولدوزلار سانی^۱
 سن وئر منه اونلارین قانلی سیاهی سینی^۲
 هانی «آذرباده قان»، «مرتضوین»، «دبیریان»
 داغ ژنرال «عظیمی»، اود ژنرال «کبیری»
 اینقیلابین بیری^۳ «ارغوانی»، «یگانی»...
 «تقی زاده»، «عمرانی»، «غفاری»، «قهرمانی»...
 سهراب، عزیز قارداشیم، سندن بیر خواهیشیم وار
 آنجاق اصلینه باخسان بو هئچ خواهیش ده ده ییل
 نه زاماندير قلیمده غور ائله ییر^۴ بیر نیسگیل^۵
 من هله گورمه میشم
 آذربایجانیمیزین بؤیوک خریطه^۶ سینی
 بو دردی بیلن لر ده چیخارماییر سسینی
 قارداش تاپ گتیر منه
 آنام آذربایجانین اصیل خریطه سینی
 منیم گؤزوم گؤتورمور^۷

۱- قدری، چوخدور، اولدوزلار ساییندا.

۲- سیاهه سینی، لیستینی.

۳- قافلانی، بیری.

۴- راحت سیز ائدیر.

۵- حسرت.

۶- نقشه.

۷- چکه بیلیمیرم، قبول ائله یه بیلیمیرم.

نازیک ایلان تک اییرنج چیزگی^۱ لرله جیزیلمیش^۲
هر سرحد آغاجی نین آلتدا قبری قازیلمیش
یاریمچیق خریطه نی
گوستر منه وطنی بوتون عظمتی ایله،
سئوینجیمدن یاش آخسین گوزومدن گیله-گیله
اوره ییمه یاپیشیب آیریلیغین گوزلری،
نفسیم دن، جانیمدان ایلیگیمدن، قانیمدان
چیخمیر «فریدون» ونومون ایلدیریملی سؤزلری:
او سؤزلر دوستا دایاق، دوشمنه، یادا قنیم:
«قالخ آیاغا، وطنیم!»
«قالخ آیاغا، وطنیم!».

^۱ - خط لر له.

^۲ - خط دوشموش.

آند ایچیرم

نه یاخشی کی من، آنامین ایلکی اولدوم،^۱
 اوچ باجی نین، دورد قارداشین ایلک قارداشی
 بیرده گوردوم آدیم ائوده یاد ائدیلیر کلمه باشی:
 - خلیل جان!

ائله بیل کی، یاتمیش ایدیم، سیلکه لدی بو آند منی
 سانکی بیر جوفت قاناد تاپدیم
 «کور»^۲ دوناندا بالتا ایله بوزو چاپدیم،
 سو داشیدیم

پامبیق چؤپو، اوت شله سی
 یونجا، سئمنت،^۳ دوز داشیدیم، داش داشیدیم
 تای-توشومدان بلکه بیر آز سرت یاشادیم
 دئدیم: - منه اینانان وار، آند یئریدیر منیم آدیم
 - خلیل جان!

بو آندی هر ائشیدنده ایشیقلاندی بکلریم
 قووت تاپدی بیلک لریم
 مجبور ائتدی بو آند منی اودا گیردیم، سویا گیردیم
 یئری گلسه، گئدیم یئرین دئشیگیندن روزو^۴ تاپیم

^۱ - بیرینجی اوشاق اولدوم.

^۲ - چای آدی دیر، kür.

^۳ - سیمان.

^۴ - رزق، روزی.

دن چیخاریم

قان یئرینه اود داشیدی غئیرت یوکلو دامارلاریم
 هنج کیم «اوخوا» دئمه سه ده، یئدیم، ایچدیم کیتابلاری
 آغ لامپامیز حیس چکینن قارالسا دا،
 مین آرزوما مشعل توتدو گئجه یاری
 ... سعادت دیر شاعیر اولماق، دیلدن-دیلده دوشور آدین
 نه یاخشی کی، شؤهرت اوچون آسان یوللار آختارمادیم
 من اؤز کیچیک حؤرمتمیمی یئر سانمیشام^۱، گوئی سانمیشام
 عوممانیمی گیله-گیله، دامجی-دامجی قازانمیشام
 ایلهمامیمی دیش-دیرناقلا قوروموشام گووه لردن^۲
 ذوق آلمیشام ایچه ریمده دنیزلشن قووه لردن
 پولاددیرسا بوگون آلمیم، برکدن چیخیب، بوشدان چیخیب
 شاعیرلیگین هر چینقیسی^۳ منیم اوچون داشدان چیخیب
 بیر گون منه آتام دئدی:- متین دایان، اوغلو، متین:
 ائوین اوغلو اولماق آسان، ائلین اوغلو اولماق چتین
 ... گلیب دوردوم مزاری نین قارشی سیندا،
 دئدیم:- آتا، آند اولسون سنین وصیتینه،
 منه آند ایچنلرین صاف اوشاق خیلقتینه!
 باجی محبتینه،
 قارداش محبتینه!

^۱ - فرض ائله میشم.

^۲ - güvələrdən

^۳ - جرعه، شراره.

آند اولسون بو حدودسوز کدر سلطنتینه،
 بو اجل داشلاری نین هئیکل سکونتینه!
 آند اولسون خالقى اوچون هئچ نه اسیرگه مه ین
 ایگیدلرین قبرینه،
 قبرینده گول یئرینه، بوز^۱ قاراغانلار^۲ بیتن،
 آجی یووشانلار، اوتلار، بوز قاراغانلار بیتن،
 باشداشی، آدی ایتن ارنلرین صبرینه!
 آند اولسون بو دونیایا ایشیق، سعادت ساچان،
 آنجاق اؤز قاپیسینى کدر، فلاکت آچان
 اوغوللارا، قیزلارا،
 یوز نامردین ایچینده مرد قالان یالقیزلارا!
 یئددی اولاد بسله ییب، بهره سینی گۆرمه ین،
 اولاد باری^۳ درمه ین، آنالارا آند اولسون!
 دؤنوب گۆی گؤیرچینه،
 یوللارین یاخاسینا قونانلارا آمد اولسون!
 آند اولسون حاق اوغروندا مشعل لسن جانلارا،
 اؤلومو حسابینا یوردو یاشادانلارا!
 شیکست، ایفلیج اولسادا،
 گۆزلری توتولسا دا، اؤزو نور ساچانلارا
 آند اولسون بابکیمین، برق ووران آزادلیق قیلینجینا

^۱ - خاکستری.

^۲ - تیکانلی چوغان.

^۳ - مئیوه سی.

شاه بابام خطائی نین، شئعر-صنعت تاجینا!
 تبریزیمین چکدیگی آجیلارا آند اولسون،
 قارداشی گولله لنن، قارداش پالتاری گئین،
 ساچلارینی گیزله دیب، جبهه یه خلوت^۱ گئدن،
 باجیلارا آند اولسون!

آند اولسون قارا نفس، باکی بوروقلارینا،
 آدسیز قهرمانلارین، موقددس روحلارینا!
 پامبیق چی گلین لرین خیناسیز اللرینه،
 گونش آلتیندا یانان، موغان گؤز لیرینه!
 آند اولسون قانیمیزدا چایلارین داشماسینا،
 قورخاقلارین قفیلدن قهرمان لاشماسینا!
 گئجه-گوندوز شیره سی، شهدی چکیلسه بئله،
 آزجا مهر گؤرنده، بیر ده گولزارا دؤنن بو یوردون جننتینه،
 توکنن، توکنمه ین مردلیک برکتینه،
 داشینان ثروتینه، سونسوز سخاوتینه،
 ده میر دیانتینه،

منیم آددیم لاریملا، عصرین حرکتینه!
 دؤیوشوم قبره دک دوام انده جک،
 سئویندیرمک اوچون یوردو، بشری،
 ده میری دوغرایان پولاد قایچی تک،
 منیم هر آددیمیم کسه جک شری،

تورکان، ۲۲ مارس، ۱۹۷۴

^۱ - گیزلیجه.

اؤزبک تور کلری

من «اؤزبک!» دئینده غرورلانا رام،
 آرتار محبتیم، آرتار قودرتیم
 جئیحونو سئیحونلا قوشالاشدیریب^۱،
 اوره ییمه دوغرو دارتار^۲ قودرتیم
 آرتار محبتیم، آرتار قودرتیم
 من اؤزبک! دئینده دویارام^۳ ووقار
 کؤنلومده آتشلر قالانیب^۴ گئدر
 آرخامدا دایانمیش ساوالان، قوشقار
 اورقوت داغلارینا جالانیب گئدر
 مردلیک قاینایغی دیر اؤزبک- اؤزو بی!
 محبت، سعادت، جرئت دئمک دیر
 همیشه موقددس، همیشه یوکسک
 بو یوردون شؤعله سی سؤنمه یه جکدیر!
 اؤزبک لر قوناغی نه یله قارشیلار؟
 بادام گؤزلری نین گولوشلری له
 طییاره یولوندا، قاطار یولوندا
 اودو، قانا کئچن اؤپوشلری له
 بادام گؤزلری نین گولوشلری له

^۱ - بیرلشدیریب.

^۲ - چکر.

^۳ - duyaram vüqar

^۴ - آلوانیب، یانیب.

دوداقلا اؤپوشمک واجیب می مگر،
 اونسوزدا باخیشلار، گؤزلر اؤپوشر
 اون-اون بئش حؤروکلو بیر شوخ گؤزه لین،
 یا بیر جومله سیندن، یا خوش سسیندن
 کؤنلونه سعادت شؤعله سی دوشر
 یولونو گؤزله ین قارداش ائوینده
 گلیب ایله شرسن بختیار کیمی،
 قیزیل زئح^۱ فینجان دا آز-آز ایچدیگین
 دئمه لی چای بیر کیچیک لاله زار کیمی

تلسمه گئتمه یه

چیخیب قارشینا

سنی گتیررلر فرقانه^۲ یه دک

دوولت قوشو کیمی قونار باشینا

دؤرد بوجاق آراخچین^۳ - او «دوپپی»^۴ چلنگ

... سن اؤزبک سؤزونون مغزینه^۵ وارسان،

قدیم بیر اوجاغی، کؤزو ائشرسن

بیر اؤزبک قیزینا وورلموش اولسان،

اؤزونده بیلمه دن اؤزبک لئشرسن.

داشکند- تورکان، ۱۹۷۴

^۱ - قیزیل لای ایشلنمیش.

^۲ - شهر آدی دیر.

^۳ - باشلیق.

^۴ - düppi - اؤزبکلرین باشلارینا قوبدوغو باشلیق، آراخچین.

^۵ - ماهیتینه، اؤزونه.

وطن، سنین سپیرینم!

زیندانیمین داش بطنینده من یئنیندین دوغولورام،
 ائله بیلمه هاواسیزام، کم نغه سم، بوغولورام
 بعضن قایا، بعضن لاپدان اود پوسکورن داغ اولورام،
 لنگرله نیر غئیضیم، قانییم، من یئنی دن دوغولورام
 آنا یوردوم، قوجاغیندا بالاجا بیر یووا قوردوم،
 سیغمیر بوگون وارلیغیما، یئر-گۆی بویدا دؤیوش اوردوم
 بیر سود امر فیدان ایدییم، قوس قوجامان پالید اولدوم،
 قاری دوشمن قارشى سیندا، نه سارالدییم، نه ده سولدوم
 استولومون^۱ اوستونده دیر ال بویدا جا قورو چۆره ک
 یئددی دغه بیشیریلیب، قایتاریلیب، بیرده یئیم
 آذوقه مین هر تیکه سی یاغا، بالا دؤنسون گرک:
 ورور، هله کۆکسومده دیر آغ ساوالان بویدا اوره ک
 گئندن باخسان، عادى دوستاق گئییمینده^۲ گۆرونورم
 یورغانا یوخ، مسلکیمین آلوونا بورونورم
 هر گون ماسا باشیندایام، ائله بیلمه سورونورم
 غرورومون شؤعله سی دیر، گۆزلریمده گۆرسه نیز غم
 داش زیندانی داغیتماغا غئیرت چاتیر، گوجوم چاتمیر
 بیلکلریم زنجیرلی دیر، کۆنلوم ایپه-سایا یاتمیر
 دوستاغام می، بو حقیقت، اینان، هله عقله باتمیر

^۱ - میزیمین، ماسامین.

^۲ - زندان لباسیندا، پالتاریندا.

ایراده می قیرماق اوچون گونلر کئچیر آرام-آرام
 اوره ییمین باشیندا دیر گۆزه گۆرونمه ین یارام
 من تپه دن دیرناغاجان ایفتیخارام، ایقتیدارام
 زیندانیمین صدفینده من یئنی دن دوغولورام
 قادن-بلان منه گل سین، ای بختی کم، ای گۆزو نم
 قورخما، بوتون قورشونلاری اریده جک پولاد سینم
 وارام سا دا، یوخام سا دا، همیشه لیک من سنینم
 گئتسم، قبریم سیپریندیر، قالسام، اؤزوم سیپرینم.

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۶,۶,۱۹۹۰ پنج شنبه

قورخاق

وطنین ان بلالی، قان-قادالی گونونده
 سن قالدیردین الینی، بولشویک لر اؤنونده
 سانیرام سن اؤزون ده، بولشویک سن، فاشیست سن،
 یانارسان، قهر اولارسان، ایچه رینی فاش ائتسن
 مردلر قیزیل گولله یه سینه سینى وئرنده،
 آنام، باجیم جبهه یه بوغازینین سونونجو
 تیکه سینى وئرنده
 سن بیر کونجه قیسیلیب باش گیرله دین بیرتهر
 ایتیرنده قانینی، قاچاق دوشن ایگیدلر
 بیر چیمدیک^۱ تمبه لیک^۲ له سن اؤزونو ساخلادین،
 ساغ گؤزونو کور ائدیپ، سول گؤزونو ساخلادین
 بیز سنى گولله لدیک صحرا محکمه سینده
 بوزوشدون غئیضیمیزین پولاد منگنه سینده
 آنجاق بلا بودور کی، بوگون سن یئنه وارسان،
 ماسکالانیپ، بورونوب سن هله ده یاشارسان
 یاشارسان دار گؤزلرین روحوندا، ایلیگینده
 نئچه سؤنموش اوره کده، پئیینواری^۳ بئینده
 آلچاق مرتبه لرده عؤده ندن گلیرم من
 یوکسک مرتبه لرده بیلسن نه دهشتلی سن

^۱ - بیر آزجیق.

^۲ - توتون.

^۳ - حیوان پئهنینه بنزه یین.

نه یامان دیر یاسسارین^۱ مردی هدف سئچمه سی
 بیر دار، جیلیز هپندین^۲، وظیفه یه گئچمه سی
 «بؤیوکلرین» یانیندا، سن قوزویا دؤنرسن،
 کیچیک لرین باشینا بیر لئی^۳ کیمی ائنیرسن
 لالا، کارا دؤنورسن بیرجه میثقال حقیقت
 اوره یینی دئشنده
 یورددان، آنا دیلیندن،
 غئیرت دن سؤز دوشنده
 سؤز دوشنده «موشفیق»ین، بوللور فاجعه سیندن
 سن بیر کلمه دانیشسان، قورخارسان اؤز سسیندن
 اسیم-اسیم اسرسن، اؤز ایمضان، قولون اوچون،
 آتانی دا ساتارسان، بیرجه استولون اوچون
 آغو، زهر قاتارسان جسورلارین آشینا،
 تکی سود واناسین^۴ دا چیمسین آروادین، آشانان
 یوز عوممانی وئرسن، بیر گیله خئیرین اوچون
 آه، گیجیشیر^۵ یومروغوم سنین پئیسیرین^۶ اوچون
 گئدیرسن، اؤز چولونو هله چکه-چکه سن
 آینامیزا لکه سن

^۱- ایشه یاراماز.

^۲- آخماغین.

^۳- بیر بیرتیجی قوش.

^۴- حامام وانی.

^۵- قاشینیر.

^۶- پئیسیر، بوینون دالی.

سن اوزومه گولورسن، اللریمی سیخییرسان
 گوله-گوله آز قالا، اوره ییمی ییخییرسان
 یاپیشیب دوداغینا دونوق، ساختار بیر گولوش،
 رد اول، میصراغلاریما ایلدیریملار بو کولموش
 ائیله بیلمه اؤزونده، پریشان اولاجاغام
 سن بیر قارا داغ اولسان، من ولکان اولاجاغام
 نیفرت سئلاب لاریمی، ییغیب نهر ائده جه یم
 سنی سیخاجاغام من، حاققین منگنه سینده
 بیر دفه یوخ، مین دفه سنی قهر ائده جه یم
 بو تریبونال شئعربیمین صحرا محکمه سینده.

تورکان، ۱۹۷۷-۱۹۹۱

سونرا

من اؤلندن سونرا ایکینجی عؤمروم،
 ان گۆزه ل حیاتیم باشلانمالیدیر
 سن ای تابوتومون گیریب آلتینا،
 گونشی چینینه آلان باهادیر!
 سانما سویوق قبره بیر یوللوق اوپام،
 نه گۆز یاشی گرک، نه کدر، نه غم
 ائله حساب ائت کی، گول توخومویام،
 توپراغا دوشدوم مو گۆیه ره سی یم
 نه فیتنه قالاجاق، نه شر قالاجاق
 اونلارین جوورونو ساغلیقدا بیلمدیم
 قبریمین اوستونده مرمر قالاجاق،
 بیرده مرمر کیمی ایکی یوز جیلدیم
 اکلیلر یانیندا دایاندیغین آن^۱
 تورکون تاریخینی بیرده وراقلا
 سیلاحین یوخدورسا بیر میصراعیمی آن^۲،
 یاخود کمر کیمی بئلینه باغلا
 سونرا قوشول منه ائله همن گون،
 هارا؟ عاریف اولان ایشدن حالیدیر:^۳
 من اؤلندن سونرا منیم عؤمروم،
 یوکسک مرحله سی باشلانمالیدیر.

تورکان، ۲۸ ماییس، ۱۹۷۹

^۱ - لحظه.

^۲ - خاطیرلا.

^۳ - عاریف اولان آنلایار.

احتیاط

باکی دا، نیظامی گنجوی کوچه سینده تصادفن راستلاشدیغیم آغ
بیرچک شاعیریمیز میروارید خانیم دلبازی سالاملاشدیقدان شونرا،
دئدیکلرینی خاطرلاییرام:

- احتیاطلی اول، خلیل! احتیاط ایگیدین یاراشیغیدیر!- دئیبلر.
۱۹۳۷ داییم باشیمیز اوستونده دئموکل قیلینجی کیمی دورور.
سن علی ناظیمی گوژمه میسن. نئجه بوللور اینسان، جسور
تنقیدچی ایدی. کامترادا اونو ائله بیر گونه سالیبمیشلار کی، قاپی
آچیلاندا قاچیب استولون، چارپایانین آلتینا گیریرمیش...
آنم دئیردی: - دنیادا هئچ بیر کسین قاپیسی چیرپیلما سین!...؟
بابالاردان ائشیتدیم،

اوبالاردان ائشیتدیم بو مثلن نئچه یول:

- احتیاط ایگیدین یاراشیغیدیر،
یاددان چیخارماسین گرک قهرمان،
بیرجه یول وئرلیر اینسانا عؤمور،
قیزیلدان باهالی، لعل دن اوستوندور
من دفه ائشیتدیم، عمل ائتمه دیم
ضید چیخا بیلمه دیم طبیعتیمه
آنمین سودوبله اممیشم یقین،
سوددن قانا کئچن، جانیمدا گزن
ایلدیریملار دوشوب
منیم بختیمه

مین-مین کثافتی سیلیب سوپورن
 ترتیمیز، بوللور
 قاسیرغالار دوشوب
 منیم بختیمه
 داییم سوروم- سوروم سورونلری،
 ماسکا دئشیگیندن بویلانیب هردن
 رهبر خادیم کیمی گورونلری
 خالقین گوز یاشینی باده تک ایچن
 دیری مئیدلری، اولو شأنلری
 چالدیغی ثروتی بۇله بیلمه یین،
 منیم نیفرتیمی بؤلوشنلری،
 بیر گیله^۱، بیر چیمدیک^۲، شان-شؤهرت اوسته
 مین دفه بوغوشوب-دیدیشنلری
 ایسوئچره بانکینا والیوتا^۳ باسان،
 خزینه اوستونده ائيله شنلری
 مودریک^۴ اوغوللاری آتیپ زیندانا،
 گویا قانون اوچون الله شنلری،
 افعی دن قورخولو، عقرب دن بتر

^۱- بیر آزجیق.

^۲- بیر آزجیق.

^۳- ارز، بیگانه پولو.

^۴- درک ائدن، آنلایان.

آدام گئییمینده گورئشنلری^۱
 گورورکن هر شئی چیخاردیم یاددان،
 گئیدیم کؤینه ییمی آلودان، اوددان!
 تأسف ائتمیرم، وایسینمیرام^۲، یوخ؟
 ضید چیخا بیلمز دیم طبیعتیمه
 تانری نین اینتیقام قیلینجی اولماق
 گورونور، یازیلیب منیم بختیمه
 مگر بیرجه قیرپیم^۳، مگر بیرجه آن
 الدن وئره رم می آزادلیغیمی؟
 روحی آزادلیغی اولمایان اینسان
 کیمدیر بیر اووج قان، یا ات ییغیمی؟
 نئچه ایمپریا اوستومه گل سین،
 الدن وئره رم می آزادلیغیمی؟
 حاضیرام، قبری می الیمله قازیم،
 اولوم فرمانیمی الیمله یازیم
 اگر اینسان کیمی دوغولموشام سا،
 قویون^۴ آزادلیغی نه ییمه لازیم؟
 سورو^۵ آزادلیغی نه ییمه لازیم؟

^۱ - سیرتلان، گورئشن.

^۲ - حئیف لنمیرم.

^۳ - بیر آن، بیر لحظه.

^۴ - داوار، گوسفند.

^۵ - sürü، مال داوار دسته سی.

قیرخ آرشین قویو^۱ نون دیبی - زیندانیم
 کؤلگه سالسا بئله قیزیل تختیمه،
 چاتلا سین نرمه دن گوئیون قاتلاری،
 قورخویا بورونموش احتیاطلاری
 ده میر آدیمیلا تاپداییب کئچن
 بیر کیشی قیسمتی دوشوب بختیمه.

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۳۰،۴،۱۹۹۰

^۱ - quyu، چاه، قویو.

قانیم

بیر یانیم مزارستان، اوستونده گول داغلاری
 بیر یانیم شفا ائوی، یوز-یوز سینه داغلاری
 او گون فریاد قوپاران بیر موغامات زیلی ایدیم،
 دردین، غمین، غضبین گزری^۱ هئیکلی ایدیم
 او گون دامارلاریمدا آتار قانیم آرازدی،
 بئش یوز، مین یارالی یا قان وئرسم یئنه آزدی
 داش آسفالتی یاندیردی توستوله نن دؤرت تکر،
 جوفت قولومو آرخادان بوروب زنجیرله دیلر
 اولمادی قیسمت منه،

گئدم شفا ائوینه

اوردا یوز-یوز یارالی ده میر چارپاییلاردا^۲،
 کیمی گیپسین^۳ ایچینده، بیر آیاغی مزاردا
 کیمی نین باشی اوسته قوشا قولتوق آغاجی
 کیمی نین کدر تاجی-قانلا دارانمیش ساچی
 کیمی نین بوغازیندا، بؤیرونده رئزین بورو^۴
 سؤندورولموش حوسنونده سؤنمز کیشی غورورو
 کوکلاسیندان^۵ یئنی جه آیریلیمیش بیر بالاجا

^۱- سیار.

^۲- بیمارستان تختی.

^۳- گچ، گچه توتولموش سینبخ.

^۴- لاستیک لوله.

^۵- اویونجاق.

یوز ایلرر گلیب کئجه...خاطیریمده قالاجاق
اوزون کیپر بکلر ائتمیش، سولغون صیفت ساپساری
جوجوق اونودا بیلیمیر نریلده ین تانکلاری
یووالار پرن-پرن^۱، اوردا قوشلار یارالی
اوستونده قان گؤلله نن گؤی چمنلر قیرمیزی،
هله چیچکلنمه میش، یاسمنلر قیرمیزی،
جینایت مرکزیندن خئیلی اوزاق، آرالی
توستولرده قارالان زئیتون، خارتوت یارالی
بیتیب مئیوه یئرینه، شاخه لرده قورغوشون،
آل قیرمیزی بوینیب، آغ بوغازلی قو قوشوم
قیرمیزی یا چیرپیلیر «چاهارگاه» ین نواسی
توی- بایرام اؤلکه سینه کیم گتیردی بو یاسی؟
بارماقلیق^۲ آرخاسیندا یومروغومو سیخیر غم
دوشونورم، گزیرم، الیمده دفتر- قلم
شیشه بوروجوقلاردا^۳ آخسا دا آخماسا دا،
وردادیر قانیم منیم
دؤنوب یوز ایلدیریم، چاخسا دا، چاخماسا دا
وردادیر قانیم منیم
سال قایانی داغیتیمیش پالید ریشه لرینده
بالاسینی ایتیرمیش آغلایان ماراللارین

^۱ - دارماداغین.

^۲ - دوستاق، دوستاغین ده میر قاپیسی.

^۳ - بالاجا لوله لر.

سود دولو دؤشلرینده!
 اوردادیر قانیم منیم،
 تونقال شؤعله لرینده آخان آراز چاییندا
 سرحد دیر کلریندن تونقاللار چاتانلارین^۱
 جسور های-هاراییندا!
 اوردادیر قانیم منیم،
 خلیل رضا اوغروندا چارپیشان ایگیدلرین
 نفسینده، سسینده
 زئینال قیزی کؤنولون ناکس لره، کم لره
 آچیلان سیلله سینده، یومرولان شیلله سینده!
 قبره گؤموله بیلر یالنیز جیسمیم، بدنیم
 فقط تورک لیاقتیم داییم جنگده دیر منیم
 باس باغرینا شئعیریمی،
 بلکه قانین کسپله،
 ای گؤز یاشینی سیلن،
 ای یارالی وطنیم!

موسکووا، لئفور توو حبس خانه سی، ۱۱،۳،۱۹۹۰

^۱ - بؤیوک اودلار باندیران.

سیاسی دوستاغین یئریش قایداسی

قارشیدا بیر پاقونلو، آرخادا بیر پاقونلو
 سن گئدیرسن اورتادا، بوخوو^۱ سوز، یا بوخوولو
 بیلکلرین زنجیرلی، اولماسا دا، اولسا دا
 زنجیرلی سایمالیسان جوقت قولونو آرخادا
 قیزیل کؤینک گئیمیشم اوره ییمین اودوندان
 آما دوستاق اولماغیم چوخ واخت چیخیر یادیم دان
 بو دم پاقون اهلی نین توکه نیر حوصله سی:
 - اللر آرخایا دوغرو! یوکسه لیر غضب سسی
 ائله بیل کی، یاتمیشام، اویانیر خومار عاغلیم
 پنجره لر، قاپیلار، داروازالار دا باغلی
 بیر قوش دا سه که بیلمز بوردا، ای دیلی - غافیل
 بوردا اینه گؤزوندن گلیب کئچیر ده وه، فیل
 کوادرات^۲ شکیلی دیر بوردا گونشین اؤزو
 بارماقلیق هاناسیندان^۳ گؤنده ریرلر گونوزو
 کاتیانین «K» بیچیملی دؤرد مرتبه محبسی^۴
 بیر هئچ گؤرمک ایسته بیر جایناغیندا هرکسی

^۱ - کلیچه، دستبند.

^۲ - kvadrat - مربع، دؤرت گئن.

^۳ - آراسیندان.

^۴ - موسکووادا لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۷ینجی یوزیلده، ایکینجی کاترین طرفیندن
 بیتیریلیمیش و عینی زاماندا ده ایشله مه یه باشلامیشدیر. سوویتلر بیرلیگی زامانیندا دا
 KGB نین حبس خانه سی اولاراق، خاطیره لرده قورخونج ایز بوراخمیشدیر.

گۆز تچی له دوستاغین بوردا قیسمتی عینی:
 سنین قولون باغلانیب، اونون ایدراکی، بیینی
 اللری آزاد ایکن، روحو زنجیرله نن وار،
 سایبی اوچ یوز میلیونا یاخینلاشان بو دیار
 قیرا بیله جک می دیر قوللاریندان قاندالی^۱
 گۆزلریندن پرده نی، یا دا بوم-بوش خیالی!
 قولون باغلانماسینا بلکه ده دؤزمک اولار
 گؤرون هله نه قدر بیینی ایفلیج اولان وار
 اؤز یئرینده سایان وار
 دونیالاری گزیرکن
 گئجه-گوندوز دانیشان مین-مین گه وه زه، لال وار
 کئچید رسیمدن کئچیر مارش اؤیره دن توپاللار
 بیر یئفرئییتورا^۲ ده یمز، مارشاللار، آدمیراللار
 رسسام! چک بو لؤوچه نی
 ماراقلی منظره دیر:
 قول^۳ گۆزه تچی اؤنونده آزاد بیر دوستاق گئدیر.

موسکووا، لئفورتوو حبس خانه سی، ۱۷،۳،۱۹۹۰

^۱- زنجیری.

^۲- اون باشی.

^۳- qul- نوکر.

اولادیمما سۆزوم

خیانت قیلسا^۱ کیم تورکه، خیلاص اولماز جزالاردان،
 خزر ایدراک، ایشیق سئومز گۆزو-کۆنلو قارالاردان
 یاماندير ياخشى اينسانا قوشولموشسا جيليز، آلچاق،
 اوزاقلاش آج گۆدنلردن^۲، ایراغ اول توخ گدالاردان
 آتار درحال، سنی اوخلار، دارا دوشسن، گیرینج اولسان
 وفا بیلمز، وفا اومما مین اوزلو اغنیالاردان
 سنین پاک، اولوی آمالین اونون چون بیر اویونجاق دیر،
 او، توپراقدیر، سن ائتمیش سن گئنیش، انگین فضالاردان
 جیلوولا^۳ نفسی، ایشتهی، هارایلا واحد آلاهی
 سن ای اؤز بختی نین شاهی، آییل ذؤوقو صفالاردان
 فضیلت عؤمره زینت دیر، محبت قلبه قووتدیر
 قالان ثروت بو میللتدیر، اوزاقلاش بی وفالاردان
 عؤمور-واحد، جاهان-واحد، اولوس-واحد، گونش-واحد
 سن عؤمرو خالقینا صرف ائت، دؤیوش، قورتول بلالاردان
 میسه دؤندو قیزیل واختین، بو توپراقدیر قیزیل تاختین
 گل، ایلش دوغما تاختیندا، دوشوب کبر و هوالاردان
 قوی دوشمن، رذیل دوشمن گئجه-گوندوز ایچر قانین
 دوروب باخسان مگر هنج قورتولارسان می قضالاردان؟
 یامان ایشلر، یالان سؤزلر یئیر عؤمرو، ایچر عؤمرو

^۱- ائتسه.

^۲- قارنی آج.

^۳- بوینونا جیلو سال.

آییل، قارداش، یالان سۆزله خیلاص اولماز باشین داردان
 آنان- تومریس، ده ده ن- قورقود، بابان- صابیر، اؤزون کیمسن؟
 دره ایچره قالان داغلی، دوشون: ائندین هارا هاردان؟
 وطن- شانیم، خزر- قانیم، آراز- جانیم، بوراخ یانیم
 بو یانغیندا، بو مشعل له ایشیقلا نسین، سؤکولسون دان^۱
 اؤلر بیر گون خلیل رضا، گلر بیر ده بو دونیا یا،
 قوجاقلاشسا باکی- تبریز، ال اؤزسه ماجرالاردان.

تورکان، ۲۸ ماییس، ۱۹۷۹

^۱ - صوبج.

آزادلیق مئیدانی

بو مئیدانین داش سیننه سی قابر-قابر،
 او جاقلارین، تونقاللارین نیشانه سی، ایزلری وار
 قابر-قابر، لاپار-لاپار، جادار-جادار^۱ او لکه لر
 طیپاره دن باخماسان دا، آپ آیدین دیر گؤر نه قدر
 میلیون-میلیون اینسان گلیب بوردا الفت باغلامیشدیر
 بو الفتین قارشیسینی ایندی تانکلار ساخلامیشدیر
 میلیون-میلیون کیشی گلیب بو مئیدان دا لنگرله نیب
 آغ و قارا چادیرلاردا غضب، حیددت سنگرله نیب
 بوردا ایکی میلیون آغیز «آذربایجان!» سؤیله ینده
 ساتقینلارین جیر^۲ اوره یی دوشوب بنده
 بردان قووب گئجه لری آذربایجان آلولاری،
 بیراز قیزیل، بیراز یاشیل، بیراز ماوی، بیراز ساری
 سؤکوب تۆکوب نئچه یئردن رادیاسی^۳ زهرماری
 اولدوزلارا ایشیق وئرمیش آذربایجان آلولاری
 ماشین-ماشین، اورمان-اورمان اودون یانیب، تاختا یانیب
 بوش شعارلار کوله دؤنوب، ساتقین، سفیل، ساختار یانیب
 توستونو عطیر بیلیب نوش ائتمیشم
 واخت اولوب کی، بیر گئجه ده بیر عصرلیک یول گئتمیشم
 هئج اونودا بیله رم می قانلی بازار-۵ دکابری؟

^۱ - چات-چات.

^۲ - Cif، خاراب، بیگانه.

^۳ - رادیاسیون.

تانک و قوشون چاغیرانین

نه اوزو وار، نه آبیری

گئیش مئیدان، گونش مئیدان، آتش مئیدان، سن عوممان سان

ایندن بئله وارلیغیما قانیم کیمی حؤکمران سان

بو مئیدان دا من تانیدیم باغری تونقال ایگیدلری،

آلنیدا کی ایپک قایتان قیرمیزی، آل ایگیدلری

بو مئیدان دا آنلادیم کی، عادی اوجاق پیر اولارمیش،

ملک کیمی قوزو کیمی، قیزلار دؤنوب شیر اولارمیش

میکائیلین بوللور سسی یاییلارکن دیار-دیار

گؤردون قارتال باکی میزین گؤیلر بویدا قانادی وار

بو مئیدان دا من تانیدیم آلچاق، رذیل، ایلان واری

وارلیغینی دؤرد آیقلی بیر تاختایا ساتانلاری

بو مئیدان دا آنلادیم کی، نه قوزویام، نه ده جئیران

آذربایجان بوگون دوغور، اؤزو بویدا آذربایجان

من گنده جم، من اؤپه جم او قیریلیمیش بولودلاری،

آیاق آلتدا تاپدالانان لاله لری، زامباق لاری

کیپریگیمدیر آی-ولدوزلو بایراقلارین ساچاقلاری

بئل ستونوم-چادیرلارین آسفالت دئشن آیاقلاری

من سیخاجام اوره ییمه آتالارین ایفتیخاری-

چیین لرده شرقی دئین اوشاقلاری

قیزیل مئیدان، قیزیل مئیدان! کؤهنه شئعرین اؤلوب گئتدی

کؤله لیگین عؤمرو بیتدی

قیزیل مئیدان، آلتین مئیدان، اؤزون بویدا داش کیتاب سان،

آختا، ساختا اینقیلابی آلت-اوست ائدن اینقیلابسان
 بو مئیدان دان گلیب کئچمیش آجلیق شوناس، ار جاوانلار،
 چیین شاللی، یون آدیاللی^۱، مرد آماللی قهرمانلار
 من اونلاری یاد ائندنه قان-یاش تۆکن گۆزوم آغلار
 ضعیف لمیش بدنلرده یئرین، گۆیون قووه تی وار
 هئج بیر سی اؤلمه یه جک: نه رخساره، نه ابوالفضل
 نه راف الدین، داغلار، ائلشن، نه علی آغا، نه فره مز
 داغلار یاخین بیر قووه تی سن مردلرین قانیندا گز!
 گۆیده دایاق، یئره مرکز باهادیرلار اؤله بیلمز!
 قیزیل مئیدان، آلتین مئیدان، گوج آلمیسان دؤرد بیر یاندان
 چؤره ک، اوره- دیرک گلیمیش لنکران دان، ناخچیوان دان
 های گلنده تورکویستان دان
 بورا ارزاق گؤندرمیشدیر سلیمان، آغسو، یئلواخ، برده
 روستم خانلی جییریله هایقیرمیسان بیر ده، بیر ده
 نئچه تونقال سؤنن یئرده
 مگر بونو دانارم می؟ نئچه سهویم، سوچوم دا وار
 نه غم، سهوی او مئیدان دا تاپداماغا گوجوم ده وار
 مباریزه هله تزه
 تزه قیزیر مباریزه
 بیر دؤنمه ریز بو مئیدان دان
 دوغرانساق دا ریزه-ریزه

^۱- یون آنکیلی.

یاخشی بیلیر، گۆزه ل دئییر هم اعتبار، هم فره مز
- بو مئیدانین بیر اوجونو تبریزده گۆر، دربند ده گز
بو مئیدان دا آنلادیم کی، نه قوزویام، نه ده جئیران
آذربایجان بو گون دغور اؤزو بویدا آذربایجان!

باکی، ۵ آرالیق ۱۹۸۸ بازارتسی

باکی میتینگ ایچینده

«بیر دفه یوکسلن بایراق، بیر داها ائنمز!» (محمدامین رسول زاده)

سنین باشچین اولماسا، یئییه جکلر باشینی

توربا ایله داشییب تورپاغینی، داشینی،

یئییه جکلر باشینی

دوشمن باشا گتیریر اویونجاق باشچیلاری

اویونجاق باشچیلاری آز می گورموسن مگر؟

باشینی یئمک اوچون سنی حریف له ییبیلر^۱

اؤز باشچینی بولماسان، پارچالاییب وطنی،

آغزی قان جاناوارلار بیرتاجاقلار دا سنی

آزادلیق مئیدانی سیخ^۲... تنگه نفس^۳، اینتیظار

قاینار دمیردی بلکه اللرده کی شعارلار،

لاله زار پلاکاتلار

- نئچین سس ائشیدیلیمیر؟

باش سیز وئرمک ایسته میر عادی میکروفونو دا

- میک - را - فون!

- میک - را - فون!

جیگرلری یاندریر آلوو نفس، اود نفس،

بیر میکرافون وئرمه ین آزادلیق وئره بیلمز!

^۱ - قاندریبیلار، آلا دیلار.

^۲ - SIX، دولو.

^۳ - نفس نفسه.

او کیمدیر آلا گۆزلو، لای کوره کلی^۱ جنگاور
«ویلا دیمیر ایلچ» ی^۲ سیلکه له ین جسور ار؟!
گنّیدب «نارگین»^۳ ه چاتیر «سیروس»^۴ ون عالیم سسی:
- قهر ائدک احکام لاری! وار اولسون خالق جبهه سی!
گلیر باشقا بیر عالیم... او، قورد اوره یی یئمیش،
فاشیست ماغاراسینی دارماداغین ائله میش
آل «اولدوز» لو عالیمین ایلدیریم دیر نفسی:
- بیرلشک! یومرو قلاشاق!... یاشاسین خالق جبهه سی!
عالیم دارتیب چیخاریر آرخیودن دلیل لری
دلیل لر برک قور خودور بئینین دن دلیل لری
شرح ائدیر «شائومیان»^۵ ین، شائوموو اولدوغونو
قانلی «آندرونیک»^۶ له، اکیز دوغولدوغونو
یوز یتردن ماسکالانمیش، کمونیست جیلدینه گیرمیش
«آعجاجوم» دا اؤلمه میش، هیندیستان دا گبرمیش
باشی - عقرب یوواسی، جیبلری - قیزیل بانکی،

^۱ - گنّیش اوموزلو.

^۲ - ولادیمیر ایلچ نین.

^۳ - روسلارین ۲۷ نیسان ۱۹۲۰ تاریخینده آذربایجانلی ایشغالینده آذربایجان تورکلرینی گمی
لره دولدوروب ایاق لارینا و بویونلارینا دمیرلر، آغیرلیق لار باغلایاراق، خزر دنیزینه آتیپ سوی
قیریم ائندیکلری گروب.

^۴ - آذربایجانلی آیدین دوشونجه لی سیروس تبریزی.

^۵ - نین طرفیندن ۱۹۱۸ ایلینده، اؤزه ل بیر گۆره وه یوللاناراق، ۳۰-۳۱ مارت ۱۹۱۸ تاریخ
لرینده، آذربایجان دا سوی قیریم ائدن، اون مینلرجه تورکون قانینا گیرن سوسیالیست اثرمنی.

^۶ - عثمانلی اوردوسوندا یئتیشن و سونرادا اهانت ائدن، تورکلری آرخادان ووران اثرمنی
اصیلی عثمانلی افسری.

حقیقتی تاپینجا نلر چکمیسن، باکی!
 بیرجه گون یوخ، یئتمیش ایل
 فیتنه کارا اویموشوق
 توپورمک عوضینه، قانلی قدم لرینه
 گولدسته لر قویموشوق
 سن ظولمت هئیکل لری داغیتماسان، قیرماسان،
 اوزونده هیس، قورومسان، ای گوزو باغلی اینسان
 گورلاییر آلقیش نههری... عالیمدیر قارشینداکی
 ضیانین ضیاسیندا چیمیر، یویونور باکی
 قارا دومان، کور دومان داغیم-داغیدیر
 عالیم عشقه چئوریلیر، ایشیقلی بیر داغ اولور
 لنگرله نیر ائلات، ائل
 یورد یئنی دن دوغولور
 - DTK^۱ یا سوخولموش نئچه داشناک حورومچک
 قوپارماسان، آتماسان ان یئنی موشفیق^۲ لرین
 بیرده گولله لنجک
 باراننیکوو^۳، وولسکی^۴... نئچه قورد، نئچه قولدور...

^۱ - KGB

^۲ - میکائیل موشفیق.

^۳ - ۲۰ اوجاق ۱۹۹۰ تاریخینده، باکی سوی قیریمینی ائتدیرن و او دؤنمده آذربایجان ایچ ایشلری باخان یاردیمچی سی اولان روس گۆره ولی.

^۴ - قورباچف طرفیندن قاراباغ اؤزه ل اداره سی نین باشینا گتیریلن و اثرمنی لرین بورادان پالازلانیب حاضیرلیق ائتمه سینده و سونرا دا سوی قیریمی اجرا ائتمه سینده بؤیوک رولو اولان روس.

«بالایان»^۱ این دالیندا «ویکتور پتروویچ»^۲ دورور
 اونلار عینی زنجیرین قانلی، قارا حلقه سی
 ABS سئنا تیناجان اوزانیر سیلسیله سی
 بوغازیندا ایلاندر بو جانی لر دسته سی
 آچ بوینوندان گورزه نی، یاشاسین خالق جبهه سی
 میکرافونا یاناشیر سردار اوغلو «اعتبار»^۳
 تمکین لی، جسور سسی، یاییلیر، دیار-دیار:
 - نه غم، سؤیله ییر- بیزه هله کج باخانلار وار
 دوزه لده ریک گؤزونو،
 ایری^۴ گؤزلر ساغالار
 بارریکادادان گلیر بوگون تورک آذر سسی:
 - یاشاسین خالق جبهه سی!
 الینده دیکتافونو^۵، اؤنده دایانمیش «مهدی»^۶
 ائله بیلمه کی، منح دی، یا بیرجه داملا شئح دی
 نیویورکو، مونخنی^۷، آییلدیر عشقی، عهدی
 اود سپه رک ائفیره^۱، «میرزه خزر»^۲ نفسی:

^۱ - ائرمینی داشناک پارتیسی نین سالدیرقان و تورک دوشمانی یازاری «زوری بالایان».
^۲ - گورباچف زامانیندا آذربایجان کمونیست پارتیسی مرکزی کمیته سی نین ایکینجی کاتبی
 ویکتور پتروویچ پالینیچکو.
^۳ - خالق جبهه سی نین لیدرلریندن بیرى.
^۴ - ayri، کج.
^۵ - ضبط، سس آلما جهازی.
^۶ - قوزئی آذربایجانلی بیر قازئنه جى.
^۷ - آلمانین مونیخ شهری.

- یاشاسین خالق جبهه سی!

گئنده دایانمیش «تیمور»، ایلانئوناس بیولوگ

- طبیعتده ایلانندان - دئییر - بیزه زیان یوخ

پارتیایا سوخولموش گورزه لر زهرلی اوخ

بالایانین زه هه ری، ایلانکینندان بیراز چوخ

عقرب لر یوواسی دیر میللت بازین کلله سی،

یتره گیرسین قیرمیزی ایمپئریا^۱ کؤله سی

وور، گبرسین کؤله لیک،

یاشاسین خالق جبهه سی!

اوچ رنگلی بایراقلاریم دالغالانیر یان-یانا،

گؤیرچین لر اوچوشور، دولانیرلار باشینا

«پناه»^۲ آچیق یاخالی، مغرور، اوزلو، اوره کلی

چرمکلی^۳، زور بیلک لی، بیر لای دیوار کوره کلی

- سیخ! - دئییر - بئش بارماغین ده میر یومروغا دؤنسون

هر ایگید بیر سال قایا... بیرلشسین داغا دؤنسون

غئیضیمیز قودورموشون یئکه باشینا سؤنسون

داغیلسین قوجا کرمل - جینایت لر مرکزی،

^۱ - رادیو دالغالارینا.

^۲ - هور آروپا رادیوسو آذربایجان تورکجه سی بؤلومو شئی، میرزا میکائیل (خزر).

^۳ - سوویئت روس قیزیل ایمپراتورلوغو.

^۴ - آذربایجان خالق جبهه سی نین لیدرلریندن و ابوالفضل اتلچی بئی دؤنه مینده دولت

سرکرده لیغی گؤره وینی ایفا ائدن، حیدر علی اف دؤنه مینده بیر موددت سوچلاناراق، حبسه آتیلان و سونرا آزاد بوراخیلان پناه حسین اف.

^۵ - قوللاری سیوالی.

یاشاسین خالق جبهه سی!
الی بوینوندا مغمون^۱... آنا گوزلری قان-یاش،
بالاسی نین قانیلا ایسلانندی اوردا داغ-داش
دوشونور: سون گومانیم تک بیرجه سن سن، قارداش،
موسکووادان می آلدی آوتوماتی ایلانباش؟
بختیارین، علی نین، یانبایان جنازه سی...
یئرده قویما بو قانی، اومودوم خالق جبهه سی!
«واقیف صمداوغلو»^۲ مو قوجاقلایان آنانی،
ساچی بیرجه گئجه ده آغاران بیر نالانی؟!
آنا بیر درد هئیکلی... اوغول دؤنموش قیلینجا،
اینه کئچسه دوشمن، بوغازلایار بورداجا
ایکی میلیونلوق باکی، کدر، غملر ده نیزی،
زیرئح دی بختیارین، ساری سولغون به نیزی
دومان می، آغ توستو مو ساچلاریندا دن ایزی؟!
- ایستئحکاما دؤنده رک ده میر ایراده میزی!
باشقا بیر قالامیز یوخ،

یاشاسین خالق جبهه سی

شعر اوخومور، درد ساچیر، شاعیر، معمار، بسته کار
دینله دیکجه، دئشیگی، ساتین آلیر سیچانلار
ماغاریا تپیلیمیش نئچین او قارت جاناور،

^۱- آلدانمیش.

^۲- آدلیم شاعیر صمد وورغونون اوغلو و خالق جبهه سی نین لیردلریندن بیر ی اولان شاعیر
واقیف صمداوغلو.

ان بؤیوک وظیفه ده کور عقرب بویدا جانلار
 مافیاسی اوستونده اسیم-اسیم اسنلر،
 فرصت دوشسه الینه، پامبیق لا باش کسنلر
 عیمارتلر ماسکالی، عیمارت لر قاپالی،
 گؤرونمور، یئره باتمیش پنجره لی، قاپیلی
 عیمارت لر گودور کی، هاچان کسه جک بو سس؟
 خالقین گؤز ایشیغینا یاراسالار تاب ائتمز
 عیمارت لر گیزله نیب، گیریپ یئرین آلتینا،
 «تان تکین»ین نفسی پوسکورن اود، فیرتینا
 بو سس جانیلر اوچون دیوان، حاق محکمه سی
 پولاد یومروق هایقیریر:- یاشاسین خالق جبهه سی!
 آددیملا ییر آغ اوزلو، قارا ساچلی «نجف بی»^۱
 اوچ رنگلی بایراغیمیز بیرده قالخدی... مبارک!
 گونش سما، آی پارا، سگگیز گوشه لی ییلدیز
 بیرجه خیلاصکاریمیز، آندیمیز دیر، آندیمیز!
 گوشه یوکسلملی بوگون هر اوغول، هر قیز
 بلکه ژوپیترده دیر آذربایجانین عکسی:
 یاشاسین پولاد اوزلو آینامیز خالق جبهه سی!
 زیندان لاری داغیدان، ابوالفضل می دیر گلن؟
 نئچه- نئچه ال اوسته بایراق کیمی یوکسلن!
 سینه سینه یئرله شیر آزادلیغین سنگری

^۱ - آذربایجان خالق جبهه سی نین لیدرلریندن بیر ی اولان نجف نجف اوف.

قووت وئریر نیطقینه خزریمین لنگری
 ساغیندا، سولوندا دیر جسور آرخاداشلاری
 دورولان ده نیز کیمی سوسور آرخاداشلاری
 اؤزو بویدا یومروق دور بوگون «میکائیل میرزه»
 احکام لاری داغیدیر، دوغراییر ریزه-ریزه
 نفسیندن اود آلیر نئچه دومنا کوره سی:^۱
 - یاشاسین خالق جبهه سی!

«یوسیف صمداوغلو»نون، سسی کال، اؤزو کامیل
 «اؤلوم، یا اولوم!» دئین قاسیرغادیر ائله بیل
 - یاتما، خالقیم، آییق اول، بورولغان ایچینده سن،
 هئج خبرین ده یوخ کی، قیزیل قان ایچینده سن
 قانسیز، مکرلی^۲ دوشمن یئرین، گوئیون لکه سی
 دوشمندن ده قورخولو ساتقینلار شبکه سی
 سوسسان، تندلشه جکدیر خیانتی، فیتنه سی
 وور، داغیلین اسارت! یاشاسین خالق جبهه سی!
 گلیر «اسماعیل شیخلی»^۳ ده میر آنلی سال قایا،
 سسی آغ مشعل توتور ظولمت لشن سارایا،
 - گوؤز دئشن، باش چاتلادان بولودلارا یاخشی باخ،
 گلیب باشدا ایله شن مانقوردلارا یاخشی باخ،

^۱ - ده میر فیلیزلری اریتمک ایچین ایشلنن سوبا.

^۲ - məkrlı - حیلہ لی.

^۳ - آذربایجانین تانینمیش یازاری، اسماعیل شیخلی، خالق جبهه سی طرفداری ایدی و «ده
 لی کور» (dəli kür) رمانی لا تانینیر.

قویون سایرلار سنی، بو قوردلارا یاخشی باخ
 آماندیر، یاتما یوردوم، آییق ترپن، آییق دور
 دوغما جیلدینه گیرمیش بو یادلار قورخولودور
 حاضیرلاشیر آرخادان بیچاق ساپلا سین سنه،
 ماسکالانمیش فیتنه لر، فسادلار قورخولودور
 یالوارسا، ایلان کیمی دیل چیخارسا، اینانما
 ایلان ده ییل، او زه لی^۱ آغاسینین قولودور
 خلیل رضا دوز دئییر، آچیق-ساجیق، مرد دئییر:
 جمده یی اؤزو بویدا یالانلارلا دولودور
 سمادان صدا وئریر، «محمد المصطفی»
 - «وزیریان»^۲ استعفا!
 اثرمنی له بیرله شیب، دیوان توتور^۳ اؤلکه مه،
 وزیریان محکمه!
 نفسی، قول^۴ نفسی، ال-آیاقدان یئیندیر^۵
 اونون اصیل سوی آدی، «یان وزیرشتین» دیر
 گبره جک تئزلیکله، اؤله سیدیر، اؤله سی،
 کرملین هر کؤله سی!
 ایکی میلیون لوق باکی، نفس درمه دن دینلر،

^۱ - زالو.

^۲ - ۲۰ اوجاق باکی قتل عاعی ائناسیندا آذربایجان کمونیست پارتیسی سرکرده سی اولان
 عیبدرحیم وزیراوف.

^۳ - جزا وئریر، ضربه وورور.

^۴ - qul - نوکر.

^۵ - سرعتلی دیر، حرکتلی دیر.

گۆز یاشینی سیله رک آنام هارداسا اینلر
 ایزدیحامین باغریندا اؤزو بویدا بیر یارا
 قارانلیغی چیینله ایتله بیر کنارا
 ظولمت گئدیپ سیغینیر اته یینه تانکلارین،
 اؤنونده لیمونلو چای، جانلی اویونجاقلارین
 هئج بیر چیخا بیلمز مرمر ماغاراسیندان
 اؤنونده سسلی قایتان^۱... یاری دیو، یاری شئیطان
 میکرافوندا گورلاپیر «عیسی قنبر»^۲ این سسی:
 - مگر سن رهبر میسن، ای اسارت کؤله سی؟!
 «گؤیجه»^۳ وئریلدی، سوسدوم... «وئدی»^۴ آلیندی سوسدوم
 «باسارکئچر»^۵ باسیلدی، ...گؤنون قالیندی، سوسدون
 ساتدین «زنگی باسار»ی، «زنگه زور»دا وئریلدی
 «ایره وان»دا، «قافان» دا دوشمن قدم لرینه
 پالاز کیمی سریلدی
 سوسدون، سن گئنه سوسدون
 چونکی سن بی ناموسدون، کور عقرب کیمی سوسدون
 «اسفندیار جوشغون»و حبس ائله دی یاغیلار

^۱ - اصل آنلامی ایپدیر، آما بوردا شاعیر منظورو تلفن سیمی دیر.

^۲ - آذربایجان خالق جبهه سی نین لیدرلریندن و ائلچی بی دؤنه مینده آذربایجان مجلس باشقانی اولان، سونرا ایسه مساوات پارتی سی نین باشینا کئچن عیسی قنبر.

^۳ - ۱۹۲۱ ایلینده، استالین طرفیندن ائرمنی لره وئرین گؤیجه گؤلوه.

^۴ - ۱۹۲۱ ایلینده، استالین طرفیندن ائرمنیلره وئرین وئدی باسار، آذربایجانین تانینمیش تاریخی رمانجی سی، فرمان کریم زاده (کرمی زاده!) نین دوغولدوغو یئر

^۵ - ۱۹۲۱ ایلینده ائرمنی لره وئرین آذربایجان شهری.

جینقیرین دا چیخمادی
 صنعتکار «اسفندیار» زیندان ایچینده باهار،
 اوره یی آج، قارنی آج، آغزیندا شئعیرین دادی
 نئچین کناردا دورموش، شاعیریم «علی جاببار»؟
 اؤزو آغ ساچلی بیر قیش...شئعری داغیلیمیش گولزار
 صنعتکارا سؤز وئرمیر میکرافون باز، گؤزو دار
 نه جور سوخولا بیلدی جرگه میزه او موردار؟
 هایقیر، قاسیرغا قوپار، آت ساحیله ناکسی
 ده نیزیم، خالق جبهه سی!
 «آسیف آتا»^۱ آددیملار مغرور «ساوالان»^۲ تن،
 متفکر اوغلونو چوخدان تانییر وطن
 یانیندایر همیشه دوستو «صابیر» یانار داغ
 هر مردانه آددیمی، داغ چکیر دوشمنه، داغ
 اعتباردا وفادا، دوزلوک ده میثلی هانی؟
 گئدیر، آلیب چینینه ارضی، آذربایجانلی
 او کیمدیر دایانیدیر بیراز موکددر^۳، اینجیک
 اطرافیندا سیخلاشیر مودریک قوجالیق، گئنجلیک
 منیم فیلسوفوم وار، «شامیل صالح» آدیندا
 شامیل قوطبو ارییه ر، اوره یینین اودوندا

^۱- آذربایجانلی بیر آیدین دوشونجه لی.

^۲- ساوالان داغی کیمی، ساوالانا یاخین.

^۳- کدرلی.

فاطما، «سئویل جاهانی»^۱، مین قیز، گلین یادیمدا
 نه یاخشی کی دؤیوشده کیشیله شیر قادین دا
 بایراغیدیر بلکه ده قانا باتمیش کۆرپه سی،
 یاشاسین خالق جبّه سی!
 اؤنجه بئش- آلتی مین دی، جرگه لر آلا سئیرک
 آغ بولوددان تۆکولن نارین چیسک، یاغیش تک
 بیردن-بیره قارالدى، ساچیلدی ارضه اودلار
 سیزقوولار^۲، سوزونتولر^۳ بیر-بیرنه قاتیلدی
 دره لره سیغمادی، کۆهلن اوسته آتیلدی
 یاغیش نئیسانا دؤندو، نئيسان سئله، گورشادا
 ایرماقلار نهرلرله، وئردی قاناد-قانادا
 هر داغ سئلی زیروه دن، بیر توپ گولله سی آتدی،
 آراز، کور^۴ له قاووشدو، «کاما»، «ایدل» ه چاتدی
 اؤنجه بئش-آلتی مین دی، بوگونسه میلیون یاریم
 کیم دوغدو بو قودرتی؟ «سیروس» آدلی ایلدیریم!
 ده رین، آلا گۆزلری بیر جوفت خزر دامجیسی،
 کوره کلری یان-یانا، بیر جوفت ساحیل قایاسی
 صیفتی- تورک صیفتی، آزجا سولغون، ساریشین
 غئیرتی نین دیزی برک، باجارسانیز یاریشین

^۱ - باکی دولت یونیورسیته اؤیره تیم اویه سی.

^۲ - SIZQOV - سیزینتی.

^۳ - süzüntü

^۴ - kür - چای آدی.

سن دئمه نفسینده بیراز جاذیبه وارمیش،
 شاهه قالخان مئیدانی رام ائله مک اولارمیش
 میلیون یاریم نفسی، نفسینده ساخلاییر
 «ناخچیوان» دان، «دریند»ه، «ساروان» دان، «زنجان» ا دک
 اوزانان جرگه لری
 بیر-بیرینه باغلا ییر
 میلیون یاریم لیق قودرت، یئرہ آ یاق دیره میش،
 کسيلمیش گئدیش-گلیش
 قیندان چیخمیش قیلینج می، آ یاق اوسته دورانلار؟
 گتیردیگی کتیل^۱ ده راحت ایله شن^۲ ده وار
 شاه تاختیندا ایله شیب
 ائله بیل «اسفندیار»
 آغ ساققال «ایمام یار»ی سئیر ائت یاخیندان تانی،
 آچمیش، سرمیش آلتینا دوز یازماز «پراودا»نی
 اؤز یارینی قورویان، قولوندان توتان دا وار
 مغرور دینله ییجی دیر اوزاقدا کی چینارلار
 میلیون یاریم لیق قودرت آ یاق دیره میش یئرہ،
 بتون ستونلار آرا لؤککولده ین^۳ خزره
 هاوا خزر قوخولو، خزر آغیر یارالی
 کؤکسونده گوموش اولدوز، آلتین آی پارا نالی

^۱ - چارپایا.

^۲ - aylaşan - اوتوران.

^۳ - بلیرلی بیر ریتمده حرکت ائدن.

چیرپیلیر ستونلارا سولارین زر شعله سی
- یاشاسین خالق جبهه سی!
قاسیرغالار ترپه دیر ساحیلین هر داشینی
- سنین باشچین اولماسا یئیه جکلر باشینی.

باکی، آغوستوس، ۱۹۸۹

تانکلار باکی یا گیرن گنجہ

او گنجہ اود یوردونون آلتی، اوستو زلزله،
 آلت قاتیندا داها زور زلزله احتیاطی
 «واحد عزیز» غئیض ایچره، باشی لوللو^۱ گلدی کی
 - میتینگ ییغیشیر یلماسا قیراجاق تانکلار بیزی!
 آتوماتلی، قوشونلو، پولاد زیرئحلی تانکلار!
 آسفالتی دوغرام- دوغرام دوغرایان ده میر داغلار!
 «واحد ممداوف»^۲ دئدی: - داغیلما ساق ایندی جه،
 سو یئرینه آخاجاق قان باکی دا بو گنجہ
 جوشدو «رافیق زینال اوف»^۳: - آخی کیمدی بو «نعمت»^۴?
 اوردونو رام ائتمه یه هانی بیزده او قووت?
 دارتیشمامیز چوخ چکدی... توستولندی مین سیگار
 سحر قالخیب گؤردولر: یکی میلیونلوق باکی
 حؤکمراندير مئیدانا یوز تونلوق یومروق تکی
 آدیملاسا بو دیار، یئر کوره سی سارسیلار
 سن دئمه ائل نفسی یانمیش صاباحا کیمی
 تانکلار گبرمیشدی لر اؤلگون اژداها کیمی

باکی، ۱ آرالیق ۱۹۸۸، پنج شنبه

lovlu -^۱

^۲- خالق جبهه سینه باغلی بیر آیدین دوشونجه لی.

^۳- خالق جبهه سینه باغلی بیر آیدین دوشونجه لی.

^۴- خالق جبهه سینه باغلی بیر آیدین دوشونجه لی نعمت پناه اوف.

آکادیمی ده بیر گۆزه ل آغلار

ایش یئریمده چاتار-چاتماز نیخ^۱ دایاندیم
 بیر گۆزه لی آغلار گۆروب من ده یاندیم
 گۆزلرینه باخانمادیم... گۆزلر قان - یاش،
 آغ مرمری یانديریردی یاواش - یاواش
 میندیم لیفته، نجه باخیم آیناسینا؟
 قورخدوم چاخا بیر ایلديریم، آینا سینا
 گلیب گۆردوم؛ شوکت آغلار، خانیم آغلار
 باتیرماق چون بو فریادی
 دان یئرینی سؤکوب گلیر تیمساح تانکلار
 هارداسا بیر آی پارا وار، آی پارانین اؤزو آغلار
 قانا باتمیش ده یه نکلر قارشیسیندا
 یئر ده یمیش پهلواین دیزی آغلار
 سیلاحلی لار قارشیسیندا منی دوستاق گۆره ن آغلار
 ساتقینلارین دعوتی له گولوستانا گیرن آغلار
 یادا دوشدو بؤیوک «صابیر»،
 سیخدیم قانلی کیپرگیمی
 جهنم دن چیخماق اوچون گئتدیم سرین سویا قارشى،
 یاخینلیقدا ماوی خزر - اؤزو بویدا بیر گۆز یاشی

باکی، ۶ آرالیق ۱۹۸۸، سالی

خلیل، بیراز صبر ائله!

من عوضیان بایراغی تک، قوشولاندا تعطیله،^۱
 کیچیک بیر مکتوب گلدی: - خلیل، بیراز صبر ائله
 وطن ده ییل، پول گرکدیر اونلارا،
 کیشی ده ییل، قول گرکدیر اونلارا،
 سن عوضیان دالغاسی تک چیرپیلیرسان ساحیله
 خلیل، بیراز صبر ائله!
 بوردا بیرتیجیلار وار - جایناغیندان قان دامان
 دیلرینین ازبری - وطن، خالق، آذربایجان
 گورون کی، «بئیلقان» دا نجه اویون چیخارتدی،
 جرگه لردن نه قدر قوزو، قویون چیخارتدی
 بس بو خالقین ده ییل می سورو-سورو یالتاقلار؟
 گزن بیر جنازه نی گورون نجه قولتوقلار!
 گورون نجه چئینه ییر «بابک» سوزونو اونلار
 بابک آددیملاری نین توزو دا اولمایانلار!
 ژنرال روتبه سینده عسگردن ده گرک سیز
 آدام می، یا قابان می قارتیمیش، قوجا ایلیس؟!
 قان-یاش تۆکن آنالار درد داغینا اوخشاییر
 - کیم اولدوردو بالامی؟
 او، جاواب عوضینه
 پیئسیرینی قاشییر

^۱- اعتصاب.

زر پاقونلار آلتیندا گیزلنمیشدیر قارانلیق،
 ییغدیغی قیزیللاری موسکووایا داشییر
 داشییر کی، قریقوریان قوی بیراز دا قودورسون
 نئچه - نئچه «ماهیر»ین، نئچه - نئچه «آذر»ین
 بوینو گیزلی وورولسون،
 چکیلیب گئنده دورسون
 گلین لرین گۆز یاشی، دؤنموش قانلی بیر سئله
 خلیل، بیراز صبر ائله!
 بو قوردلار... ایچی موردار، ایینلری تر تمیز
 اؤزلری بیر توالت، کؤینکلری لکه سیز
 گۆردون مو، چاتدی قصره میلیون یاریم لیق اوردو،
 مگر قیمیلداندی می هئچه بیرجه معدة قوردو؟
 - کرتنکله! - سؤیله دین، جینقیملاری چیخدی می؟
 قامارلادی هامیسی یالیز زرلی تاختینی
 آتالار دولانیرکن گیزلی فریاد، آه ایله
 «منم!» «منم!» هاواسی دئشیر باشلاری هله
 خلیل، بیراز صبر ائله!
 یومروقلارین پولاددیر، آدیملارین ده میردن
 داغی، داشی گمیرن عوصیان تلاطوموسن
 نئچه - نئچه شهر، کند بیرجه ایشاره نه بند
 - قالخ! - سؤیله سن، چیینینده بایراق اولار مملکت
 یومروغوندا بیرله شیر نئچه - نئچه قافیله
 هله بیراز صبر ائله، خلیل، بیراز صبر ائله!

من بیلیرم، صبرین ده حدودو وار، حددی وار
 گئج-تئز توفان قوپارار صبری عوممان اولانلار
 قورتولاجاق می وطن، بوگون کئچسن جانیندان؟
 خزر آیری دوشوب دور دونیا اوکئانیندان
 یوخ، حؤرومچکلر تورو یئربه یئردن سؤکولور،
 آنکارادان عالمه سئل - سئل ایشیق تۆکولور...
 مزاریندان یوکسه لیر «ضیاءالحق» ین سسی،
 یوموروقدور، یوز میلیونلوق «تورقوت اوزال» اؤلکه سی
 گوجلور، بؤیوک میللتلر هله قالسین بیر یانا،
 سایجا کیچیکلری ده سسله آزادلیغینا!
 اونوتما کی، دونیادا آدیگئی وار، چچن وار،
 لیاقتی اوغروندا، باشیندان دا کئچن وار
 قاقاووز وار، قاراجای، تاتار، اودین، لزگی وار
 گؤزلربندن گونشی عکس ائله ین گؤزگو وار
 بیر زامان تونج قانادلی مملکتدی اوسئتین،
 قارا زنجیرلرینی قیراجاق اسارتین
 طبیعتده قانوندور، (سن درک ائله بو حیسی)،
 قالمیشین ائتمه سی وار، کیچیکین بؤیومه سی
 سنین کیچیک سایدیغین اوسئتین لر، آبخازلار
 جوفت باشلی ازداهانی صاباح قالخیب بوغازلار
 آوار، بالکار، آجار دا عظمتلی قووت دیر
 چرکز، اویغور، لاک، نوغای، اینقوش چوخ شئییه قادیر!
 باشقیرد، دارگین، قومیک دا، قاراقالپاق، روتول دا

اؤز میلی منلیگینی کشف ائده جک بو یولدا
 آلتای، ساخا، تووالی، هله خاکاس، چاووش، شور
 آنلاییر کی، یاغی دیر اونا هانسی گورباگور
 اونلار مظلوم، مضطرب روس لا بیرلشه جکلر
 قودورموش شوونیزمین گؤزونو دئشه جکلر
 آذربایجان تک ده ییل، آزادلیق مئیدانیندا
 بشر سیرالانیبدیر بوگون اونون یانیندا
 میلیون دالغالارلا سن چارپمالیسان ساحیله،
 خلیل، آزا صبر ائله، بیرجه قیرپیم صبر ائله
 واخت دیر، ویدالاشیریق ایستثمارلا، جبر ایله
 خلیل، دؤنوم گؤزونه، بیرجه قیرپیم صبر ائله
 جانیلر چوخور قازیر، قوی بیرلشسین قبر ایله
 سن ابدی حیاتسان، بیر مقام صبر ائله
 ای نور، ای قیزیل شعله،
 بیرجه قیرپیم صبر ائله

باکی، ۳ قاسیم، ۱۹۸۹

قатар گندر آراز بویو

اولدوزلار آراسیندان گئجه لر قاتار کئچر،
 عالمی بیر- بیرینه قفیلدن قاتار، کئچر
 قیریق- قیریق فیت^۱ سسی، یک نسق^۲ تاققیلتیلار
 تاققیلتیلار آلتیندا چوخلاری یاحت یاتار
 یاتمایانلار اوزانار، دیرسکلنر، مورگولر
 منی یاتماغا قویماز قیش زامانی سویوقلار،
 یای زامانی بورکولر
 چوخو یاتار، مورگولر، بورونوب آدیالینا
 آنام یاتار، بورونوب یون ساچاقلی شالینا
 من دالارام اونلارین حالینا، احوالینا
 یولچولار یاتار گئجه واقون منزیللرینده
 کیمی یومشاق کوپه ده، کیمی تاختا یئرینده
 پلاسکارتدا گئدنلر آلماز قیشی عئینینه
 عمومی ده گئدنلر یاتار چین- چین
 آنالار آییق یاتار، جوجوق وارسا یانیندا،
 سئوگیلیر او یوماز
 سئوگی وارسا قانیندا
 کیمی آیاق اوستونده، کیمی بوفرده گندر
 بیر واقوندا نه قدر قول- بویون سئوینج، کدر

^۱- ایسلیک، سوت.

^۲- بیر بیرینه اوخشار.

یاتان ظامان بیر آزجا یازیقلاشار اینسانلار
 گوندوزلر بیر-بیریله دیلله شیب دالاشانلار
 برابر چالیشانلار
 کوسنلر، باریشانلار...
 یاتان زمان بیر آزجا ایپکله شر آداملار،
 ظالیملیگی بیلینمز، قشنگله شر آداملار
 ایللرین قاطارینا گنجه یول گندر بشر،
 دینجلیک تاپان اورکده، دوغولار ظرفله شیر
 رحمین گلر اوویان نامرده، آلچاغا دا
 سانارام: اوزانیبلار یوخو آدلی تابوتا
 قارانلیقدا قارشیدان بعضن ایشیق گورونر
 زنجیرواری واقونلار سیلکه لئر، گریلر
 آرتیرار سرعتینی، قالخار قیریق بیر صدا
 تؤیشویر^۱ نفس درر یاریم استانسیدا^۲
 کهکشانلار ایچیندن گنجه لر قاطار کئچر،
 بیر-بیرینه یئرلری، گویلری، قاتار، کئچر
 دوشونورم، یاتمارام بوتون یوللار اوزونو
 پنجره دونموش اولسا
 نفسیم له هووخوروب، اریده رم بوزونو
 تکی گوروم او تایین باری بیر اولدوزونو

^۱ - نفس نفسه قالیر.

^۲ - استاسیون آرالاریندا اولان دوراق یئرلری.

کیپریگیمی اوزادیب گۆز قویارام آرازا
 آذربایجانى گۆرر، کیم گۆزومو آراسا
 اییله رم، باخارام آرازا لاپ یاخیندان
 مومکون مو بیرجه اووج ایچیم قانلی آخیندان؟
 او گۆرونر نئچه مین قات-قاریش درد ایچینده
 کلفین او جو کیمی
 قیفیلانمیش ووصالین نهنگ سورغوجو کیمی
 یارالی باهادیرین دؤیوش چؤلونه دؤشموش
 قانلی قیلینجی کیمی
 یاتاغی قفس اولموش یارانمیش پلنگه
 آراز سیغمیر قفسه، لنگر وورور، او، لنگر
 نیفرتینی، غئیظینی، چیرپاراق داشدان داشا،
 رئیسین^۱ قیراغیندان،
 تکرلرین دییندن،
 مفتیلرین آلتیندا آخیب گندر بیر باشا
 دالغالاردا پارلایار آیین ایشیق قاریشی،
 قاتار آخارا قارشی، آخار قاتارا قارشی
 ایینیمده سورسون گئجه-
 اود و ظلومت قاریشیق
 یورغون تاققیتیلارلا قاتار کئچر یوللاری،
 یئیر یوللاری قاتار... یئیر، ایچر یوللاری

^۱- ریل.

یاتار نئچه واقوندا، بابالار و نوه لر،
 قاتارسا یوللار بویو آلوو، آتش گووه لر^۱
 پاراووز^۲ کوره سینده قایا کؤمور، داش کؤمور
 یاش کؤمور، ظلومت کؤمور
 پاراووز کوره سینده
 یانار بوتوو بیر عؤمور
 سرحد آغاجلاریندان بیر یسی سویا باتمیش،
 همن یئرده دالغالار آغ بیر توفان یاراتمیش!
 نه ایسته بیر آخار سو؟ اوره ییندن چیخارسین
 او قارا، کوت نیزه نی
 هئیها، دیرک دایانیب،
 چوپور - چوپور قابیغی آه دان، ناله دن یانیب
 من آرازی آز قالا گؤزلریم له ایچه رم،
 دیرکلرین اوستوندن آلوو کیمی کئچرم
 آراز - اوخلانمیش قودرت... نه یاتار، نه دینجه لر
 قایالار آراسیندا درد الیندن اینجه لر
 دوزه نلیگه چیخاندا نئچه یئره بؤلونر
 - ایمدادا! - دئییه اوزادار هر طرفه الینی
 قاتار گیرر تونله، سانما یاواشدان کئچر
 توپراغین فریادی دیر، قایادان، داشدان کئچر

^۱ - چیینه یر.

^۲ - بخارلی ترن.

اوره ک بیردن سیخیلار، تونل ظلومت گئجه تک
 بیرجه آنلیق ظلومته داوام گتیرمز اوره ک
 ای مرندیم، ماراغام، ای ووقارلی تبریزیم!
 ای منیم اردبیلیم، مهربانیم، عزیزیم!
 دی، بس نئجه دؤزورسن او کور قارانلیغا سن؟
 ظلومتلرین ایچینده نه واخت دیر یول گئدیرسن!
 قارانلیقدان چیخماغا قرارین قطعی گرک:
 قاتار قووتی گرک، قاتار سرعتی گرک!
 قاتارین صدالاری یاییلار پرده- پرده،
 اوزاقلاشار سرحددن، یاخینلاشار سرحدده
 قاتار ده ییل، او منم باغریندان اود ساچیلان،
 قاتار کیمی قیوریلان، قاتار کیمی آچیلان
 قوشا رئلس کی، گؤرورسن، سنه ساری اوزانیر،
 اوستوندن تکرار کئچن قانریلماز^۱ قوللاریمدیر
 منیم یومروقلاریمدیر او حیددتلی تکرلر،
 قیغیلجیملار سپرلر، یوللارا اود تۆکرلر
 سنی فیت سسلری له چاغیران دا اؤزومم
 قاتار کیمی قودرتلی، قاتار کیمی عاجیزم
 پیله کنده دورموشام، بلکه ماجال تاپماغا،
 بلکه دوغان گونشی دان یئریندن قاپماغا،
 کیمدیر اوردا خیش سورن، او کی، منه تانیشدیر

^۱ - دؤنمز.

توپراغین حسرتی له توپراق کیمی یانمیشدیر
او چاریقلی جاوانلار، او چیت دونلو گلینلر
قارداشیم، باجیم قدر منه دوغما گلیرلر
گول اولسایدی یانیمدا، گول آتاردیم اونلارا
مگر گول له ساغالار، ایکی یوز ایلیک یارا؟
«اوزه بیر»ین «سن سیز»ی رادیودا اوخونور،
اوره ک دردلی اولاندا اونا هر سؤز توخونور:
«هر گئجم اولدو کدر، غوصصه، فلاکت سن سیز
هر نفس چکدیم، هدر گئتدی او ساعت سن سیز»
سن بو ساحیلدن اگر آرخایین اولسان دا، گولوم،
دالدی کؤنلوم او تایا، اولمادی راحت سن سیز
واقوندا بیر «نیظامی»، بیر «اوزه بیر» بیرده من،
قاطر سووشوب کئچر بورولغانلار ایچیندن
چیربیر قاری یوللارا کولکلره قاتاراق
تاراق-تاراق سسینی شیمشکلره قاتاراق
آرتیریپ سرعتینی زامان سرعتلی قاطر
اوره بیمدن اود آلان ذکا قودرتلی قاطر
ساریلیمیشام آرازا، گؤزلریمده اود چاخیر
منیم دامارلاریمدان قان آخمیر، آراز آخیر.

۲۱ آریلیق ۱۹۵۹

باکی - ناخچیوان ترنی

آذربایجان – تورک سلامی!

«چنگیز آیتماتوف پییسلیرینی تاماشایا قویموش، تئاتر خادیم لری نین
 بئش بئی- فرووزه شهرینده کنچیریلن عموم دونیا مجلسینه»
 شاعیرلر، عالیملر معبدینده ییز،
 بو بیغناق لایققدیر شئعره، داستانا
 آذربایجان آدلی قارداش ائلیندن،
 ۴۷ میلیون لوق خالقین دیلیندن
 - سالاملار! - دئییرم قیرغیزستانا
 چنگیزخان دونیانی توتا بیلمه دی،
 زوردا بنزه سه ده شیره، آرسلانا
 یالنیز چنگیز آغا،- چنگیز آیتمات
 مات قویدو عالمی... سرحدلر قیریب
 دونیانی گتیردی قیرغیزستانا
 اللرده مین یاددان مین بیر گولدسته...
 سالون نئییه بنزر؟ تر گولوستانا
 ان ایستی سؤزونو دئمک چون بوگون
 آلتی قیته گلیب قیرغیزستانا!
 فخر ائت، گؤزون آیدین، تورکستان، توران!
 آلقیش قلم توتان ماهیر اوستانا
 چیچک یوخ، اووجوما آلیب قلبیمی
 بخش ائدیرم سنه، ای عزیز آنا،
 هیمالای داغینا بنزر «ماناس» ی
 یئنی دن یاردان قیرغیزستانا!

تبریزیم منیم

«اولادینا وئریبیر وطنینین آدینی - اوغول - اوشاغا حصر ائدیر
عؤمرونو، استعدادینی» بیر شاعیرین آندیغی داش.

دینله، عزیز تبریزیم، فخریم، ووقاریم منیم
دوست - دوشمان تانیماغا آدی، معیاریم منیم
سن بیر سوده مر جوجوق، سن هله چوخ کۆرپه سن،
سن بشر دنیزینده هله ساکیت لپه^۱ سن
مگر سن بیلیرمی سن اؤز آدیندا نلر وار؟
مورگوله ییر آدیندا هانسی کۆهنه توفانلار،
هانسی تزه توفانلار؟

مگر سن بیلیرمی سن آدین ندن یارانمیش،
میلیون - میلیون آنانین، میلیون - میلیون آتانین
بیر آتا قلبینده کی

ایسته ییندن یارانمیش
دینله، عزیز تبریزیم، فخریم، ووقاریم منیم،
دوست - دوشمان تانیماغا آدی، معیاریم منیم
سن دوغولاندان بری بیلسن نلر گۆرموشم،
بو آدی ایشیق بیلن پروانه لر گۆرموشم
بو آدین حسرتیندن دیوانه لر گۆرموشم
بو آدا ال یئلله دن بیگانه لر گۆرموشم
بوی آت اوغلوم، کیشی لش، درک ائت، تانی اونلاری،

^۱ - موج، دالغا.

وطنی سئومه یی ده، ایجاره یه گؤتورن
 وطن باز اوغلانلاری
 درک ائت، تانی اونلاری،
 وطنی جیبی بویدا، ساوادلی نادانلاری
 بئله لری حیاتدا اولماسایدی ازلدن،
 کیم بیلیر... هنج بلکه ده پارچالانمازدی وطن
 اوزاقلاردا گزیریک چوخ واخت یاغیلاری بیز
 ائله اؤز ایچیمیزده، خیردالیق دا ده ییل می
 ان ینکه دوشمانیمیز؟
 بوی آت، اوغلوم، کیشی لش، درک ائت باشا دوش منی
 آنلا کی، خبیث لیک دیر وطنین ایلك دوشمنی
 یاخین قویما قلبینه او موردار دويعونو سن،
 او چاموردان بیر گيله گونش روحونا دوشسه
 اؤز آتالیق حاققیمی
 حارام بيله رم سنی
 جیلیز، کیرلی حیس لرین قارشیسیندا اییلسن،
 منیم بالام ده ییلسن!
 کچ حیات یوللاریندان اوغول کیمی، ار کیمی
 آلنینین داغ غرورو پارلا سین مرمر کیمی
 سن منیم جانیم، گؤزوم سن منیم تبریزیم سن
 اؤز آدی، ایسمیله ده سوسماز موباریزیم سن
 سن لاییق اول آدینا، گولوم، باشا دوش منی
 تانی بؤیوک دوشمنی، درک ائت کیچیک دوشمنی

گئدک آتا-بالا بیز، گلسین بوتون دوشمن لر،
 بیزی باشا دوشمه ین، بیزی باشا دوشن لر
 آذربایجانا ایران،
 آجی چایا تلخورد،
 قاراچمنه سیاه چمن
 خیووا مشکین شهر،
 سالماسا شاهپور دئینلر
 غضب قیلینجی میزین آلتدا زینگیلده ینلر
 بوی آت، اوغلوم، پارچالا گیزلی- آشکار تورلاری
 بوتون گورباگورلاری، آسیمیلیاتورلاری
 تبریزیم، داغیم منیم... آرخام، دایاغیم منیم،
 یاخین ایلر آر دیندا قالخیب دالغالاناجاق
 اومود بایراغیم منیم!
 هله لیک قولونو دولا بوینوما،
 دینله ییم آرازین، کورون سسینی
 سنی قوجماغیملایا بیتیشدیریم قوی
 یوردومون یارالی خریطه سینی

باکی، ۲۸ ماییس، ۱۹۶۷

اوت تایاسی یانیندا

اوت تایاسی یانیندا جا مجلس آچدیق پاییز چاغی
 ساغ اووجومدا آغ ساوالان، سول اووجومدا قوشقار داغی
 بوردا نه سؤز کورسوسو وار، نه سو قابی، نه ده ماسا
 کندین شربت هاواسینی نوش ائدیرم کاسا- کاسا
 سالون-دونیا، صدر- گونش، ناطیق-دوغرو، صمیمی سؤز
 گؤزلریمدن ایشیق ایچیر نئچه- نئچه فرحلی گؤز
 گلیر بوینو لاله لنمیش، آغ کؤینکلی، گول بالالار
 بئل ساپینی چنه سینه دایاق وئرن داغ بابالار
 گلیر زغال ده یه نکلی چوبانلار اؤز سوروسویله
 مرد اووچولار، چیینینده کی قانلی پلنگ دری سیله
 ساغیحی قیز، دوداغینین قایماقلانمیش گولوشویله
 آغ بیرچکلی آنام گلیر بورلا خاتون گلیشیله
 کیمی داشا دیرسکله نیر، کیمی یئرده قورو اوتا
 حیس ائدیرم: الیم دئییر قیزیل گونه، آغ بولودا
 کیریشلنمیش کامان کیمی گريلمیشم، قورولموشام
 خالقیم شئعر، سؤز ده لی سی، من خالقیما وورلموشام
 هاردا یام من، چنلی بئلده، یوخسا موغان چؤلونده ییم
 قارتاللارین قانادیندا، قاپلانلارین کؤلونده ییم
 بیراز گئنده آراز آخیر داغی- داشی سؤکه- سؤکه
 داغیم- داغیم، خینجیم- خینجیم، پارچا-پارچا، تیکه- تیکه
 دوغرام-دوغرام سیملر اوسته اوچوب گئدن قیزیل قوشام

بو توپراغا آراز بویدا قوللاریملا ساریلمیشام
 گۆز یئتیرین^۱ او هونه ره
 سؤیکن دیگی چینار کیمی ساکیت دوران ایگیدلره
 گۆزلر ایری، کؤکس ایره لی، قوللار اوزون، اللر یئکه
 عصرلری، کاروانلاری، قاتارلاری چکه - چکه
 گلیب چیخمیش یو ییغناغا
 اؤز گوجوندن یوخ خبری
 - قوناق گنده ک!
 موقددس دیر بو اؤلکه نین عادت لری
 ایستی ساجا یوخا سالان
 آنالارین آلین تری
 آغ اوخلوو، نورلو ال له منی سیخمیش او، کؤکسونه
 وورولموشام اوجاغینین ایستیسینه، توستوسونه
 ده یر مین - مین ضیافته عادی ائوده عادیجه شام
 من بیر کاسا صاف سوداکی دورولوغا وورلموشام
 گۆزلیمی چۆره ک توتار، من اولماسام اونا لاییق
 سن اولماسان منه لاییق، من اولماسام سنه لاییق
 ظن ائتمه کی، بو دونیادا بئش - اون گونلوک یاشاییریق
 آلنیمیزدا آغ ساققاللار ووقارینی داشییریق
 یاشاییریق بیر ائوده یوخ، عصیرلرین قانادیندا
 دده لرین دؤیوشونده، اینامیندا، عینادیندا

^۱ - باخین، دیقت ائدین.

توپراق ده ییل، توتیادیر بو اؤلکه نین هر قاریشی
 گوئی گؤل اونون سئوینج یاشی، شاه داغ اونون مغرور باشی
 «موشفیق» لرین قلمی دیر
 شکرلنمیش گوئی قامیشی
 قوی چیچکلر سنین اولسون بو توپراقدا، تیکان منیم
 قیز آهولار سنین اولسون، گوئک بیرتان آرسلان منیم
 داغلار سنین، باغلار سنین
 دوز باغلامیش شوران منیم
 یویاجاغام بو دوزلاری ائیله بیلمه یورولموشام
 من دؤیوشده قازاندیغیم ذوقه، شووقه وورولموشام
 چیخاق، ای دوست، گئنیش لیگه، ائوده قرار توتمور اوره ک
 خزان ده یمیش نار کولوندان^۱ گونش بویدا بیر نار ده رک
 ایلك باهاری، سون باهاری دؤنه رک بیر پیاله یه،
 اولدوزلاری، ریحانلاری، چشمه لری نوش ائله یک
 بولاقلاردا داشلار صدف، چؤللرده شئح گوهر یا درر
 داغ باشیندا پارلایان آی فرهادین اؤز کولونگودور
 شلاله لر موغامات دیر، آغ کؤپوکلو ساچی دن - دن
 آخیب گلیر مین ایللرین اوره ییندن، اؤزه ییندن
 قیزیل گولر «ناتوان» ین آهلاری دیر، آلوو توتوب
 ده لی چاپلار - «ستارخان» ین غضبی دیر، قیجوو^۲ توتوب

^۱ - kol - آغاچ.

^۲ - سویون سرعتله آخدیغی دار یئر.

قایایا باخ، ایگیدلرین قایالاشیب ازه له سی
 الی آلتدا «موغان» دوزو- بار، برکت خزینه سی
 قیزیل آغاج قوروغونا قوشلار گلر قاطار- قاطار،
 اوردا منیم خزیریمین اؤزو بویدا سفره سی وار
 دوز^۱ خونچالی داغ یاماجی مارالارین گؤروش یئری
 زبروه لرین آغ اوزونده بولودلارین اؤپوش یئری
 گول داشقینی «لنکران» دا یئددی ایقلیم چیچکلری
 یئردن، گؤیدن جذب ائله بیر پریلری، ملک لری
 وورولموسان بو ائلده سن سرولرین دوزومونه^۲
 سوسوزلوقدا ده میر آغاجین یاشیل قالان دؤزومونه
 یاز گیرنده:- یان!- دئیرسن، میلیون ائوده شمعلر یانار
 هانسی ائوه آیاق باسسان، سنی دوغما اوغلو سانار
 یانار الوان، ظریف شمعلر، قوپسا بئله چوووغون، طوفان
 سن او کیچیک شمعلرده کی بؤیوک عشقه وورولموسان
 سنی اولاد ساییارلار می، سن خالقینا وورولموسان
 بورولغاندا بورولموسان، بولاقلاردا دورولموسان؟
 سن بو ائلده یورد سالمیسان، دوز دادمیسان، داش یارمیسان
 جسورلوغو پلنگلرین اوره ییندن قوپارمیسان
 ...اوزاقدا بیر اولدوز آخیر، آلماس کیمی ایشیقلا نیر
 هارداسا بیر اوت تیاوسی، اود توتوبان بلکه یانیر

^۱ - duz

^۲ - düzümünə - سیراسینا.

گۆزوم قالیب بو اۆلکه نین خیرمانیندا، کۆوشه نینده
 یایلاقلارین یای عطری وار، اۆکوزلرین گۆیشه یینده
 قارا خاللی یونجالارین یاتیم یاشیل دۆشه یینده
 قالخیب دوروم صوبحه کیمی جئیرانلارین کئشینده
 دیشلرینده گۆی اوت قالان پاریل- پاریل کرتیلر
 منیم اوچون موقددس دیر بلکه میصری قیلینج قدر
 من دونیانی اوره ییمه سیغیشدیرماق ایسته ییرم
 بو تایانی کیپر یگیمین کۆلگه سینده بسله ییرم
 نه دادلی دیر سونبول عطری، اوت قوخوسو، خیرمان ایی،
 - اوخای!- دئییب نوش ائدیرم بو تانریسال گۆزلیگی
 من بیر قدیم اکینچی ییم، آی الیمده اوراق کیمی
 گۆیده بو گۆی بیچه نکهده اولدوزلاری زامباق کیمی
 دریب باسماق ایسته ییرم بو هوندور اوت تایاسینا
 زامباق بیر چلنگ حۆره ک اکینچیلر دونیاسینا
 بیر عۆمرو یوخ، نئچه عۆمرو حصر ائله سم، آزدیر گئنه
 او یونجانین بیر تئلینه، بو یوردون بیر ذره سینه

یئولا، ۲۴ قاسیم ۱۹۷۱

«کور»^۱وم

گئنه دایانمیشام ساحیلینده جه
 قووشماق ایسته رم سنه، جان «کور»وم
 گوندوزدن ایشیقلی، نورلو بیر گئجه،
 آیناندا گورونور کهکشان، «کور»وم
 یوردومون بئلینده آغ کمری سن
 اوستومه اینجیلر سپه لر میسن؟
 تکجه بوز، بولانیق لپه لر میسن،
 ای منیم باشیما تاج اولان «کور»وم
 چیینیمی داغ کیمی توتموشام اوجا،
 چونکی بنزه رین وار میصری قیلینجا
 سنینم، جاینمدا جانیم قیلینجا،
 جیسمیمده میس، پولاد، تونج اولان «کور»وم
 بتون دیوارلارین عظمتلی، سرت
 داشقینینا قارشی کیم چکدی سرحد؟
 کؤنلوم اونا وورغون، گؤزوم اونا بند
 بورولان، قیوریلان، آچیلان «کور»وم
 بو بند آبیده دیر، خالق آبیده سی
 ارلرین، نرلرین تونج ازه له سی
 قوم، چینقیل داشیدی ماشینلار ده سی^۲

^۱ -kür- چای آدی دیر.

^۲ -هامیسی.

سن «قان! قان!» دئییردین، اونداء، «قان!» «کور»وم
 سالیرام یادیما بوز چادیرلاری،
 چادیردا یاتمایان باهادیرلاری،
 اللر گۆیده ایدی: - ای اولو تانری،
 قییما، چالخالناماسین بو عوممان، «کور»وم
 آتامین، آنامین قولو چیرمکلی،
 تندیری چۆره کلی، الی خۆره کلی
 گۆزومده یاشاییر مردلرین شکلی
 داغیدیب بندلری ساچیلان «کور»وم
 بوگون آستا- آستا لپه لنیرسن
 یانار وارلیغیما سپه لنیرسن
 یاشین میلیاردسا دا، کۆرپه لنیرسن
 ای یوز-یوز عصردن، باج آلان «کور»وم
 کوتومون، حشمین، قیزیل بالیغین^۱
 دولو سفره سی ایدی بیر واخت بو خالقین
 گونش له قول- بویون یاشایان آخین،
 باغلاردا گول کیمی آچیلان «کور»وم
 ارضی- روم آتاندیر، موغان دا آنان
 وارمی بو معنانی درک ائدن، آنان؟^۲
 قیزیل چیراغ اولوب ائویمده یانان

^۱ - həşəm, kütüm و قیزیل بالیغ، بالیق آدلاریدیرلار.

^۲ - خاطرلایان.

یاخاما زامباق تک سانجیلان «کور»وم
 سلیمان دا دوشمن سن سال، بتون بنده
 مین آرسلان گوجو وار رقاص لپه نده
 خزینم سنده دیر، عشقیم ده سنده
 گئنج لشه - گئنج لشه قوجالان «کور»وم
 گرک - تورک دئمکدیر، ائدیل - تورک چایی
 منم یئر اوزونون ان بؤیوک چایی
 دینله باغریمدا کی بو های - هارایی،
 ای آلتی قیته یه سس سالان «کور»وم
 تئرنکی، ائدیلی نوش ائدن خزر
 «کور»و، بولقارچایی جوفت زر بیلیر، زر
 قانیمدا ده لی بیر محبت گزر،
 شکلی کهکشانا اوجالان «کور»وم
 سن کی چکیلمه دین باغا^۱ تک قینا
 قوشولدون سووتلر ایتیفاقینا
 لعنت قورد کونجونه، ایت تیفاقینا!
 گوژو توخ، اوره یی آج آرسلان «کور»وم
 هاردایام؟ ان گئنیس، آزاد جاهاندا
 ساحیللر گوژه لی دوغما سلیماندا
 یوز - یوز سال قایانی بیخدین بیر آندا
 داشاندا بندلردن اؤج آلان «کور»وم

^۱ - توسباغا.

ده میرم آرسلانام، بییرم، شیرم
 دئییرم، هر شئییه قابیل، قادیرم
 هاردا «کور» اولماسا، اوردا من «کور»وم
 سن گئت، گول باغیندا غونچه لن «کور»وم
 قانیم آلوو نههری... هاوا سو یوقدور
 الیم یالین قیلینج، کیپر یگیم اوخدور
 منیم بیرجه قیر پیم دینجلیگیم یوخدور
 ای هردن دورولوب، دینجه لن «کور»وم
 عوممانلار چاگیریر آذربایجانی
 عومماندا آغاران دونانمام هانی؟
 آچ یئلکن قلبیمی، گربینی^۱ تانی
 کیمدی آدمیرالین؟ منم، من، «کور»وم
 قیندان قیلینج تکی سییر یلماق گرک
 ییخماغا سنه بند، منه داغ گرک
 خزر توفانینا ساریلماق گرک
 ای دار کئچیدلرده اینجه لن «کور»وم
 سونسوز خزینم سن، ای واریداتیم^۲
 ثروتیم، شوهرتیم، آدیم، سوی آدیم
 اولسم، کفنیم سن، قالسام، قانادیم،
 ایینیمده دون کیمی، بیچیلن «کور»وم

^۱- آرماسینی.

^۲- زنگین لیغیم.

ايذن وئر، باشيمي كؤكسونه قويوم
لايلا چال، توركو دئ، آزجا اويويوم
تشنه يم، سويومسان، ديريليك سويوم
هارداسا مئى كيمي ايچيلن «كور»وم.

ساليان، ۲۹ آراليق ۱۹۸۳

یازیغیم گلیر

بؤیرو بؤیروندن کئچن

قابیرغاسی سانانان

سودسوز اینکلره یازیغیم گلیر

یالاندان دارتینان، یالاندان هوره ن

دیشسیز کۆپکلره یازیغیم گلیر

کولخوزدا، سووخوزدا کۆتوروم دوشن

آغیر یوک آلتیندا تئز-تئز سوروشن

آریق اؤکوزلره یازیغیم گلیر

سون اومودلا دولانان،

بعضن قان- یاشلا دولان

دییبی، کۆکو سارالان،

قارالان گۆزلره یازیغیم گلیر.

تورکان، ۱۰ قاسیم ۱۹۸۱

ساغلیق، یا خود وصیت

مست اولماقلا اولومون
 بیرجه سانتیم دیر بلکه مسافه سی، آراسی
 آنجاق من اولسم بئله
 اولمز اوره ییمده کی حسرت، هیجران یاراسی
 مست اولماقلا اولومون
 خیرداجا توک قدردی، اینانین کی، آراسی
 مست اولانلار بلکه ده یئری، گوئیو اونودار،
 منسه اونودا بیلیم دوغما آذربایجانی
 بیرده قانلی آرازی
 قالدیرین باده لری!
 ایچک آذربایجانین، بو موقددس مکانین،
 توپراغین ساغلیغینا!
 هارداسا آراز بویو
 سارالیب دوشن بیرجه یارپاغین ساغلیغینا
 ایچک... آرازا دوغرو اوزانیب... اوردا ایتن
 جیغیرین ساغلیغینا... آزدیر بیر ساغلیق اونا
 او قوشا جیغیر، قافیل، بلکه هئج جیغیر ده ییل،
 اؤز ووصال یوللاریمدیر
 بلکه او تایا دوغرو
 اوزانان قوللاریمدیر
 اولسم... مزاریما سیز گولاب، عطیر سپمه یین

وصله یئتمیش وطنده آرازدان بیرجه اووج
 آلین، تۆکون اوستومه،
 آیری هئچ نه ایسته مم
 او واختاجان آرازین سولاری دورولماسا
 هئچ اولماسا اوندا سیز
 دوغماجا تورک دیلینده
 منه رحمت دئیینیز
 اگر بو دا اولماسا، ردد اولون، یانسین قبریم
 بو اودلار توپراغی تک داییم اودلانسین قبریم.

تورکان، ۲۸ ماییس ۱۹۶۲

سار سیلماز قودرتیمیز

«۱۹۸۸ ایلین، ۱۷، ۱۸، ۱۹ نوپابر گونلرینده، کئچیردیکلری
 نومایش و میتینگلری گئجه لر ده داوام ائتدیرن خزر یاخاسیندا
 اولدوزلار آلتیندا گئجه له ین تورک آذر طلبه لره حصر ائدیرم.»
 اینسان کیمی یاشاماق دیر ان چتینی،
 قیرماق مومکون اولمایاجاق آذربایجان غئیرتینی!
 بوغماق مومکون اولمایاجاق
 آذربایجان قودرتینی
 من بیلیرم: «آذربایجان کلمه سینین دوشمنی وار
 قیراجاغیز دیشلرینی، گبه ره جک قارت جاناوار!
 بوز باخیشلی روباتلاری دارماداغین ائده جه ییز!
 عوممانلارین دالغاسیندا اولدوزلارا یئته جه ییز!
 قیرماق مومکون اولمایاجاق آذربایجان عینادینی
 چیخاراجاق مئیدانلارا یئنی - یئنی فرهادینی
 ایکی یوز ایل فالاققادا یاشاساق دا،
 قیچیمیزدا، قولوموزدا نئچه گورزه،
 نئچه زنجیر داشیساق دا
 توستولرده، آلوولاردا، زهرماردا بوغولساق دا
 رادیاسی^۱ توزلاریندان
 قارسالانمیش^۲ داغ اولساق دا

^۱ - رادیاسیون.

^۲ - یانمیش.

ایلیشسک ده دیوس لارین ساتقینلارین کمندینه
میکرافون باز گه وه زه نین توش اولساق دا سؤز فندینه
بوغماق مومکون اولمایاجاق آشیب- داشان روحوموزو
سؤنموش اولدوز آلیشاجاق حیس ائدینجه آهیمیزی
آذربایجان سدلرینه بوگون سیغمیر آذربایجان
عوممانلاردان لنگرلیدیر قانیمیزدا حیس، هیجان
بیلکلریم کوراوغلونون قیلینجی دیر
باشیم- بابام خطایی نین شاه تاجی دیر!
هانی اونون ۲ میلیون ۸۰۰ مین
کوادرات کیلومترلیک یوردو؟
قولوموزو کیملر بوردو؟
کیملر سوخدو داغی بیر قوز^۱ قابیغینا
او رقمی ۳۲ دفعه آزالت
اوندا یقین آنلارسان کی، هاردا، نه جور یاشاییرسان
اوستو آچیق بیر مزاردا یاتانلارا اوخشاییرسان
چوخ گؤرموشوک دورلو-دورلو اؤلوملری،
قوجالیقدان، خسته لیکدن، افه لیکدن^۲ اؤلنلری
ساتقین وار کی، پاسپورتو تک، اؤلومو اؤز جیبینده دیر
کیمی آلپین زیروه سینده، کیمی قویو دیبینده دیر
اؤلوملرین ان رذیلی- قول اؤلومو

^۱ - جه ویز.

^۲ - بئجری سیزلیک دن.

بدن ساغکن روح اؤلومو

اٹشیدیلیر دالغالارین شیریلتی سی،

آینا سودا رقص ائله بیر آیین سولغون پاریلتیسی

ایسته دیگی اوغلانا یوخ، بوگون یوردا

سیغینمیشدیر یوردون قیزی

اٹهئی، یاتما!

او تونقلا بیر کؤتوک آت، آلوولانسین

یولوموزدا کؤتوکلر وار، گرک یانسین!

بوش بیر کؤتوک اولدوغونو اؤزو قانسین!

اٹهئی، یاتما!

ایندی ایپک یاتاغیندا آغنایان دا، یاتان دا وار

داها بؤیوک فلاکت دیر بوگون خالقی یاتیرانلار

قازئت سرک، گل ائيله شک بو آلا نم، یاش سکی ده

ده میر سبد دؤزه بیلر، دینجه لر ده داش سکی ده

سانما ایپک یاتاقلاردا راحت دیلار ایندی اونلار

زلزله نین، وولکانلارین آغزینداجا یئر سالانلار

دینجه لر می قورغوشونلو ده یه نکلر؟

اوستوموزه قیسدیریلان آج کؤپکلر، توخ کؤپکلر!

او دوره کلر^۱

یولموزو کسه بیلمز یاریم ساتقین، یاریم کؤله

گیرله نیرلر بیرجه گونده میلیون دفعه اؤله- اؤله

^۱ - ملزلر. Dürəklər

بیز اونلارین باشی اوسته داغلار کیمی اوجالاریز!
 داش سکی ده، یاش سکی ده آنتئی کیمی اوجالاریز
 سو تاپماساق، انده ره ریز باشیمیزا خزری بیز
 چؤره ک قیتسا، آیلا گونش بیر جوفت تندیر چؤره ییمیز!
 یئتر! ایچدی قانیمیزی شائومیانلار، میکویانلار
 موشفیقیمی گولله لدی قالوستیانلار، قریقوریانلار!
 جوجوقلاری آغ اووجوندان دیوارلارا میخلایانلار،
 عظمتلی بیر میللتی تالان - تالان تالایانلار
 روتبه اوچون سومسوندو کجه ویجدانینی بولایانلار،
 «اومانیته» قازئتیندن اولایانلار
 هنریکس، ایقور، زنجیرینده هورن زوری بالایانلار
 خانکندیمی گمیردی کجه قیزیب مئیدان سولایانلار
 سینه میزده نئچه داغ وار: تبریز داغی، دربند داغی
 بورچالی ایلا کرکوک داغی
 او، اوسته لیک گؤز لریمدن
 کیپریک کیمی یولماق ایستر قاراباغی
 سن باشا سال گورباگورو:
 ۵۵ ایل اؤنجه اوددون،
 قایتار گئری زنگه زورو
 آرخالاندین سیئتال اوزلو ستالینه

کلک، ریا- «بئریا»^۱

تاپدالادین غونچه میزی

قایتار گئری «گؤیجه» میزی

یورغانیمیز- سویوق یئلر، دؤشه ییمیز، یئر کوره سی

قارشیمیزدا سورو-سورو شرف سیزلر قافیله سی

باغریمیزدا قانا باتمیش

«مهری»، «قافان»، «باسار کئچر»^۲

او چاققلار، او کافتارلار کاهاسینی^۳

نیفرتیمیز باسار، کئچر!

قورشون کیپرک قووشوندا یاتماماقدیر ان چتینی

قیرماق مومکون اولمایاجاق آذربایجان غئیرتینی

قیرماق مومکون اولمایاجاق یئرین گؤبله وحدتینی

باکی، ۱۸-۱۹ قاسیم ۱۹۹۸

^۱- استالین زامانیندا KGBنین باشیندا اولان و قتل عاملاری، سورگونلری ایداره ائدن شخص.

^۲- استالین طرفیندن ائرمینی لره وئرین شهرلر.

^۳- ماغارا، زاغا.

دۇيوشلرده گئنجله شیرم

گئنه اؤيود وئرمه ده سن: - جانیم، آخی سن شاعیرسن
 تعطیللرده گئنجه- گوندوز نئچین بونجا الله شیرسن؟
 یاشین کئچیب... اؤزون آهیل... یوز نادانلا دیلله شیرسن
 نئچین بونجا الله شیرسن
 بیراز دینجل بیراز اویو... کئفین گلسه شئعیرینی یاز
 قارداش، واللله بؤیله اولماز!
 من بؤیله جه اؤيودلری عؤمور بویو دینله میشم
 اوزده ساکیت گؤرونسم ده، ایچه ریده اینله میشم
 من بیلیرم، اؤيودونده صمیمی سن، عزیز یولداش
 اوره ییمی دویدین کاش بیله یدین کاش
 منه هانسی عظمی وئیر آددیمیلا یاریلان داش،
 ایلر کئچیر... ساچ آغاریر، گئنجله شیرم یاواش- یاواش
 گؤزوم نوردان دوشور بلکه، اوره ک ایشیق دیزی دیر
 گونش باتسا، کؤنلوم گونش عوضی دیر
 داغ آلنیما قیریش دوشور، ائله بیلمه قوجالیرام،
 موباریزه نفسیم دیر، دۇيوشلردن گوج آلیرام
 آددیملاری یئر تیتره دن گئنجلیک منیم قودرتیم دیر
 بو باھاردان گئن دوشنلر کیشی ده ییل، بیر یئتیم دیر
 میللتیم دیر رئنسانسین اؤن صفینده آددیملایان،
 قاندالاری پارچالایان، ظولمت لره ایشیق یایان!
 هر دان اوزو آرسلان پنجم قارانلیغی توتوب بوغور،

ایلدیریملار قانادلاریم، سال قایالار یومروغومدور
 میلیارد- میلیارد اولدوزلاری کهکشانا سپن منم،
 بو گولزارین غونچه- غونچه گۆزلریندن اؤپن منم
 هر اینسان بیر درد هئیکلی، لوغمان گرک، لوغمانییم
 بو قارتیشیم کایناتی من تزه دن دوغمالییم
 من بیر شفق شلاله سی... شرقی توتدوم، غربه آخدیم
 گونش منیم باش تاجیم دیر، داغلار منیم قیزیل تاختیم
 ساری بوغدا زمی سی یم، سونبول- سونبول دارانمیشام
 آنالارین گۆز یاشینی سیلمک اوچون یارانمیشام
 نفسیمی بخش اندیرم میلیون- میلیون کم نفسه
 ائندیریم یومروغومو تونج قفسه، داش قفسه
 باشیم اوسته یئلندیکجه گۆی، قیرمیزی، ماوی باپراق
 گۆی گول آچیر، یئر گۆیه ریر بوداق- بوداق، باپراق- باپراق
 ساغ- سولومدا یئرینلر نهره دؤنور، آخینلاشیر،
 یاخینلاشیر سعادتیم، ایلک باهاریم یاخینلاشیر
 بو قیوریلان زنجیرلری بیر قیرماساق، کیم قیراجاق؟
 هایقیرماسام، هایقیرماساق، یئر می گۆی مو هایقیراجاق؟
 کیم ساخلایا بیله جکدیر بو حیاسیز، کور آخینی؟
 بوشقاب دیبی یالایانین کیم کسه جک قولاغینی؟
 هارای ائلر، داغ سئلی یم، شلاله لر قانیمدادیر،
 سن باهاری چؤلده گزمه، او جیسیمیم، جانیمدیر
 من عادی جه وطن اوغلو، نه بییرم، نه ده شیرم
 آغاران ساچ آغ گول آچار، دؤیوشلرده گنجله شیرم.

من آذربایجانام

«دانشیر تبریز رادیوسو»

دینله یین، دینله یین، من بیر کامانام،
 شرقین سسیندن قویان فغانام
 اوزاق عصرلرین درینلییندن
 صاباحا اوز قویان سونسوز کاروانام
 اووج قابر-قابر، جیه ری تشنه
 گونشی آردینجا چکن ساربانام
 بو قوجا دونیانین تن اورتاسیندا
 بولبولو سوسمایان بیر گولوستانام
 سووقاتلی، بخشیشی آچیق سینیده،
 آغزی نین سونونجو تیکه سینی ده
 دوستا باغیشلاپان، دوشمنه وئرن
 دومانلی تبریزم، چئنلی زنجانام
 هر شئی آلینیب توکنسه بئله،
 عشقی توکنمه یین آذربایجانام!
 دینله یین، دینله یین، من بیر کامانام
 داغ- داشی یانديران آهام، آمانام
 نئچه کئیخسروون آچیق دؤشونده
 بریلیانت تاجینی بومبوش قویانام
 روستم زال اولدوردو اؤز سؤهرابینی
 سؤهرابام، من اونو باغیشلاپانام

تکجه اؤز دیبینه ایشیق سالمايان،
 هامییا نور وئرن شامام، شامدانام:^۱
 دینله، قوجا دونیا، ای منیم آنام:
 مین یول اؤلدورولن، گئنه اؤلمه یین،
 ازلی، ابدی آذربایجانام!
 «خاقانی» م «خاقان» دان قاجیب گلنده
 آچدی، منه دئدی اوره ک سیرینی
 «خمسه» ده پارلایان بئش اولکریله
 «نیظامی» م بزه دی فلک قصرینی
 مجنونون، لیلانین گؤز یاشلاری لا
 «فضولی» م یاندیردی ظولمت عصرینی
 گؤزه سوخماسینلار «ستارخان» یمین
 قودرت قیلینجی نین کم- کسه رینی
 اوغوم «خیابانی»، دوکتور «ارانی»
 ایشیقا غرق ائتدی ظولمت «ایران» ی
 سینه مده داغلاندى حقیقین جییه ری،
 یانمیش سوموکلری، عدلین مئحوری
 مین ایلیک لایلارین درینلیگیندن
 سوزوله- سوزوله دورولان قانام
 گونشدن قودرتلی داهی لریم له
 دونیانین اووجوندا سؤکولن دانام

^۱ - شمع، شمعدان.

گۆیون کهکشانی چوخ اویونمه سین،
 من ده یئر اوزنده بیر کهکشانام
 «قورقود»وم، «کوراوغلو»، «شاه خطایی»م له
 قودرتم، جرئتم، شوهرتم، شانام
 من سنه مین دفعه قوربان اولموشام،
 ای بشر، «اؤل!» دئسن، بیرده قوربانام
 منیم دیر ایصفاهان دوردانه لری،
 بیله قان، ناخچیوان خزینه لری!
 ائله بیلمه سینلر تکجه فغانام
 بالام «نسیمی»نی سویانلار قانسین:
 اگر آییم باتسا، گونش دوغانام
 صبریم - دریالارجا، دؤزوموم - ده میر
 بولدلو، شیمشک لری بیر آسیمانام
 بوتون ظولمت بازلار آرخایین السون:
 ایشیق تانریسی ام، ظولمت بوغانام
 جینایت، خیانت حاضیرلاشاندا،
 چاخان ایلدییریمام، قوپان توفانام
 جئیران اووچولاری یاددا ساخلا سین:
 باطینده آسلانام، اوزده جئیرانام
 قیزیل کولچه سی یم من قاجا شرقین
 یئرہ گؤمسه لرده چتین پاسلانام
 سنین آغ بوینوندا، ای اولو دونیا،

بیر دوزوم^۱ میرواری، لعلم، مرجانام
 تیکانلی حصاردا دیبینه بیتیمیش
 تیکانسیز بیر گولم، یاشیل رئیحانام
 هر بیر نوبارینی، لاله زارینی
 قوهوما، قونشویا وئرن باغبانام
 ای جاهان، بیر داها سن منی دینله:
 گۆز، کۆنول دولوسو هله گولمه یین،
 مین یول اوڭدورولن، گئنه اوڭمه یین
 ازلی، ابدی آذربایجانام

تورکان، ۱۹۷۹

^۱ - düzüm - سیرا.

حیات دوشونجه لری

سن ائله بیلمه کی، کؤچدویوم زامان
دونیادان بیر یوللو کؤچه جه یم من
بیر اؤلونجه،

بلکه مین دفعه

اؤلومو تاپداییب کئچه جه یم من
بیر گون اؤز یانیندا گۆرمه سن منی،
چیخ یاشیل باغلارا، قوشلاری دینله
اوکیان قودرتلی آراز نههرینی
ساخلاماق ایسته ین داشلاری دینله
دینله کولکلی، کولکلده یم
اوره کلردن سوروش، اوره کلرده یم
بوتون اولدوزلاردا، بوتون چایلاردا
بوتون گوللرده یم، چیچکلرده یم
بولودو شیمشکله پارچالایارق،
ظولمتی نور ایله بوغاجاغام من
غریبه اولدوز کیمی باتسام،
شرقه باخ:

شرقدن گونش کیمی دوغاجاغام من
قانادلانا جاغام سنین یانینا
قیشلا البه یاخا ایلك باهار ایله
ساوالان داغینین زیروه لریندن

غربه، شرقه دوشن شوعلار ایله!

ایتیب- باتماق اوچون یارانمامیشام

دونه نم!

بوگونم!

گله جه یم من!

بیر گون بو دونیادان گئتسم ده نه غم،

دونیا یا تزه دن گله جه یم من!

تامام دوغمايان گونش

«میکائیل موشفیق»

آنان سود یئرینه دؤشوندن سانکی

سنه اود ایچیردی،

اود امزیردی،

یوخ!

سن یئتیم لیکله بؤیوموسن کی...

سنه اودلار یوردو بو اودو وئردی

شئعیندن، سؤزوندن ده کیم دویدو، کیم!؟

گلدین ده، گئتدین ده، ایلک باهار کیمی

من سنین قلبینه گؤی گؤل دئییردیم،

قلبین یانماسایدی وولکانلار کیمی!

قیزیل گول یاغاردی دوداقلاریندان،

باهار چیرپیناردی هر بیر سؤزونده

سن تریبونایا اوجالان زامان،

شئعری اوجالداردین ائلین گؤزونده

توفانلار جوشاردی ایلیکده، قاندا،

سؤنموش دویغولاری شئعیرین اولاردی

آلقیش شلاله سی گورولدا یاندا،

خبیث شئعربازین باغری چاتلاردی

علاجی اولسایدی جیلوولاردی

مین - مین کؤنولده کی بو شلاله نی

آنجاق ائل گؤروردو: کؤکسون ایچینده
 ائل اوچون تیتره ین قیزیل لاله نی!
 سن بیر زینت ایدین آذربایجانا
 دینله، اوره ییمین دئییم سیررینی:
 گوجلو شئعرلرین هله بیر یانا،
 من سنین سئویرم ظریف شئعیرینی
 او ظریف شئعرلر یاراندى بلکه
 ان آغیر زاماندا، چتین زاماندا
 دار گؤزلر، نامردلر یاخاراق لکه
 شاعیر ایلهامینی یارالایاندا!
 ایلهام بیر شاعیره مخصوص ده ییل تک
 خالقین ثروتی دیر، خالقین مالی دیر
 شاعیر وطنینی قورودوغو تک،
 وطن ده شاعیری قورومالی دیر!
 من وطن سؤیله دیم، من ائل سؤیله دیم
 وطن بیرجه «کور» مو، بیرجه «خزر» می؟
 موغان دا ساجینی اوخشایان نسیم،
 گؤی گۆلده گؤردویون او ماوی زر می؟
 وطن داش اولماسا، بوش شئیدیر وطن!
 بئش گونلوک، اون گونلوک گونئی قاری دیر
 وطن مفهومونون اؤزه یینده کی
 وطنین ووقارلی اوغوللاری دیر!
 گز دیم دوغولدوغوم ائلی - اوبانی،

«خیزی»نین کوله یی اوزومه ده یدی
من بلکه سئومزدیم آذربایجانی
سنین تک اوغوللار یئتیرمه سه ایدی!

۱۹۶۲

دعوت

ناخچیوانا چاغیریر ان عزیز دوستلار منی
گئدیم، نه جور سئیر ائدیم قانا باتمیش گولشنی...؟
«سده رک» ده اویویان یئددی یاشلی اوشاغی،
«نصیرزاده ائلون»^۱ ین قبریینه نجور باخیم؟
یانیندادیر قارداش، بششجه یاشلی اوشاغین
«نصیرزاده ملیک» ین قبریینه نه جور باخیم؟
یوخدور تاب و توانیم جو جوق قبییر لرینه
گرک من وورولایدیم بو صافلارین یئرینه
نه جور باخیم اوغوللارین، قیزلارین اوزونه
بالاسی اؤلמוש آنا-آتالارین گۆزونه؟
اوردا مردلرین قانی تۆکولوب ده نیز- ده نیز
عابباسعلی، اعتیبار، ممد، محرم، ایدریس^۲
علی اوغلو محمد، شامیل اوغلو میرهشیم
مقبره سی دونیانین اوره یینده یئرله شیر
او چارپیشیب جانیندا سون نفسی قالینجا
جاناوارلار اؤنونده «سده رک» تونج قالاجا
بوردا دوشمنه قارشی داش، تیکان دا چارپیشیب
پوسته دره، جین تندیر، اژده کان دا چارپیشیب
چارپیشیب قارابورون، قیرمیزیلار، اوجوبیز^۳
شهید هئیکللی دیر او زیروه لر شوبهه سیز.

۱۹۹۴

^۱- ائرمنی لرین آتدیغی راکت لردن شهید اولان اوشاقلار.

^۲- ائرمنی لر ناخچیوانان سالدیردیغی زامان شهید اولانلار.

^۳- ائرمنی لرین سالدیردیغی یئر آدلاری.